

Διεύθυνση Π.Ε Ανατολικής Αττικής / ΕΚΠΑ

Ερευνητικό-Πιλοτικό Πρόγραμμα:
«Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης»
Σχολικό έτος: 2024-2025

Οι Εκπαιδευτικοί μιλούν για τον εαυτό τους

Συνεργατικές πρακτικές Αξιολόγησης Ομοτέχνων
και διαμοιρασμού εμπειρίας, τεχνογνωσίας
και εκπαιδευτικού υλικού

ΤΟΜΟΣ V ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2025

Ο παρών τόμος αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού υλικού που παρήχθη στο πλαίσιο του Ερευνητικού-Πιλοτικού Προγράμματος «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης» (ΟΚΜ). Το πρόγραμμα έχει ερευνητικό και δυναμικό χαρακτήρα και εφαρμόστηκε πιλοτικά σε σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σύμφωνα με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και τις κείμενες διατάξεις σχετικά με την οργάνωση, τη λειτουργία και την αξιολόγηση των σχολικών μονάδων.

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Το σχολείο ΟΚΜ» αναπτύχθηκε το σχολικό έτος 2024-2025 η δράση «Κοινότητες Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων - Συνεργατικές Πρακτικές Εκπαιδευτικών». Το Πρόγραμμα υλοποιήθηκε από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Αττικής σε συνεργασία με την Επιστημονική Επιτροπή του Προγράμματος.

Στον τόμο παρουσιάζονται οι «Εκθέσεις Αποτίμησης» από την υλοποίηση του προγράμματος στις σχολικές μονάδες Π.Ε. και Δ.Ε. που συμμετείχαν στο πιλοτικό πρόγραμμα. Ο τόμος αποτελεί μέρος των «Καλών Πρακτικών» των σχολείων και έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του προγράμματος (okm.edu.gr) με σκοπό την ενημέρωση των εκπαιδευτικών και τη διάχυση των αποτελεσμάτων στην εκπαιδευτική κοινότητα.

Η επιμέλεια του τόμου πραγματοποιήθηκε από τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής :
Γεώργιος Πασιάς, Ομότιμος Καθηγητής ΕΚΠΑ
Χριστίνα Στράτου, Δρ. Εκπαιδευτικός ΠΕ 06

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	5
1ο Νηπιαγωγείο Παπάγου	7
3ο Πειραματικό Νηπιαγωγείο Χίου	11
3ο Νηπιαγωγείο Κερατέας.....	14
4ο Νηπιαγωγείο Λαυρίου	17
15ο Νηπιαγωγείο Αχαρνών.....	20
5ο Νηπιαγωγείο Αμαρουσίου	24
1ο Ειδικό Νηπιαγωγείο Δραπετσώνας	26
21ο Δημοτικό σχολείο Αθήνας «Λέλα Καραγιάννη»	30
8ο Δημοτικό σχολείο Θήβας.....	33
1ο Δημοτικό σχολείο Άνοιξης	40
7ο Δημοτικό σχολείο Γέρακα	45
170ο Δημοτικό σχολείο Αθηνών	49
Δημοτικό σχολείο Σταμάτας.....	54
2ο Δημοτικό σχολείο Κερατέας	58
22ο Δημοτικό σχολείο Αθήνας.....	61
28ο Δημοτικό σχολείο Αχαρνών	64
8ο Δημοτικό σχολείο Δάφνης	67
Δημοτικό Σχολείο Καπανδριτίου	69
4ο Δημοτικό σχολείο Ηλιούπολης.....	72
20ο Δημοτικό σχολείο Ηλιούπολης	75
87ο Πειραματικό Διαπολιτισμικό Δημοτικό σχολείο Αθηνών	77
1ο Γυμνάσιο Βριλησίων	80
1ο Πρότυπο Γυμνάσιο Ιλίου.....	89
1ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής	96
2ο Πρότυπο Γυμνάσιο Αθηνών	99
2ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής	102
8ο Γυμνάσιο Αμαρουσίου «Η Αγία Φιλοθέη»	105
13ο Γυμνάσιο Καλλιθέας	107
1ο Γυμνάσιο Μεταμόρφωσης Αττικής.....	110
3ο Γυμνάσιο Νίκαιας	112

3ο Γυμνάσιο Κηφισιάς.....	114
1ο Γυμνάσιο Ραφήνας	116
4 ^ο Λύκειο Αιγάλεω	119
5 ^ο ΓΕΛ Ιλίου.....	126
6 ^ο ΓΕΛ Χαλανδρίου.....	129
1 ^ο ΓΕΛ Βριλησίων	134
38 ^ο ΓΕΛ Αθηνών.....	137
53 ^ο ΓΕΛ Αθηνών.....	140
Γενικό Λύκειο Φυλής.....	144
Γενικό Λύκειο Ζεφυρίου.....	147
Αναξαγόρειο ΓΕΛ Νέας Ερυθραίας	152
Πρότυπο Εκκλησιαστικό Λύκειο Ριζαρείου Σχολής	154
1 ^ο ΕΠΑ.Λ Αγίου Δημητρίου	156
3 ^ο ΕΠΑ.Λ Αχαρνών.....	159
9 ^ο ΕΠΑ.Λ Πειραιά – Ναυτικής κατεύθυνσης	161
Πρότυπο ΕΠΑ.Λ Περάματος	163
Ε.Ε.Ε.ΕΚ Ερμιονίδας	165
Ε.Ε.Ε.ΕΚ Πειραιά.....	167

Εισαγωγή

Ο τόμος αφορά στις εκθέσεις αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων – Συνεργατικές Πρακτικές Εκπαιδευτικών» από τα σχολεία. Οι εκθέσεις περιλαμβάνουν την ολοκληρωμένη παρουσίαση της εμπειρίας και των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή της «Αξιολόγησης Ομοτέχνων» στη σχολική μονάδα.

Η έκθεση αξιολόγησης δεν περιορίζεται σε μια τυπική περιγραφή της διαδικασίας υλοποίησης, αλλά επιδιώκει μια κριτική ανάγνωση της εφαρμογής και τον αναστοχασμό του σχολείου πάνω στα αποτελέσματα που παρήχθησαν στα στάδια και στις διαστάσεις της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο. Ειδικότερα η έκθεση αναφέρεται στις διαδικασίες υλοποίησης και την επίτευξη των στόχων του προγράμματος με έμφαση στις έννοιες της αλληλεπίδρασης, του διαμοιρασμού, της εκμάθησης, της ανατροφοδότησης και του μετασχηματισμού των εκπαιδευτικών.

Στη σύνταξη της έκθεσης αξιοποιούνται οι διαθέσιμες πληροφορίες από τα έντυπα καταγραφής και τα εργαλεία σε σχέση με την προετοιμασία και την εφαρμογή του προγράμματος στο σχολείο (τα στοιχεία από ερωτηματολόγια, ημερολόγια, προσωπικές σημειώσεις, κλείδες παρατήρησης, εκθέσεις των ομάδων εργασίας).

Στην έκθεση αναφέρονται οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή του προγράμματος, στην υποστήριξη που είχαν από τη σχολική κοινότητα, καθώς και στη δυνατότητα ενσωμάτωσης και αξιοποίησης των αποτελεσμάτων από το σχολείο.

Σκοπός είναι οι εκθέσεις να αποτελέσουν βασικό εργαλείο αυτοαξιολόγησης, ανατροφοδότησης, σχεδιασμού και βελτίωσης του σχολείου καθώς και αξιοποίησης και διάχυσης ως καλής πρακτικής στην εκπαιδευτική κοινότητα.

Η έκθεση περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

1. Ταυτότητα του σχολείου
2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών με αναφορά στον αριθμό, τις ομάδες και τις ειδικότητες των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα
3. Στοχοθεσία στην οποία αναφέρονται οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος
4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο στην οποία παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός των διαδικασιών υλοποίησης στα διάφορα στάδια εφαρμογής
5. Δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος
6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος στην οποία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων).

Σημ. Η επιλογή των κειμένων βασίστηκε σε κριτήρια όπως η ολοκληρωμένη και αναλυτική περιγραφή των διαδικασιών υλοποίησης και των αποτελεσμάτων με σκοπό την αποτελεσματική αξιοποίηση τους ως ενδεικτικών παραδειγμάτων καλής πρακτικής από την εκπαιδευτική κοινότητα.

**Εκθέσεις Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος
«Το σχολείο ΟΚΜ»**

A. Νηπιαγωγεία

1ο Νηπιαγωγείο Παπάγου

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 1^ο Νηπιαγωγείο Παπάγου είναι 4/θέσιο Νηπιαγωγείο στο οποίο λειτουργούν 4 πρωινά τμήματα και 3 ολοήμερα. Η στέγαση των τμημάτων γίνεται στο κεντρικό κτήριο του Νηπιαγωγείου με 3 πρωινά τμήματα και 2 ολοήμερα και σε ένα παράρτημα το οποίο λειτουργεί 1 πρωινό τμήμα και 1 ολοήμερο. Στο Νηπιαγωγείο κατά τη σχολική χρονιά υπηρετούν 8 νηπιαγωγοί ΠΕ60 και 4 νηπιαγωγοί ΠΕ60ΕΑΕ.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στην αρχή του ερευνητικού προγράμματος δήλωσαν συμμετοχή έξι (6) νηπιαγωγοί ΠΕ60 και μία (1) νηπιαγωγός ΠΕ60ΕΑΕ. Κατά την εξέλιξη του προγράμματος ορισμένες νηπιαγωγοί αποσύρθηκαν από τον ρόλο της παρατηρούμενης, ενώ παρέμειναν στο ρόλο του παρατηρητή ώστε να υποστηρίξουν το ζευγάρι τους. Ολοκλήρωσαν τη διαδικασία 3 νηπιαγωγοί ΠΕ60.

Δημιουργήθηκαν τρία (3) ζευγάρια παρατήρησης/συνεργατικής πρακτικής.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

- Καλλιέργεια θετικού και υποστηρικτικού κλίματος στον Σύλλογο Διδασκόντων
- Ανάπτυξη συνεργατικών συμπεριφορών μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μελών της σχολικής κοινότητας
- Διαμοιρασμός καλών διδακτικών και παιδαγωγικών πρακτικών
- Ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών σε επαγγελματικό και προσωπικό επίπεδο
- Εξοικείωση των εκπαιδευτικών με σύγχρονες μεθόδους και εργαλεία παρατήρησης της διδακτικής πράξης
- Ανάπτυξη και ενίσχυση των αναστοχαστικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών
- Καλλιέργεια κουλτούρας παρατήρησης και ανατροφοδότησης ως μέσου βελτίωσης της διδακτικής πράξης.
- Ποιοτική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Κατά την έναρξη του προγράμματος, η συμμετοχή των εκπαιδευτικών υπήρξε ιδιαίτερα ενεργή και ενθουσιώδης. Αμέσως μετά την πρώτη ομαδική επιμορφωτική συνάντηση με τα μέλη της επιστημονικής ομάδας, συγκροτήθηκαν οι ομάδες παρατήρησης και προγραμματίστηκαν οι πρώτοι «μαθησιακοί περίπατοι» σε κλίμα συνεργασίας, αποδοχής και χωρίς ενδοιασμούς ή επιφυλάξεις.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία των μελών του Συλλόγου Διδασκουσών συνεργαζόταν για πρώτη φορά στο συγκεκριμένο σχολείο. Ωστόσο, ήδη από την έναρξη της σχολικής χρονιάς είχε καλλιεργηθεί ένα κλίμα αμοιβαίας κατανόησης, σεβασμού και προθυμίας για συνεργασία και αλληλοϋποστήριξη. Η θετική αυτή διάθεση ενισχύθηκε κατά τη διάρκεια του προγράμματος και αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα επιτυχίας.

Κατά το στάδιο του αυτοστοχασμού, ορισμένες συμμετέχουσες εξέφρασαν άγχη και ανασφάλειες σχετικά με την ορθή εφαρμογή της διαδικασίας. Ωστόσο, το μοίρασμα αυτών των προβληματισμών στο πλαίσιο της ομάδας λειτούργησε υποστηρικτικά και ενθαρρυντικά, ενισχύοντας το αίσθημα ασφάλειας και την πρόθεση για συνέχιση της διαδικασίας.

Καθοριστικός υπήρξε ο ρόλος της Διευθύντριας, η οποία διευκόλυνε ενεργά την ομαλή υλοποίηση των συνεργασιών. Επέδειξε ευελιξία στην οργάνωση των ωρολογίων προγραμμάτων, ώστε να εξευρεθεί κοινός χρόνος για τις ομάδες, αξιοποιώντας το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Νηπιαγωγείου. Η στάση αυτή συνέβαλε ουσιαστικά στην απρόσκοπτη πρόοδο των δράσεων.

Αξιοσημείωτο είναι το ότι υλοποιήθηκαν περισσότεροι «μαθησιακοί περίπατοι» απ' όσους είχαν αρχικά προγραμματιστεί, γεγονός που αποδίδεται στην ανάπτυξη κοινών δράσεων μεταξύ των τμημάτων και στην αυξημένη διάθεση για συνεργασία.

Στο παράρτημα του σχολείου, ωστόσο, καταγράφηκε αδυναμία συνέχισης του προγράμματος ήδη από το πρώτο στάδιο της παρατήρησης, λόγω αποχώρησης της 1 εκπαιδευτικού που αποτελούσε και το ζευγάρι της δεύτερης εκπαιδευτικού. Η αποχώρηση μιας εκ των δύο νηπιαγωγών που είχαν αρχικά δηλώσει συμμετοχή στο πρόγραμμα οδήγησε σε αδυναμία συνέχισης της διαδικασίας στο παράρτημα, καθώς δεν εκδηλώθηκε επιθυμία ανάληψης του ρόλου της παρατηρήτριας από άλλη συνάδελφο του τμήματος. Επιπλέον, η σημαντική γεωγραφική απόσταση του παραρτήματος από την κεντρική σχολική μονάδα καθιστούσε πρακτικά αδύνατη τη σύμπραξη με άλλη συμμετέχουσα νηπιαγωγό από διαφορετικό τμήμα, γεγονός που λειτούργησε ως ανασταλτικός παράγοντας για τη δημιουργία νέου ζεύγους παρατήρησης.

Το στάδιο προετοιμασίας της παρατήρησης υπήρξε ιδιαιτέρως εποικοδομητικό. Μέσα από τους μαθησιακούς περιπάτους και τις συζητήσεις που ακολούθησαν στο πλαίσιο του αυτοστοχασμού, οι εκπαιδευτικοί ήρθαν πιο κοντά, εξοικειώθηκαν με τη διαδικασία και ένιωσαν συναισθηματικά ασφαλείς να εκφράσουν ανοιχτά τους προβληματισμούς τους, σχεδιάζοντας από κοινού τα επόμενα βήματα.

Παρά τις θετικές εξελίξεις, σε αυτό το στάδιο παρουσιάστηκαν και ορισμένες δυσκολίες. Συγκεκριμένα, δύο εκπαιδευτικοί αποχώρησαν για προσωπικούς λόγους (πολυήμερη αναρρωτική άδεια/ περιορισμό χρόνου). Η μία εκπαιδευτικός που δήλωσε αδυναμία ολοκλήρωσης της διαδικασίας ως παρατηρούμενη, παρέμεινε ωστόσο ως παρατηρήτρια στο ζευγάρι της, με συνέπεια στη δέσμευσή της, προκειμένου να στηρίξει τη συνολική προσπάθεια.

Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν τρεις παρατηρήσεις εντός της τάξης. Οι παρατηρούμενες εκπαιδευτικοί περιέγραψαν την εμπειρία ως θετική, υποστηρικτική και ανακουφιστική, ενώ στη μεταδιδασκτική συνάντηση αξιοποιήθηκαν δημιουργικά οι σημειώσεις ανατροφοδότησης των παρατηρητριών. Μέσα από τη διαδικασία αυτή, οι συμμετέχουσες κατάφεραν να αναγνωρίσουν πρακτικές που δυσχέραιναν τη διδασκαλία τους, να

ερμηνεύσουν τις δυσκολίες τους και να εμβαθύνουν τους επαγγελματικούς τους προβληματισμούς

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

- Δυσκολία στην εξεύρεση κοινού χρόνου για τις συναντήσεις της ομάδας, ιδιαίτερα κατά την φάση της προετοιμασίας της παρατήρησης (στοχοθεσία, οργάνωση δράσεων, δημιουργία κλείδας).
- Ο περιορισμένος διαθέσιμος χρόνος εντός του εργασιακού ωραρίου, σε συνδυασμό με τον φόρτο διοικητικών υποχρεώσεων, περιορίσε τη δυνατότητα εμβάθυνσης στη διαδικασία και αφιέρωσης του χρόνου που θα επιθυμούσαν τα μέλη της ομάδας.
- Έλλειψη επιμόρφωσης ή εξοικείωσης με συγκεκριμένες μεθοδολογικές προσεγγίσεις (παρατήρηση- αναστοχασμός), κάτι που δυσχέρανε την εφαρμογή τους στην πράξη.
- Δυσκολία στην τήρηση του αρχικού χρονοδιαγράμματος, λόγω απρόβλεπτων εξωτερικών παραγόντων (άδειες εκπ/κων- μεγάλος αριθμός απουσιών ομάδας λόγω ιώσεων)
- Αποχώρηση ορισμένων συμμετεχουσών κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, που επέφερε ανάγκη αναπροσαρμογής του προγραμματισμού.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η υλοποίηση του προγράμματος είχε θετικό αντίκτυπο σε πολλαπλά επίπεδα της σχολικής ζωής και ανταποκρίθηκε σε σημαντικό βαθμό στους στόχους που είχαν τεθεί εξ αρχής. Συγκεκριμένα:

- Ενισχύθηκε το θετικό και υποστηρικτικό κλίμα στον Σύλλογο Διδασκόντων, γεγονός που συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας πιο ανοιχτής και επικοινωνιακής επικοινωνίας μεταξύ των μελών.
- Καλλιεργήθηκε η συνεργατικότητα, καθώς οι εκπαιδευτικοί συνεργάστηκαν ενεργά σε όλα τα στάδια του προγράμματος, μοιράστηκαν ρόλους και υποστήριξαν ο ένας τον άλλον με σεβασμό και εμπιστοσύνη.
- Αναδείχθηκαν και διαμοιράστηκαν καλές διδακτικές και παιδαγωγικές πρακτικές
- Επιτεύχθηκε εξοικείωση με σύγχρονες μεθόδους και εργαλεία παρατήρησης και εκδηλώθηκε διάθεση εφαρμογής και σε άλλες διδασκαλίες.
- Ενισχύθηκαν οι αναστοχαστικές δεξιότητες, με ουσιαστικές συζητήσεις που προήγαγαν τη στοχαστική διάθεση και την αναζήτηση βελτιωτικών πρακτικών.
- Οι εκπαιδευτικοί αισθάνθηκαν ενδυναμωμένοι τόσο επαγγελματικά όσο και προσωπικά, καθώς ενισχύθηκε η αυτοεκτίμησή τους.
- Καλλιεργήθηκε σε ένα αρχικό βαθμό η κουλτούρα παρατήρησης και ανατροφοδότησης ως εργαλείο επαγγελματικής ανάπτυξης και όχι ελέγχου, διαμορφώνοντας σταδιακά μια πιο θετική στάση των εκπαιδευτικών σχετικά με την έννοια της αξιολόγησης.

Ωστόσο, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω ενίσχυση της κουλτούρας ανατροφοδότησης, ώστε να γίνει ακόμη πιο ουσιαστική, συστηματική και σταθερή στο πλαίσιο της σχολικής καθημερινότητας. Η μετάβαση από μια κουλτούρα απλής

παρατήρησης σε μια βαθύτερη, αναστοχαστική ανταλλαγή απόψεων απαιτεί χρόνο, εξοικείωση και αίσθημα ασφάλειας.

Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται συνεχής και συστηματική προσπάθεια, ώστε να τεθούν οι βάσεις για μια ουσιαστική αναμόρφωση της σχολικής κουλτούρας και να καταστεί εφικτή η εξέλιξη των διδακτικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, οδηγώντας σε ποιοτική αναβάθμιση του συνολικού εκπαιδευτικού έργου. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί μια καλή αρχή με ελπίδα και δυναμική για ακόμα μεγαλύτερες βελτιώσεις στο μέλλον.

3^ο Πειραματικό Νηπιαγωγείο Χίου

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

3^ο ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΧΙΟΥ

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Ομάδα συμμετεχόντων: 3

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

- Να προωθηθεί η συνεχής μάθηση και εξέλιξη των εκπαιδευτικών μέσω της συστηματικής ανατροφοδότησης και του αναστοχασμού στην καθημερινή διδακτική τους πρακτική.
- Να αναπτυχθούν οι διδακτικές δεξιότητες και το παιδαγωγικό ρεπερτόριο των εκπαιδευτικών, εκθέτοντάς τες σε διαφορετικές προσεγγίσεις και καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας.
- Να ενισχυθεί η αυτογνωσία και η αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών ως προς τις παιδαγωγικές τους ικανότητες.
- Να οικοδομηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης, αμοιβαίας υποστήριξης και ανοιχτού διαλόγου μεταξύ των εκπαιδευτικών.
- Να ενθαρρυνθεί η συνεργασία και η ανταλλαγή καλών πρακτικών, γνώσεων και εμπειριών μεταξύ των συναδέλφων, μειώνοντας την επαγγελματική απομόνωση.
- Να διαδοθούν οι επιτυχημένες πρακτικές και τα συμπεράσματα του προγράμματος τόσο εντός της σχολικής μονάδας όσο και σε ευρύτερες εκπαιδευτικές κοινότητες.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση του πιλοτικού ερευνητικού προγράμματος «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης» στη σχολική μονάδα μας ήταν μια δυναμική διαδικασία, χαρακτηριζόμενη από διαδοχικά στάδια που στόχευαν στην εδραίωση μιας κουλτούρας συνεργασίας και επαγγελματικής μάθησης.

Αρχικά, η δημιουργία ομάδων εργασίας υπήρξε σημαντικό βήμα. Οι ομάδες συγκροτήθηκαν με κριτήριο την εθελοντική συμμετοχή και την επιθυμία για συνεργασία, κάτι που συνέβαλε θετικά στο αρχικό κλίμα. Ωστόσο, η διασφάλιση της ομοιογένειας ως προς την προθυμία και το επίπεδο δέσμευσης ήταν μια αρχική πρόκληση, η οποία ξεπεράστηκε σταδιακά μέσα από την αλληλεπίδραση.

Το κλίμα και οι σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών εξελίχθηκαν από ένα αρχικό στάδιο επιφύλαξης σε ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και αμοιβαίας υποστήριξης. Ο αρχικός φόβος της «αξιολόγησης» αντικαταστάθηκε από την αντίληψη της «ανατροφοδότησης για

μάθηση». Αυτό επιτεύχθηκε μέσω της εστίασης στην εποικοδομητική κριτική και στην ανάδειξη των δυνατών σημείων.

Ο ρόλος του Διευθυντή ήταν καθοριστικός. Λειτουργήσε ως υποστηρικτικός παράγοντας, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή, διευκολύνοντας τους πόρους και δημιουργώντας ένα ασφαλές πλαίσιο για την εφαρμογή του προγράμματος. Η ενεργός, αλλά όχι παρεμβατική, παρουσία του συνέβαλε στην άμβλυνση των όποιων αρχικών αντιστάσεων.

Οι μαθησιακοί περίπατοι/ανοιχτές τάξεις αποτέλεσαν την καρδιά της συνεργατικής πρακτικής. Αρχικά υπήρξε κάποια αμηχανία, αλλά σταδιακά καθιερώθηκε ως μια φυσική διαδικασία. Ο διαμοιρασμός της διδασκαλίας και η παρατήρηση από ομότεχνους ήταν μια βαθιά αναστοχαστική εμπειρία. Οι εκπαιδευτικοί συνειδητοποίησαν ότι η παρατήρηση δεν είναι μόνο για τον παρατηρούμενο, αλλά και για τον ίδιο τον παρατηρητή, ο οποίος αντλεί ιδέες και αυτοαξιολογείται.

Η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού μέσα από τις ομάδες ήταν εξαιρετικά δημιουργική και αποδοτική. Οι κοινές ανάγκες και οι ανταλλαγές ιδεών οδήγησαν στη δημιουργία εμπλουτισμένου, καινοτόμου υλικού, προσαρμοσμένου στις ιδιαιτερότητες των μαθητών.

Η αλλαγή ρόλων (από διδάσκων σε παρατηρητής και αντίστροφα) ενίσχυσε την ενσυναίσθηση και την αμοιβαία κατανόηση των προκλήσεων της διδακτικής πράξης. Οι εκπαιδευτικοί βίωσαν και τους δύο ρόλους, γεγονός που βάθυνε την εκτίμηση για την πολυπλοκότητα της διδασκαλίας.

Τέλος, οι συναντήσεις ανατροφοδότησης ήταν το επιστέγασμα κάθε κύκλου παρατήρησης. Διεξάγονταν σε κλίμα εμπιστοσύνης και αμοιβαίου σεβασμού. Ο κριτικός σχολιασμός επικεντρώθηκε στην παροχή συγκεκριμένων, τεκμηριωμένων και εποικοδομητικών παρατηρήσεων, οδηγώντας σε ουσιαστικό διάλογο για τη βελτίωση. Παρόλο που η διαχείριση του χρόνου αποτελούσε συχνά πρόκληση λόγω του φόρτου εργασίας, η σημασία αυτών των συναντήσεων αναγνωρίστηκε καθολικά ως ζωτικής σημασίας για την επαγγελματική ανάπτυξη.

Συνολικά, η διαδικασία υλοποίησης, παρά τις αναμενόμενες αρχικές δυσκολίες, αποδείχθηκε ένα εξαιρετικά αποτελεσματικό μοντέλο επαγγελματικής ανάπτυξης και ενδυνάμωσης της σχολικής κοινότητας, συμβάλλοντας ενεργά στον μετασχηματισμό του σχολείου μας σε έναν αληθινό Οργανισμό και Κοινότητα Μάθησης.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Χρονικοί Περιορισμοί και Φόρτος Εργασίας: Μια από τις κυριότερες προκλήσεις ήταν η εξεύρεση επαρκούς χρόνου για την πραγματοποίηση των συνεργατικών συναντήσεων, των παρατηρήσεων και των ανατροφοδοτήσεων, εντός του ήδη επιβαρυσμένου προγράμματος των εκπαιδευτικών. Ο υφιστάμενος φόρτος εργασίας, τα ωρολόγια προγράμματα και οι διοικητικές υποχρεώσεις συχνά περιόριζαν τη διαθέσιμη ευελιξία.

Συντονισμός Ομάδων και Συχνότητα Συναντήσεων: Ο αποτελεσματικός συντονισμός των ομάδων παρατήρησης και ο καθορισμός της βέλτιστης συχνότητας συναντήσεων ήταν μια διαρκής πρόκληση. Η εύρεση κοινών ωρών για όλα τα μέλη, δεδομένων των διαφορετικών ωραρίων, απαιτούσε ευελιξία και συμβιβασμούς.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η κριτική αποτίμηση του Ερευνητικού-Πιλοτικού Προγράμματος «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης» αναδεικνύει σημαντικά αποτελέσματα σε σχέση με τους αρχικούς του στόχους, παρά τις αναμενόμενες δυσκολίες στην υλοποίηση.

Α) Οργανωσιακή Μάθηση: Το πρόγραμμα συνέβαλε καθοριστικά στην ανάπτυξη της οργανωσιακής μάθησης εντός της σχολικής μονάδας. Μέσα από τη συστηματική καταγραφή των παρατηρήσεων, τις συναντήσεις ανατροφοδότησης και τον κοινό αναστοχασμό, το σχολείο άρχισε να λειτουργεί ως ένας οργανισμός που μαθαίνει από την εμπειρία του. Αναδείχθηκαν συλλογικές διδακτικές ανάγκες και καλές πρακτικές, οι οποίες διαμοιράστηκαν και ενσωματώθηκαν στη συλλογική γνώση του σχολείου. Αυτό σηματοδοτεί μια μετάβαση από την ατομική διδακτική πρακτική σε ένα μοντέλο συλλογικής βελτίωσης και συνεχούς προσαρμογής.

Β) Ρόλος Ηγεσίας: Ο ρόλος της ηγεσίας, αποδείχθηκε κομβικός στην επιτυχία του προγράμματος. Η ηγεσία λειτούργησε ως υποστηρικτικός παράγοντας, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή, εξασφαλίζοντας τους απαραίτητους πόρους και δημιουργώντας ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας. Η στάση της Προϊσταμένης, που δεν ήταν επικριτική αλλά διευκολυντική, συνέβαλε στην άμβλυνση των αρχικών αντιστάσεων και στην εδραίωση της συνεργατικής κουλτούρας.

Γ) Κλίμα και Σχέσεις στο Σχολείο: Το πρόγραμμα επέφερε σημαντική βελτίωση στο κλίμα και τις σχέσεις εντός του σχολείου. Από ένα αρχικό στάδιο επιφυλακτικότητας, αναπτύχθηκε ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης, διαφάνειας και αμοιβαίας υποστήριξης μεταξύ των εκπαιδευτικών. Η διαδικασία της αξιολόγησης ομοτέχνων, όταν διεξάγεται με σεβασμό και επικεντρώνεται στην ανάπτυξη, ενισχύει τους διαπροσωπικούς δεσμούς, μειώνει την επαγγελματική απομόνωση και προάγει την αίσθηση του ανήκειν σε μια κοινή προσπάθεια. Οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται πιο άνετα να μοιράζονται προβληματισμούς και να ζητούν βοήθεια, δημιουργώντας ένα πιο υγιές και παραγωγικό εργασιακό περιβάλλον.

Δ) Επαγγελματική Μάθηση και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών: Ως προς την επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, τα αποτελέσματα είναι εντυπωσιακά. Οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν σημαντικές δεξιότητες αναστοχασμού και αυτοαξιολόγησης, καθώς εκτέθηκαν σε διαφορετικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις. Η κριτική ανατροφοδότηση τις βοήθησε να εντοπίσουν συγκεκριμένα σημεία βελτίωσης και να πειραματιστούν με νέες διδακτικές στρατηγικές. Η εμπειρία της παρατήρησης άλλων και της ανατροφοδότησης ήταν μια ισχυρή μορφή επιμόρφωσης «εν δράσει», οδηγώντας σε ουσιαστική αλλαγή της διδακτικής τους πρακτικής.

Ε) Βαθμός Ικανοποίησης Συμμετεχόντων: Ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών κρίνεται ως υψηλός, παρά τις καταγεγραμμένες δυσκολίες. Αν και υπήρχαν αρχικές επιφυλάξεις σχετικά με τον πρόσθετο φόρτο εργασίας, η πλειονότητα των εκπαιδευτικών εξέφρασε την ικανοποίησή της για τα οφέλη που αποκόμισε τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Η αίσθηση της συλλογικότητας, η αναγνώριση της προσπάθειας και η απτή βελτίωση της διδακτικής πρακτικής συνέβαλαν σε μια θετική αξιολόγηση του προγράμματος. Η ικανοποίηση πηγάζει από την αίσθηση ότι το πρόγραμμα προσέφερε ουσιαστικά εργαλεία για την καθημερινή τους εργασία και ενίσχυσε το αίσθημα επαγγελματικής επάρκειας.

Συνοψίζοντας, το πρόγραμμα πέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους του, μετασχηματίζοντας τη σχολική μονάδα σε έναν δυναμικό «Οργανισμό και Κοινότητα Μάθησης» και συμβάλλοντας ουσιαστικά στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Οι δυσκολίες που αναδείχθηκαν αποτελούν πολύτιμα διδάγματα για μελλοντικές εφαρμογές και επεκτάσεις του προγράμματος.

3^ο Νηπιαγωγείο Κερατέας

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το νηπιαγωγείο μας λειτουργεί ως διθέσιο με τρεις οργανικά τοποθετημένους εκπαιδευτικούς ΠΕ60, ενώ οι υπόλοιπες θέσεις καλύπτονται από αναπληρωτές. Φέτος λειτούργησαν δύο πρωινά και δύο ολοήμερα τμήματα, με συνολικά έξι εκπαιδευτικούς, συμπεριλαμβανομένου μιας ΠΕ60 ΕΑΕ και μιας εκπαιδευτικού Αγγλικής Γλώσσας από τον Ιανουάριο 2025. Υπάρχει ειδικός βοηθός για μαθητή με ΔΑΦ.

Το νηπιαγωγείο βρίσκεται σε πολυπολιτισμική περιοχή με σύνθετα κοινωνικά και μορφωτικά χαρακτηριστικά, που επηρεάζουν τη μαθητική σύνθεση και τις ανάγκες. Η σχολική μονάδα στεγάζεται προσωρινά στον χώρο του Πολιτιστικού Κέντρου, όπου οι αίθουσες είναι περιορισμένες και ακατάλληλες για τον αριθμό και τις ανάγκες των μαθητών, ενώ η θέση μιας από τις αίθουσες εγείρει θέματα ασφάλειας.

Το σχολικό έτος 2024-2025 ξεκίνησε με 44 μαθητές, με συχνές μετακινήσεις και έντονη ετερογένεια, καθώς και αυξημένες ανάγκες υποστήριξης. Η λειτουργία της σχολικής μονάδας χαρακτηρίζεται από προκλήσεις λόγω του ασταθούς μαθητικού δυναμικού και των περιορισμένων υποδομών. Ο τεχνολογικός εξοπλισμός είναι παρωχημένος, ενώ η έλλειψη χώρου για διοικητική εργασία δυσχεραίνει τη λειτουργία. Υπάρχει ανάγκη για μόνιμη χωροταξική λύση και ουσιαστική υποστήριξη.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πιλοτικό αυτό πρόγραμμα συμμετείχαν όσοι εκπαιδευτικοί τοποθετήθηκαν στη σχολική μονάδα μέχρι τα μέσα Σεπτεμβρίου 2024.

Συνολικά συμμετείχαμε πέντε (5) εκπαιδευτικοί: 4 εκπαιδευτικοί κλάδου ΠΕ60 Νηπιαγωγών (Γενικής Αγωγής) και 1 εκπαιδευτικός κλάδου ΠΕ60.ΕΑΕ (Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης).

Η συνεργασία οργανώθηκε σε ομάδες των δύο ατόμων, προκειμένου να ενισχυθεί η αλληλεπίδραση και η ανταλλαγή γνώσεων.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Οι βασικοί στόχοι που έθεσε το νηπιαγωγείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος ήταν:

- Η βελτίωση της ομαδικής και ατομικής μάθησης μέσω συνεργατικών πρακτικών
- Η ενίσχυση της διαχείρισης τάξης και η εφαρμογή διαφοροποιημένων μεθόδων διδασκαλίας

- Η ανάπτυξη ικανοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των παιδιών και των εκπαιδευτικών
- Η προώθηση της ενεργούς συμμετοχής των μαθητών με τη χρήση ποικίλων εποπτικών μέσων
- Η καλλιέργεια κουλτούρας αυτοαξιολόγησης και επαγγελματικής ανάπτυξης εντός της σχολικής μονάδας

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση του προγράμματος ξεκίνησε με τους περίπατους και συνεχίστηκε με την συγκρότηση ομάδων ετεροπαρατήρησης, αποτελούμενων από ζεύγη των δύο εκπαιδευτικών ανά ομάδα.

Η δημιουργία αυτών των ομάδων, συμφωνήθηκε από κοινού σε συνάντηση του Συλλόγου Διδασκόντων, έγινε με γνώμονα το ωράριο εργασίας (πρωινό – ολοήμερο) και τις προσωπικές προκλήσεις του κάθε εκπαιδευτικού ενώ διευκόλυνε τη συνεργασία και την ανταλλαγή ιδεών σε πιο προσωπικό και λειτουργικό επίπεδο.

Το κλίμα συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών χαρακτηρίστηκε από προθυμία, αμοιβαίο σεβασμό και διάθεση για συνεργασία και διάλογο, παρά τις προκλήσεις που επέφερε η διαφοροποιημένη σύνθεση και οι αυξημένες ανάγκες των μαθητών. Ο ρόλος της διεύθυνσης ήταν υποστηρικτικός και παρείχε την απαραίτητη καθοδήγηση, διασφαλίζοντας την ομαλή ροή της υλοποίησης και την επίλυση προβλημάτων σε πραγματικό χρόνο.

Κατά τη διάρκεια της χρονιάς πραγματοποιήθηκαν διαδοχικές συναντήσεις ανατροφοδότησης, όπου οι ομάδες μοιράστηκαν εμπειρίες, παρατήρησαν πρακτικές σε ανοιχτές τάξεις και αντάλλαξαν εκπαιδευτικό υλικό. Η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού υπήρξε αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας και αξιοποιήθηκε για την κάλυψη των ιδιαίτερων εκπαιδευτικών αναγκών του σχολείου.

Παρατηρήθηκε αλλαγή ρόλων μέσα στις ομάδες, με τα μέλη να αναλαμβάνουν διαφορετικές αρμοδιότητες και να εξελίσσουν τις διδακτικές τους δεξιότητες, γεγονός που συνέβαλε στην επαγγελματική τους ανάπτυξη και στη βελτίωση της διδακτικής πρακτικής συνολικά.

Η υλοποίηση ενίσχυσε την ανοιχτότητα στη συνεργασία και τη δημιουργία ενός σχολικού περιβάλλοντος που ενθαρρύνει την κοινή ευθύνη και την υποστήριξη, αποτελώντας σημαντικό βήμα για τη μελλοντική εξέλιξη της σχολικής μονάδας.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος)

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος αναδείχθηκαν ορισμένες δυσκολίες που αφορούσαν κυρίως τη διαχείριση του κοινού χρόνου συνεργασίας και την οργάνωση των δράσεων, εντός του απαιτητικού και πολυπολιτισμικού σχολικού περιβάλλοντος:

- **Εκπαιδευτικές δυσκολίες:** Η αυξημένη ετερογένεια των μαθητών και η παρουσία μαθητών με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες (μαθησιακές, συναισθηματικές και συμπεριφορικές δυσκολίες, καθώς και μαθητές με διαγνωσμένη ΔΑΦ) απαιτούσε συνεχή και εξατομικευμένη υποστήριξη, επιβαρύνοντας τον εκπαιδευτικό φόρτο και δυσχεραίνοντας την ομαλή εφαρμογή των προγραμματισμένων δραστηριοτήτων. Η ανάγκη για συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών γενικής και

ειδικής αγωγής αποτέλεσε πρόκληση για συντονισμένη δράση και ανταλλαγή καλών πρακτικών.

- **Συνεργασία με γονείς:** Σημειώθηκε έλλειψη ουσιαστικής συνεργασίας και συμμετοχής από μικρή μερίδα γονέων, γεγονός που περιόρισε τις δυνατότητες για αμφίδρομη επικοινωνία και κοινή παιδαγωγική προσέγγιση, επηρεάζοντας αρνητικά την υποστήριξη των μαθητών και την ενδυνάμωση του εκπαιδευτικού έργου.
- **Υλικοτεχνική υποδομή:** Η περιορισμένη και ακατάλληλη, πολλές φορές, υλικοτεχνική υποδομή, με την προσωρινή στέγαση σε μη εξειδικευμένο χώρο, την στενότητα και ακαταλληλότητα των χώρων, την έλλειψη ξεχωριστού διοικητικού χώρου και τον παρωχημένο τεχνολογικό εξοπλισμό, δημιούργησε επιπλέον φόρτο εργασίας προκειμένου να αποφευχθούν σοβαρά εμπόδια στην ομαλή και αποδοτική λειτουργία της σχολικής μονάδας. Υπήρξε δυσκολία στην ομαλή διεξαγωγή των δραστηριοτήτων και τη λειτουργία των τμημάτων, σε κάποιες περιπτώσεις. Η συνεχής μεταβολή στη σύνθεση των τμημάτων λόγω μετακινήσεων μαθητών προκάλεσε επιπλέον οργανωτική πίεση.
- **Διοικητικές δυσκολίες:** Η έλλειψη ξεχωριστού χώρου για διοικητική υποστήριξη και η ανάγκη διαχείρισης του εξοπλισμού μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας δημιούργησαν επιπρόσθετες δυσκολίες στην οργάνωση και την αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων. Επιπλέον, η προσωρινή στέγαση του νηπιαγωγείου σε χώρο μη προσαρμοσμένο αποκλειστικά για εκπαιδευτική χρήση περιορίζει την ευελιξία των εκπαιδευτικών και την ασφάλεια των μαθητών.

Οι παραπάνω δυσκολίες, αν και αποτελούν πρόκληση, αποτέλεσαν παράλληλα κίνητρο για ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών, επαναπροσδιορισμό προτεραιοτήτων και αναζήτηση λύσεων ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η υλοποίηση του προγράμματος συνέβαλε σημαντικά στην επίτευξη των αρχικών στόχων, παρά τις προκλήσεις που παρουσιάστηκαν. Σε επίπεδο οργανωσιακής μάθησης, η σχολική μονάδα ανέπτυξε αποτελεσματικότερες πρακτικές συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των εκπαιδευτικών, βελτιώνοντας την οργάνωση των δράσεων και την ανταλλαγή γνώσης. Ο ρόλος της ηγεσίας υπήρξε καθοριστικός στην ενθάρρυνση του διαλόγου και στην υποστήριξη των εκπαιδευτικών, δημιουργώντας ένα κλίμα εμπιστοσύνης και αμοιβαίας εκτίμησης.

Το κλίμα και οι σχέσεις στο σχολείο διατηρήθηκαν θετικά και υποστηρικτικά, με τις ομάδες εργασίας να λειτουργούν αρμονικά, παρά τις απαιτήσεις του προγράμματος και τον περιορισμένο διαθέσιμο χρόνο συνεργασίας.

Η επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ενισχύθηκε μέσα από την ανταλλαγή καλών πρακτικών, την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και τις συναντήσεις ανατροφοδότησης, γεγονός που βελτίωσε την παιδαγωγική προσέγγιση και την ευελιξία στην αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προκλήσεων.

Τέλος, ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων ήταν υψηλός, με τους εκπαιδευτικούς να εκφράζουν θετική γνώμη για την εμπειρία συνεργασίας και την προστιθέμενη αξία που προσέφερε το πρόγραμμα στην καθημερινή εκπαιδευτική πράξη.

Συνολικά, το πρόγραμμα αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα για την περαιτέρω ανάπτυξη του σχολείου ως οργανισμού μάθησης, επιβεβαιώνοντας την ανάγκη συνέχισης παρόμοιων πρωτοβουλιών στο μέλλον.

4^ο Νηπιαγωγείο Λαυρίου

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 4^ο Νηπιαγωγείο Λαυρίου βρίσκεται στην καρδιά της πόλης, στην περιοχή της Νεάπολης. Στο σχολείο φοιτούν 43 νήπια, κατανεμημένα σε δύο πρωινά υποχρεωτικά τμήματα και ένα προαιρετικό, ενώ η λειτουργία του πλαισιώνεται από δύο αίθουσες διδασκαλίας και μια αίθουσα πολλαπλών χρήσεων. Το διδακτικό έργο υποστηρίζουν δύο μόνιμες νηπιαγωγοί (η μία και με διοικητικά καθήκοντα) και μία αναπληρώτρια στο ολόημερο, ενώ η σχολική καθημερινότητα εμπλουτίζεται από δύο παράλληλες στηρίξεις ΕΕΠ, μία ΕΒΠ, ψυχολόγο, και δασκάλα Αγγλικών.

Το σχολείο μας ξεχωρίζει για τη μακρόχρονη δράση του σε περιβαλλοντικά προγράμματα, με ενεργή παρουσία στο δίκτυο Eco-Schools και διακρίσεις όπως η Πράσινη Σημαία, ενώ παράλληλα, μέσω έργων eTwinning και Erasmus,, με διακρίσεις Ευρωπαϊκής ετικέτας Ποιότητας, καλλιεργούμε συνεργασίες, ενώ αναζητούμε σταθερά ανοίγματα σε φορείς, δίκτυα και κοινότητες μάθησης όπως το SaferInternet, Blue Schools, το Γεωπάρκο Λαυρεωτικής (UNESCO) και κ.ά.

Οι μαθητές μας διακρίνονται για την ποικιλομορφία τους, γλωσσική, πολιτισμική και μαθησιακή, και βρίσκονται στο επίκεντρο κάθε σχεδιασμού. Με γνώμονα αυτές, δημιουργούμε ένα σχολείο ανοιχτό, υποστηρικτικό και δυναμικό.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Αρχικά, στο πλαίσιο της Ομάδας Κοινής Μάθησης συμμετείχαν **τρεις νηπιαγωγοί** καθώς και οι **δύο εκπαιδευτικοί της παράλληλης στήριξης**, με κοινό ενδιαφέρον για συνεργασία και αναστοχασμό. Ωστόσο, οι παράλληλες αποχώρησαν σε πρώιμο στάδιο, κυρίως λόγω αυξημένων υποχρεώσεων και περιορισμένου χρόνου.

Η τελική σύνθεση της ομάδας περιλάμβανε **δύο μόνιμες νηπιαγωγούς** (η μία από τις οποίες ασκεί και καθήκοντα **προϊσταμένης**) και **μία αναπληρώτρια** εκπαιδευτικό. Οι τρεις τους συνεργάστηκαν **σταθερά και ισότιμα** καθ' όλη τη διάρκεια της πρακτικής, μέσα από τακτική ανατροφοδότηση, κοινό σχεδιασμό και συνεχή αναστοχασμό.

Παράλληλα, **άτυπη αλλά ουσιαστική** ήταν η συμβολή της **ΕΒΠ** και της **ψυχολόγου της μονάδας**, κυρίως μέσω συμμετοχής σε συζητήσεις γύρω από τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και την ενίσχυση της συμπεριληπτικής προσέγγισης στην τάξη.

3. Στοιχοθεσία

Πριν την έναρξη της συνεργατικής πρακτικής, πραγματοποιήθηκε μια εσωτερική διερεύνηση στάσεων και απόψεων του εκπαιδευτικού προσωπικού μέσω ερωτηματολογίου Google Forms. Η έρευνα επικεντρώθηκε στη διάθεση των

εκπαιδευτικών να συνεργαστούν στον σχεδιασμό διδασκαλιών, καθώς και στην άνεσή τους να παρατηρούνται από συναδέλφους.

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως ενώ το σύνολο των εκπαιδευτικών αναγνωρίζει τη σημασία της συνεργασίας, μόνο ένα ποσοστό δήλωσε πως συνεργάζεται συστηματικά στον σχεδιασμό της διδασκαλίας. Επιπλέον, αρκετοί εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι νιώθουν άβολα με την παρουσία συναδέλφων κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας τους.

Με βάση τα ευρήματα αυτά, κρίθηκε σκόπιμο να αναπτυχθεί μια συνεργατική πρακτική που θα ενίσχυε το κλίμα εμπιστοσύνης, τη συνεργασία στον σχεδιασμό δραστηριοτήτων και την αποδοχή της αλληλοπαρατήρησης ως εργαλείου μάθησης. Ο σχεδιασμός της πρακτικής βασίστηκε στη σταδιακή εξοικείωση των συμμετεχόντων και στην ενθάρρυνση θετικής στάσης απέναντι στην παρατήρηση, με σεβασμό στην ιδιαιτερότητα και τον ρυθμό του καθενός.

Βασικοί στόχοι που τέθηκαν:

- Ενίσχυση της **συμπερίληψης και διαφοροποιημένης διδασκαλίας**, ειδικά σε περιπτώσεις μαθητών με αυτισμό ή μαθησιακές δυσκολίες.
- **Αναβάθμιση της συνεργασίας** μεταξύ των εκπαιδευτικών, μέσα από δομημένες αλλά και άτυπες ανταλλαγές εμπειρίας και τεχνογνωσίας.
- Ενίσχυση της **χρήσης εργαλείων παρατήρησης και ανατροφοδότησης**, προκειμένου να υποστηριχθεί ο παιδαγωγικός αναστοχασμός.
- Καλλιέργεια **δεξιοτήτων επαγγελματικής μάθησης** και διάθεσης για συνεχή βελτίωση, μέσα από την εμπλοκή σε συνεργατικές δράσεις και προγράμματα όπως το eTwinning.

Η φόρμα ανέδειξε με σαφήνεια την ανάγκη για στήριξη στον σχεδιασμό διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων, καθώς και την επιθυμία για περισσότερο επαγγελματικό διάλογο και μάθηση μέσα από την πράξη και τη συνεργασία.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Η συνεργατική πρακτική υλοποιήθηκε σε στάδια, ξεκινώντας από τη δημιουργία ομάδας εκπαιδευτικών με κοινή επιθυμία για επαγγελματική μάθηση και εστίαση σε πραγματικές ανάγκες της τάξης. Αν και αρχικά είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον περισσότερες συνάδελφοι (όπως οι εκπαιδευτικοί τους παράλληλης στήριξης), τελικά παρέμειναν ενεργές τρεις νηπιαγωγοί. Το σχολικό κλίμα και οι θετικές σχέσεις μεταξύ τους διευκόλυναν ιδιαίτερα την ομαλή εφαρμογή του προγράμματος, καθώς υπήρχε καθημερινή, ανοιχτή επικοινωνία και πνεύμα αμοιβαιότητας. Ο ρόλος της προϊσταμένης υπήρξε εμψυχωτικός αλλά και ισότιμος, συμμετέχοντας ισότιμα στην παρατήρηση, στη συζήτηση και στον αναστοχασμό. Ο μαθησιακός περίπατος πήρε σχήμα μέσα από «ανοιχτές τάξεις» και τη φυσική ροή της καθημερινής πρακτικής, με τις εκπαιδευτικούς να παρατηρούν οργανωμένες διδασκαλίες αλλά και ελεύθερες δραστηριότητες.

Ο διαμοιρασμός εμπειριών και της τεχνογνωσίας βασίστηκε σε πραγματικές εκπαιδευτικές προκλήσεις, ενώ μέσα από τις κλείδες παρατήρησης προέκυψαν πολύτιμες συζητήσεις και ανατροφοδότηση. Οι ρόλοι εναλλάχθηκαν φυσικά: άλλοτε ως παρατηρητές, άλλοτε ως παρατηρούμενοι, πάντα με στόχο τη μάθηση. Παρήχθη και νέο υλικό, όπως διαφοροποιημένες δραστηριότητες, ενώ οι συναντήσεις ανατροφοδότησης έγιναν συχνά άτυπα, ως οργανικό κομμάτι της καθημερινότητάς μας, αλλά είχαν πάντα βάθος και ουσία. Η διαδικασία εξελίχθηκε με φυσικότητα, χωρίς να επιβάλλεται, γεγονός που αποδεικνύει τη σημασία της εμπιστοσύνης, της αποδοχής και της επιθυμίας για ουσιαστική εξέλιξη.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Στην αρχή της διαδικασίας, υπήρξε μια φυσιολογική επιφύλαξη. Η ιδέα της συμμετοχής σε ένα οργανωμένο πρόγραμμα συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών συνοδεύτηκε από αρκετά ερωτηματικά: «Τι ακριβώς είναι αυτό;», «Πώς ξεκινάμε;», «Μπορούμε πραγματικά να το φέρουμε εις πέρας;». Η μεγαλύτερη δυσκολία δεν ήταν τόσο το παιδαγωγικό κομμάτι, καθώς υπάρχει διάθεση και εμπειρία, όσο ο φόβος της υπερφόρτωσης και της γραφειοκρατίας. Το αίσθημα πως «πρέπει να γίνει» ένα ακόμη πράγμα, αντί να προκύπτει οργανικά, λειτούργησε κάπως αποτρεπτικά στην αρχή. Ωστόσο, στην πορεία αποδείχθηκε ότι όταν υπάρχει συνεργατικό πνεύμα, ανοιχτή επικοινωνία και αυθεντική διάθεση για βελτίωση, όλα μπορούν να βρουν τον δρόμο τους. Η πρακτική εξελίχθηκε με τρόπο φυσικό και ουσιαστικό, χωρίς να επιβαρύνει αλλά να ενδυναμώνει. Το αρχικό «βάρος» μετατράπηκε σε μια δημιουργική εμπειρία μάθησης, τόσο για τις εκπαιδευτικούς όσο και για το σύνολο της μονάδας.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Η συμμετοχή στο πρόγραμμα λειτούργησε ενισχυτικά ως προς την εδραίωση μιας πιο στοχευμένης και συνειδητής επαγγελματικής κουλτούρας. Οι εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να αναστοχαστούν πάνω στις πρακτικές τους, να παρατηρήσουν και να παρατηρηθούν σε ασφαλές περιβάλλον, αποκομίζοντας χρήσιμες ιδέες και προσεγγίσεις. Αν και ο βαθμός εμπλοκής και πρωτοβουλίας διέφερε ανάλογα με την εμπειρία, τη διάθεση και τη δυναμική της κάθε συναδέλφου, όλες κατάφεραν να βρουν ρόλο και να συμβάλουν ενεργά στο κοινό έργο.

Το σχολικό κλίμα ενισχύθηκε, όχι μόνο σε επίπεδο συνεργασίας, αλλά και μέσα από την αναγνώριση της αξίας της διαφορετικότητας των προσεγγίσεων. Η ηγετική καθοδήγηση υπήρξε σταθερή, με έμφαση στην ενθάρρυνση και όχι στην επίβλεψη, ενώ ιδιαίτερα θετική κρίνεται η διάθεση των συναδέλφων να ενσωματώσουν όσα αποκόμισαν στην καθημερινή τους διδακτική πρακτική. Συνολικά, η εμπειρία αξιολογείται θετικά, κυρίως γιατί δημιούργησε προϋποθέσεις για συνέχεια και εξέλιξη — όχι ως υποχρέωση, αλλά ως εσωτερική ανάγκη.

15° Νηπιαγωγείο Αχαρνών

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 15° Ν/Γ Αχαρνών κατά το σχολικό έτος 2024-25 συμμετείχε για πρώτη φορά, στο Ερευνητικό-Πιλοτικό Πρόγραμμα «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων – Συνεργατικές Πρακτικές Εκπαιδευτικών».

Πρόκειται για ένα αστικό διθέσιο νηπιαγωγείο στους πρόποδες της Πάρνηθας. Επί σειράς ετών φοιτούν αρκετοί παλιννοστούντες ομογενείς και αλλοδαποί για αυτό και επιλέχθηκε ως πιλοτικό σχολείο ΖΕΠ (ΖΕΠ Αχαρνών) κατά τα έτη 2010-2015. Παράλληλα από το έτος 2014 και για τέσσερα συνεχή έτη λειτουργούσε και ΕΔΕΑΥ(ΣΔΕΥ Αχαρνών).

Το νηπιαγωγείο αποτελείται από δύο (2) αίθουσες διδασκαλίας, ένα (1) μικρό γραφείο προϊσταμένης, χώρο υποδοχής, τουαλέτα νηπίων/προνηπίων, τουαλέτα εκπαιδευτικών και αποθήκη. Μολονότι οργανικά έχει τμήμα ένταξης δεν διαθέτει κάποια αίθουσα/κτίριο που να χρησιμοποιείται για την υποστήριξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες όποτε και εάν αυτό απαιτείται.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο 15° Νηπιαγωγείο Αχαρνών, κατά το σχολικό έτος 2024-25 λειτουργούν δύο πρωινά τμήματα και ένα ολοήμερο, ενώ το Τμήμα Ένταξης είναι στελεχωμένο και ενεργό με εκπαιδευτικό ΕΑΕ. Η σχολική μονάδα είναι επιπλέον στελεχωμένη με 2 εκπαιδευτικούς ΠΕ 60 ΕΑΕ που υποστηρίζουν στα πλαίσια της εξειδικευμένης υποστήριξης μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, έναν κοινωνικό λειτουργό ΠΕ 30 και μια εκπαιδευτικό αγγλικής γλώσσας ΠΕ 06. Το σύνολο των εκπαιδευτικών ανέρχεται σε 8, εκ των οποίων οι 2 έχουν οργανική θέση.

Κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς το μαθητικό δυναμικό ανερχόταν σε 50, ενώ κατά τη διάρκεια του γ' τριμήνου μειώθηκε σε 47.

Στο πρόγραμμα αρχικά συμμετείχαν έξι νηπιαγωγοί και είχαν δημιουργηθεί 3 ζεύγη. Κατά τη διάρκεια του του σχολικού έτους υπήρξαν διαρροές, με αποτέλεσμα ορισμένοι εκπαιδευτικοί να αποχωρήσουν. Έτσι διατηρήθηκε ένα ζεύγος με εναλλαγή στη θέση παρατηρητή/παρατηρούμενου. Στις επιμορφωτικές δια ζώσης συναντήσεις ο Σύλλογος Διδασκόντων συμμετείχε ενεργά με παρουσίαση των αποτελεσμάτων μεταξύ των φάσεων και πάντα υπήρχε διάχυση των πληροφοριών των συναντήσεων αυτών, ακόμη και για τις εκπαιδευτικούς που αποχώρησαν.

3. Στοιχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος

Ο Σύλλογος Διδασκόντων σε ειδική συνεδρίαση, η οποία πραγματοποιήθηκε στις αρχές του σχολικού έτους ομόφωνα αποφάσισε τη συμμετοχή στο εν λόγω πρόγραμμα. Σε δεύτερη κατά σειρά συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων, κατά τον μήνα Οκτώβριο,

κατανοώντας τον σύνθετο ρόλο του εκπαιδευτικού αποφασίστηκε και η διασύνδεση του προγράμματος με την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας ως ακολούθως: 3^η Λειτουργία – Επαγγελματική ανάπτυξη και ατομική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, Άξονας 8 Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις/ Σχεδιασμός και υλοποίηση επιμορφωτικών δράσεων με τη μορφή τις ετεροπαρατήρησης.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα διδασκαλίας στο νηπιαγωγείο με την ισχύουσα μορφή δυσχεραίνει την ετεροπαρατήρηση των εκπαιδευτικών, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τα πρωινά τμήματα. Παράλληλα, η βαρύτητα των αξιολογικών εκθέσεων ορισμένων μαθητών που ενέπιπταν στην ΕΑΕ είχε σαν αποτέλεσμα την άμεση τροποποίηση του ωρολογίου προγράμματος πολλές φορές για λόγους ασφάλειας και εύρυθμης λειτουργίας της σχολικής μονάδας.

Οι παρατηρήσεις στην τάξη προγραμματίστηκαν και υλοποιήθηκαν τους μήνες Δεκέμβριο και Ιανουάριο. Μετά από την πρώτη επιμορφωτική συνάντηση (προδιδασκτική συνάντηση) κατά τον μήνα Νοέμβριο, οι εκπαιδευτικοί μελέτησαν προσεκτικά το υλικό που τους προωθήθηκε, προκειμένου να το μελετήσουν για την υλοποίηση των φάσεων του προγράμματος. Το πρώτο δεκαήμερο του Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκε σύγχρονη εξ' αποστάσεως ανατροφοδοτική συνάντηση με τον Σύλλογο Διδασκόντων και την Επιστημονική Επιτροπή και υπήρξε γόνιμος διάλογος σε σχέση με ζητήματα που αφορούσαν ιδιαιτερότητες της σχολικής μονάδας, σε ό,τι αφορά το έμφυχο μαθητικό δυναμικό, την υλικοτεχνική υποδομή, αλλά και το διαθέσιμο υλικό του προγράμματος που είχαν μελετήσει οι εκπαιδευτικοί και απορίες που προέκυψαν σε σχέση με αυτό.

Στο πρώτο στάδιο του αυτοστοχασμού, οι εκπαιδευτικοί όρισαν τους προσωπικούς αναπτυξιακούς τους στόχους και αντιλήφθηκαν ότι η αυτοαξιολόγηση είναι μια διαδικασία εκμάθησης. Η αυτοαξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με τα εξής εργαλεία:

Swot analysis μέσω της οποίας οι εκπαιδευτικοί διερεύνησαν τα δυνατά σημεία, τις αδυναμίες και τους ευκαιρίες εξέλιξης που προκύπτουν στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας (Νοέμβριος).

Μαθησιακούς περιπάτους (learning walk) και ανοιχτές τάξεις, μέσω των οποίων οι εκπαιδευτικοί εξοικειώθηκαν στην παρατήρηση όπως και οι μαθητές ενώ παράλληλα αναπτύχθηκε το αίσθημα της συλλογικής ευθύνης σε σχέση με την πρόοδο των μαθητών τους. Ταυτόχρονα, μέσω των μαθησιακών περιπάτων ανατροφοδοτούνταν ο αυτοστοχασμός, επιλέχθηκαν οι κατάλληλοι κατά περίπτωση ομότεχνοι για συνεργασία και ενισχύθηκαν η δεκτικότητα στην κριτική και στις συμβουλές των συναδέλφων (μήνες Δεκέμβριος & Ιανουάριος).

Ατομικό ημερολόγιο, που έδωσε στους εκπαιδευτικούς την ευκαιρία να εξοικειωθούν με την εκπαιδευτική πρακτική της ημερολογιακής καταγραφής ιδεών, να οργανώσουν καλύτερα τις σκέψεις και τους προβληματισμούς τους και να παρατηρήσουν την εξελικτική πορεία της μάθησης.

Ερωτηματολόγιο αυτοστοχασμού μέσω του οποίου οι εκπαιδευτικοί εξερεύνησαν τις πρακτικές τους, τις σχέσεις με τους μαθητές τους, τις συνεργατικές σχέσεις με τους συναδέλφους τους, αλλά και τις αξίες που διέπουν το εκπαιδευτικό τους έργο. Τέλος,

μέσω του ερωτηματολογίου αποτυπώθηκε το θεωρητικό πλαίσιο βάσει του οποίου οι εκπαιδευτικοί προχώρησαν στην πρακτική εφαρμογή της αξιολόγησης ομοτέχνων. Στο δεύτερο στάδιο οριστικοποιήθηκαν οι συνεργασίες και κοινοποιήθηκαν στην ολομέλεια του Συλλόγου Διδασκόντων, τα πεδία του εκπαιδευτικού έργου που θα αποτελούσαν αντικείμενα παρατήρησης και καθορίστηκαν τα πρωτόκολλα συνεργασίας.

Πριν την έναρξη της παρατήρησης πραγματοποιήθηκε προδιδασκτική συνάντηση μεταξύ των ομοτέχνων εφαρμόζοντας συνεργατικές πρακτικές σε σύνδεση με το πρόγραμμα σπουδών στα πλαίσια των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, της δράσης Ενεργού Πολιτειότητας και του προγράμματος Ομαλής Μετάβασης στο Δημοτικό. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί ξεκίνησαν την συμπλήρωση του ημερολογίου συνεργασίας. Ακόμα, στη συνάντηση αυτή ορίστηκε με σαφήνεια η στοχοθεσία καθώς οι αυτοστοχαστικές θεωρήσεις μετατρέπονταν σε στοχευμένες πρακτικές για την παρατήρηση. Τέλος, αποφασίστηκε από κοινού το εργαλείο παρατήρησης των επόμενων σταδίων. Αξιοποιήθηκαν κλείδες και σε μορφή λίστας αλλά και σε μορφή περιγραφικής κλίμακας, έτοιμες ή τροποποιημένες κατά περίπτωση.

Κατά το τρίτο στάδιο, πραγματοποιήθηκε στις αρχές Δεκεμβρίου, η πρώτη παρατήρηση με αντικείμενο την διδακτική μεθοδολογία ως προς την σχεδίαση και τη εφαρμογή. Οι εκπαιδευτικοί στη συνέχεια έκαναν μια μεταδιδασκτική συνάντηση, όπου και συζήτησαν σχετικά με την παρατήρηση, προβληματίστηκαν, αναστοχάστηκαν και συνέταξαν μαζί μια έκθεση αποτίμησης.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Στο 15^ο Νηπιαγωγείο Αχαρνών είναι στελεχωμένο και ενεργό το Τμήμα Ένταξης, όπου εφαρμόζονται προγράμματα σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών μας κατά τη συνεκπαίδευση/ συνδιδασκαλία. Παράλληλα υπήρχαν 2 εκπαιδευτικοί εξειδικευμένης υποστήριξης ΕΑΕ που λειτουργούσαν υποστηρικτικά προς μαθητές με εκπαιδευτικές ανάγκες.

Λειτουργικές δυσκολίες που αφορούσαν τη διαχείριση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών μαθητών μας, είχε σαν αποτέλεσμα κατά το χρονικό διάστημα Μαρτίου-Ιουνίου 2025 να μην ολοκληρωθεί η παρατήρηση 2 ζευγών και κατ' επέκταση ούτε τα πρωτόκολλα συνεργασίας και οι μαθησιακοί περίπατοι.

Καθώς σε αυτή τη φάση θέσαμε ως προτεραιότητα την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας εν τω συνόλω.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πρόγραμμα στο νηπιαγωγείο είναι διαμορφωμένο με τέτοιο τρόπο ώστε η συνύπαρξη 2 νηπιαγωγών των υποχρεωτικών βασικών τμημάτων είναι σχεδόν αδύνατη. Η Προϊσταμένη της σχολικής μονάδας έχει πλήρες διδακτικό ωράριο, πέραν των διοικητικών της υποχρεώσεων, ενώ κατά το τρέχον έτος, δεν είχε την 'πολυτέλεια' της γραμματειακής υποστήριξης, αφού η εκπαιδευτικός που είχε πρωινή υποδοχή/προσέλευση μαθητών ολοκλήρωνε το διδακτικό της ωράριο σόπως 12:10μμ. Ο χρόνος εύρεσης για προδιδασκτικές/ μεταδιδασκτικές συναντήσεις επομένως είναι ανύπαρκτος. Οι ιδιαιτερότητες της σχολικής μονάδας, ως προς την πληθώρα των μαθητών με

εκπαιδευτικές ανάγκες, την υποστήριξη και την ασφαλή καθοδήγησή τους, όπως και η πληθώρα εκπαιδευτικών μέσα στην τάξεις ορισμένες φορές δημιουργούσε ένα χάος. Η φετινή χρονιά όμως ήταν και μια πρόκληση καθώς ήρθαμε αντιμέτωποι με ζητήματα που οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί καλούμαστε να ανταπεξέλθουμε, θέματα συνεργασίας, κατανόησης, ενσυναίσθησης και υποστήριξης. Παράλληλα μελετήσαμε και προσπαθήσαμε να αφουγκραστούμε όσο το δυνατόν καλύτερα το υλικό που μας δόθηκε από το πρόγραμμα, ενώ κατά τη διάρκεια των παρατηρήσεων γίναμε παρατηρητές και άλλων σημείων που αφορούσαν μαθητές/εκπαιδευτικούς και τους γνωρίσαμε καλύτερα. Τέλος, μια και πρόκειται για ένα αστικό διθέσιο νηπιαγωγείο, που λόγω συνθηκών, και πάλι είχαμε διαφορετικά διαλείμματα αλληλεπιδράσαμε με εκπαιδευτικούς και μαθητές στο σύνολό τους.

5^ο Νηπιαγωγείο Αμαρουσίου

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε στο 5^ο Νηπιαγωγείο Αμαρουσίου, μια σχολική μονάδα με 4 τμήματα και σύνολο 9 νηπιαγωγούς εκ των οποίων οι 5 αναπληρώτριες. Η διεύθυνση του σχολείου έχει υιοθετήσει σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις, δίνοντας έμφαση στη συνεργατική μάθηση, την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών και την ισότιμη συμμετοχή όλων των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον, το σχολείο συμμετέχει ενεργά σε καινοτόμα εκπαιδευτικά δίκτυα και προγράμματα, ενισχύοντας τη διασύνδεση με άλλες σχολικές μονάδες και φορείς, καθώς και τη συνεχή επιμόρφωση του προσωπικού.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 4 εκπαιδευτικοί ΠΕ60 και δημιουργήθηκαν 2 ομάδες των 2 ατόμων. Και οι 4 ήταν αναπληρώτριες και πρώτη φορά στη σχολική μονάδα του 5^{ου} Νηπιαγωγείου Αμαρουσίου.

3. Στοχοθεσία

- Ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας και επαγγελματικού διαλόγου.
- Ενίσχυση της ικανότητας αυτοπαρατήρησης και αναστοχασμού.
- Δημιουργία και ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού.
- Βελτίωση της διδακτικής πράξης μέσω της αμοιβαίας παρατήρησης.
- Προώθηση της επαγγελματικής μάθησης μέσα από την πράξη.
- Υποστήριξη της συνεργατικής επίλυσης προβλημάτων στην καθημερινή σχολική πράξη
- Ενίσχυση της επαγγελματικής ταυτότητας των εκπαιδευτικών μέσω της συλλογικής μάθησης
- Ανάδειξη και αξιοποίηση καλών πρακτικών διδασκαλίας

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Η υλοποίηση ξεκίνησε με την ενημέρωση των εκπαιδευτικών και τη δημιουργία δύο ομάδων εργασίας. Το κλίμα συνεργασίας ήταν θετικό και ενισχύθηκε από τη στάση της διευθύντριας η οποία ενθάρρυνε ενεργά την προσπάθεια και προσέφερε οργανωτική υποστήριξη. Οι εκπαιδευτικοί που είχαν συμμετάσχει κατά την περσινή χρονιά στο πρόγραμμα μίλησαν για την δική τους εμπειρία συμμετοχής και μας βοήθησαν στις διαφορετικές φάσεις υλοποίησης. Πραγματοποιήθηκαν μαθησιακοί διάλογοι, επισκέψεις μεταξύ τάξεων και χρήση εργαλείων όπως κλείδες παρατήρησης. Ο διαμοιρασμός περιελάμβανε σχέδια διδασκαλίας, υλικό δραστηριοτήτων και εμπειρίες διαχείρισης

τάξης. Η διαδικασία έκλεισε με αναστοχαστικές συναντήσεις, όπου οι εκπαιδευτικοί ανέλυσαν τα δεδομένα και αποτίμησαν την εμπειρία.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την υλοποίηση προέκυψαν ορισμένες προκλήσεις, όπως ο περιορισμένος χρόνος λόγω φόρτου εργασίας, δυσκολία στην εύρεση κοινών ωρών συνεργασίας και αρχικές επιφυλάξεις κάποιων εκπαιδευτικών για τον ρόλο του παρατηρητή. Επιπλέον, παρατηρήθηκαν τεχνικές δυσκολίες στην αξιοποίηση των ΤΠΕ.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Η εφαρμογή του προγράμματος συνέβαλε σημαντικά στην καλλιέργεια επαγγελματικής κουλτούρας συνεργασίας. Ενίσχυσε τη διαπροσωπική εμπιστοσύνη και την αλληλοεκτίμηση μεταξύ συναδέλφων, βελτίωσε το κλίμα στο σχολείο και ενδυνάμωσε τον ρόλο του διευθυντή ως υποστηρικτή της μαθησιακής κοινότητας.

Η οργανωσιακή μάθηση επηρεάστηκε θετικά μέσω της ορατής πρακτικής και του διαμοιρασμού. Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν υψηλό βαθμό ικανοποίησης, ανέπτυξαν αναστοχαστικές δεξιότητες και διαμόρφωσαν μια νέα προσέγγιση στη διδασκαλία ως ανοιχτή και εξελισσόμενη διαδικασία.

Το σχολείο σκοπεύει να αξιοποιήσει τα αποτελέσματα για τη μελλοντική επιμόρφωση και τη γενίκευση των πρακτικών αυτών.

1^ο Ειδικό Νηπιαγωγείο Δραπετσώνας

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το Ειδικό Νηπιαγωγείο, όπως και το Γενικό, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, έχει ως σκοπό να βοηθήσει τα παιδιά να αναπτυχθούν κοινωνικοσυναισθηματικά και γνωστικά, μέσα από το πλαίσιο των ευρύτερων στόχων της προσχολικής αγωγής, η οποία αποτελεί και βάση για τη συνέχεια της σχολικής ζωής των παιδιών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Το Ειδικό Νηπιαγωγείο είναι ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο που αποτελείται από ομάδες επαγγελματιών που εργάζονται για την παροχή εκπαίδευσης και υποστήριξης, μέσω διεπιστημονικού σχεδιασμού.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός / ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Ο αριθμός των Ομοτέχνων που συμμετείχαν από το σχολείο ανέρχεται στα τέσσερα άτομα. Οι ειδικότητες των εκπαιδευτικών λειτουργιών απαρτίζονταν από νηπιαγωγό – ειδική παιδαγωγό, ειδικό βοηθητικό προσωπικό, κοινωνική λειτουργός και σχολική νοσηλεύτρια.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο τις υλοποίησης του προγράμματος

Οι βασικοί στόχοι του σχολείου στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος συνεργατικής πρακτικής ήταν οι εξής:

- **Ενίσχυση της διεπιστημονικής συνεργασίας** μεταξύ εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής, ΕΕΠ και ΕΒΠ, με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών, τεχνογνωσίας και εργαλείων παρατήρησης στο πεδίο.
- **Ανακατασκευή και προσαρμογή εργαλείου παρατήρησης (κλείδας)**, ώστε να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες της σχολικής μονάδας και των ιδιαιτερότητες των νηπίων.
- **Ανάπτυξη παιδοκεντρικών και βιωματικών παρεμβάσεων**, με τη χρήση παιγνιοερευνητικών τεχνικών και εκπαιδευτικής τεχνολογίας.
- **Καλλιέργεια κουλτούρας επαγγελματικού διαλόγου**, αναστοχασμού και αλληλοανατροφοδότησης των μελών της ομάδας.
- **Ενίσχυση της οργανωσιακής μάθησης** και της εκπαιδευτικής λειτουργίας του σχολείου, με έμφαση στην εμπιστοσύνη, την αξιοπιστία, την ευρηματικότητα και τη συνεργατική λήψη αποφάσεων.
- **Ανάδειξη της πολυπρισματικής θεώρησης των εκπαιδευτικών πρακτικών**, μέσα από την αξιοποίηση της επιστημονικής κατάρτισης κάθε ειδικότητας.

- **Δημιουργία θετικού συνεργατικού κλίματος**, με βάση την αλληλοαποδοχή, το χιούμορ και τον σεβασμό στον ρόλο κάθε μέλους της ομάδας.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση της συνεργατικής πρακτικής στο πλαίσιο του σχολείου βασίστηκε στη συγκρότηση μιας διεπιστημονικής ομάδας που αποτελούνταν από την ειδική νηπιαγωγό, μέλη του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού (σχολική νοσηλεύτρια και κοινωνική λειτουργός) και το ειδικό βοηθητικό προσωπικό. Η επιλογή έγινε με γνώμονα την επιστημονική επάρκεια, τη διαθεσιμότητα και τη διάθεση συνεργασίας των μελών. Παρότι συμμετείχε μόνο ένα τμήμα, υπήρξε ενεργή εμπλοκή όλων των ειδικοτήτων του ΕΕΠ που εργάζονται στο σχολείο, χωρίς ωστόσο να συμμετέχουν τελικά επίσημα στο πρόγραμμα.

Από τα πρώτα στάδια επικράτησε θετικό συνεργατικό κλίμα, βασισμένο στην εμπιστοσύνη, την αλληλοαποδοχή, την εγκυρότητα και την προσωπική χροιά που πρόσδωσε η χρήση του χιούμορ και η ευελιξία στην επικοινωνία. Ο προϊστάμενος διευκόλυνε τη διαδικασία αναλαμβάνοντας διοικητικό ρόλο για τα διαδικαστικά, επιτρέποντας την ευέλικτη διαμόρφωση των δράσεων, χωρίς να εφαρμόσει εσωτερική εποπτεία, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο το αίσθημα εμπιστοσύνης.

Οι ρόλοι εντός της ομάδας εναλλάσσονταν – τα ζευγάρια των συμμετεχόντων λειτουργούσαν χιαστί ως παρατηρητές και συντονιστές κατά τη διάρκεια των ανοιχτών τάξεων/παρατηρήσεων. Η ανακατασκευή της κλείδας παρατήρησης έγινε συλλογικά, ενσωματώνοντας παιδοκεντρική, παιγνιοερευνητική και συστημική μεθοδολογία, ενώ το ίδιο το εργαλείο χρησιμοποιήθηκε τόσο για καταγραφή όσο και για ερμηνεία σύνθετων παιδαγωγικών αλληλεπιδράσεων.

Κατά τη διάρκεια των ανοιχτών δράσεων, αξιοποιήθηκαν βιωματικές τεχνικές, πολυαισθητηριακά υλικά και υποστηρικτική τεχνολογία, όλα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των νηπίων. Ακολούθησαν συναντήσεις ανατροφοδότησης, όπου αναλύθηκαν οι παρατηρήσεις, συζητήθηκαν οι προκλήσεις και καταγράφηκαν οι παιδαγωγικές και υποστηρικτικές προτάσεις για μελλοντική εφαρμογή.

Η όλη διαδικασία ανέδειξε την αξία της διεπιστημονικής συνεργασίας μέσα από την πράξη, αναδεικνύοντας την αξία της συνεργασίας και την επαγγελματική ταυτότητα κάθε ειδικότητας.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την υλοποίηση της συνεργατικής πρακτικής αναδείχθηκαν ορισμένες δυσκολίες, που ωστόσο δεν λειτούργησαν αποτρεπτικά για την εξέλιξη και ολοκλήρωση του προγράμματος.

Σε διοικητικό επίπεδο, σημαντική ήταν η υποστηρικτική συμβολή του προϊστάμενου του Ειδικού Νηπιαγωγείου Δραπετσώνας, ο οποίος διευκόλυνε τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων ειδικοτήτων (Ειδικής Παιδαγωγού – ΕΕΠ – ΕΒΠ) και συνέβαλε στην οργάνωση των απαραίτητων διαδικαστικών ενεργειών. Ωστόσο, διαπιστώθηκε ότι η συμμετοχή περιορίστηκε σε ένα μόνο τμήμα του σχολείου και σε περιορισμένο αριθμό του ΕΕΠ-ΕΒΠ, γεγονός που ανέδειξε τη δυσκολία γενίκευσης της πρακτικής και της ευρύτερης εμπλοκής του συλλόγου εκπαιδευτικού προσωπικού. Το γεγονός αυτό υπογράμμισε την ανάγκη καλλιέργειας κουλτούρας Κοινότητας στη σχολική μονάδα, ώστε να δοθεί ώθηση

στη συλλογική επαγγελματική ανάπτυξη όλων των εκπαιδευτικών λειτουργιών του σχολείου.

Σε οργανωτικό επίπεδο, η εναλλαγή ρόλων μεταξύ συντονιστή και παρατηρητή (χιαστί εργασία) απαιτούσε ακρίβεια στον προγραμματισμό και διαρκή συντονισμό, ειδικά εντός ενός απαιτητικού καθημερινού πλαισίου με αυξημένες ανάγκες υποστήριξης των μαθητών/τριων. Αν και υπήρξαν προκλήσεις στη διαχείριση χρόνου, αυτές αντιμετωπίστηκαν μέσα από πνεύμα συνεργασίας και προσαρμοστικότητα των εμπλεκομένων.

Σε παιδαγωγικό επίπεδο, η διεπιστημονική προσέγγιση, με αξιοποίηση παιδοκεντρικής, παιγνιοερευνητικής και βιωματικής μεθοδολογίας, λειτούργησε ενισχυτικά στη σύνθεση τεχνογνωσίας και στην εστιασμένη στοχοθεσία ανά ειδικότητα, χωρίς να υπάρξουν διαφωνίες ως προς τις προσεγγίσεις. Αντιθέτως, η επικοινωνία χαρακτηρίστηκε από εμπιστοσύνη, χιούμορ, αλληλοαποδοχή και επιστημονική εγκυρότητα, που αποτέλεσαν τον πυρήνα της λειτουργικής συνεργασίας.

Οι δυσκολίες – προκλήσεις που προέκυψαν λειτούργησαν τελικά ως εφελτήριο αναστοχασμού και ενίσχυσης της κοινής δράσης, αφήνοντας θετική παρακαταθήκη για μελλοντικές συνεργασίες σε ευρύτερο φάσμα.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η αποτίμηση της συνεργατικής πρακτικής ανέδειξε θετικά και ουσιαστικά αποτελέσματα σε όλους τους άξονες στόχευσης, επιβεβαιώνοντας τη λειτουργικότητα της διεπιστημονικής συνεργασίας στο πλαίσιο του Ειδικού Νηπιαγωγείου.

Ως προς την οργανωσιακή μάθηση, αναδείχθηκε η ικανότητα της ομάδας να δομεί κοινές διαδικασίες, να μοιράζεται τεχνογνωσία και να προσαρμόζει τα εργαλεία παρατήρησης, καθώς έγινε ανακατασκευή και προσαρμογή της κλείδας παρατήρησης με βάση τις ανάγκες της ειδικής σχολικής μονάδας και των ειδικοτήτων.

Η ενεργή συμμετοχή των μελών και η ανάληψη ρόλων (παρατηρητής – συντονιστής) καλλιέργησαν κουλτούρα συνεργασίας, υπευθυνότητας και αναστοχασμού.

Ο ρόλος της ηγεσίας περιορίστηκε σε υποστηρικτικό και διοικητικό επίπεδο, χωρίς άμεση εποπτεία της πρακτικής, στοιχείο που αναδεικνύει την εμπιστοσύνη προς τα μέλη της ομάδας και ενισχύει τη δυναμική της αυτοοργάνωσης των εκπαιδευτικών.

Το σχολικό κλίμα ενισχύθηκε μέσω της θετικής διάθεσης συνεργασίας, της αλληλοαποδοχής και της απουσίας διαφωνιών ή συγκρούσεων. Η αξιοποίηση προσωπικών στοιχείων (όπως το χιούμορ, η ευρηματικότητα και η αυθεντικότητα των παρεμβάσεων) δημιούργησε ασφαλές και δημιουργικό πλαίσιο εργασίας.

Ως προς την επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη, αναδείχθηκαν στοιχεία επιστημονικής εγκυρότητας, κατάρτισης και λειτουργικής ευελιξίας των συμμετεχόντων. Η συνεργασία εκπαιδευτικού, ΕΕΠ και ΕΒΠ προσέφερε αφορμές για στοχασμό πάνω στον σχεδιασμό, στη διαφοροποίηση της παρέμβασης και στη δυναμική της πολυπρισματικής θεώρησης των αναγκών των μαθητών/τριων.

Ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχουσών ήταν ιδιαίτερα υψηλός, καθώς η εμπειρία αυτή συνέβαλε ουσιαστικά στην ενίσχυση της επαγγελματικής ταυτότητας, στη σύνδεση θεωρίας και πράξης, και στην αναγνώριση της αξίας της συν-δημιουργίας. Παρά τη δυσκολία περιορισμένης συμμετοχής από τις τάξεις, το πρόγραμμα άφησε θετική παρακαταθήκη για επέκταση σε επίπεδο σχολικής μονάδας.

**Εκθέσεις Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος
«Το σχολείο ΟΚΜ»**

Β. Δημοτικά σχολεία

21^ο Δημοτικό σχολείο Αθήνας «Λέλα Καραγιάννη»

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολείο μας βρίσκεται κοντά στο κέντρο της Αθήνας σε μια περιοχή που το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων είναι οικονομικοί μετανάστες και πρόσφυγες. Ανάλογη είναι και η δημογραφία του μαθητικού δυναμικού του σχολείου του. Το 70% των μαθητών μας είναι παιδιά οικονομικών μεταναστών 2^{ης} γενιάς κυρίως από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Ασίας και το 10% είναι παιδιά προσφύγων και αιτούντων άσυλο. Στο σχολείο μας υπηρετούν 36 εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων, λειτουργεί Τμήμα Ένταξης, στο οποίο φοιτούν 12 μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες και Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ1 και ΖΕΠ2. Το όραμά μας είναι ένα σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία, ψηφιακό, αειφόρο και ενταξιακό, όπου οι μαθητές βιώνουν την αναγνώριση και την αποδοχή και συμμετέχουν ενεργά στη διαχείριση της μάθησής τους. Για την επίτευξη του οράματός μας οδηγηθήκαμε στην ανάληψη πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην ανάπτυξη των διαπολιτισμικών και ψηφιακών δεξιοτήτων εκπαιδευτικών και μαθητών, υιοθετήσαμε καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας και αναπτύξαμε ένα δίκτυο συνεργασιών με τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς φορείς που προάγουν την ευρωπαϊκή διάσταση στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Δημιουργήθηκαν 6 ομάδες εκπαιδευτικών και συμμετείχαν συνολικά 12 εκπαιδευτικοί.
1 ΠΕ86, 1 ΠΕ11, 2 ΠΕ71 και 8 ΠΕ70

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο μας είναι οι εξής:

1. **Καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας** μεταξύ των εκπαιδευτικών μέσω της αξιολόγησης ομοτέχνων και της συνδιδασκαλίας.
2. **Ανάπτυξη αυτογνωσίας και επαγγελματικής ταυτότητας** των εκπαιδευτικών μέσω:
 - του αυτοστοχασμού,
 - της SWOT ανάλυσης
3. **Βελτίωση της διδακτικής και παιδαγωγικής πρακτικής** μέσα από:
 - στοχευμένη παρατήρηση στην τάξη,
 - τεκμηριωμένη ανατροφοδότηση από συναδέλφους,
 - και εφαρμογή αναστοχαστικών εργαλείων.
4. **Δημιουργία μαθησιακής κοινότητας** στο εσωτερικό του σχολείου και μεταξύ σχολικών μονάδων, προωθώντας τον:
 - ανοιχτό διάλογο,
 - τη συλλογική ευθύνη,
 - και την ανταλλαγή καλών πρακτικών

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η διαδικασία υλοποίησης του προγράμματος ΟΚΜ στο σχολείο μας περιλάμβανε τα βασικά στάδια που ορίζονται στον Οδηγό Εφαρμογής, με προσαρμογές στις ανάγκες και στις δυναμικές της σχολικής μας μονάδας. Η συγκρότηση των ομάδων βασίστηκε τόσο σε παιδαγωγικά κριτήρια όσο και σε σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ εκπαιδευτικών. Η προηγούμενη συμμετοχή μας στο πρόγραμμα και η ύπαρξη θετικού κλίματος και αλληλοσεβασμού επέτρεψε τη δημιουργία λειτουργικών ομάδων εργασίας.

Το κλίμα κατά την υλοποίηση ήταν θετικό και συνεργατικό με διάθεση για ανταλλαγή καλών πρακτικών. Παρατηρήθηκε αύξηση στην εμπιστοσύνη μεταξύ συναδέλφων και ο διάλογος απέκτησε περισσότερο παιδαγωγικό βάθος.

Ο Διευθυντής λειτούργησε υποστηρικτικά, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή, προγραμματίζοντας τις φάσεις παρατήρησης χωρίς να επιβάλει και εξασφαλίζοντας τον απαιτούμενο χρόνο για τις συναντήσεις. Ο ρόλος του ήταν περισσότερο διευκολυντικός και συντονιστικός, χωρίς να επεμβαίνει στο παιδαγωγικό σκέλος των συνεργασιών.

Πραγματοποιήθηκαν 3 συνδιδασκαλίες με ταυτόχρονη ετεροπαρατήρηση και 3 ετεροπαρατηρήσεις με γειτονικό σχολείο. Οι συνδιδασκαλίες ενίσχυσαν την αίσθηση συλλογικής ευθύνης και επέτρεψαν τη φυσική ροή της διδασκαλίας με τη συνεισφορά δύο εκπαιδευτικών. Οι παρατηρήσεις προσέφεραν γόνιμο υλικό για αναστοχασμό.

Η εναλλαγή ρόλων (παρατηρητής/παρατηρούμενος) και οι συνδιδασκαλίες έφεραν μεγαλύτερη ενσυναίσθηση και προώθησαν την αναγνώριση της πολυπλοκότητας του διδακτικού έργου. Οι εκπαιδευτικοί βίωσαν τη δύναμη της «ανοιχτής τάξης» και τις ανατροφοδότησης χωρίς αξιολογικό χαρακτήρα.

Οι συναντήσεις μετά τις παρατηρήσεις ήταν καίριες. Έγιναν σε κλίμα ασφάλειας και αλληλοεκτίμησης, με έμφαση στην ανταλλαγή εμπειριών και όχι στην κριτική. Καταγράφηκαν ιδέες για βελτίωση της διδασκαλίας και αναδείχθηκαν καινοτόμες πρακτικές.

Το πρόγραμμα ενίσχυσε τη συλλογική ταυτότητα του σχολείου, αύξησε τις αναστοχαστικές ικανότητες των εκπαιδευτικών και έθεσε γερές βάσεις για τη συνέχιση συνεργατικών πρακτικών. Η ενεργός συμμετοχή, η υποστηρικτική διοίκηση και η ύπαρξη δομημένων εργαλείων συνέβαλαν στην επιτυχία του.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Οι δυσκολίες αφορούσαν κυρίως στην έλλειψη χρόνου στο ωρολόγιο πρόγραμμα για τη διευκόλυνση των συνεργασιών και ο συντονισμός ωραρίων των εκπαιδευτικών για την παρατήρηση ή τη συνδιδασκαλία.

Οι δυσκολίες αυτές αντιμετωπίστηκαν μέσα από την καλή συνεργασία, τον εσωτερικό συντονισμό και την υποστηρικτική στάση της διοίκησης.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η φετινή υλοποίηση του προγράμματος πραγματοποιήθηκε στο σχολείο μας για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά, γεγονός που επιβεβαιώνει τη βαθιά εμπλοκή και τη συστηματική μας εμπειρία στο πλαίσιο της φιλοσοφίας του προγράμματος. Η προηγούμενη τριετής συμμετοχή μας είχε ήδη εδραιώσει μια θετική κουλτούρα συνεργασίας και αναστοχασμού, πάνω στην οποία φέτος οικοδομήθηκαν νέες, πιο απαιτητικές αλλά και πιο γόνιμες πρακτικές.

Η φετινή χρονιά αποτέλεσε ορόσημο για τη σχολική μας μονάδα, καθώς για πρώτη φορά υλοποιήθηκαν **συνδιδασκαλίες** μεταξύ εκπαιδευτικών, καθώς και **ετεροπαρατηρήσεις με εκπαιδευτικούς όμορου σχολείου**. Η εφαρμογή των συνδιδασκαλιών εντός της σχολικής μας κοινότητας ενίσχυσε ουσιαστικά το πνεύμα της συλλογικής ευθύνης για το διδακτικό έργο και δημιούργησε ένα πραγματικά ανοιχτό περιβάλλον μάθησης. Η **ετεροπαρατήρηση με το όμορο σχολείο** αποτέλεσε μια ιδιαίτερα γόνιμη εμπειρία. Επεκτείνοντας τις συνεργασίες πέρα από τα όρια της δικής μας μονάδας, είχαμε τη δυνατότητα να εκτεθούμε σε διαφορετικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις, να ανταλλάξουμε καλές πρακτικές και να δούμε τις δικές μας πρακτικές υπό ένα νέο, εξωτερικό φακό. Η ανταλλαγή αυτή ενίσχυσε τη διασχολική συνεργασία και ανέδειξε τις δυνατότητες διεύρυνσης της κοινότητας μάθησης σε επίπεδο εκπαιδευτικού δικτύου.

Η οργανωτική δομή του προγράμματος ακολουθήθηκε με συνέπεια, με συστηματικές συναντήσεις προετοιμασίας και ανατροφοδότησης. Ο ρόλος του διευθυντή υπήρξε καταλυτικός, τόσο στον συντονισμό των δράσεων όσο και στη δημιουργία υποστηρικτικού κλίματος, διευκολύνοντας την ενεργή συμμετοχή όλων. Οι ομάδες που συγκροτήθηκαν συνεργάστηκαν με θετικό πνεύμα, με τις σχέσεις εμπιστοσύνης να ενισχύονται περαιτέρω λόγω της εμπειρίας και της μακροχρόνιας εμπλοκής μας με το πρόγραμμα.

Σε επίπεδο επαγγελματικής ανάπτυξης, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί αποκόμισαν σημαντικά οφέλη. Αναπτύχθηκαν δεξιότητες αυτοστοχασμού, σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν κοινά εκπαιδευτικά σενάρια, ενώ η εμπειρία των παρατηρήσεων και της ανατροφοδότησης οδήγησε σε ουσιαστικό επαναπροσδιορισμό στόχων και πρακτικών. Επιπλέον, αυξήθηκε το ενδιαφέρον για τη συστηματική παραγωγή και διαμοιρασμό εκπαιδευτικού υλικού, γεγονός που ενισχύει τις βάσεις για μελλοντική οργανωσιακή μάθηση.

Ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων υπήρξε υψηλός. Ιδιαίτερα τονίστηκε η αίσθηση ανανέωσης και ενδυνάμωσης του επαγγελματικού ρόλου μέσα από την εμπειρία της συνδημιουργίας, της αλληλοπαρατήρησης και της επαγγελματικής συνομιλίας.

Συνολικά, το πρόγραμμα φέτος δεν λειτούργησε μόνο ως εργαλείο βελτίωσης ατομικών πρακτικών, αλλά κυρίως ως πλαίσιο **μετασχηματισμού της σχολικής κουλτούρας**. Η τετραετής πλέον συμμετοχή μας αποτελεί τεκμήριο βιωμένης αλλαγής, και η φετινή εμπειρία μας επιβεβαιώνει πως το σχολείο μπορεί να λειτουργήσει ως πραγματική κοινότητα μάθησης, όταν στηρίζεται στη συνεργασία, τον αναστοχασμό και την εμπιστοσύνη.

8^ο Δημοτικό σχολείο Θήβας

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολείο μας είναι το 8^ο Δημοτικό Σχολείο Θήβας το οποίο συστεγάζεται στο ίδιο κτιριακό συγκρότημα με το 7^ο Δημοτικό σχολείο. Είναι ένας οργανισμός στην υπηρεσία της εκπαίδευσης και καλείται να πραγματώσει το βασικό σκοπό της λειτουργίας του, την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών στο πνεύμα της εποχής, πραγματώνοντας συνεχώς νέους στόχους, υποστηρίζοντας καινοτομίες, εισάγοντας νέα γνωστικά αντικείμενα και εκσυγχρονίζοντας το διδακτικό έργο. Όραμά της αποτελεί η δημιουργία δημοκρατικού, συνεργατικού, ελκυστικού και ασφαλούς περιβάλλοντος σχολικής ζωής μέσα στο οποίο ο μαθητής ζει, αναπτύσσεται και δραστηριοποιείται ικανοποιώντας, κατά το δυνατόν, το σύνολο των συναισθηματικών και νοητικών αναγκών και των ενδιαφερόντων του. Απώτερος σκοπός μας είναι μέσα από στοχευμένες δράσεις και διαδικασίες, οι οποίες φροντίζουμε πάντα να απορρέουν από το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και να συνάδουν με την κείμενη νομοθεσία, να συμβάλλουμε τα μέγιστα στη διαμόρφωση προσωπικοτήτων με στέρεες ηθικές αρχές, αξίες και ισχυρή αυτοαντίληψη. Το μαθητικό δυναμικό του σχολείου μας κατά το σχολικό έτος 2024-25 ήταν 166 μαθητές/τριες, ενώ το Ολοήμερο πρόγραμμα παρακολουθούσαν 89 μαθητές/τριες εκ των οποίων οι 30 ήταν εγγεγραμμένοι στην Πρωινή Ζώνη. Η στελέχωση της σχολικής μονάδας με εκπαιδευτικό προσωπικό ήταν επαρκής. Όσον αφορά την κτιριακή υποδομή του σχολείου, έχει κτιστεί το 1985 και βρίσκεται σε αστική περιοχή της πόλης της Θήβας. Το κτίριο βρίσκεται σε καλή σχετικά κατάσταση εξαιτίας του ότι γίνεται συνεχής επίβλεψη και συντήρηση των χώρων. Οι υπάρχοντες χώροι, όμως, δεν επαρκούν για την εφαρμογή του σχολικού προγράμματος με τα σημερινά δεδομένα και λόγο του μεγάλου αριθμού των μαθητών στα τμήματα, πολλές αίθουσες διδασκαλίας είναι ακατάλληλες (ήταν πριν διάδρομοι ή κοινόχρηστοι χώροι που κλείστηκαν με γυψοσανίδες). Ειδικές αίθουσες όπως εργαστήρια Φυσικής, αίθουσα βιβλιοθήκης- αναγνωστήριο, αίθουσα εκδηλώσεων καθώς και κλειστό γυμναστήριο δεν υπάρχουν. Μια αίθουσα πληροφορικής που έχει διαμορφωθεί με έξοδα της σχολικής επιτροπής και δωρεές των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων φιλοξενεί μαθητές και από τα δύο σχολεία. Ο προαύλιος χώρος είναι ικανοποιητικός, όχι όμως αρκετός έτσι ώστε να φιλοξενήσει συνολικά περίπου 350 μαθητές. Είναι βέβαια αρκετά προσεγμένος με γήπεδο μπάσκετ, παγκάκια, παρτέρια με φυτά και επιδαπέδια παιχνίδια. Σχετικά με τη λειτουργία της σχολικής μας μονάδας κατά το σχολικό έτος 2024-25 έχουμε να καταγράψουμε ότι αντιμετωπίσαμε αρκετές προκλήσεις, με τις σπουδαιότερες να αναφέρονται στη συνέχεια: Έλλειψη υποστήριξης της σχολικής μας μονάδας από ειδικό επιστημονικό προσωπικό (ψυχολόγο) καθόλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Αυξημένος φόρτος εργασίας για την οργάνωση, την υλοποίηση μα περισσότερο για την καταγραφή των δράσεων που αφορούσαν την Αυτοαξιολόγηση της σχολικής μας μονάδας καθώς και τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων. Παρόλα αυτά, η πολύ καλή συνεργασία των μελών του Συλλόγου Διδασκόντων μεταξύ μας, με τη Σύμβουλο Εκπαίδευσης, το Σύλλογο γονέων και κηδεμόνων αλλά και τοπικούς φορείς έδρασαν καταλυτικά ώστε εκπαιδευτικοί και μαθητές να ανταποκριθούμε στις αυξημένες απαιτήσεις με μεγάλη επιτυχία.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Συμμετείχαν συνολικά 6 εκπαιδευτικοί (3 εκπαιδευτικοί ΠΕ70, 1 εκπαιδευτικός ΠΕ11, 1 εκπαιδευτικός ΠΕ71 και η Διευθύντρια του σχολείου)

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Η στοχοθεσία του Ερευνητικού-Πιλοτικού Προγράμματος «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων – Συνεργατικές Πρακτικές Εκπαιδευτικών» επικεντρώνεται στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου, δυναμικού σχολείου που προάγει τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών μέσω συνεργατικών και αναστοχαστικών πρακτικών. Αναλυτικότερα, οι βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

1. **Ενίσχυση της επαγγελματικής μάθησης των εκπαιδευτικών**
Μέσα από τη δημιουργία κουλτούρας συνεργασίας και κοινής μάθησης, το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών ως ενεργών επαγγελματιών μάθησης.
2. **Καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας στο σχολείο**
Πρωθεί τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών μέσω πρακτικών όπως η παρατήρηση διδασκαλίας από ομοτέχνους και η από κοινού ανάλυση διδακτικών πρακτικών.
3. **Ανάπτυξη πρακτικών αξιολόγησης από ομοτέχνους (peer evaluation)**
Το πρόγραμμα εισάγει εργαλεία και διαδικασίες αξιολόγησης μεταξύ συναδέλφων με σκοπό την ανατροφοδότηση και τη βελτίωση της διδακτικής πρακτικής.
4. **Μετασχηματισμός του σχολείου σε κοινότητα μάθησης**
Επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος στο οποίο η γνώση παράγεται και ανατροφοδοτείται συλλογικά, ενισχύοντας την επαγγελματική κοινότητα εντός του σχολείου.
5. **Ανάπτυξη αναστοχαστικής πρακτικής**
Προάγεται ο στοχασμός επί της διδακτικής πράξης, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και της μάθησης.
6. **Ενδυνάμωση του παιδαγωγικού ρόλου του εκπαιδευτικού**
Ενισχύεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως παιδαγωγού, ερευνητή και συνεργαζόμενου επαγγελματία.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Ο κριτικός σχολιασμός των διαφόρων σταδίων εφαρμογής του Προγράμματος μπορεί να αποτυπώσει τόσο τα θετικά του στοιχεία όσο και τις προκλήσεις που ανακύπτουν κατά την υλοποίησή του. Ακολουθεί μια κριτική αποτίμηση ανά στάδιο/πτυχή εφαρμογής:

Δημιουργία Ομάδων Εκπαιδευτικών

Θετικά:

- Ενισχύεται η συνεργασία, η ανταλλαγή εμπειριών και η ανάπτυξη εμπιστοσύνης.
- Διευκολύνεται η συλλογική στοχοθεσία και η αμοιβαία υποστήριξη.

Κριτική:

- Οι ομάδες συχνά σχηματίζονται με βάση προσωπικές σχέσεις και όχι παιδαγωγικά/γνωστικά κριτήρια.

Κλίμα & Σχέσεις Μεταξύ Εκπαιδευτικών

Θετικά:

- Το πρόγραμμα δημιουργεί ευκαιρίες για βαθύτερες επαγγελματικές σχέσεις και εμπιστοσύνη.
- Η ανταλλαγή ιδεών απομυθοποιεί τη μοναχική φύση της διδασκαλίας.

Κριτική:

- Χρειάζεται χρόνος και καθοδήγηση για τη διαμόρφωση «κουλτούρας συνεργασίας».

Ρόλος Διευθυντή/ριας Σχολείου

Θετικά:

- Ο Διευθυντής λειτουργεί ως παιδαγωγικός ηγέτης και εγγυητής του οράματος.
- Η υποστήριξή του ενισχύει τη θεσμική βαρύτητα του προγράμματος.

Μαθησιακός Περίπατος / Ανοιχτές Τάξεις

Θετικά:

- Καλλιεργείται η διαφάνεια και η αμοιβαία εμπιστοσύνη.
- Οι εκπαιδευτικοί εκτίθενται σε εναλλακτικές διδακτικές πρακτικές.

Κριτική:

- Ο φόβος αξιολόγησης και η αμηχανία μπροστά στον «παρατηρητή» μπορεί να μειώσει την αυθεντικότητα της πράξης.
- Χρειάζεται καθοδήγηση ώστε η παρατήρηση να είναι παραγωγική και όχι κριτική.

Διαμοιρασμός / Παρατήρηση Διδακτικής Πράξης

Θετικά:

- Παρέχει άμεσες ευκαιρίες για μάθηση από ομοτέχνους.
- Ο εκπαιδευτικός αποκτά αναστοχαστική επίγνωση της πράξης του.

Κριτική:

- Κίνδυνος διατήρησης «safe zone» και μη έκθεσης σε διαφορετικές/καινοτόμες πρακτικές.

Παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού

Θετικά:

- Ενισχύεται η δημιουργικότητα και η προσαρμογή υλικού στις ανάγκες των μαθητών.
- Ενισχύεται το αίσθημα ιδιοκτησίας της γνώσης.

Κριτική:

- Απαιτείται χρόνος, που συχνά δεν είναι διαθέσιμος στο ήδη επιβαρυσμένο πρόγραμμα των εκπαιδευτικών.
- Δεν αξιοποιείται πάντα συστηματικά από το σύνολο των συναδέλφων.

Αλλαγή Ρόλων

Θετικά:

- Αναγνωρίζεται ο εκπαιδευτικός ως ενεργός φορέας μάθησης και γνώσης.
- Προάγεται η ενσυναίσθηση, η αναστοχαστικότητα και η αυτοβελτίωση.

Κριτική:

- Η μετάβαση απαιτεί υποστήριξη και επιμόρφωση, καθώς πολλοί εκπαιδευτικοί δεν είναι εξοικειωμένοι με τους νέους τους ρόλους.

- Μπορεί να προκαλέσει άγχος ή αντιστάσεις, ιδίως σε πιο «παραδοσιακά» σχολικά περιβάλλοντα.

Συναντήσεις Ανατροφοδότησης

Θετικά:

- Αποτελούν ευκαιρία για συλλογική επεξεργασία εμπειριών και ανάπτυξη στρατηγικών βελτίωσης.
- Εδραιώνουν μια κουλτούρα ανοιχτού διαλόγου.

Κριτική:

- Συχνά περιορίζονται σε τυπικό επίπεδο ή αναλώνονται σε τεχνικές λεπτομέρειες.
- Η ουσιαστική ανατροφοδότηση προϋποθέτει εκπαίδευση, χρόνο και αμοιβαία εμπιστοσύνη.

Γενική Εκτίμηση

Το πρόγραμμα συνιστά μια φιλόδοξη και παιδαγωγικά καινοτόμο προσπάθεια να μετασχηματιστεί το σχολείο σε οργανισμό μάθησης. Ωστόσο, για να επιτευχθεί αυτό, απαιτείται:

- συστηματική υποστήριξη,
- ουσιαστική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών,
- ξεκάθαρο πλαίσιο ρόλων και αρμοδιοτήτων,
- κουλτούρα συνεργασίας που δεν επιβάλλεται αλλά καλλιεργείται σταδιακά.

Στη σύγχρονη εποχή, όπου η εκπαίδευση καλείται να ανταποκριθεί σε πολυδιάστατες και διαρκώς εξελισσόμενες κοινωνικές και παιδαγωγικές απαιτήσεις, αναδεικνύεται η ανάγκη για την εξέλιξη του σχολείου από έναν στατικό οργανισμό σε μια δυναμική κοινότητα μάθησης. Στο πλαίσιο αυτό, το Ερευνητικό-Πιλοτικό Πρόγραμμα «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης» στοχεύει στην ενίσχυση των συνεργατικών πρακτικών μεταξύ εκπαιδευτικών, στην προώθηση της αξιολόγησης ομοτέχνων και στην οικοδόμηση ενός σχολικού κλίματος που ευνοεί τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη. Η εφαρμογή ενός τέτοιου προγράμματος περιλαμβάνει ποικίλα στάδια και παιδαγωγικές πρακτικές, οι οποίες επιδέχονται κριτική αποτίμηση, με βάση την αποτελεσματικότητα, τις προκλήσεις και τις δυνατότητές τους.

Η **δημιουργία ομάδων εκπαιδευτικών** αποτελεί την απαρχή της συνεργατικής διαδικασίας. Η ομαδική δουλειά ενισχύει τη συναδελφικότητα, την αλληλοϋποστήριξη και την ανταλλαγή καλών πρακτικών. Ωστόσο, ο αυθόρμητος τρόπος με τον οποίο συχνά σχηματίζονται οι ομάδες μπορεί να οδηγήσει σε άνισες συμμετοχές ή σε επαναφορά ήδη υπάρχουσών προσωπικών δυναμικών, περιορίζοντας έτσι την ουσιαστική συνεργασία.

Το **κλίμα και οι σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών** διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην επιτυχία του προγράμματος. Η καλλιέργεια εμπιστοσύνης και επαγγελματικής ενσυναίσθησης ενδυναμώνει τη συνεργασία. Παρόλα αυτά, παγιωμένες αντιλήψεις, φόβοι έκθεσης και έλλειψη κουλτούρας ανατροφοδότησης μπορούν να δημιουργήσουν αντιστάσεις.

Κομβικής σημασίας είναι και ο **ρόλος του διευθυντή**, ο οποίος οφείλει να λειτουργεί όχι μόνο ως διοικητικός υπεύθυνος, αλλά κυρίως ως παιδαγωγικός ηγέτης. Η ενεργή συμμετοχή του, η ενθάρρυνση και η δημιουργία πλαισίου εμπιστοσύνης επηρεάζουν καθοριστικά την πορεία της εφαρμογής.

Ο **μαθησιακός περιπάτος** και οι **ανοιχτές τάξεις** προσφέρουν μια σημαντική ευκαιρία επαγγελματικής μάθησης μέσω της παρατήρησης της διδασκαλίας συναδέλφων. Παρότι αποτελούν βήμα για την εξοικείωση με εναλλακτικές προσεγγίσεις, συχνά δημιουργείται αμηχανία ή φόβος έκθεσης, κυρίως όταν δεν έχει προηγηθεί κατάλληλη προετοιμασία και παιδαγωγική καλλιέργεια.

Η **παρατήρηση και ο διαμοιρασμός της διδακτικής πράξης** μπορούν να συμβάλουν στη βαθύτερη κατανόηση και βελτίωση της διδασκαλίας. Ωστόσο, χωρίς κατάλληλη

επιμόρφωση στις τεχνικές παρατήρησης και χωρίς σαφές πλαίσιο ανατροφοδότησης, υπάρχει ο κίνδυνος η διαδικασία να παραμείνει επιφανειακή ή ακόμη και να προκαλέσει αμυντικές στάσεις.

Η **παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού** μέσα από συνεργασία ενισχύει τη δημιουργικότητα και την προσαρμογή στις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών. Η **αλλαγή ρόλων** απαιτεί χρόνο και στήριξη, αλλά συμβάλλει καθοριστικά στην επαγγελματική ωρίμανση του εκπαιδευτικού.

Τέλος, οι **συναντήσεις ανατροφοδότησης** αποτελούν βασικό στοιχείο του προγράμματος. Μέσω αυτών, οι εκπαιδευτικοί αναστοχάζονται πάνω στις εμπειρίες τους, αναλύουν πρακτικές και σχεδιάζουν επόμενα βήματα..

Το πιλοτικό αυτό πρόγραμμα αποτελεί μια αξιολογη παιδαγωγική παρέμβαση με στόχο την ουσιαστική μεταμόρφωση του σχολείου σε κοινότητα μάθησης. Παρά τις προκλήσεις και τις δυσκολίες που παρατηρούνται κατά τα στάδια εφαρμογής του, η συμβολή του στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι σημαντική. Η επιτυχής υλοποίησή του απαιτεί συστηματική υποστήριξη, επιμόρφωση, ενδυνάμωση του διευθυντικού ρόλου και κυρίως καλλιέργεια μιας κουλτούρας εμπιστοσύνης, ανατροφοδότησης και συνεργασίας.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Η εφαρμογή του προγράμματος «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης» συνοδεύτηκε από σειρά προκλήσεων και δυσκολιών, οι οποίες επηρέασαν την ομαλή ροή και την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας. Οι δυσκολίες αυτές εντοπίζονται σε δύο βασικά επίπεδα: οργανωτικό και παιδαγωγικό.

1. Οργανωτικές Δυσκολίες

- **Χρονικοί περιορισμοί:** Η εφαρμογή του προγράμματος απαιτούσε χρόνο για συναντήσεις, παρατηρήσεις και ανατροφοδότηση, που συχνά δεν υπήρχε μέσα στο καθημερινό πρόγραμμα.
- **Έλλειψη επιμόρφωσης:** Οι εκπαιδευτικοί δεν είχαν προετοιμαστεί επαρκώς για τις νέες πρακτικές (παρατήρηση, ανατροφοδότηση, συνεργατική ανάπτυξη υλικού), με αποτέλεσμα αβεβαιότητα και ανασφάλεια.

2. Παιδαγωγικές Δυσκολίες

- **Αντιστάσεις στην αλλαγή:** Ορισμένοι εκπαιδευτικοί αντιμετώπισαν με σκεπτικισμό τις νέες πρακτικές, κυρίως λόγω φόβου έκθεσης ή αμφισβήτησης της χρησιμότητάς τους.
- **Δυσκολία στον ρόλο του «παρατηρητή»:** Η μετάβαση από τον ρόλο του ανεξάρτητου διδάσκοντος σε αυτόν του συνεργαζόμενου και παρατηρητή δεν ήταν εύκολη, και συχνά δεν συνοδεύτηκε από την απαραίτητη παιδαγωγική ευαισθησία.

Πιο αναλυτικά:

Η προσπάθεια μετασχηματισμού του σχολείου σε κοινότητα μάθησης, μέσα από την ενίσχυση της συνεργασίας, της αναστοχαστικής πρακτικής και της αλληλοπαρατήρησης των εκπαιδευτικών, αποτελεί καινοτόμο και αξιέπαινη παιδαγωγική πρωτοβουλία. Το πιλοτικό πρόγραμμα «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης» αποσκοπεί στην ανάπτυξη ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού πολιτισμού, βασισμένου στη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη και στην ενδυνάμωση των παιδαγωγικών σχέσεων. Ωστόσο, κατά την πορεία εφαρμογής του, αναδείχθηκαν δυσκολίες που καθυστέρησαν την ομαλή και αποτελεσματική υλοποίησή του. Οι δυσκολίες αυτές κατηγοριοποιούνται σε οργανωτικές και παιδαγωγικές.

Σε οργανωτικό επίπεδο, κυριάρχησε η **έλλειψη χρόνου**, καθώς η εφαρμογή των δράσεων απαιτούσε ώρες συνεργασίας, παρατήρησης και ανατροφοδότησης, οι οποίες δύσκολα εντάσσονταν στο ήδη φορτωμένο σχολικό πρόγραμμα. Η εφαρμογή του προγράμματος ανέδειξε και σημαντικές παιδαγωγικές προκλήσεις. Μια από τις βασικότερες ήταν οι **αντιστάσεις των ίδιων των εκπαιδευτικών**, είτε λόγω έλλειψης εξοικείωσης με συνεργατικές πρακτικές, είτε λόγω φόβου έκθεσης σε αξιολόγηση. Η **κουλτούρα ατομικότητας** που συχνά χαρακτηρίζει το ελληνικό σχολείο αποτέλεσε ευτυχώς μόνον στην αρχή εφαρμογής του προγράμματος εμπόδιο στη δημιουργία γνήσιων παιδαγωγικών συνεργασιών. Αρκετοί εκπαιδευτικοί δυσκολεύτηκαν να αποδεχτούν τον ρόλο του παρατηρητή ή να εκθέσουν τη δική τους πρακτική σε άλλους, ενώ άλλοι προσέγγισαν το πρόγραμμα τυπικά, χωρίς αναστοχαστική διάθεση. Στη συνέχεια, όμως, όλα κύλησαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Η υλοποίηση του προγράμματος «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης» υπήρξε μια σημαντική ευκαιρία για τον εκσυγχρονισμό της εκπαιδευτικής κουλτούρας και τη δημιουργία ενός δυναμικού, συνεργατικού σχολικού περιβάλλοντος. Για την αποτελεσματική μελλοντική εφαρμογή παρόμοιων προγραμμάτων, απαιτείται συστηματικός σχεδιασμός, θεσμική κατοχύρωση, επαρκής επιμόρφωση και ενδυνάμωση της συνεργατικής κουλτούρας των σχολικών μονάδων.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το ερευνητικό-πιλοτικό πρόγραμμα «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων – Συνεργατικές Πρακτικές Εκπαιδευτικών» σχεδιάστηκε για να ενισχύσει τον ρόλο του σχολείου ως κοινού πεδίου μάθησης, αναστοχασμού και επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών. Μέσα από ποικίλες δράσεις, όπως μαθησιακοί περίπατοι, ομαδικές ανατροφοδοτήσεις και αλλαγή ρόλων, επιδιώχθηκε η ενίσχυση της οργανωσιακής και επαγγελματικής μάθησης, η ανάδειξη της παιδαγωγικής ηγεσίας, η βελτίωση του σχολικού κλίματος και η προσωπική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Τα αποτελέσματα που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος δείχνουν τόσο θετικά βήματα όσο και τομείς που απαιτούν περαιτέρω ενίσχυση.

Αναμφισβήτητα, η συμμετοχή στο εν λόγω πρόγραμμα πέτυχε σε σημαντικό βαθμό τους στόχους που έθεσε, θέτοντας τις βάσεις για μια κουλτούρα συνεργασίας και επαγγελματικής μάθησης στις σχολικές μονάδες. Η εμπειρία απέδειξε τη δυναμική του σχολείου ως κοινότητας μάθησης, αλλά και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την επιτυχή υλοποίηση τέτοιων εγχειρημάτων: ενεργή παιδαγωγική ηγεσία, συνεχής επιμόρφωση, οργανωτική στήριξη και καλλιέργεια εμπιστοσύνης. Η συνέχιση και εμβάθυνση αυτής της προσπάθειας μπορεί να οδηγήσει σε ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις της εκπαιδευτικής κουλτούρας στη χώρα μας.

Το σχολείο της σύγχρονης εποχής καλείται να ξεπεράσει τα παραδοσιακά του όρια και να λειτουργήσει ως ένας ζωντανός οργανισμός μάθησης, στον οποίο τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί μαθαίνουν, εξελίσσονται και συνεργάζονται. Το πρόγραμμα «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης» αποσκοπεί ακριβώς στη μετάβαση αυτή, προάγοντας την έννοια της οργανωσιακής μάθησης μέσα από πρακτικές όπως η **αξιολόγηση ομοτέχνων** και η **συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών**. Η παρούσα έκθεση επιχειρεί την αποτίμηση της συμμετοχής μας στο πρόγραμμα, εξετάζοντας τους βασικούς στόχους και τα αποτελέσματά του στο πλαίσιο του σχολείου μας.

Η βασική επιδίωξη του προγράμματος για την ενίσχυση της οργανωσιακής μάθησης επετεύχθη σε ικανοποιητικό βαθμό. Καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής, παρατηρήθηκε

ενεργοποίηση του συλλόγου διδασκόντων, ενίσχυση του συλλογικού στοχασμού και διάθεση για από κοινού επίλυση διδακτικών και παιδαγωγικών ζητημάτων. Το σχολείο άρχισε να λειτουργεί περισσότερο ως κοινότητα μάθησης και λιγότερο ως μεμονωμένο σύνολο ανεξάρτητων εκπαιδευτικών.

Ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας αναδείχθηκε καθοριστικός για την πορεία και επιτυχία του προγράμματος. Όπου υπήρχε υποστηρικτική, ορατή και ενδυναμωτική διοίκηση, η εφαρμογή των συνεργατικών πρακτικών προχώρησε με μεγαλύτερη αποδοχή και καλύτερη οργάνωση. Η παροχή χρόνου, χώρου και εμπιστοσύνης από τη διεύθυνση προς τους εκπαιδευτικούς ενίσχυσε το αίσθημα επαγγελματικής ασφάλειας και δημιούργησε τις προϋποθέσεις για στοχαστική δράση.

Ένα από τα πιο θετικά αποτελέσματα του προγράμματος υπήρξε η βελτίωση του σχολικού κλίματος. Η συστηματική συνεργασία, οι ανταλλαγές απόψεων και η αλληλοπαρατήρηση μέσα από την αξιολόγηση ομοτέχνων, καλλιέργησαν **κουλτούρα εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού**. Η ενίσχυση των διαπροσωπικών σχέσεων επέτρεψε την ανάπτυξη γνήσιου ενδιαφέροντος για την παιδαγωγική πρόοδο όχι μόνο των μαθητών αλλά και των ίδιων των εκπαιδευτικών.

Η εμπειρία συμμετοχής στο πρόγραμμα ενίσχυσε αισθητά την επαγγελματική ανάπτυξη των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών. Μέσα από την παρατήρηση και ανατροφοδότηση συναδέλφων, καθώς και την ανταλλαγή πρακτικών, καταφέραμε να εμπλουτίσουμε το διδακτικό μας ρεπερτόριο και να στοχαστούμε ουσιαστικά πάνω στη διδακτικές μας προσεγγίσεις. Το πρόγραμμα μας βοήθησε να δούμε τη μάθηση όχι ως ατομική διαδικασία, αλλά ως προϊόν συνεργασίας, διαλόγου και αλληλεπίδρασης.

Ο βαθμός ικανοποίησης από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα ήταν υψηλός. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο πλαίσιο του σχολείου εξέφρασαν θετικά συναισθήματα, κυρίως για την ευκαιρία διαλόγου, επαναστοχασμού και ανανέωσης. Η διαδικασία της αξιολόγησης από ομοτέχνους, παρότι στην αρχή προκάλεσε επιφυλάξεις, εξελίχθηκε σε μέσο ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης και ενδυνάμωσης του επαγγελματικού ρόλου.

Συμπερασματικά, η συμμετοχή στο πρόγραμμα «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης» αποτέλεσε μια ουσιαστική εμπειρία αναστοχασμού, εξέλιξης και επαναπροσδιορισμού του ρόλου του εκπαιδευτικού μέσα στη σχολική μονάδα. Η ενίσχυση της συνεργασίας, της οργανωσιακής κουλτούρας, αλλά και η καλλιέργεια θετικού παιδαγωγικού κλίματος αποδεικνύουν πως το σχολείο μπορεί πράγματι να λειτουργήσει ως κοινότητα μάθησης – υπό την προϋπόθεση ύπαρξης ηγεσίας, χρόνου, εμπιστοσύνης και επαγγελματικής υποστήριξης.

1^ο Δημοτικό σχολείο Άνοιξης

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 1^ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Άνοιξης, διατήρησε την καινοτόμο φιλοσοφία για την οποία είχε θέσει τις βάσεις από το προηγούμενο σχολικό έτος. Υλοποίησε και πάλι εκπαιδευτικές δραστηριότητες υψηλών απαιτήσεων κι επιπέδου (διαμόρφωση κλίματος αλληλοσεβασμού, εμπιστοσύνης και σεβασμού στη διαφορετικότητα μεταξύ των μαθητών, καλλιέργεια δεξιοτήτων ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, αντιμετώπιση των φαινομένων σχολικής βίας και εκφοβισμού, οποιασδήποτε μορφής, υιοθέτηση πρακτικών διαφοροποιημένης διδασκαλίας και μάθησης).

Δώσαμε ιδιαίτερη έμφαση στην Πανελλήνια Ημέρα Φιλάθλου κατά τον εορτασμό της οποίας το 1^ο Ολοήμερο Δ.Σ. Άνοιξης υλοποίησε το διήμερο, 11 και 12/2/2024, μια σειρά από εκπαιδευτικές και αθλητικές δράσεις με σκοπό την ενίσχυση του φιλάθλου πνεύματος και την ανάπτυξη της κοινωνικής υπευθυνότητας τους μαθητές. Στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων, οι μαθητές του Σχολείου είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε αγώνες, παιχνίδια συνεργασίας και διαδραστικά εργαστήρια που στόχευαν στην προώθηση του σεβασμού, της ευγενούς άμιλλας και της ομάδας.

Επιπροσθέτως, επιμεληθήκαμε ιδιαίτερος την ανάδειξη καλών πρακτικών που είχαν ως στόχο την ανάπτυξη μιας πολιτικής που θα θωράκιζε τα μέλη της σχολικής της κοινότητας και θα τα προστάτευε από τα φαινόμενα της σχολικής βίας και του εκφοβισμού, εφαρμόζοντας εκτός των άλλων το καινοτόμο σχέδιο δράσης του Ενδοσχολικού Διαμεσολαβητή μεταξύ συνομηλίκων, με εξαιρετικά αποτελέσματα. Τα αποτελέσματα της δράσης μας παρουσιάστηκαν από τους μαθητές-διαμεσολαβητές μας σε ανοικτή εκδήλωση που διοργάνωσε η Διεύθυνση Π.Ε. Ανατολικής Αττικής υπό την αιγίδα του Διευθυντή Εκπαίδευσης και της Επόπτριας Ποιότητας του Εκπαιδευτικού Έργου.

Παράλληλα, το Σχολείο μας, έχοντας πιστοποιηθεί από το British Council ως International School και έχοντας προαγάγει τις παγκόσμιες προοπτικές και την πολιτιστική ποικιλομορφία με τη συνεργασία των μαθητών του με συνομηλίκους από την Ινδία, την Αγγλία και το Ντουμπάι, αποκομίζοντας ουσιαστικές διαπολιτισμικές μαθησιακές εμπειρίες, καταρρίπτοντας τα γεωγραφικά όρια και διευρύνοντας τους ορίζοντές μας, εξακολούθησε τη διεύρυνση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του εντός και εκτός Ελλάδας. Προχώρησε σε συνεργασίες για υλοποίηση κοινών σχεδίων δράσης με Ειδικά Σχολεία στην Ελλάδα και στη Μεγάλη Βρετανία, επειδή πιστεύουμε ακράδαντα ότι οι συνεργασίες μεταξύ των σχολείων γενικής αγωγής και των σχολείων με μαθητές που παρουσιάζουν ειδικές μαθησιακές ανάγκες μπορούν να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον μάθησης πιο περιεκτικό, εμπλουτιστικό και υποστηρικτικό για όλους τους μαθητές.

Στην καθημερινή πράξη και μέσα από τις προαναφερθείσες πτυχές της εκπαιδευτικής διαδικασίας το σχολείο μας εξελίχθηκε ως ένα σχολείο της συμπερίληψης και της αποδοχής, της συνεργατικής μάθησης, της εισαγωγής και αξιοποίησης ψηφιακών εργαλείων εμπλουτισμού της διδασκαλίας.

Η συγκεκριμένη προσπάθεια της εκπαιδευτικής μας ομάδας, όχι μόνο έθεσε τις βάσεις για την πολύπλευρη ανάπτυξη των μαθητών μας, αλλά, ταυτοχρόνως, καλλιέργησε το

κατάλληλο σχολικό περιβάλλον για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Αποτέλεσμα όλων αυτών των ενεργειών υπήρξε η ανάδειξη μιας ιδιαίτερα αξιόλογης συμπεριφοράς, τόσο ως προς την επίτευξη των μαθησιακών στόχων που είχαν τεθεί από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. όσο και στην ενδυνάμωση των ψυχοκοινωνικών σχέσεων της σχολικής κοινότητας.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν συνολικά εννέα (9) εκπαιδευτικοί – 7 γυναίκες και 2 άνδρες- των οποίων οι Ειδικότητες ήταν: ΠΕ-70 (Δ/ντής, 4 υπεύθυνες τμημάτων), ΠΕ-70 Ε.Α.Ε. (Π.Σ., 2 δασκάλες και 1 δάσκαλος) και ΠΕ-79 (Μουσικός- γυναίκα).

Δημιουργήθηκαν 6 ζεύγη εκπαιδευτικών για την υλοποίηση του προγράμματος.

3.Στοχοθεσία

Ο βασικός σκοπός της εμπλοκής μας στο πρόγραμμα ήταν η ενίσχυση της ποιότητας της διδασκαλίας και της επαγγελματικής ανάπτυξης των μελών της εκπαιδευτικής μας ομάδας μέσω μιας συστηματικής, συνεργατικής και υποστηρικτικής διαδικασίας παρατήρησης και ανατροφοδότησης από τους συναδέλφους μας.

Επιμέρους Στόχοι

- Να ενισχυθεί η ικανότητα σχεδιασμού και υλοποίησης παιδαγωγικά αποτελεσματικών μαθημάτων.
- Να αναγνωριστούν και να ενισχυθούν οι δημιουργικές και καινοτόμες διδακτικές πρακτικές.
- Να βελτιωθεί η διαχείριση της τάξης και η διαφοροποίηση της διδασκαλίας.
- Να ενισχυθεί η ικανότητα των εκπαιδευτικών να αξιολογούν την ίδια τη διδασκαλία.
- Να προωθηθεί η συνειδητοποίηση του παιδαγωγικού ρόλου και της σχέσης με τους μαθητές.
- Να καλλιεργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης και διαλόγου μεταξύ των συναδέλφων.
- Να ενθαρρυνθεί ο διαμοιρασμός καλών πρακτικών και η ομαδική επίλυση προβλημάτων.
- Να δοθεί ευκαιρία καθοδήγησης και υποστήριξης σε λιγότερο έμπειρους συναδέλφους.
- Να αναγνωριστούν οι ικανότητες και οι προσπάθειες των εκπαιδευτικών μέσα από θετική και επικοδομητική ανατροφοδότηση.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Φάσεις Διαδικασίας Αξιολόγησης Ομοτέχνων

1. Μαθησιακός Περίπατος

Οργανώθηκαν σύντομες επισκέψεις (10–15 λεπτά) εκπαιδευτικών σε τάξεις συναδέλφων με σκοπό την παρατήρηση του μαθησιακού κλίματος, των παιδαγωγικών πρακτικών αλλά και της εμπλοκής των μαθητών.

Σαφέστατα, ο ρόλος της δεν ήταν αξιολογικός αλλά παρατηρητικός και στοχαστικός. Οι εκπαιδευτικοί- παρατηρητές κρατούσαν σημειώσεις με βάση συγκεκριμένα ερωτήματα περί εμπλοκής των μαθητών, ανάπτυξης της διδασκαλίας, του παιδαγωγικού κλίματος κ.λ.π.

Ο στόχος της συγκεκριμένης δράσης ήταν η έκθεση σε ποικίλες πρακτικές και η ενεργοποίηση του αναστοχασμού.

2. Δημιουργία Ομάδων Ομοτέχνων

Οι εκπαιδευτικοί οργανώθηκαν σε μικρές σταθερές ομάδες (2 άτομα) με διακριτούς αλλά εναλλασσόμενους ρόλους (παρατηρητής, παρατηρούμενος)

Προτάθηκε και εφαρμόστηκε, στο πλαίσιο του δυνατού, η διασφάλιση ισορροπίας εμπειρίας στις ομάδες (έμπειροι – νεότεροι εκπαιδευτικοί). Αυτό ήταν σχετικώς εφικτό, καθ' όσον το Σχολείο μας αριθμεί περί τους 25 εκπαιδευτικούς με μικρή ή μεγαλύτερη εκπαιδευτική εμπειρία.

Ο στόχος ήταν η δημιουργία ενός ασφαλούς και υποστηρικτικού πλαισίου συνεργασίας.

3. Καλλιέργεια Κλίματος Εμπιστοσύνης & Σχέσεων

Πριν την έναρξη των παρατηρήσεων, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις γνωριμίας, οριοθέτησης ρόλων και συμφωνιών εμπιστευτικότητας.

Εστιάσαμε στη χρήση πρακτικών ενεργητικής ακρόασης, ενσυναίσθησης και μη-κριτικής στάσης.

Στόχος ήταν η καλλιέργεια θετικού επαγγελματικού κλίματος και ειλικρινούς διαλόγου.

4. Ο ρόλος του Διευθυντή

Ο Διευθυντής λειτούργησε υποστηρικτικά και εμπψυχωτικά. Σε καμία περίπτωση δεν εμφανίστηκε ελεγκτικός.

Παρείχε το αναγκαίο πλαίσιο υλοποίησης, δηλ. τον χρόνο, τον προγραμματισμό, την ελευθερία μετάβασης και ενίσχυσε την κουλτούρα συνεργασίας και συμμετείχε όχι μόνο στον σχεδιασμό, αλλά και στη γενικότερη υλοποίηση του προγράμματος. Βασική επιδίωξη ήταν να παρωθήσει, να ενδυναμώσει και να υποστηρίξει την εκπαιδευτική ομάδα. Ο στόχος ήταν η ενίσχυση της συμμετοχικής ηγεσίας και η δημιουργία κουλτούρας μάθησης.

5. Αναστοχασμός

Μετά από κάθε παρατήρηση, ο παρατηρούμενος εκπαιδευτικός κλήθηκε να κάνει προσωπικό αναστοχασμό (γραφτό ή προφορικό) για την εμπειρία, τις πρακτικές του, και τη ληφθείσα ανατροφοδότηση.

Ο αναστοχασμός στηρίχτηκε σε ερωτήσεις του τύπου: Τι πήγε καλά; / Τι θα έκανα διαφορετικά; / Ποια ανατροφοδότηση με βοήθησε περισσότερο;

Ο στόχος εδώ ήταν σαφέστατος: Προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη μέσα από τη συνειδητή σκέψη.

6. Αλλαγή Ρόλων

Οι ρόλοι των μελών της ομάδας εναλλάσσονταν (παρατηρούμενος – παρατηρητής), ώστε όλοι απέκτησαν πλήρη εμπειρία της διαδικασίας. Ενισχύθηκε η αλληλοκατανόηση και ο σεβασμός σχετικά με τη διαφορετικότητα των προσεγγίσεων.

Στόχος: Ισότητα, συμμετοχή και αναγνώριση της εμπειρίας όλων.

7. Συναντήσεις Ανατροφοδότησης

Μετά την παρατήρηση, έγινε προγραμματισμένη συνάντηση ανατροφοδότησης (15–30 λεπτά) με την ακόλουθη δομή:

α) Θετικά σημεία

β) Ερωτήματα προς σκέψη

γ) Συγκεκριμένες, τεκμηριωμένες παρατηρήσεις

δ) Πρόταση για δοκιμή της πρακτικής

Κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης διαδικασίας χρησιμοποιήθηκε μια μη-κριτική γλώσσα βασισμένη σε εκφράσεις που οικοδομούν την εμπιστοσύνη και τον εποικοδομητικό διάλογο. Λόγου χάρη :«Παρατήρησα ότι...», «Αναρωτιέμαι εάν...»

Στόχος: Οικοδόμηση εμπιστοσύνης και παιδαγωγικού διαλόγου.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την εφαρμογή του προγράμματος δεν παρουσιάστηκε κάποιο πρόβλημα διοικητικού, οργανωτικού ή παιδαγωγικού χαρακτήρα, το οποίο μας ανάγκασε να αναπροσαρμόσουμε τον αρχικό μας σχεδιασμό. Σημαντικές παράμετροι που επέδρασαν θετικά σε αυτή την κατάληξη ήταν τα κάτωθι:

- Η ήδη εφαρμοσμένη διαδικασία της συνεκπαίδευσης που εφαρμόστηκε στις αίθουσες διδασκαλίας με τους/τις εκπαιδευτικούς της Π.Σ. και τις υπεύθυνες των τμημάτων. Ακόμη και οι εκπαιδευτικοί που συμπλήρωναν το διδακτικό τους ωράριο σε Π.Σ. εφάρμοσαν τη Συνεκπαίδευση σε μικρό ή μεγάλο βαθμό
- Στη σχολική μας μονάδα αξιολογήθηκαν κατά το προηγούμενο σχολικό έτος τρεις νεοδιορισμένες εκπαιδευτικοί, τόσο από τον Σχολικό Σύμβουλο όσο και από τον Διευθυντή του Σχολείου, ενώ κατά το τρέχον σχολικό έτος αξιολογήθηκε ο Διευθυντής από τον Σχολικό Σύμβουλο. Οπότε, η διαδικασία ήταν γνωστή και ο όρος «Αξιολόγηση» δεν μπορούσε να δαιμονοποιηθεί επ' ουδενί. Πολλώ δε μάλλον όταν αναφερόμαστε σε «Αξιολόγηση Ομοτέχνων» που κύριοι στόχοι του αναφέρθηκαν εκτενώς ανωτέρω.
- Το Σχολείο μας από το προηγούμενο σχολικό έτος πιστοποιήθηκε ως International School, από το British Council, υλοποιώντας από κοινού με σχολεία του εξωτερικού οκτώ (8) σχέδια δράσης, ενώ κατά το τρέχον με δύο σχολεία Ειδικής Αγωγής σε Αγγλία και Ελλάδα. Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί του Σχολείου μας ήρθαν σε επαφή με συναδέλφους από Μεγάλη Βρετανία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ινδία και Καλαμάτα και ανταλλάξαν ιδέες, πρότειναν διδακτικές πρακτικές, εντόπισαν καλές πρακτικές που εφαρμόζονται σε άλλες περιοχές του κόσμου και σίγουρα αισθάνθηκαν πλουσιότεροι σε εκπαιδευτικό και διδακτικό επίπεδο.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Το πρόγραμμα εντάχθηκε στο πλαίσιο της διαρκούς επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, με στόχο την ενίσχυση της οργανωσιακής μάθησης, την υποστήριξη της επαγγελματικής συνεργασίας και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής πρακτικής μέσω της αμοιβαίας ανατροφοδότησης.

Οργανωσιακή Μάθηση

Η οργανωσιακή μάθηση εξελίχθηκε άψογα και σε πλήρη σύμπνοια με τον αρχικό σχεδιασμό του προγράμματος. Οι εκπαιδευτικοί συνεργάστηκαν αποτελεσματικά, αξιοποίησαν ποιοτικά τα εργαλεία αναστοχασμού και ανέπτυξαν κουλτούρα μάθησης βασισμένη στον διάλογο, την ανταλλαγή πρακτικών και την ανατροφοδότηση. Η συμμετοχή ήταν μεγάλη και ενεργή, γεγονός που επέτρεψε τη μετάβαση από την ατομική στην συλλογική επαγγελματική ανάπτυξη.

Ρόλος της Ηγεσίας

Η ηγεσία του σχολείου διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην επιτυχή υλοποίηση του προγράμματος. Ο Διευθυντής ενίσχυσε ενεργά το κλίμα εμπιστοσύνης, ενέπνευσε και παρακίνησε τους εκπαιδευτικούς, και υποστήριξε τόσο υλικά όσο και ηθικά τη διαδικασία. Υπήρξε σαφής καθοδήγηση, ενίσχυση της αυτονομίας των ομάδων και συνεχής παρουσία με ενισχυτική στάση, γεγονός που ενίσχυσε τη δέσμευση των συμμετεχόντων.

Συνεργασία και Κλίμα Σχολείου

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος παρατηρήθηκε περαιτέρω βελτίωση στις σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών, με έμφαση στην αμοιβαία στήριξη, τον σεβασμό και την επαγγελματική αλληλεγγύη. Το ήδη εξαιρετικό κλίμα της σχολικής μονάδας ενισχύθηκε

περαιτέρω, μετασχηματίζοντας την κουλτούρα της σχολικής κοινότητας σε ένα ακόμη πιο υποστηρικτικό και συνεργατικό περιβάλλον.

Επαγγελματική Μάθηση

Η επαγγελματική μάθηση υπήρξε αποδοτική και ουσιαστική. Οι συμμετέχοντες αξιοποίησαν στο έπακρο τις διαδικασίες ανατροφοδότησης και αυτοαξιολόγησης, επισημαίνοντας την ευκαιρία για αναστοχασμό και βελτίωση της διδακτικής πράξης. Το περιεχόμενο των ανταλλαγών είχε πρακτικό χαρακτήρα και συνδέθηκε άμεσα με τις ανάγκες της τάξης και των μαθητών.

Ικανοποίηση Συμμετεχόντων

Γενικά, οι εκπαιδευτικοί ικανοποιήθηκαν σε υψηλό βαθμό από την εμπλοκή τους στο πρόγραμμα. Με βάση τα αποτελέσματα, το πρόγραμμα συνέβαλε ουσιαστικά στην προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη, ενίσχυσε την αυτοεκτίμησή τους ως επαγγελματίες και παρείχε πολύτιμες ευκαιρίες συνεργασίας και μάθησης.

Συμπεράσματα και Προτάσεις

Το πρόγραμμα αξιολόγησης ομοτέχνων» αποτέλεσε ένα πρότυπο καλής πρακτικής επαγγελματικής μάθησης στο σχολείο. Οι βασικοί άξονες επιτυχίας του – υποστηρικτική ηγεσία, κουλτούρα συνεργασίας, ενεργή συμμετοχή και αναστοχασμός – θα πρέπει να διατηρηθούν και να ενισχυθούν. Προτείνεται η συνέχιση του προγράμματος με ενδεχόμενη διεύρυνση των θεματικών ενοτήτων και η διάχυση των θετικών εμπειριών στο ευρύτερο σχολικό δίκτυο.

7^ο Δημοτικό σχολείο Γέρακα

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 7^ο Δημοτικό Σχολείο Γέρακα αποτελεί ένα σύγχρονο σχολείο που λειτουργεί με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών του. Το σχολείο στεγάζεται σε ένα νεόδμητο κτίριο, κατασκευασμένο το 2016, το οποίο διαθέτει όλες τις απαραίτητες υποδομές για την υποστήριξη ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος.

Κατά το σχολικό έτος 2024–2025, στο σχολείο φοίτησαν 238 μαθητές, κατανομημένοι σε διάφορες τάξεις του δημοτικού. 40 από τους μαθητές είναι Ρομά (16,8%), οι οποίοι υποστηρίζονται πλήρως από το σχολικό πλαίσιο και είναι ενταγμένοι σε αυτό. Την εκπαιδευτική διαδικασία υποστήριξαν 38 εκπαιδευτικοί, οι οποίοι συνέβαλαν με επαγγελματισμό και παιδαγωγική ευαισθησία στη διαμόρφωση ενός σχολείου ανοιχτού στη γνώση, στη δημιουργικότητα και στη συνεργασία.

Το 7^ο Δημοτικό Σχολείο Γέρακα επιδιώκει τη διαρκή βελτίωση παρεχόμενης εκπαίδευσης, ενισχύοντας την καινοτομία, την ισότητα και τη συμμετοχική κουλτούρα. Στοχεύει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου οι μαθητές νιώθουν ασφαλείς, αποδεκτοί και ενθαρρύνονται να αναπτύξουν τις δεξιότητες και τα ταλέντα τους. Στο σχολείο μας υλοποιείται εδώ και δύο χρόνια η πρακτική άσκηση των φοιτητών του ΕΚΠΑ-Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης. Είναι ένα ανοιχτό σχολείο που επιδιώκει διαρκώς συνεργασίες με άλλα σχολεία και δομές. Συμμετέχουμε ως εξεταστικό κέντρο μαθητικών διαγωνισμών, λαμβάνουμε μέρος σε διαγωνισμούς με πολύ θετικά αποτελέσματα – βραβεύσεις. Συνεργαζόμαστε με φορείς στο πλαίσιο εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ενδοσχολικών επιμορφώσεων. Αναπτύσσουμε δυνατότητες εναλλακτικής εκπαίδευσης (π.χ. δημιουργία λαχανόκηπου).

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 7 ζεύγη εκπαιδευτικών, συνολικά 14 εκπαιδευτικοί. Το σύνολο των εκπαιδευτικών του σχολείου το τρέχον σχολικό έτος ήταν 38 (συμπεριλαμβανόμενων και των εκπαιδευτικών που δίδασκαν στο σχολείο > 4 ωρών). Οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα ΟΚΜ αποτέλεσαν το 36,84% του πλήθους των εκπαιδευτικών.

Η σύνθεση ανά ειδικότητες ήταν η ακόλουθη :

ΠΕ70 : 8, ΠΕ71 : 1, ΠΕ70ΕΑΕ 3, ΠΕ11: 1, ΠΕ08 : 1.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος δε διαφέρουν από τους στόχους του ίδιου του προγράμματος. Διερεύνηση των βασικών

παραμέτρων που μπορούν να συμβάλουν στη μετατροπή του σχολείου σε κοινότητα μάθησης. Μέσα από ποικίλες συνεργατικές πρακτικές των εκπαιδευτικών, την ετεροπαρατήρηση και την αξιολόγηση ομοτέχνων στόχος ήταν η ανάπτυξη επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης.

Επιμέρους σημεία: καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, ενίσχυση των σχέσεων εμπιστοσύνης, ενδυνάμωση του σχολείου, αξιοποίηση εργαλείων τις η ανάλυση SWOT και η ετεροπαρατήρηση και τέλος ενίσχυση τις επαγγελματικής ταυτότητας των εκπαιδευτικών.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με βάση τον σχεδιασμό του σχολείου και στοχευμένες φάσεις. Αρχικά πραγματοποιήθηκαν επιμέρους συναντήσεις της δ/σης του σχολείου με ομάδες εκπαιδευτικών με στόχο την ενημέρωση και αναλυτική επεξήγηση των στόχων και των διαδικασιών του προγράμματος. Ακολούθησε η συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων, δηλώθηκαν τα ονόματα των εκπαιδευτικών που επιθυμούσαν να συμμετέχουν και καταρτίστηκε πλάνο δράσης.

Οι εκπαιδευτικοί χωρίστηκαν σε ζευγάρια με κριτήρια το επίπεδο της τάξης ή και το διδακτικό αντικείμενο ώστε να διευκολυνθεί η ανταλλαγή εμπειριών. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειώσουμε ότι υπήρξαν ζευγάρια που άλλαξαν στη διάρκεια του έργου καθώς και ομάδες εκπαιδευτικών που τελικά δεν προχώρησαν. Η Διεύθυνση του σχολείου στάθηκε αρωγός των εκπαιδευτικών σε όλα τα στάδια υλοποίησης του προγράμματος. Έγινε προσπάθεια αλλαγής του προγράμματος έτσι ώστε να υπάρχει χρόνος επικοινωνίας μεταξύ των μελών του κάθε ζεύγους καθώς και διδακτικής ώρας στο ωρολόγιο πρόγραμμα έτσι ώστε να διευκολύνεται η ετεροπαρατήρηση.

Αφού ορίστηκαν τα ζεύγη, ασχολήθηκαν με την ανάλυση SWOT. Κάθε ζεύγος κατέγραψε τα δυνατά και αδύνατα σημεία του, τις ευκαιρίες και απειλές του σχολείου.

Συνοψίζοντας τα στοιχεία των εκπαιδευτικών αναφέρουμε τα εξής:

Ως Δυνατά σημεία: το κλίμα μεταξύ των μελών του διδακτικού προσωπικού και με τη διοίκηση του σχολείου. Η καλή γνώση του αναλυτικού προγράμματος. Η ικανότητα-εμπειρία διαχείρισης της τάξης. Η προετοιμασία των μαθητών με στόχο την ενεργή συμμετοχή. Οι δεξιότητες επικοινωνίας με τους γονείς κυρίως των μαθητών εκείνων που υποστηρίζονται. Οι δεξιότητες στη χρήση νέων τεχνολογιών.

Αδύνατα σημεία: Επιστημάνθηκε η οργάνωση του χρόνου διδασκαλίας, η πίεση του χρόνου που λειτουργεί ανασταλτικά, η διαρκής εξέλιξη των νέων τεχνολογιών, η ψυχολογική πίεση που νιώθουν οι εκπαιδευτικοί.

Ευκαιρίες: προγράμματα ενδοσχολικής επιμόρφωσης σε συνεργασία με φορείς. Η ανταλλαγή απόψεων συντελεί στην επαγγελματική ανάπτυξη και την υιοθέτηση νέων παιδαγωγικών στρατηγικών. Η υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου. Η λειτουργία της σχολικής βιβλιοθήκης και του λαχανόκηπου. Η συνεργασία με τις οικογένειες. Η συμμετοχή του σχολείου σε προγράμματα Erasmus. Η ενθάρρυνση & ενίσχυση της διεύθυνσης του σχολείου σε όλα τα στάδια του προγράμματος.

Απειλές: Εξωτερικές παρεμβάσεις που επηρεάζουν τη λειτουργία του σχολείου, η μη ύπαρξη οργανικών θέσεων στις ειδικότητες εκπαιδευτικών του σχολείου με αποτέλεσμα τη συνεχή μεταβολή του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Στη συνέχεια άρχισε ο μαθησιακός περίπατος. Άνοιξαν οι πόρτες των τάξεων. Οι εκπαιδευτικοί μπορούσαν να παρακολουθήσουν ο ένας το μάθημα του άλλου. Στη διαδικασία αυτή ενεπλάκησαν και εκπαιδευτικοί που δε συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Η

ετεροπαρατήρηση του μαθήματος βασίστηκε σε φόρμες παρατήρησης (κλείδες) ή σημειώσεις τύπου ημερολογίου, όπου οι εκπαιδευτικοί μπορούσαν να παρατηρήσουν τις στρατηγικές διδασκαλίας, τη διαχείριση της τάξης, την ενεργή ή μη συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία.

Μετά από κάθε ετεροπαρατήρηση ακολουθούσε δομημένη ανατροφοδότηση σε κλίμα εμπιστοσύνης και αμοιβαίου σεβασμού. Η εμπειρία αυτή λειτούργησε ιδιαίτερα θετικά καθώς ανέδειξε καλές πρακτικές και υλικό για αναστοχασμό.

Σε τακτικές συναντήσεις οι εκπαιδευτικοί συζητούσαν, αποτιμούσαν, κατέγραφαν προτάσεις βελτίωσης.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Η μεγαλύτερη δυσκολία αφορούσε κυρίως την ανάγκη διευκόλυνσης της κίνησης των εκπαιδευτικών σε σχέση με το ωρολόγιο πρόγραμμα.

Επίσης, υπήρχε δυσκολία ουσιαστικής συνεύρεσης των εκπαιδευτικών κατά τη διάρκεια του διδακτικού ωραρίου κάτι που οδήγησε στην ανάγκη εργασίας εκπαιδευτικών εκτός ωραρίου. Η διαθεσιμότητα αυτή καθώς και η έλλειψη σχετικής προηγούμενης συνεργασίας οδήγησε στη διαφοροποίηση των ζευγών σε σχέση με την αρχική κατανομή. Επισημάνθηκε ως δυσκολία το ασαφές νομικό πλαίσιο για τη λειτουργία του θεσμού της παράλληλης στήριξης, ιδιαίτερα ως λειτουργία συνεκπαίδευσης καθώς και οι διαφορετικές προσωπικότητες & παιδαγωγικές προσεγγίσεις μεταξύ των συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών. Αναφέρθηκε ως δυσκολία η ασφυκτική δομή των αναλυτικών προγραμμάτων, η μεγάλη ανομοιογένεια στο μαθησιακό επίπεδο των μαθητών καθώς και η επαγγελματική εξουθένωση και πίεση των εκπαιδευτικών. Σε γενικές γραμμές όμως η θετική διάθεση των συμμετεχόντων και η προσπάθεια της διεύθυνσης του σχολείου οδήγησαν στην υπερπήδηση των εμποδίων.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πρόγραμμα σαφώς αποτέλεσε μια πολύτιμη μαθησιακή εμπειρία για το σύνολο των εκπαιδευτικών, γιατί ο καθένας είχε τη δυνατότητα να ακούσει, να παρατηρήσει.

Αναδείχθηκε η σημασία του συλλογικού στοχασμού. Καθιερώθηκε σε μέρος του συλλόγου ένας πιο οργανωμένος και συστηματικός τρόπος συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Βελτιώθηκαν οι σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί συζητούσαν μεταξύ τους. Επεδίωκαν να συνομιλήσουν στα κοινά τους κενά ή και διαλείμματα. Για τον καθένα ξεχωριστά ήταν μια θετική εμπειρία και συνέβαλε στην επαγγελματική του ανάπτυξη. Έγινε πιο εύκολη η αναγνώριση των δυνατών και αδύνατων σημείων της διδασκαλίας.

Θετική κρίνεται και η διάθεση των εκπαιδευτικών να ανοίξουν την τάξη τους, να δεχτούν παρατηρητές καθώς επίσης και αναζητήσουν αλλά και να παρέχουν βοήθεια.

Για φέτος που ήταν η πρώτη χρονιά υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο μας ξεπεράστηκαν οι ανασφάλειες, το αίσθημα ανησυχίας. Μέσω του αναστοχασμού υπήρξε συνειδητοποίηση των αναγκών των μαθητών καθώς και καταγραφή των στρατηγικών της διδασκαλίας που οδηγούν σε επίτευξη των μαθησιακών στόχων. Η συνεργατική διδασκαλία δημιούργησε καλό κλίμα σε όλη την ομάδα. Οι μαθησιακοί περίπατοι έδωσαν έμπνευση και νέες ιδέες στη διδακτική πορεία. Υπήρξε σαφής διάχυση καλών πρακτικών όχι μόνο για την τρέχουσα χρονιά αλλά και για τις επόμενες. Σύμφωνα με μαρτυρίες

εκπαιδευτικών: «η εμπειρία ανέδειξε τη δύναμη της συνεργασίας ως εργαλείο επιμόρφωσης και επαγγελματικής εξέλιξης», «η συνεργασία βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση των αναγκών των μαθητών και στην εφαρμογή πιο αποτελεσματικών μεθόδων διδασκαλίας», «ενδυνάμωσε το ομαδικό πνεύμα και την επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών, «δημιούργησε μια κουλτούρα συνεχούς βελτίωσης στην εκπαιδευτική κοινότητα».

170° Δημοτικό σχολείο Αθηνών

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Ένα σχολείο χαρακτηρίζεται από τις εσωτερικές του δυναμικές και το εξωτερικό περιβάλλον που το περιβάλλει. Η παρούσα σχολική μονάδα φέρει μια σειρά από χαρακτηριστικά και ιδιαιτερότητες που διαμορφώνουν την ταυτότητά της και απαιτούν ειδική προσέγγιση. Κεντρικό στοιχείο αποτελεί το χαμηλό βιοτικό επίπεδο των οικογενειών των μαθητών, συνθήκη που συχνά συνοδεύεται από ποικίλες κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις. Αυτό έχει άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινότητα των μαθητών, επηρεάζοντας την πρόσβασή τους σε πόρους και ευκαιρίες εκτός σχολείου. Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας είναι η έντονη πολυπολιτισμικότητα του μαθητικού πληθυσμού. Το σχολείο φιλοξενεί παιδιά από 21 διαφορετικές εθνικότητες, γεγονός που δημιουργεί ένα πλούσιο, αλλά και απαιτητικό, περιβάλλον μάθησης. Η γλωσσική ετερογένεια αποτελεί μια από τις κύριες προκλήσεις, καθώς πολλές φορές παρατηρούνται δυσκολίες στην επικοινωνία λόγω της ανεπαρκούς γνώσης της ελληνικής γλώσσας από τα ξενόγλωσσα παιδιά. Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται από το γεγονός ότι υπάρχει μόνο ένα τμήμα υποδοχής για την υποστήριξη της γλωσσικής εκμάθησης, ενώ δεν υπάρχει καθόλου τμήμα ένταξης για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ανεξαρτήτως της γλωσσικής τους προέλευσης. Η απουσία γνωματεύσεων από το ΚΕΔΑΣΥ για αιτήσεις που αφορούν μαθητές με ειδικές ανάγκες, περιπλέκει περαιτέρω την αποτελεσματική υποστήριξή τους. Επιπρόσθετα, η λειτουργία σε βάρδιες (πρωί-απόγευμα) αποτελεί ένα οργανωτικό χαρακτηριστικό που μπορεί να επηρεάζει τη συνοχή της σχολικής κοινότητας και τη συνέχεια της μαθησιακής διαδικασίας. Η περιορισμένη χρηματοδότηση από τον δήμο αποτελεί μια διαχρονική δυσκολία, καθώς τα λιγοστά χρήματα περιορίζουν τις δυνατότητες του σχολείου για την υλοποίηση επιπλέον δράσεων, προγραμμάτων ή την αναβάθμιση των υποδομών του. Παρά τις προκλήσεις αυτές, το σχολείο διαθέτει σημαντικά δυνατά σημεία που συμβάλλουν στην ανθεκτικότητα και την αποτελεσματικότητά του. Το εκπαιδευτικό προσωπικό επιδεικνύει υψηλό βαθμό συνεργασίας, γεγονός που ενισχύει την ομαδικότητα και την κοινή προσπάθεια για την αντιμετώπιση των προβλημάτων. Αντίστοιχα, οι γονείς επιδεικνύουν κατανόηση και προθυμία για συνεργασία, δημιουργώντας ένα υποστηρικτικό πλαίσιο γύρω από τους εκπαιδευτικούς. Η ισχυρή εξωτερική βοήθεια από οργανώσεις Μη Κυβερνητικού χαρακτήρα, αποτελεί ζωτικής σημασίας πόρο για τις οικογένειες του σχολείου, καλύπτοντας κενά που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με άλλους τρόπους. Η Διεύθυνση Εκπαίδευσης και η Σχολική Σύμβουλος παρέχουν υποστηρικτική καθοδήγηση και στήριξη, αναγνωρίζοντας τις ιδιαιτερότητες της σχολικής μονάδας. Τέλος, αξίζει να τονιστεί το ισχυρό δέσιμο μεταξύ των παιδιών και των εκπαιδευτικών, που δημιουργεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας, καθώς και η δημοκρατική λειτουργία της σχολικής μονάδας, που προάγει τη συμμετοχή, τον διάλογο και τον σεβασμό των διαφορετικών απόψεων. Αυτά τα θετικά στοιχεία λειτουργούν ως αντίβαρο στις προκλήσεις, επιτρέποντας στο σχολείο να επιτελεί το εκπαιδευτικό του έργο σε ένα απαιτητικό περιβάλλον.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Στο Πρόγραμμα συμμετείχαν 9 εκπαιδευτικοί. Οι εκπαιδευτικοί χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες των τριών μελών κάθε ομάδα.

Ομάδα Ι

Στοιχεία εκπαιδευτικού Ι : Ειδικότητα: ΠΕ 70,μόνιμη, Έτη υπηρεσίας: 21

Στοιχεία εκπαιδευτικού Ι : Ειδικότητα: ΠΕ 70,μόνιμη, Έτη υπηρεσίας: 35

Στοιχεία εκπαιδευτικού Ι : Ειδικότητα: ΠΕ 70,μόνιμη, Έτη υπηρεσίας: 27

Ομάδα ΙΙ

Στοιχεία εκπαιδευτικού Ι : Ειδικότητα: ΠΕ 70,μόνιμη, Έτη υπηρεσίας: 34

Στοιχεία εκπαιδευτικού Ι : Ειδικότητα: ΠΕ 70,μόνιμος, Έτη υπηρεσίας: 21

Στοιχεία εκπαιδευτικού Ι : Ειδικότητα: ΠΕ 70, αναπληρώτρια, Έτη υπηρεσίας: 2

Ομάδα ΙΙΙ

Στοιχεία εκπαιδευτικού Ι : Ειδικότητα: ΠΕ 91.01,μόνιμη, Έτη υπηρεσίας: 13

Στοιχεία εκπαιδευτικού Ι : Ειδικότητα: ΠΕ 11,μόνιμος, Έτη υπηρεσίας: 24

Στοιχεία εκπαιδευτικού Ι : Ειδικότητα: ΠΕ 70, μόνιμη, Έτη υπηρεσίας: 5

3. Στοχοθεσία

Οι βασικοί στόχοι που θέσαμε ως σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος «Οργανισμός Κοινότητα Μάθησης» επικεντρώθηκαν στην ενίσχυση της συνεργατικότητας και τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού μαθησιακού περιβάλλοντος. Επιδιώξαμε την αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογικών εργαλείων για την προσέλκυση και ενεργοποίηση των μαθητών, καθώς και την προσαρμογή των διδακτικών πρακτικών στις διαφοροποιημένες ανάγκες τους. Παράλληλα, θέσαμε ως στόχο τη συνεχή επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, αναγνωρίζοντας τη σημασία της δια βίου μάθησης. Η βελτίωση της επικοινωνίας και της συνεργασίας με τους γονείς αποτελούσε τη βασική μας προτεραιότητα. Συνολικά, επιδιώξαμε την ολιστική ανάπτυξη τόσο των μαθητών όσο και της σχολικής κοινότητας, προωθώντας ένα κοινό όραμα για την ποιοτική εκπαίδευση.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Ως σχολείο, στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος «Οργανισμός Κοινότητα Μάθησης», δώσαμε πρωταρχική έμφαση στη δημιουργία ομάδων εργασίας ως θεμελιώδη λίθο της συλλογικής μας προσπάθειας. Αυτή η αρχική φάση ήταν κρίσιμη για την καλλιέργεια ενός θετικού κλίματος και την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών μας. Ο ρόλος του Διευθυντή υπήρξε καθοριστικός, λειτουργώντας όχι μόνο ως εμπνευστής και καθοδηγητής της διαδικασίας, αλλά και ως καταλύτης για την υπέρβαση τυχόν αρχικών αντιστάσεων στην αλλαγή και την υιοθέτηση νέων πρακτικών.

Μέσω αυτής της ομαδοποίησης, προωθήσαμε δυναμικά τον μαθησιακό περίπατο και την πρακτική των ανοιχτών τάξεων. Αυτές οι πρωτοβουλίες επέτρεψαν τον ουσιαστικό διαμοιρασμό καλών πρακτικών και την αμοιβαία παρατήρηση μεταξύ των εκπαιδευτικών, εμπλουτίζοντας τις διδακτικές μας μεθόδους και ενισχύοντας την επαγγελματική μας ανάπτυξη. Η συνεργασία αυτή οδήγησε σε μια συλλογική προσέγγιση για την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, προσαρμοσμένου στις ανάγκες της ομάδας και των μαθητών μας. Παράλληλα, παρατηρήθηκε μια σταδιακή αλλαγή των παραδοσιακών ρόλων, με τους εκπαιδευτικούς να λειτουργούν όλο και περισσότερο ως συνεργάτες και συν-δημιουργοί της μαθησιακής διαδικασίας. Οι τακτικές συναντήσεις ανατροφοδότησης που διεξήγαγε κάθε ομάδα, καθώς και η γενικότερη επικοινωνία σε επίπεδο σχολικής κοινότητας, διασφάλισαν τη συνεχή βελτίωση, την αναγνώριση πεδίων προς περαιτέρω ανάπτυξη και την επίτευξη των κοινών μας στόχων. Αυτή η διαδικασία μας βοήθησε να κατανοήσουμε

βαθύτερα τις ανάγκες μας και να προσαρμόσουμε τη δράση μας ανάλογα, ενισχύοντας την αυτογνωσία και οδηγώντας σε πιο στοχευμένες επιλογές.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος «Οργανισμός Κοινότητα Μάθησης», αντιμετωπίσαμε δυσκολίες που επηρέασαν το έργο μας, τόσο σε διοικητικό και οργανωτικό, όσο και σε παιδαγωγικό επίπεδο. Σε διοικητικό επίπεδο, η αυξημένη γραφειοκρατία και το διοικητικό βάρος συχνά μείωσαν τον πολύτιμο χρόνο που μπορούσαμε να αφιερώσουμε στην ουσιαστική διδασκαλία και την προετοιμασία των μαθημάτων.

Σε οργανωτικό επίπεδο, η έλλειψη επαρκούς χρόνου για συνεχή επιμόρφωση και παιδαγωγική προετοιμασία περιόρισε τις δυνατότητές μας για ανανέωση των διδακτικών πρακτικών και την υιοθέτηση νέων προσεγγίσεων.

Τέλος, σε παιδαγωγικό επίπεδο, η ποικιλομορφία στις μαθησιακές ανάγκες και τα κοινωνικοοικονομικά υπόβαθρα των μαθητών, σε συνδυασμό με την έλλειψη εξειδικευμένης εκπαίδευσης για την αντιμετώπισή τους, καθιστούσαν συχνά δύσκολη την προσαρμογή της διδασκαλίας. Αυτοί οι παράγοντες, συνολικά, περιέπλεξαν την ομαλή υλοποίηση του έργου μας και την προώθηση της ολιστικής ανάπτυξης των μαθητών.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Ως σχολείο, στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος «Οργανισμός Κοινότητα Μάθησης», θέσαμε ως βασικούς στόχους την ενίσχυση της συνεργατικότητας, τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού μαθησιακού περιβάλλοντος, την αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογικών εργαλείων, την προσαρμογή των διδακτικών πρακτικών στις διαφοροποιημένες ανάγκες των μαθητών, τη συνεχή επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, καθώς και τη βελτίωση της επικοινωνίας και της συνεργασίας με τους γονείς. Συνολικά, επιδιώξαμε την ολιστική ανάπτυξη τόσο των μαθητών όσο και της σχολικής κοινότητας, προωθώντας ένα κοινό όραμα για την ποιοτική εκπαίδευση. Η κριτική αποτίμηση της υλοποίησης του προγράμματος μας επιτρέπει να αναδείξουμε τα αποτελέσματα ως προς τους αρχικούς μας στόχους, λαμβάνοντας υπόψη τις πρακτικές που εφαρμόστηκαν και τον αντίκτυπό τους.

A. Οργανωσιακή Μάθηση

Η υλοποίηση του προγράμματος συνέβαλε καθοριστικά στην προώθηση της οργανωσιακής μάθησης εντός της σχολικής μας μονάδας. Η αρχική φάση της δημιουργίας ομάδων εργασίας λειτούργησε ως θεμέλιο για την καλλιέργεια ενός κλίματος συλλογικότητας και αμοιβαίας εξάρτησης. Μέσω αυτής της δομής, ενισχύθηκε η αναστοχαστική διαδικασία πάνω στις προσωπικές μας ικανότητες, τις αδυναμίες, καθώς και τις ευκαιρίες και προκλήσεις που αντιμετωπίζαμε. Αυτός ο αυτοστοχασμός αποτέλεσε βασικό εργαλείο για την καλλιέργεια αυτογνωσίας και την αναγνώριση πεδίων βελτίωσης, οδηγώντας σε πιο στοχευμένες επιλογές και σε μια βαθύτερη κατανόηση των αναγκών της ομάδας μας. Ο μαθησιακός περίπατος και οι ανοιχτές τάξεις προώθησαν ενεργά τον διαμοιρασμό καλών πρακτικών και την αμοιβαία παρατήρηση, επιτρέποντας την απρόσκοπτη μεταφορά γνώσης και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών. Αυτή η συλλογική προσέγγιση οδήγησε στην από κοινού παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και στην αλλαγή των παραδοσιακών ρόλων, με τους εκπαιδευτικούς να λειτουργούν όλο και περισσότερο ως συνεργάτες και συν-δημιουργοί της μαθησιακής διαδικασίας. Οι τακτικές συναντήσεις ανατροφοδότησης διασφάλισαν τη συνεχή βελτίωση και την επίτευξη των

κοινών μας στόχων, ενισχύοντας τη συλλογική σκέψη και την ικανότητα του σχολείου να μαθαίνει και να προσαρμόζεται ως ενιαίος οργανισμός.

Β. Ο Ρόλος της Ηγεσίας (Διευθυντή)

Ο ρόλος του Διευθυντή υπήρξε καθοριστικός για την επιτυχή υλοποίηση του προγράμματος και την προώθηση της οργανωσιακής μάθησης. Η οραματική ηγεσία και η δέσμευση στη συνεχή μάθηση όλων των μελών της σχολικής κοινότητας – μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων – ήταν καίρια. Ο Διευθυντής λειτούργησε ως εμπνευστής και καθοδηγητής, δημιουργώντας ένα πλαίσιο εμπιστοσύνης και ενθάρρυνσης για την ανάληψη πρωτοβουλιών. Η ενσυναίσθηση, η ικανότητα επικοινωνίας και η προσαρμοστικότητα που επέδειξε ήταν ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση ισχυρών σχέσεων εντός της κοινότητας. Σε επαγγελματικό επίπεδο, η οργανωτική ικανότητα, η ικανότητα διαχείρισης έργων και η γνώση των αρχών της οργανωσιακής μάθησης επέτρεψαν την αποτελεσματική υλοποίηση του προγράμματος. Η ικανότητα του Διευθυντή να προάγει τη συνεργασία και να ενθαρρύνει την ανάληψη πρωτοβουλιών από τα μέλη της κοινότητας ενίσχυσε την ανάπτυξη του σχολείου ως ζωντανού οργανισμού μάθησης, ξεπερνώντας τυχόν αρχικές αντιστάσεις στην αλλαγή και διασφαλίζοντας την ενσωμάτωση διαφορετικών προσεγγίσεων.

Γ. Κλίμα και Σχέσεις στο Σχολείο

Η υλοποίηση του προγράμματος συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση του κλίματος και των σχέσεων εντός του σχολείου. Η έμφαση στη δημιουργία ομάδων και η προώθηση της ενεργής επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των συναδέλφων καλλιέργησαν ένα κλίμα ανοικτού διαλόγου και ανταλλαγής απόψεων. Οι πρακτικές του μαθησιακού περιπάτου και των ανοιχτών τάξεων ενίσχυσαν την αλληλεπίδραση και την αμοιβαία υποστήριξη, δημιουργώντας ένα υποστηρικτικό περιβάλλον όπου κάθε εκπαιδευτικός ένιωθε ασφάλεια να εκφραστεί και να αναπτύξει τις δεξιότητές του. Η αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς και η ενεργός εμπλοκή τους στις σχολικές δράσεις ενίσχυσαν περαιτέρω το θετικό κλίμα, δημιουργώντας μια αίσθηση κοινότητας και κοινού σκοπού. Αυτό το θετικό περιβάλλον μάθησης, που ενθαρρύνει τον διάλογο και τη συνεργασία, είναι καθοριστικό για την ολιστική υποστήριξη του μαθητή και την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων.

Δ. Επαγγελματική Μάθηση και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών

Το πρόγραμμα είχε άμεσο και θετικό αντίκτυπο στην επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Η συνεχής επιμόρφωση και η αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους μέσω των ομάδων εργασίας, των μαθησιακών περιπάτων και των συναντήσεων ανατροφοδότησης, εμπλούτισαν σημαντικά τις διδακτικές μας πρακτικές. Αποκτήσαμε νέες ιδέες και μεθόδους, ιδιαίτερα στην αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογικών εργαλείων και ψηφιακών πλατφορμών, γεγονός που μας επιτρέπει να κάνουμε τη διδασκαλία πιο ελκυστική και αποτελεσματική. Η αναστοχαστική διαδικασία μας βοήθησε να αναδείξουμε κρίσιμα σημεία για βελτίωση και να ενισχύσουμε την αυτογνωσία μας, οδηγώντας σε πιο στοχευμένες επιλογές στην παιδαγωγική μας παρέμβαση. Η αλλαγή των παραδοσιακών ρόλων και η λειτουργία μας ως συνεργάτες και συν-δημιουργοί της γνώσης ενίσχυσαν την αίσθηση της επαγγελματικής αυτονομίας και της συλλογικής ευθύνης, συμβάλλοντας στην προσωπική και επαγγελματική μας εξέλιξη.

Ε. Βαθμός Ικανοποίησης Συμμετεχόντων

Ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα κρίνεται ιδιαίτερα υψηλός. Η δυνατότητα ενεργούς συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, η αίσθηση του ανήκειν σε μια ομάδα με κοινούς στόχους, και η ευκαιρία για συνεχή επαγγελματική

ανάπτυξη συνέβαλαν σημαντικά σε αυτό. Η δημιουργία ενός υποστηρικτικού και συνεργατικού περιβάλλοντος, όπου η επικοινωνία ήταν ανοικτή και η ανατροφοδότηση εποικοδομητική, ενίσχυσε το αίσθημα ασφάλειας και εκτίμησης μεταξύ των εκπαιδευτικών. Η επιλογή θεματικών αντικειμένων που ανταποκρίνονταν στις πραγματικές ανάγκες της ομάδας και η αποτελεσματική υλοποίηση των συνεργατικών πρακτικών με αμοιβαία υποστήριξη και σεβασμό, ενίσχυσαν την αίσθηση της επιτυχίας και της προσωπικής και συλλογικής επίτευξης. Συνολικά, το πρόγραμμα ενδυνάμωσε τους εκπαιδευτικούς, προσφέροντας τους τα εργαλεία και το πλαίσιο για να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους και να προσφέρουν ποιοτικότερο εκπαιδευτικό έργο, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στην υψηλή ικανοποίηση όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Δημοτικό σχολείο Σταμάτας

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολείο μας ΔΣ Σταμάτας, δραστηριοποιείται σε μια περιοχή που χαρακτηρίζεται από πολύπλοκα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά χαρακτηριστικά. Ο Δήμος Διονύσου στην πράξη αποτελεί ένα πολυσύνθετο μωσαϊκό που απαρτίζεται από πληθυσμούς πολυποίκιλων κοινωνικών, οικονομικών, πολιτιστικών και μορφωτικών χαρακτηριστικών, καθώς και από ένα σημαντικό ποσοστό ευπαθών και ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων. Η επικοινωνία και η συνεργασία του σχολείου με τις οικογένειες, σε γενικές γραμμές, είναι πολύ καλή. Το σχολείο ενημερώνει σε κάθε βήμα τις οικογένειες των μαθητών/τριών για τη λειτουργία και τη φιλοσοφία του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί των τάξεων καθοδηγούν τους γονείς και τους βοηθούν στη μελέτη και υποστήριξη των παιδιών τους.

Οι βασικές επιδιώξεις του σχολείου μας, μεταξύ άλλων είναι να εξασφαλίζει και να προσφέρει ισότητα σε όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από ηλικία, φύλο, οικογενειακό / κοινωνικό υπόβαθρο και πνευματικές δυνατότητες, τέτοιες ευκαιρίες μάθησης ώστε:

- Να αναπτύσσονται ισόρροπα στο γνωστικό, συναισθηματικό και ψυχοκινητικό τομέα.
- Να αντιμετωπίζουν με επιτυχία τα ποικίλα προβλήματα που συναντούν και τις τυχόν δυσκολίες προσαρμογής στο σχολικό και το ευρύτερο περιβάλλον.
- Να αποκτούν θετικές στάσεις προς τη μάθηση, να αναπτύσσουν κοινωνική συναντίληψη, καθώς και προσήλωση στις ανθρωπιστικές αξίες, σεβασμό της πολιτιστικής κληρονομιάς και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διάθεση για δημιουργικότητα και αγάπη για τη ζωή και τη φύση.

Βασικός μας σκοπός είναι ένα Συμπεριληπτικό – διαπολιτισμικό σχολείο, που σέβεται τη διαφορετικότητα και προσπαθεί να εντάξει όλους τους μαθητές και όλες τις μαθήτριες ομαλά στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, αξιοποιώντας τα δυνατά τους σημεία, διαφοροποιώντας τη διδακτική διαδικασία όταν και όπου επιβάλλεται, ανεξάρτητα από το φύλο, τους ικανότητες ή τις αναπηρίες τους, τη φυλή, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση ή κάθε άλλη διαφορά.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Στο πρόγραμμα ΟΚΜ συμμετείχαν ενεργά 8 εκπαιδευτικοί του σχολείου μας σε συνολικά 9 διαφορετικές ομάδες. Η διαδικασία υλοποίησης του προγράμματος ξεκίνησε με την προετοιμασία και τον σχεδιασμό, όπου οι εκπαιδευτικοί συνεργάστηκαν για την οργάνωση των δράσεων και τον καθορισμό των στόχων. Αυτή η προσέγγιση, που βασίζεται στην αλληλοϋποστήριξη των εκπαιδευτικών, απέκτησε επιστημονική μεθοδολογία, μετατρέποντας την αξιολόγηση ομοτέχνων σε ένα ισχυρό όχημα επαγγελματικής ανάπτυξης. Χρησιμοποιήθηκαν διάφορα εργαλεία, όπως ερωτηματολόγια, ημερολόγια, σημειώσεις, κλείδες παρατήρησης και εκθέσεις ομάδων, που βοήθησαν στην καταγραφή και παρακολούθηση της πορείας. Τα στάδια υλοποίησης περιελάμβαναν την ενίσχυση της συνεργασίας, την ανταλλαγή καλών πρακτικών και την ενεργή συμμετοχή όλων των

εμπλεκόμενων, με στόχο την ενδυνάμωση της συλλογικής μάθησης και την αλλαγή της σχολικής κουλτούρας.

Τα αποτελέσματα υπήρξαν θετικά σε πολλαπλά επίπεδα. Παρατηρήθηκε βελτίωση της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, καθώς και ενίσχυση της καινοτομίας στις διδακτικές πρακτικές. Η εφαρμογή των συνεργατικών πρακτικών οδήγησε σε μετασχηματισμό του τρόπου διδασκαλίας και μάθησης, ενώ οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν νέες δεξιότητες και εμπιστοσύνη στις ικανότητές τους. Ωστόσο, υπήρξαν και προκλήσεις, όπως η αντίσταση σε αλλαγές, η έλλειψη χρόνου και η περιορισμένη υποστήριξη, που επηρέασαν εν μέρει την αποτελεσματικότητα του προγράμματος.

3. Στοχοθεσία

Βασικοί Στόχοι της σχολικής μονάδας από την συμμετοχή τις στο πρόγραμμα ήταν:

- 1) Να προάγει το μαθησιακό κλίμα.
- 2) Να διατηρεί και να ενισχύει το θετικό σχολικό κλίμα.
- 3) Να είναι «ανοιχτή», δηλαδή να βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με το εξωτερικό περιβάλλον,
- 4) Να ενισχύει τη συνεκτικότητα και συνεργατικότητα,
- 5) Να ενθαρρύνει, να διαφυλάττει και να προασπίζει τον σεβασμό της διαφορετικότητας και να κατανοεί τα κοινωνικά προβλήματα που παράγουν τις εκπαιδευτικές ανισότητες.
- 6) Να διαθέτει δημοκρατική, συμμετοχική διδασκαλία που ενθαρρύνει τον διάλογο, την ελεύθερη διακίνηση ιδεών, και να αξιοποιεί αποτελεσματικά τις δεξιότητες, γνώσεις και εμπειρίες των μελών της.
- 7) Να χαρακτηρίζεται από αξίες και ήθος που εμπνέουν τα μέλη της, και προσδιορίζουν την κουλτούρα της.
- 8) Να διαθέτει όραμα και στοχοθεσία που θα καθορίζουν την ταυτότητα και την καθημερινότητά της.

Συνολικά, η πορεία υλοποίησης και η εμπειρία από την στοχοθεσία του προγράμματος αποτέλεσαν μια πολύτιμη ευκαιρία για την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, αλλά και για την ενίσχυση της σχολικής κουλτούρας. Βασικό συμπέρασμα είναι ότι η διαρκής αυτοαξιολόγηση και ο αναστοχασμός αποτελούν απαραίτητα εργαλεία για το σχεδιασμό και την περαιτέρω βελτίωση της εκπαιδευτικής πρακτικής. Αυτή η προσέγγιση αποτελεί μια απάντηση στο αίτημα για αξιολόγηση από τη βάση προς τα πάνω, λειτουργώντας ως ένα ζωντανό εργαλείο βελτίωσης.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Η διαδικασία υλοποίησης ξεκίνησε από τις SWOT αναλύσεις και τον αναστοχασμό αναφορικά με το γεγονός ότι η επιτυχία και η βιωσιμότητα του προγράμματος «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης» εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ενεργή και συνεχόμενη υποστήριξη, τόσο της σχολικής κοινότητας, όσο και της διοίκησης του σχολείου. Η ενεργή συμμετοχή της σχολικής κοινότητας, η οποία περιλαμβάνει όχι μόνο τους εκπαιδευτικούς, αλλά και τη Διεύθυνση, τους μαθητές και τους γονείς, δημιουργεί ένα θετικό και υποστηρικτικό περιβάλλον που ενισχύει τη διατήρηση των αλλαγών και την εφαρμογή νέων πρακτικών. Η διοίκηση, με τον ρόλο του καθοδηγητή και υποστηρικτή, διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση στρατηγικών και στην παροχή των απαραίτητων πόρων και κινήτρων για την προώθηση της αλλαγής.

Κατά δεύτερον, η ικανότητα των εκπαιδευτικών να ενσωματώνουν και να διαχέουν τις καινοτόμες συνεργατικές πρακτικές στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία αποτελεί βασικό παράγοντα επιτυχίας. Αυτό προϋποθέτει συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη, αυτοαξιολόγηση, αναστοχασμό και διάθεση για πειραματισμό. Οι εκπαιδευτικοί που κατέχουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες να εφαρμόζουν καινοτόμες μεθόδους, μπορούν να εμπνεύσουν και να κινητοποιήσουν και τους μαθητές τους, δημιουργώντας ένα αειφόρο κλίμα μάθησης και εξέλιξης.

Έπειτα, παρά τα θετικά αποτελέσματα μέσω της κλείδας παρατήρησης, διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω ενίσχυσης της βιωσιμότητας και της διατήρησης αυτών των αλλαγών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω συνεχούς εκπαίδευσης και κατάρτισης των εκπαιδευτικών, ώστε να παραμένουν ενημερωμένοι και ευέλικτοι απέναντι στις νέες εκπαιδευτικές τάσεις και πρακτικές. Επιπλέον, η ανατροφοδότηση και η αξιολόγηση των δράσεων και των αποτελεσμάτων του προγράμματος συμβάλλουν στην επαναπροσαρμογή και βελτίωσή τους, διασφαλίζοντας ότι τα οφέλη θα συνεχίσουν να υφίστανται και να επεκτείνονται.

Τέλος, η ενεργή εμπλοκή όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, η διαρκής επικοινωνία και η συλλογική προσπάθεια αποτελούν θεμέλια για τη διατήρηση και την επέκταση των αλλαγών που επιτεύχθηκαν, ενισχύοντας την κουλτούρα συνεχούς μάθησης και αυτοβελτίωσης που είναι απαραίτητη σε ένα σύγχρονο και δυναμικό σχολείο.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος, οι εκπαιδευτικοί βρέθηκαν αντιμέτωποι με μια σειρά από προκλήσεις που εμπόδισαν ή περιορίσαν την αποτελεσματικότητα των προσπαθειών τους. Τα πιο συχνά αναφερόμενα προβλήματα ήταν:

Αντίσταση στην αλλαγή: Πολλοί εκπαιδευτικοί εξέφρασαν δυσκολίες στην αποδοχή νέων πρακτικών και αλλαγών στη διδακτική τους προσέγγιση. Η βαθιά ριζωμένη εκπαιδευτική παράδοση, η φόβος αποτυχίας και η έλλειψη εμπιστοσύνης στις καινοτομίες συχνά δημιουργούσαν μια αίσθηση αμφιβολίας και δισταγμού.

Έλλειψη χρόνου: Η δυσκολία στην εξεύρεση επαρκούς χρόνου για την προετοιμασία, την εφαρμογή και την αξιολόγηση νέων πρακτικών αποτέλεσε καθοριστικό εμπόδιο. Οι εκπαιδευτικοί δυσκολεύονταν να εντάξουν επιπλέον δραστηριότητες στο επιβαρυνόμενο πρόγραμμά τους.

Περιορισμένη υποστήριξη ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς: Σε πολλές περιπτώσεις, η έλλειψη επαρκούς επαγγελματικής καθοδήγησης, πόρων και υποστήριξης μεταξύ των ομάδων ή το πρόγραμμα γενικότερα, περιορίζει την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή των νέων πρακτικών.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

1. Οργανωσιακή μάθηση

Το πρόγραμμα συνέβαλε στην ανάπτυξη μιας κουλτούρας συνεχούς μάθησης και αυτοβελτίωσης. Το σχολείο υιοθέτησε νέες μεθόδους αξιολόγησης και αναστοχασμού. Αυτή η προσέγγιση, που βασίζεται στην αξιολόγηση από τη βάση προς τα πάνω, ενίσχυσε τη συλλογική συζήτηση και την ανταλλαγή καλών πρακτικών. Ωστόσο, η ενσωμάτωση

αυτών των πρακτικών σε όλα τα επίπεδα και η διατήρησή της απαιτούν περαιτέρω προσπάθειες.

2. Ρόλος ηγεσίας

Η διευθύντρια ανέλαβε ενεργό ρόλο στην προώθηση των αλλαγών, ενθαρρύνοντας την καινοτομία και την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών. Η αποτελεσματική ηγεσία αποτέλεσε καταλύτη για την υλοποίηση των δράσεων, επηρεάζοντας θετικά την αποτελεσματικότητα του προγράμματος.

3. Κλίμα & σχέσεις στο σχολείο

Βελτιώθηκε το κλίμα συνεργασίας και εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας. Οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν καλύτερες σχέσεις, ενισχύθηκε το αίσθημα κοινής ευθύνης και η αίσθηση ασφάλειας για πειραματισμό. Παρ' όλα αυτά, σε κάποιες περιπτώσεις παραμένουν ζητήματα ανταγωνισμού και έλλειψης επικοινωνίας.

4. Επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών

Οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν σε σεμινάρια, εργαστήρια και ομάδες εργασίας, που ενίσχυσαν τις δεξιότητές τους και την αυτοπεποίθηση στην εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών. Υπήρξε σημαντική προσωπική και συλλογική εξέλιξη, αν και η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη παραμένει προτεραιότητα για τη διατήρηση των αποτελεσμάτων.

5. Βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων εξέφρασε ικανοποίηση από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, αναγνωρίζοντας την αξία της συνεργασίας, της μάθησης και της καινοτομίας. Αυτά τα αποτελέσματα δείχνουν μια θετική πορεία προς την επίτευξη των στόχων, με σημαντικά κέρδη στην κουλτούρα μάθησης και στη σχέση των μελών της σχολικής κοινότητας.

6. Μελλοντικό Όραμα: Αξιολόγηση Ομοτέχνων από Μαθητές

Το όραμα του σχολείου μας επεκτείνεται στην εφαρμογή της φιλοσοφίας της «μάθησης από ομοτέχνους» και στους μαθητές μας. Αυτή η πρωτοποριακή μέθοδος διδασκαλίας, στο πλαίσιο της απεκπαίδευσης, αναμένεται να ενδυναμώσει τη συνεργασία και την ενεργό συμμετοχή τους, προάγοντας μια κουλτούρα αμοιβαίας μάθησης και υποστήριξης εντός της σχολικής κοινότητας.

2^ο Δημοτικό σχολείο Κερατέας

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 2ο Δημοτικό Σχολείο Κερατέας λειτούργησε για πρώτη φορά το σχολικό έτος 1971-1972. Για αρκετά χρόνια λειτούργησε ως 6/θέσιο. Το σχολικό έτος 2008-09 λόγω της ραγδαίας αύξησης του αριθμού των εγγεγραμμένων μαθητών (μετοίκηση οικογενειών ιδιαίτερα στους οικισμούς που υπάγονται στο Δήμο) προήχθη σε 10/θέσιο με προσθήκες αιθουσών και κατά το σχολικό έτος 2010-2011 αυξήθηκε η οργανικότητά του σε 12/θέσιο όπου παραμένει μέχρι και σήμερα.

Παρά την παλαιότητα του κτιρίου σε συνεργασία με τους γονείς, με τη στήριξη της δημοτικής αρχής, την πολύτιμη βοήθεια χορηγών και με πολύ προσωπικό κόπο διατηρούμε το σχολείο μας σε άριστη κατάσταση και με σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή.

Η συμμετοχή μας στο πιλοτικό αυτό πρόγραμμα προήλθε ως ανάγκη υποστήριξης της φιλοσοφίας του σχολείου μας, για τη διαμόρφωση περιβάλλοντος μάθησης και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών μεθοδικά και συστηματικά με τη χρήση των κατάλληλων εργαλείων και μέσων. Η συμμετοχή μας για 3η σχολική χρονιά καταγράφει μόνο ουσιαστικά αποτελέσματα και υψηλό βαθμό ικανοποίησης. Ο μετασχηματισμός των αντιλήψεων και προδιαθέσεων των εκπαιδευτικών για τη βελτίωση των ικανοτήτων, την ανάπτυξη νέων σύγχρονων διδακτικών στρατηγικών και εκπαιδευτικών πρακτικών, η ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας που δημιουργούν κοινό κώδικα κάνοντας την επικοινωνία άμεση και ουσιαστική, η ανταλλαγή ιδεών που οδηγούν σε συνεχείς συνεργασίες μέσω της ανατροφοδότησης, της ενθάρρυνσης και της επιβεβαίωσης, η συνεχής αυτοαξιολόγηση σε δομημένο πλαίσιο, η ανάπτυξη και προώθηση της εξωστρέφειας οδήγησαν ως επιθυμία στη συμμετοχή μας και σε αυτή τη φάση της επέκτασης της σχολ. χρονιάς 2024-25.

Το πρόγραμμα εντάχθηκε σε άξονα του Εσωτερικού Προγραμματισμού της Σχολικής Μονάδας και η ανάπτυξη και η εφαρμογή της συνεργατικής αυτής πρακτικής ενσωματώθηκε στο σχολικό γίνεσθαι και αλληλεπίδρασε με τον θεσμό του Συντονιστή και του Μέντορα.

Στο σχολείο μας τη σχολική χρονιά 2024-25 φοίτησαν 208 μαθητές.

Υπηρέτησαν 28 εκπαιδευτικοί μόνιμοι και αναπληρωτές. Από αυτούς οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων έχουν παρουσία στο σχολείο από 1 ως 3 ημέρες την εβδομάδα, καθώς συμπληρώνουν ωράριο σε άλλες σχολικές μονάδες.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Στο πρόγραμμα συμμετείχε το 92% των ΠΕ70, υψηλό ποσοστό, όπως και την προηγούμενη σχολική χρονιά.

Συγκεκριμένα: 15 εκπαιδευτικοί, από τους οποίους οι 3 συμμετείχαν πρώτη φορά στο πρόγραμμα ΟΚΜ.

Οι ομάδες που δημιουργήθηκαν ήταν (κάποιες επαναλήφθηκαν στη Β φάση, άλλες άλλαξαν):

1 ομάδα εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών (Αγγλικά – Γαλλικά)

3 ομάδες εκπαιδευτικών ΠΕ70

2 ομάδες εκπαιδευτικών ΠΕ70 και ΠΕ70 παράλληλης στήριξης

1 ομάδα ΠΕ70 και εκπαιδευτικού Μουσικής

1 ομάδα ΠΕ70 και εκπαιδευτικού Εικαστικών

3. Στοχοθεσία

Στο πλαίσιο της φετινής συμμετοχής στο πρόγραμμα, το σχολείο έθεσε ως βασικούς στόχους τη συμμετοχή των περισσότερων εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, τον επαναπροσδιορισμό των διδακτικών μεθόδων και τη δημιουργία κουλτούρας συνεργασίας μέσω προώθησης ομαδικών δράσεων και συνδιδασκαλιών. Επιπλέον, επιδιώχθηκε η ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών πρακτικών, καθώς και η ενίσχυση της εξωστρέφειας του σχολείου, με στόχο την αναβάθμιση της μαθησιακής εμπειρίας και τη συλλογική επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Η υλοποίηση του προγράμματος στο σχολείο οργανώθηκε σε διακριτά στάδια υπό την εποπτεία της Διευθύντριας και αναπληρώτριας εκπαιδευτικού ΠΕ70, που συμμετείχε στο πρόγραμμα για δεύτερη χρονιά.

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί είχαν προηγούμενη εμπειρία από το πρόγραμμα και είχαν επιμορφωθεί εσωτερικά από συναδέλφους και συνεργάτες του προγράμματος, ενώ οι νέοι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν και συζήτησαν με έμπειρους εκπαιδευτικούς. Σε όλους στάλθηκε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα με τα βήματα υλοποίησης, καθώς και το πολύτιμο υλικό του προγράμματος.

Το πρώτο βήμα αποτέλεσε η ανάλυση SWOT και ο μαθησιακός περίπατος, ενώ στη συνέχεια διαμορφώθηκαν πολυεπίπεδες ομάδες με εμπειρότερους και νεότερους εκπαιδευτικούς από διαφορετικές ειδικότητες. Οι εκπαιδευτικοί ένιωσαν ασφάλεια κατά τη διαδικασία της παρατήρησης, χωρίς να αισθάνονται ότι αξιολογούνται, καθώς ο παρατηρητής προσέφερε υποστήριξη και καθοδήγηση.

Οι συναντήσεις των ζευγαριών ήταν εποικοδομητικές, ανταλλάχθηκαν απόψεις, καταγράφηκαν θετικά σημεία, προβληματισμοί και προτάσεις βελτίωσης. Κάποιες ομάδες δημιούργησαν συνδιδασκαλίες και νέες καινοτόμες προσεγγίσεις, ενισχύοντας τη συνεργασία και την επαγγελματική μάθηση.

Η συνολική διαδικασία κατέδειξε τη σημασία της σαφούς οργάνωσης, της υποστήριξης από τη διεύθυνση και της ενεργούς συμμετοχής όλων των εκπαιδευτικών για την ανάπτυξη συνεργατικής κουλτούρας στο σχολείο.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος, η κύρια δυσκολία εντοπίστηκε στη συνεργασία των εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων. Η συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των ειδικοτήτων ήταν περιορισμένη, καθώς οι περισσότεροι υπηρετούν σε πολλά σχολεία και οι μέρες που βρίσκονται στη δική μας σχολική μονάδα έχουν συνεχές πρόγραμμα. Αυτό δυσχέρανε την εξεύρεση κοινού χρόνου για ουσιαστικές συναντήσεις και συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της τάξης.

Συχνά οι συναντήσεις πραγματοποιούνταν εκτός σχολικού ωραρίου, γεγονός που περιόριζε τη δυνατότητα συνεχούς συντονισμού. Παρά το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών ΠΕ70 να συνεργαστούν με συναδέλφους άλλων ειδικοτήτων, οι συνθήκες αυτές κατέστησαν την πραγματοποίηση κοινών δράσεων πιο δύσκολη, αναδεικνύοντας οργανωτικά και παιδαγωγικά εμπόδια που χρειάστηκε να αντιμετωπιστούν κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Το πρόγραμμα ανέδειξε το θετικό και υποστηρικτικό κλίμα της σχολικής κοινότητας, ενισχύοντας το συνεργατικό πνεύμα μεταξύ των εκπαιδευτικών.

Η Διευθύντρια διαδραμάτισε καταλυτικό ρόλο ως συντονίστρια, παρέχοντας καθοδήγηση και υποστήριξη σε συνεργασία με την αναπληρώτρια εκπαιδευτικό, διασφαλίζοντας ότι η πρακτική υλοποιήθηκε ως κοινή δράση της σχολικής μονάδας και όχι ως ανεξάρτητες ομάδες.

Όλοι οι εκπαιδευτικοί κατέκτησαν τα στάδια του προγράμματος και αναγνώρισαν την αξία των συνδιδασκαλιών, της συνεργασίας μεταξύ τάξεων και των ομαδικών δράσεων, που προκάλεσαν ιδιαίτερη ικανοποίηση και αίσθημα επαγγελματικής εξέλιξης.

Μετά από τρία χρόνια συμμετοχής του σχολείου, αναμένονται τα επόμενα βήματα του προγράμματος, που θα επικεντρωθούν στην εφαρμογή νέων, καινοτόμων διδακτικών πρακτικών, στην επέκταση των συνδιδασκαλιών σε περισσότερες ομάδες εκπαιδευτικών και στην ενεργό εμπλοκή των μαθητών στη διαδικασία, ενισχύοντας περαιτέρω την οργανωσιακή μάθηση, την επαγγελματική ανάπτυξη και τη συλλογική κουλτούρα συνεργασίας στο σχολείο.

22° Δημοτικό σχολείο Αθήνας

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 22° Δημοτικό Σχολείο βρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας, σε μια περιοχή ιδιαίτερα επιβαρυνμένη περιβαλλοντικά και οικιστικά. Λειτουργεί ως 7/θέσιο και η πλειοψηφία των μαθητών είναι παιδιά οικονομικών μεταναστών και προσφύγων από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την πολυπολιτισμική σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού, με τις ιδιαιτερότητες που αυτό συνεπάγεται. Από τους 150 μαθητές τα $\frac{3}{4}$ φοιτούν στο Ολοήμερο Πρόγραμμα, 42 παρακολουθούν την Τάξη Υποδοχής και 12 το Τμήμα Ένταξης. Επίσης, σε 7 μαθητές έχει εγκριθεί εκπαιδευτικός Παράλληλης Στήριξης. Αν και οι μαθητές προέρχονται από ποικίλα εθνοτικά περιβάλλοντα δεν παρατηρούνται προβλήματα ένταξης στο σχολικό περιβάλλον λόγω καταγωγής παρά μόνο λόγω αδυναμίας μερικών από αυτούς για αποτελεσματική επικοινωνία στην ελληνική γλώσσα. Η σχολική κοινότητα ενισχύει με κάθε πρόσφορο τρόπο την διαρκή συνεργασία μεταξύ όλων των μελών της αλλά και με την τοπική κοινωνία. Το διδακτικό προσωπικό στην πλειοψηφία του είναι μόνιμο με πολλά χρόνια υπηρεσίας στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα, ενώ κάθε χρόνο ενισχύεται από νέους εκπαιδευτικούς. Το όραμά μας είναι να μετατρέψουμε το σχολείο μας σε μια κοινότητα μάθησης που θα την χαρακτηρίζει η συμπερίληψη, η εξωστρέφεια και η δημοκρατικότητα. Κινούμενη προς αυτή την κατεύθυνση υλοποιούμε και συμμετέχουμε σε καινοτόμα εκπαιδευτικά προγράμματα και δίκτυα τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό κι ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο σχολείο μας έχει απονεμηθεί η Διαπίστευση Erasmus από την Εθνική Μονάδα του ΙΚΥ για τρία έτη. Στο διάστημα αυτό και με πρώτο έτος τη φετινή σχολική χρονιά, υλοποιήθηκε ένα από τα τρία σχέδια δράσης σχετικά με την περιβαλλοντική επαγρύπνηση, την συμπερίληψη και την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων.

Η υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου κρίνεται ικανοποιητική αφού οι αίθουσες διδασκαλίας διαθέτουν διαδραστικούς βιντεοπροβολείς ή διαδραστικές οθόνες αφής και πολλά άλλα εποπτικά μέσα. Διαθέτει ακόμα εξοπλισμένο εργαστήριο πληροφορικής. Επιδίωξή μας είναι η αναβάθμιση αλλά και η αξιοποίηση του σύγχρονου εξοπλισμού που διαθέτει η μονάδα μας (π.χ. σετ ρομποτικής)

Όλες οι δράσεις και η γενικότερη λειτουργία περιγράφονται στην ιστοσελίδα τις σχολικής τις μονάδας.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στην αρχή του σχ. Έτους 2024-2025 και κατόπι σχετικής ενημερωτικής ημερίδας που διοργάνωσε το 1° ΠΕΚΕΣ Α' Αθήνας, η διευθύντρια του σχολείου συγκάλεσε τον Σύλλογο Διδασκόντων με θέμα τη συμμετοχή της σχολικής μονάδας στο πρόγραμμα. Σύμφωνα με την απόφαση του Συλλόγου αποδεχτήκαμε την πρόσκληση και δηλώσαμε συμμετοχή, καθώς το πρόγραμμα εξυπηρετούσε το όραμά μας, τις προσδοκίες και τις εκπαιδευτικές μας ανάγκες. Προτάθηκε μάλιστα να συνεργαστούμε και με το γειτονικό 21° Δημοτικό

σχολείο Αθήνας το οποίο συμμετέχει στο πρόγραμμα τα τελευταία χρόνια και διαθέτει εμπειρία στην υλοποίησή του. Προς αυτή την κατεύθυνση βοηθά και το γενικότερο πνεύμα συνεργασίας που υπάρχει ανάμεσα στις σχολικές μας μονάδες.

Τελικά συμμετείχαν στο πρόγραμμα 9 εκπαιδευτικοί, εκ των οποίων 5 μόνιμοι και 4 αναπληρωτές. Από αυτούς οι 8 ήταν δάσκαλοι γενικής παιδείας ΠΕ70 και η μία εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής ΠΕ11. Επίσης, οι 7 υλοποίησαν συνεργατικές πρακτικές εντός της σχολικής μονάδας του 22^{ου} ΔΣ και οι 2 συνεργάστηκαν με εκπαιδευτικούς από το όμορο 21^ο ΔΣ Αθήνας.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Οι στόχοι που τέθηκαν εξ αρχής ως προς την υλοποίηση του προγράμματος ήταν:

- Η επαγγελματική ανάπτυξη όλων των εκπαιδευτικών
- Η διαμόρφωση κουλτούρας εξωστρέφειας εντός της σχολικής μονάδας
- Η βελτίωση των σχέσεων των εκπαιδευτικών
- Η ανταλλαγή καλών πρακτικών
- Η εδραίωση της συνεργασίας με την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα, από το όμορο 21^ο ΔΣ ως και όλα τα σχολεία που θα συμμετείχαν στο πρόγραμμα
- Η εμπλοκή και εξοικείωση όλων των μελών της σχολικής κοινότητας με επιστημονικά εργαλεία αυτοστοχασμού, ανάλυσης δεδομένων, παρατήρησης και άλλα παρόμοια.
- Η βελτίωση του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση των επιμέρους σταδίων του προγράμματος έγινε χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες. Σημαντικός παράγοντας ήταν η προθυμία των εκπαιδευτικών και το γενικότερο κλίμα συνεργασίας που υπάρχει στη μονάδα μας. Επομένως, αυτό που ουσιαστικά είχαμε να κάνουμε είναι να εισάγουμε και αξιοποιήσουμε τα επιστημονικά εργαλεία του προγράμματος για να συστηματοποιήσουμε πρακτικές διαμοιρασμού που υπήρχαν ούτως ή άλλως.

Αρχικά η διευθύντρια του σχολείου υλοποίησε την πρώτη επιμορφωτική δράση όπου παρουσίασε στους εκπαιδευτικούς το πρόγραμμα, τους στόχους, τα στάδια υλοποίησής του και τις υποχρεώσεις των συμμετεχόντων. Επίσης, παρουσίασε την ιστοσελίδα του προγράμματος ώστε να υπάρχει άμεση και διαρκής πρόσβαση όλων στο επιμορφωτικό υλικό.

Στη συνέχεια ακολούθησε η διαδικασία του αυτοστοχασμού, η SWOT ανάλυση των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών και η δημιουργία των ζευγών συνεργασίας. Οι μαθησιακοί περίπατοι ήταν εύκολη υπόθεση καθώς το σχολείο μας είναι μικρό, οι εκπαιδευτικοί έχουν τον χώρο και τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης. Ακόμα και οι δύο εκπαιδευτικοί που επέλεξαν να συνεργαστούν με συναδέλφους από το γειτονικό σχολείο δε δυσκολεύτηκαν στην επικοινωνία, στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των παρατηρήσεων. Αντίθετα οι συνεργασίες αυτές αποτέλεσαν αιτία για σχεδιασμό περεταίρω συνεργασιών.

Θετικό και υποστηρικτικό στην υλοποίηση του προγράμματος ήταν και το χωροταξικό στοιχείο του σχολείου! Συγκεκριμένα τα 4 από τα 7 τμήματα λειτουργούν στις αίθουσες του σχολείου που βρίσκονται σε ένα εκλεκτιστικό κτίριο του 1920, που σου δίνουν την αίσθηση οικίας κι όχι διδακτηρίου. Οι αίθουσες βρίσκονται γύρω από ένα κεντρικό χωλ και συνήθως οι πόρτες είναι ανοιχτές. Εκπαιδευτικοί και μαθητές έχουν διαμορφώσει ένα θετικό και συνεργατικό περιβάλλον αλληλεπίδρασης.

Σε κάθε στάδιο της υλοποίησης, όπως και μετά από τις ενδιαμέσες επιμορφωτικές ημερίδες με τους υπεύθυνους του προγράμματος, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί συζητούσαν, σχεδίαζαν τα επόμενα βήματα και αναστοχάζονταν για την όλη διαδικασία. Στην τελική συγκέντρωση του συλλόγου διδασκόντων έγινε ιδιαίτερη αναφορά και παρουσίαση των αποτελεσμάτων του προγράμματος.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Η πιο σημαντική δυσκολία είναι ο χρόνος που πρέπει να αφιερώσει ο κάθε εκπαιδευτικός σε κάθε τι που του ζητείται. Πλέον ο απαιτούμενος εξωδιδασκτικός χρόνος έχει κατά πολύ αυξηθεί, πολύ παραπάνω από τις 30 ώρες εργασίες που προβλέπονται. Αυτό συμβαίνει γιατί διαρκώς μας ζητείται να υλοποιήσουμε εκπαιδευτικά προγράμματα π.χ. Δράσεις Ενεργού Πολίτη, Εργαστήρια Δεξιοτήτων, καινοτόμα προγράμματα τα οποία έχουν αυξημένες επιπρόσθετες απαιτήσεις. Το σχολείο μας ως Διαπιστευμένος οργανισμός ERASMUS υλοποιεί και ποικίλα ευρωπαϊκά προγράμματα. Όλα αυτά δημιουργούν αυξημένες απαιτήσεις και δυσαρέσκεια εκ μέρους των εκπαιδευτικών. Παρόλα αυτά, όλοι οι συμμετέχοντες εφάρμοσαν το πρόγραμμα με υπευθυνότητα και στο μέτρο των δυνατοτήτων τους.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Κλείνοντας το πρόγραμμα θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε τα αποτελέσματά του στα παρακάτω:

Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί ωφελήθηκαν από τις συνεργατικές πρακτικές, όπως δήλωσαν αναστοχάζομενοι, αφού είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν καλές πρακτικές, να εντοπίσουν τα δικά τους δυνατά και αδύνατα σημεία, να βελτιώσουν κάποια από αυτά, να μάθουν πώς να μαθαίνουν από τους συναδέλφους κι ομοτέχνους τους, να αποβάλλουν το άγχος της ετεροπαρατήρησης, να ωφεληθούν οι μεν νεότεροι από την πείρα των συναδέλφων και οι μεν έμπειροι από τον ενθουσιασμό και τις σύγχρονες μεθόδους των νέων εκπαιδευτικών.

Η συμμετοχή μας στο πρόγραμμα έγινε αιτία να εδραιώσουμε κουλτούρα εξωστρέφειας και συνεργασίας τόσο μεταξύ των μελών της σχολικής μονάδας όσο και με το γειτονικό σχολείο και εν δυνάμει όλα τα σχολεία που συμμετείχαν στο πρόγραμμα μέσα από τις ημερίδες που παρακολουθήσαμε.

Οι συμμετέχοντες δήλωσαν ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα, από την πλατφόρμα και το εκπαιδευτικό υλικό, την υποστήριξη των υπεύθυνων και της διευθύντριας του σχολείου και θεωρούν ότι βελτίωσαν το επαγγελματικό τους προφίλ.

Αναμένοντας την επόμενη σχολική χρονιά!

28° Δημοτικό σχολείο Αχαρνών

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 28° Δημοτικό Σχολείο Αχαρνών βρίσκεται εντός του καταυλισμού σεισμοπλήκτων του στρατοπέδου Καποτά και στεγάζεται σε αίθουσες προκάτ. Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2024-25 φοίτησαν σε αυτό 138 μαθητές και εργάστηκαν 22 εκπαιδευτικοί και 1 κοινωνική λειτουργός.

Η σχολική περιφέρεια είναι μια περιοχή όπου διαμένουν οικογένειες που αντιμετωπίζουν ποικίλα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα. Οι μαθητές μας ζουν εντός του καταυλισμού και προέρχονται από οικογένειες παλινοστούντων από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, ρομά, αλλοδαπών, ενώ κατά το σχολικό έτος 2024- 25, φοίτησαν στο σχολείο μας και δύο προσφυγόπουλα από την Ουκρανία. Η εκπαιδευτική διαδικασία απαιτεί την εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών και διαφοροποιημένης διδασκαλίας, ώστε παράλληλα με την παροχή γνώσεων να επιτευχθεί η συμπερίληψη και η άρση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν συνολικά 8 εκπαιδευτικοί του κλάδου ΠΕ70 και μία εκπαιδευτικός ΠΕ07, οι οποίοι συγκρότησαν 3 ομάδες των 2 ατόμων και 1 ομάδα των 3 ατόμων.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Οι στόχοι που έθεσε η σχολική μονάδα στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος, ήταν επιγραμματικά οι εξής:

1. Διεύρυνση του πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών
2. Αυτοβελτίωση των συμμετεχόντων και βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου.
3. Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού προσαρμοσμένου στις ανάγκες των μαθητών.
4. Εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών πρακτικών και διάχυσή τους στη σχολική μονάδα
5. Υλοποίηση βιωματικών δράσεων
6. Σύνταξη και κυκλοφορία σχολικής εφημερίδας
7. Εξάσκηση ως προς της βασικές αρχές τις αξιολογικής διαδικασίας και απόκτηση στοιχειωδών διοικητικής εμπειρίας
8. Ανάπτυξη σχολικής κουλτούρας ανοιχτών τάξεων και ανοιχτού σχολείου

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Το καλό σχολικό κλίμα που επικρατεί στη σχολική μονάδα διευκόλυνε τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και τη δημιουργία των ομάδων. Αρχικά οι μαθησιακοί περίπατοι ήταν μια διαδικασία που έγινε αβίαστα και ακολούθως οι εκπαιδευτικοί συναποφάσισαν τις ομάδες αναφορικά με το μαθησιακό αντικείμενο και τις περαιτέρω σχέσεις που αναπτύχθηκαν μεταξύ τους. Οι μαθησιακοί περίπατοι, στις ανοιχτές τάξεις και η παρατήρηση ήταν το πρώτο στάδιο της διαδικασίας παρακολούθησης και ακολούθησε η σύσταση των ομάδων και η αλλαγή των ρόλων παρατηρητή και παρατηρούμενου. Κατά το χρονικό αυτό διάστημα πραγματοποιήθηκαν αρκετές συναντήσεις ανατροφοδότησης και αξιολόγησης με βάση την κλείδα παρατήρησης που είχε αποφασιστεί. Από την εφαρμογή του προγράμματος αναδείχθηκαν πολλές καλές πρακτικές και παρήχθη εκπαιδευτικό υλικό προσαρμοσμένο στις ανάγκες των μαθητών. Ο ρόλος της Διευθύντριας, που επίσης συμμετείχε στο πρόγραμμα, ήταν πολύ σημαντικός τόσο ως προς τον συντονισμό και την καθοδήγηση, όσο και ως προς την επίλυση ζητημάτων που προέκυπταν και δυσκολιών όπως η αναμόρφωση του προγράμματος, οι απουσίες των μαθητών κ.ά.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Οι δυσκολίες που προέκυψαν από την εφαρμογή του προγράμματος αφορούσαν κυρίως ζητήματα οργανωτικού χαρακτήρα όπως ήταν για παράδειγμα η συνεχής ανάγκη για τροποποίηση του προγράμματος. Επίσης, μια δυσκολία που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί ήταν η ελλιπής κατανόηση της ελληνικής γλώσσας από τους αλλοδαπούς μαθητές, οι συχνές απουσίες ιδίως των μαθητών ρομά οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την ανάγκη για συνεχή αναπροσαρμογή της διδασκαλίας και των εκπαιδευτικών μεθόδων. Επιπρόσθετα υπήρξε δυσκολία στη σύνταξη των ομάδων καθώς ο αριθμός των συναδέλφων με μικρή εμπειρία ήταν μεγαλύτερος σε σχέση με τους έμπειρους συναδέλφους. Τέλος, στις δυσκολίες συγκαταλέγουμε την έλλειψη κουλτούρας αξιολόγησης ζήτημα που ξεπεράστηκε με τη συνδρομή της διεύθυνσης του σχολείου που βοήθησε ουσιαστικά στη διαμόρφωση της κλείδας παρατήρησης.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η εφαρμογή του προγράμματος άφησε θετικό αποτύπωμα στους συμμετέχοντες, τόσο ως προς την ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ τους, όσο και ως προς την επαγγελματική τους εξέλιξη. Με την εφαρμογή του προγράμματος εξελίχθηκαν οι σχέσεις των εκπαιδευτικών μεταξύ τους και βελτιώθηκε περισσότερο το σχολικό κλίμα.

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε πρόσφερε μεγάλη ικανοποίηση σε εκπαιδευτικούς αλλά και μαθητές που φάνηκε να απολαμβάνουν τις ανοιχτές τάξεις και την ανταλλαγή επισκέψεων των εκπαιδευτικών σε αυτές.

Παράλληλα μέσω του αναστοχασμού επήλθε η αυτοβελτίωση των εκπαιδευτικών και η επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Εφαρμόστηκαν καινοτόμες διδακτικές πρακτικές αλλά και πολλές σχολικές δράσεις όπως το πασχαλινό bazaar, η δενδροφύτευση στο σχολείο με τη συνδρομή των γονέων, η δημιουργία σχολικής εφημερίδας και η συμμετοχή σε θεατρικά δρώμενα και αναπαραστάσεις, που ενίσχυσαν το άνοιγμα του Σχολείου στην κοινωνία.

Ο ρόλος της ηγεσίας ήταν σημαντικός ως προς την καθοδήγηση, τη θετική ενίσχυση και τη διοργάνωση ενδοσχολικών επιμορφώσεων για τη διάχυση των καλών πρακτικών και αποτελεσμάτων στο σύνολο της σχολικής κοινότητας.

8^ο Δημοτικό σχολείο Δάφνης

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε στο 8^ο Δημοτικό Σχολείο Δάφνης, ένα σχολείο με σταθερό και συνεργατικό εκπαιδευτικό προσωπικό, ευνοϊκό για την καλλιέργεια κουλτούρας μάθησης.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Συμμετείχαν 5 εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων (δάσκαλοι, εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων και Ειδικής Αγωγής) οργανωμένοι σε δύο ομάδες εργασίας.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

- Ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας και διαμοιρασμού πρακτικών
- Ανάδειξη του σχολείου ως κοινότητας μάθησης
- Υποστήριξη της επαγγελματικής εξέλιξης μέσω παρατήρησης και ανατροφοδότησης

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση του προγράμματος ξεκίνησε με τη συγκρότηση ομάδων εκπαιδευτικών, λαμβάνοντας υπόψη τη βαθμίδα, τις ειδικότητες και τις παιδαγωγικές ανάγκες κάθε τάξης. Η διαδικασία αυτή έδωσε χώρο σε όλους για συμμετοχή και πρωτοβουλία. Ακολούθησε κοινή ανάλυση των στόχων του προγράμματος, που βοήθησε στη δημιουργία κοινού πλαισίου αναφοράς.

Το κλίμα συνεργασίας ήταν εξαιρετικά θετικό και βασίστηκε στην εμπιστοσύνη, την αλληλοεκτίμηση και την ειλικρινή διάθεση για συνεργασία. Οι σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών ενισχύθηκαν, με αποτέλεσμα την αυξημένη διάθεση για πειραματισμό και αμοιβαία υποστήριξη.

Η Διευθύντρια της σχολικής μονάδας διαδραμάτισε καταλυτικό ρόλο, συμμετέχοντας και η ίδια στο πρόγραμμα, ενισχύοντας την εμπλοκή των συναδέλφων και διασφαλίζοντας τον απαραίτητο χρόνο και χώρο για τη συνεργασία. Παρείχε διακριτική αλλά ουσιαστική καθοδήγηση, ενθαρρύνοντας την αυτονομία των ομάδων.

Στο πλαίσιο του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν διδασκαλίες με ανοιχτή παρατήρηση («ανοιχτές τάξεις»), οι οποίες αποτέλεσαν ευκαιρία για ανταλλαγή καλών πρακτικών, γόνιμο διάλογο και επαγγελματικό αναστοχασμό. Η εμπειρία του να παρατηρεί και να παρατηρείται κανείς λειτούργησε ενδυναμωτικά και προώθησε την κουλτούρα της αμοιβαίας μάθησης.

Παράλληλα, οργανώθηκαν συναντήσεις ανατροφοδότησης, οι οποίες παρείχαν το απαραίτητο πλαίσιο για στοχασμό πάνω στην πράξη, αξιολόγηση των παρεμβάσεων και προτάσεις βελτίωσης. Ο διαμοιρασμός εμπειριών και προβληματισμών ενίσχυσε τη συλλογική ευθύνη και έδωσε ώθηση για συνέχεια.

Οι ρόλοι εναλλάχθηκαν με ευελιξία και σεβασμό, επιτρέποντας στους συμμετέχοντες να βιώσουν διαφορετικές πλευρές της μαθησιακής διαδικασίας: του εμπυχωτή, του παρατηρητή, του σχεδιαστή και του αξιολογητή. Αυτή η αλλαγή ρόλων λειτούργησε θετικά στην κατανόηση της πολυπλοκότητας της διδακτικής πράξης.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την εφαρμογή του προγράμματος προέκυψαν ορισμένες δυσκολίες οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα. Η εξεύρεση κοινών διαθέσιμων ωρών για τις συναντήσεις, τις παρατηρήσεις και την ανατροφοδότηση αποτέλεσε πρόκληση, καθώς απαιτούσε προσαρμογές στο ωρολόγιο πρόγραμμα.

Στην αρχική φάση υπήρξαν επιφυλάξεις από ορισμένους εκπαιδευτικούς σε σχέση με την αμοιβαία παρατήρηση, κυρίως λόγω ανασφάλειας ή φόβου αξιολόγησης. Επίσης, η χρήση εργαλείων όπως οι κλείδες παρατήρησης δεν ήταν εξίσου οικεία σε όλους, γεγονός που απαιτούσε καθοδήγηση και υποστήριξη.

Παρά τις αρχικές δυσκολίες, με την υποστήριξη της Διεύθυνσης και τη θετική διάθεση των περισσότερων εκπαιδευτικών, αναπτύχθηκε σταδιακά κλίμα εμπιστοσύνης και ουσιαστικής συνεργασίας, που επέτρεψε την ομαλή εξέλιξη του προγράμματος και την παραγωγή παιδαγωγικά ωφέλιμων αποτελεσμάτων.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η υλοποίηση του προγράμματος ανέδειξε σημαντικές πτυχές οργανωσιακής και επαγγελματικής μάθησης. Η εμπειρία της παρατήρησης διδασκαλιών και της αμοιβαίας ανατροφοδότησης ενίσχυσε την παιδαγωγική ενσυναίσθηση, την αναστοχαστική διάθεση και τη διάθεση για πειραματισμό με νέες διδακτικές πρακτικές. Οι εκπαιδευτικοί, μέσα από τον διάλογο και την ανταλλαγή εμπειριών, ανέπτυξαν κοινή παιδαγωγική «γλώσσα» και άρχισαν να λειτουργούν περισσότερο ως κοινότητα μάθησης.

Ιδιαίτερα σημαντική κρίθηκε η ενίσχυση του κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας, που επέτρεψε την υπέρβαση αρχικών αναστολών και την αποδοχή της αμοιβαίας παρατήρησης ως ευκαιρία ανάπτυξης και όχι ως αξιολόγηση. Η ενδυνάμωση των διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών συνέβαλε στην καλλιέργεια ενός πιο συλλογικού τρόπου σκέψης και δράσης.

Ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας ήταν καθοριστικός: η υποστήριξη από τη Διεύθυνση ενίσχυσε τη δέσμευση των ομάδων και διαμόρφωσε συνθήκες για συνεχή ανατροφοδότηση και αναστοχασμό. Παρά τις προκλήσεις (χρόνος, ωρολόγιο πρόγραμμα), οι στόχοι επιτεύχθηκαν σε μεγάλο βαθμό.

Το πρόγραμμα αποτέλεσε αφετηρία για τον μετασχηματισμό της σχολικής κουλτούρας, καθώς ενίσχυσε τη βιωμένη εμπειρία της συνεργασίας και έθεσε βάσεις για συνέχιση των πρακτικών αυτών και μετά τη λήξη του. Τα παραγόμενα υλικά και τα συμπεράσματα της διαδικασίας μπορούν να αξιοποιηθούν στο μέλλον και να αποτελέσουν πεδίο περαιτέρω διάχυσης και μόνιμης επαγγελματικής μάθησης στο σχολείο.

Δημοτικό Σχολείο Καπανδριτίου

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Η Ταυτότητα του Δημοτικού Σχολείου Καπανδριτίου περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

- **Ονομασία:** Δημοτικό Σχολείο Καπανδριτίου
- **Διεύθυνση:** Λεωφόρος Πολυδενδρίου 11, Καπανδρίτι 19014, Δήμος Ωρωπού, Ανατολική Αττική
- **Τηλέφωνο:** 2295052233
- **Ιστοσελίδα:** dim-kapandr.att.sch.gr
- **Διεύθυνση Εκπαίδευσης:** Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Αττικής
- **Κατηγορία Σχολείου:** Δημόσιο Δημοτικό Σχολείο
- **Ωράριο Λειτουργίας:** Ολοήμερο
- **Ειδικότητες:** Διαθέτει πλήθος ειδικοτήτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ70, ΠΕ70.50, ΠΕ06, ΠΕ05, ΠΕ07, ΠΕ08, ΠΕ11, ΠΕ79, ΠΕ86) αίθουσα υπολογιστών και αίθουσα Δανειστικής Βιβλιοθήκης. Επιπλέον, λειτουργεί Τμήμα Ένταξης
- **Τοποθεσία:** Βρίσκεται σε ημιαστική περιοχή.
- **Πλήθος μαθητών:** Σύνολο μαθητών (myschool) 300 μαθητές (μαζί με τους μαθητές της ΔΥΕΠ).

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδιότητες εκπαιδευτικών)

Συμμετείχαμε 4 εκπαιδευτικοί στο σύνολο, όπου δημιουργούσαμε εναλλασσόμενες ομάδες δυο εκπαιδευτικών τη φορά.

Οι ειδιότητες που συμμετείχαν είναι : ΠΕ70, ΠΕ86, ΠΕ11, ΠΕ08

3. Στοιχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης», το Δημοτικό Σχολείο Καπανδριτίου έθεσε τους εξής βασικούς στόχους:

- **Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών** μέσα από την ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών.
- **Βελτίωση της διδακτικής πράξης** μέσω της συστηματικής παρατήρησης και ανατροφοδότησης.
- **Προώθηση της συλλογικής μάθησης και του επαγγελματικού διαλόγου** εντός της σχολικής κοινότητας.
- **Ανάπτυξη καινοτόμων και διαφοροποιημένων διδακτικών προσεγγίσεων** με έμφαση στη συμμετοχική μάθηση των μαθητών.

- **Ενδυνάμωση της σχολικής κουλτούρας συνεργασίας και αμοιβαίας υποστήριξης** ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς.
- **Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος** για τη βελτίωση της συνολικής σχολικής λειτουργίας και τη διάχυση καλών πρακτικών.

Οι στόχοι αυτοί στόχευαν στη δημιουργία ενός σχολικού περιβάλλοντος όπου η συνεχής επαγγελματική μάθηση και η αλληλοϋποστήριξη θα συμβάλλουν στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και στην αναβάθμιση της μαθησιακής εμπειρίας των μαθητών.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση του προγράμματος στο Δημοτικό Σχολείο Καπανδριτίου ξεκίνησε με τη **δημιουργία ομάδων εργασίας** που αποτέλεσαν τον βασικό πυρήνα συνεργασίας. Το κλίμα μεταξύ των εκπαιδευτικών χαρακτηρίστηκε από αμοιβαίο σεβασμό και διάθεση για συλλογική δράση, ενώ ο ρόλος της διευθύντριας υπήρξε καταλυτικός ως προς την ενθάρρυνση και υποστήριξη της συμμετοχής όλων.

Η διαδικασία περιλάμβανε τον **μαθησιακό περίπατο και τις ανοιχτές τάξεις**, που ενίσχυαν την παρατήρηση και την ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ συναδέλφων. Ο **διαμοιρασμός εμπειριών και η παρατήρηση διδασκαλίας** αποτέλεσαν σημαντικά εργαλεία για την ανατροφοδότηση και την αναπροσαρμογή των διδακτικών μεθόδων.

Η **παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού** πραγματοποιήθηκε από κοινού, ανταποκρινόμενη στις ανάγκες των μαθητών και ενισχύοντας τη συνεργατική δημιουργικότητα. Σημαντική ήταν επίσης η **αλλαγή ρόλων** μεταξύ των εκπαιδευτικών, που διεύρυνε την επαγγελματική τους εμπειρία και καλλιέργησε την ευελιξία.

Οι **συνεδριάσεις ανατροφοδότησης** λειτούργησαν ως κρίσιμος μηχανισμός προβληματισμού και βελτίωσης, επιτρέποντας την κριτική συζήτηση και τη συνδιαμόρφωση νέων δράσεων. Ωστόσο, παρατηρήθηκαν και δυσκολίες, όπως η διαχείριση του χρόνου και η ισορροπία μεταξύ καθημερινών υποχρεώσεων και επιπλέον δράσεων.

Συνολικά, η διαδικασία υλοποίησης ενίσχυσε τη συνεργασία και την επαγγελματική ανάπτυξη, προβάλλοντας την αξία της συλλογικής μάθησης στο σχολικό πλαίσιο.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος στο Δημοτικό Σχολείο Καπανδριτίου, εντοπίστηκαν κάποιες δυσκολίες οι οποίες έγκειται στην **περιορισμένη διαθεσιμότητα χρόνου** για επιπλέον δράσεις, λόγω των καθημερινών υποχρεώσεων των εκπαιδευτικών.

Σε παιδαγωγικό επίπεδο, η **διαφορετικότητα στις διδακτικές προσεγγίσεις και στα επίπεδα εμπειρίας των εκπαιδευτικών** δημιούργησε προκλήσεις στην ομογενοποίηση των πρακτικών. Επίσης, η προσαρμογή των καινοτόμων μεθόδων στις ανάγκες όλων των μαθητών απαιτούσε συνεχή προσπάθεια και ευελιξία.

Παρόλα αυτά, οι δυσκολίες αποτέλεσαν αφορμή για στοχασμό και βελτιώσεις, ενισχύοντας την αναγκαιότητα υποστήριξης και διαρκούς επαγγελματικής ανάπτυξης.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η υλοποίηση του προγράμματος στο Δημοτικό Σχολείο Καπανδριτίου οδήγησε σε σημαντικά αποτελέσματα σε σχέση με τους αρχικούς στόχους.

Σε επίπεδο **οργανωσιακής μάθησης**, το σχολείο ενίσχυσε τη συλλογική γνώση και την ανταλλαγή καλών πρακτικών, προωθώντας μια κουλτούρα συνεχούς βελτίωσης και συνεργασίας.

Το **κλίμα και οι σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών** βελτιώθηκαν, με αυξημένη διάθεση για συνεργασία και αλληλοϋποστήριξη, γεγονός που ενίσχυσε το αίσθημα κοινότητας και συλλογικής ευθύνης.

Η διαδικασία προώθησε την **επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη**, δίνοντας ευκαιρίες για αναστοχασμό, ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εφαρμογή νέων διδακτικών μεθόδων.

Ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων ήταν υψηλός, με τους εκπαιδευτικούς να αναγνωρίζουν την αξία της συνεργασίας και της κριτικής ανατροφοδότησης για την προσωπική και επαγγελματική τους εξέλιξη.

Παρά τις δυσκολίες, το πρόγραμμα κατάφερε να δημιουργήσει έναν δυναμικό χώρο μάθησης και ανάπτυξης, αποτελώντας θεμέλιο για μελλοντικές δράσεις και βελτιώσεις στο σχολικό περιβάλλον.

4^ο Δημοτικό σχολείο Ηλιούπολης

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολείο μας αποτελεί μία σχολική μονάδα με έντονο πολιτιστικό, οικολογικό και ανθρωπιστικό προσανατολισμό. Επιδιώκει τη στήριξη του μαθητικού πληθυσμού τόσο εκπαιδευτικά, γνωστικά και μαθησιακά όσο και σε επίπεδο ψυχολογίας και κοινωνικής εξέλιξης. Παράλληλα στοχεύει στη στήριξη και την καθοδήγηση των γονέων για οποιοδήποτε θέμα μας απασχολεί ή μας προβληματίζει και αντίστοιχα επιδιώκει να εξασφαλίζει ένα γόνιμο, παραγωγικό και ασφαλές περιβάλλον εργασίας για τα μέλη του διδακτικού προσωπικού.

Το σχολείο μας έχει βραβευθεί με τη σημαία και τον αντίστοιχο τίτλο του «Οικολογικού-Αειφόρου Σχολείου», διαθέτει ψηφιακή δανειστική βιβλιοθήκη, ενταγμένη στο Πανελλήνιο Δίκτυο Σχολικών Βιβλιοθηκών με δυναμική 2.500 τίτλων, έχει προβεί στην υιοθέτηση γειτονικού οικοπέδου και μετασχηματισμό αυτού σε «Μαθητικό Πάρκο», όπου πραγματοποιούνται περιβαλλοντικές δράσεις και μαθήματα εκτός τάξης. Παράλληλα συμμετέχει ενεργά σε δράσεις που προάγουν τον εθελοντισμό, τον πολιτισμό, τη συλλογικότητα, την επιχειρηματικότητα και τη συμπερίληψη.

Το όραμά του για τη μελλοντική του ταυτότητα είναι να βοηθήσει στη δημιουργία μαθητών που χαρακτηρίζονται από κριτική σκέψη, δεξιότητες συνεργασίας και αλληλεγγύης, αυτενέργειας και αυτοεπίγνωσης, στοιχεία που θα ενισχύσουν την ταυτότητα του ενεργού πολίτη.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Στο πρόγραμμα «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων – Συνεργατικές Πρακτικές Εκπαιδευτικών» το σχολείο μας συμμετείχε με 4 εκπαιδευτικούς, δύο ειδικότητας ΠΕ70 και δύο συναδέλφους ξένης γλώσσας και συγκεκριμένα ειδικοτήτων ΠΕ06 και ΠΕ05. Και οι τέσσερις συμμετέχοντες αναγνώρισαν εξ αρχής τη σπουδαιότητα της εξωστρέφειας, της ανταλλαγής ιδεών, τακτικών και μεθοδολογίας μεταξύ μας και συμφώνησαν ότι μέσω του προγράμματος σαν το ΟΚΜ θα είχαν τη δυνατότητα, μέσα σε ένα οργανωμένο και καθοδηγούμενο πλαίσιο, αφενός να πειραματιστούν με ασφάλεια σε μια πρωτόγνωρη για εκείνους πρακτική, αφετέρου να «διδάξουν» με το παράδειγμά τους τους μαθητές τους τη συνεργασία, τον σεβασμό και την θετική αλληλεπίδραση.

Οργανώθηκαν έτσι δύο ομάδες, μία των συναδέλφων των ξένων γλωσσών και μία αποτελούμενη από τους εκπαιδευτικούς της Β' και της Δ' τάξης.

3. Στοχοθεσία

Οι στόχοι που τέθηκαν από το σχολείο στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος ήταν οι παρακάτω:

α) Δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και συλλογικότητας μεταξύ των συναδέλφων, ώστε να διαχέονται απρόσκοπτα οι ιδέες και να ανταλλάσσονται παιδαγωγικές προτάσεις και πρακτικές.

β) Καλλιέργεια του πνεύματος συνεργασίας, αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας μεταξύ των μαθητών στα πλαίσια του ομαδοσυνεργατικού μοντέλου του Vygotsky.

γ) Επιπροσθέτως, ως στόχος τέθηκε η καλλιέργεια της αυτεπίγνωσης των μαθητών/τριών μέσω τεχνικών αυτοαξιολόγησης, ετεροαξιολόγησης και αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.

δ) Ενίσχυση της εξωστρέφειας των εκπαιδευτικών, του παιδαγωγικού προβληματισμού και της ενδελεχούς παρατήρησης με στόχο τη βελτίωση των παιδαγωγικών μεθόδων προς όφελος των μαθητών αλλά και την αυτοβελτίωση των ίδιων των εκπαιδευτικών.

ε) Ενίσχυση του αυτοστοχασμού των εκπαιδευτικών, με στόχο τον εντοπισμό των αδυναμιών αλλά και των δυνατών τους χαρακτηριστικών, ώστε να βελτιώσουν το επαγγελματικό τους προφίλ και να εξελιχθούν παραγωγικά.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ο κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Διευθύντριας, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Από την έναρξη υλοποίησης του προγράμματος τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και η Διευθύντρια του σχολείου διακατέχονταν από μεγάλο ενθουσιασμό. Για πρώτη φορά ιδέες και πρακτικές που βρίσκονταν στον προγραμματισμό του καθενός εκπαιδευτικού μεμονωμένα εντάχθηκαν σε ένα οργανωμένο σύστημα καθοδήγησης και συγκρότησης, κάτι που έκανε όλα τα εμπλεκόμενα μέλη να αισθάνονται ασφάλεια. Στο σχολείο μας ο αριθμός των εκπαιδευτικών που αποφάσισαν να συμμετάσχουν ήταν μικρός, ωστόσο το άριστο κλίμα μεταξύ μας, οι κοινοί προβληματισμοί και η πρότερη εμπειρία σε παρόμοιες προσπάθειες επικοινωνίας και διαμοιρασμού εμπειριών έκανε τη διαδικασία πολύ εύκολη. Όλοι οι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι αποτελούν μία ομάδα εργασίας, ωστόσο για πρακτικούς λόγους κρίθηκε απαραίτητο να σχηματιστούν δύο ομάδες, η μία αποτελούμενη από τους εκπαιδευτικούς ξένων γλωσσών (ΠΕ05 και ΠΕ06) και η δεύτερη από τους εκπαιδευτικούς ΠΕ70 (Β' και Δ' τάξης)

Οργανώθηκαν άμεσα τα προγράμματα μαθησιακών περιπάτων και διαμορφώθηκε επίσης και το πρόγραμμα ετεροπαρατήρησης, τα οποία τηρήθηκαν στο μεγαλύτερο μέρος τους. Σε περίπτωση κωλύματος οι εκπαιδευτικοί αναπλήρωναν τη χαμένη επίσκεψη κι έτσι δεν έχασαν την επαφή με τη διαδικασία. Οι εκπαιδευτικοί μετά από κάθε παρατήρηση κατέγραφαν την έκθεση σχολιασμού παρατήρησης, την οποία παρέδιδαν στη συνάδελφο που είχαν παρατηρήσει, προκειμένου να προετοιμαστεί για τη μεταδιδασκτική συνάντηση. Στις μεταδιδασκτικές συναντήσεις ανατροφοδότησης, παρόλο που ενίοτε ήταν δύσκολο να πραγματοποιηθούν λόγω μεγάλης πίεσης χρόνου, υπήρχε έντονη διάθεση για ανταλλαγή απόψεων, εντοπίστηκαν προβλήματα από τον «παρατηρητή» που έδωσαν μια διαφορετική προοπτική στον «παρατηρούμενο», οι εκπαιδευτικοί κατέληξαν σε συμπεράσματα και όρισαν νέους στόχους για τη περαιτέρω διαχείριση των προβλημάτων που είχαν εντοπίσει στην τάξη τους. Στην πλειονότητα των συναντήσεων αυτών παρούσα ήταν και η Διευθύντρια του σχολείου, η οποία καθοδηγούσε και πρότεινε μεθόδους και τεχνικές που πολύ συχνά λειτούργησαν εποικοδομητικά στην εξεύρεση λύσεων.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Οι δυσκολίες που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος ήταν κυρίως πρακτικού χαρακτήρα. Οι εκπαιδευτικοί, πιεσμένοι από το αναλυτικό πρόγραμμα και τον περιορισμένο κοινό ελεύθερο χρόνο εντός του σχολικού ωραρίου, δυσκολεύτηκαν συχνά να ορίσουν τις συγκεκριμένες ημερομηνίες ετεροπαρατήρησης και των συναντήσεων ανατροφοδότησης.

Μία άλλη δυσκολία που παρουσιάστηκε ήταν η αμηχανία και η δυσπιστία που εκδήλωσαν κάποιοι μαθητές, καθώς δεν είχαν την εμπειρία της παρουσίας περισσότερων ατόμων μέσα στην τάξη, αν εξαιρέσει κανείς την παρουσία της παράλληλης στήριξης που όμως εξυπηρετεί κυρίως άλλο σκοπό.

Τέλος το συναίσθημα της συστολής υπήρξε αρχικά και από την πλευρά των «παρατηρούμενων» εκπαιδευτικών, καθώς η εμπειρία ετεροπαρατήρησης σε ένα πλαίσιο απαλλαγμένο από αξιολόγηση και επίκριση ήταν πρωτόγνωρη.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πρόγραμμα ΟΚΜ λειτούργησε στο σχολείο μας πολύ ικανοποιητικά. Αρχικά οι συχνές συναντήσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών είτε αυτές που προηγούνταν της μαθησιακής επίσκεψης είτε αυτές που έπονταν ως ανατροφοδότηση, βελτίωσαν θεαματικά το κλίμα μεταξύ των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί μέσω της συχνής ανταλλαγής απόψεων είχαν την ευκαιρία να διευρύνουν την εκπαιδευτική ματιά τους, να υιοθετήσουν νέες πρακτικές που τους πρότειναν οι συνεργαζόμενοι συνάδελφοι, να αλληλεπιδράσουν με την διευθύντρια του σχολείου και να μοιραστούν το «βάρος» του καθημερινού τους προβληματισμού.

Οι δάσκαλοι αισθάνθηκαν ασφαλείς μέσα σε ένα πλαίσιο οργανωμένο που χαρακτηρίζεται από σαφήνεια και συγκρότηση και λειτούργησαν πολύ μεθοδικά. Έτσι τέθηκαν πιο λεπτομερείς στόχοι, βασισμένοι στις πολύ συγκεκριμένες παρατηρήσεις της «Έκθεσης Σχολιασμού Παρατήρησης» με αποτέλεσμα οι αποδέκτες μαθητές να ωφεληθούν πιο άμεσα και τα αποτελέσματα να φαίνονται μέσα στην τάξη καθημερινά.

Παράλληλα οι εκπαιδευτικοί παρατήρησαν ότι κατά τη διάρκεια του προγράμματος η στάση τους απέναντι στην καθημερινή σχολική πραγματικότητα άρχισε να αλλάζει. Το σχολείο πήρε τη μορφή ενός επικοινωνιακού οργανισμού, όπου οι τάξεις δε λειτουργούν πια σαν ανεξάρτητες μονάδες αλλά περισσότερο σαν επικοινωνούντα δοχεία. Μέσα από τις διαδικασίες αυτοστοχασμού-ετεροπαρατήρησης-διαλόγου και ανταλλαγής απόψεων όλα τα εμπλεκόμενα μέρη ένιωσαν, στη λήξη του προγράμματος, ενισχυμένοι ως προς την επαγγελματική τους ταυτότητα και βελτιωμένοι ως προς τον παιδαγωγικό τους ρόλο.

20^ο Δημοτικό σχολείο Ηλιούπολης

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

6/θέσιο Δ.Σ με 135 μαθητές/τριες και 24 εκπαιδευτικούς

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

6 εκπαιδευτικοί, 3 ομάδες: α) ΠΕ70 και ΠΕ70, β) ΠΕ70 και ΠΕ06, γ) ΠΕ70 και ΠΕ11

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

- Η ανταλλαγή και η από κοινού δημιουργία νέων αποτελεσματικών εκπαιδευτικών και παιδαγωγικών πρακτικών.
- Η βελτίωση της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών.
- Η διάχυση του προγράμματος και η παρακίνηση για ευρύτερη συμμετοχή των μελών του Σ.Δ. στο πρόγραμμα.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

- Συνάντηση όλων των συμμετεχόντων μετά από την ανάλυση swot και συζήτηση/διαμοιρασμός των αποτελεσμάτων. Θεωρήσαμε περισσότερο εποικοδομητική την ομαδική συνάντηση όλων των συμμετεχόντων για ανατροφοδότηση και αναστοχασμό αμέσως μετά από κάθε στάδιο. Στη συνέχεια η κάθε δυάδα προχωρούσε στην υλοποίηση του προγραμματισμού της.
- Μαθησιακοί περίπατοι, συζητήσεις για τη στοχοθεσία και τα αντικείμενα συνεργασίας, δημιουργία ομάδων.
- Υποστηρικτικό και θετικό το κλίμα του σχολείου. Η Δ/ντρια συμμετείχε και η ίδια στις ομάδες. Οι μη συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί έδειξαν ενδιαφέρον και ζητούσαν να ενημερωθούν για τα αποτελέσματα της δράσης. Αρκετοί δήλωσαν πως θα επιθυμούσαν να συμμετέχουν κατά την επόμενη σχολική χρονιά, εφόσον συνεχιστεί το πρόγραμμα.
- Αλληλοπαρατηρήσεις, συζητήσεις ανατροφοδότησης και αναστοχασμού, αρχικά κατά δυάδες και στη συνέχεια στην ολομέλεια των συμμετεχόντων.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Η μόνη δυσκολία ήταν η έλλειψη διαθέσιμου χρόνου για την υλοποίηση του προγράμματος στο σχολείο κατά τη διάρκεια του εργασιακού μας ωραρίου.

Οι συναντήσεις ανατροφοδότησης και αναστοχασμού πραγματοποιήθηκαν απογευματινές ώρες στα σπίτια των συμμετεχόντων.

Οι αυξανόμενες γραφειοκρατικές υποχρεώσεις γενικά δεν αφήνουν χρόνο για δημιουργικές δράσεις στο σχολείο, πράγμα το οποίο αποτελεί τον μόνο ανασταλτικό παράγοντα για τη συνέχιση του προγράμματος κατά την επόμενη σχολική χρονιά.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

- Επαναπροσδιορισμός διδακτικών και παιδαγωγικών στρατηγικών. Προσαρμογή και δημιουργία νέων περισσότερο αποτελεσματικών.
- Βελτίωση του επιπέδου επικοινωνίας, συνεργασίας και διαμοιρασμού εμπειριών στο σχολείο, τόσο μεταξύ των συμμετεχόντων όσο και μεταξύ όλων των μελών του Σ.Δ.
- Θετική διάθεση και κινητοποίηση για σχετική επιμόρφωση και εμπλοκή στο πρόγραμμα και κατά την επόμενη σχολική χρονιά με περισσότερους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς.

87° Πειραματικό Διαπολιτισμικό Δημοτικό σχολείο Αθηνών

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 87ο Πειραματικό Διαπολιτισμικό Δημοτικό Σχολείο Αθηνών είναι σχολική μονάδα με έντονα πολυπολιτισμικό χαρακτήρα, πολυγλωσσικό μαθητικό δυναμικό και έμφαση στην καινοτομία, τη διαφοροποίηση και τη συνεργατική κουλτούρα. Το σχολείο συμμετέχει σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα και ενισχύει συστηματικά τις πρακτικές αναστοχασμού και επαγγελματικής ανάπτυξης.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν συνολικά 9 εκπαιδευτικοί, 5 ΠΕ 70, 2 ΠΕ 71, 1 ΠΕ 11 και 1 ΠΕ 06, οργανωμένοι σε 3 ζεύγη και μια 3μελη ομάδα συνεργασίας. Η συμμετοχή ήταν προαιρετική και συντονίστηκε από τον Διευθυντή του σχολείου. Όλοι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί είχαν εμπειρία σε καινοτόμες πρακτικές και διαφοροποιημένη διδασκαλία.

3.Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

- Να μάθουμε ο ένας από τον άλλον με αλληλοπαρατήρηση και κοινή σχεδίαση.
- Να δοκιμάσουμε νέες, βιωματικές μεθόδους (μικρές ομάδες, ρόλοι, ψηφιακά εργαλεία)
- Να δώσουμε έμφαση στη διαχείριση θυμού και συναισθημάτων
- Να ενισχύσουμε την επικοινωνία στα Αγγλικά με παιχνίδια και παντομίμα
- Να ενσωματώσουμε τις καινοτομίες στην καθημερινή τάξη

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

1. Ομάδες εργασίας:

- Ξεκινήσαμε με μαθησιακό περίπατο και SWOT για κάθε τάξη (Α', Ε', ΣΤ', Αγγλικά)
- Φτιάξαμε ομάδες με κοινά ενδιαφέροντα (π.χ. συναισθήματα, ψηφιακά μέσα)

2. Παρατήρηση & Φόρμες:

- Χρησιμοποιήσαμε ημερολόγια και πίνακες παρατήρησης (π.χ. για τον θυμό, την αυτονομία, την ενεργή συμμετοχή)
- Καταγράψαμε τι λειτουργεί (παιχνίδια, ρόλοι, πολυτροπικές ασκήσεις)

3. Ανατροφοδότηση:

- Κάθε παρατήρηση συζητιόταν σε σύντομη συνάντηση: τι πετύχαμε, τι αλλάζουμε
- Δοκιμάσαμε εναλλαγές: ποιος διδάσκει, ποιος υποστηρίζει, ποιος παρατηρεί

4. Παραγωγή Υλικού:

- Magic Book 2 για Αγγλικά, PhET & Wordwall για Φυσική, ζωγραφιές και κουτιά χαλάρωσης
- Μικρές κάρτες λέξεων, παντομίμα, θεατρικά σκετς

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

- **Ασταθής φοίτηση:** συχνές απουσίες (1–2 βδομάδες ή μήνας) σπάνε τη ροή.
- **Χρόνος:** Δυσκολία να βρούμε κοινές ώρες συναντήσεων
- **Οργάνωση:** περιορισμένη υποστήριξη υλικού και χώρων

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Πρακτικές που “δούλεψαν”

- Μικρές ομάδες με καθοδήγηση ανά 15 λεπτά → λιγότερη ένταση, καλύτερη συγκέντρωση
- Κουτιά χαλάρωσης και ανάθεση ρόλων → βοήθησαν στη διαχείριση συναισθημάτων
- Παιχνίδια, παντομίμα και πολυαισθητηριακές δραστηριότητες στα Αγγλικά → αύξησαν τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον
- Παρέμβαση στη διαχείριση συναισθημάτων → λιγότερα ξεσπάσματα, περισσότερη συνεργασία
- Χρήση ψηφιακών και βιωματικών εργαλείων στη Φυσική → ενεργή συμμετοχή από όλους, με βάση τις ανάγκες τους

Θετικό κλίμα σχολείου:

- Υπήρχε κουλτούρα εμπιστοσύνης και συνεργασίας
- Ο διευθυντής υποστήριξε ενεργά κάθε πρωτοβουλία (συναντήσεις, οργάνωση, ενίσχυση)

Ανατροφοδότηση - Διαπραγμάτευση:

- Συνεχής ανατροφοδότηση σε μικρές συναντήσεις → βοήθησε στην ευελιξία και τη βελτίωση των δράσεων
- Αντίληψη ότι «τίποτα δεν είναι δεδομένο» → ενίσχυσε τη διάθεση για αναπροσαρμογές και εξέλιξη

Τελική σκέψη:

Στο πολυπολιτισμικό μας σχολείο, οι στρατηγικές μάθησης βασίζονται στο σεβασμό και την ανάδειξη της γλώσσας, της προσωπικότητας και της ταυτότητας κάθε παιδιού. Σκοπός είναι να νιώθουν όμορφα και με αυτοπεποίθηση να προχωρούν. Έτσι η γλώσσα και η πολιτισμική ταυτότητα λειτουργούν ως γέφυρα για την εκπαίδευση και την ανάπτυξή τους. Μέσα από το πρόγραμμα συνειδητοποιήσαμε ότι ενισχύθηκε ακόμα περισσότερο η πίστη μας στην παραπάνω αρχή και ότι τίποτα ουσιαστικό δεν προκύπτει σε σχέση με τους στόχους μας αν δεν υπάρχει συνεχώς συζήτηση, επαναδιαπραγμάτευση και δοκιμή για να βλέπουμε με ακόμα περισσότερες ματιές τους εαυτούς μας και τους άλλους.

**Εκθέσεις Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος
«Το σχολείο ΟΚΜ»**

Γ. Γυμνάσια

1^ο Γυμνάσιο Βριλησίων

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 1^ο Γυμνάσιο Βριλησίων αποτελεί μία σχολική μονάδα με πλούσια ιστορική διαδρομή στην περιοχή των Βριλησίων, καθώς είναι το παλαιότερο χρονολογικά γυμνάσιο του Δήμου Βριλησίων. Οι μαθητές που φοιτούν στο σχολείο ανήκουν σχεδόν αποκλειστικά σε οικογένειες δημοτών, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζουν σχετική ομοιογένεια ως προς το μαθησιακό τους προφίλ. Η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών είναι ελληνόφωνοι και παρουσιάζουν από μεσαίες ως υψηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις. Αξίζει, επίσης, να επισημανθεί εμφατικά, ότι τα τελευταία χρόνια, υπάρχει αυξημένη κινητικότητα και μαθητική ροή προς το σχολείο, με αποτέλεσμα να παρατηρείται αυξημένη επιθυμία πολλών οικογενειών για εγγραφή – ή και μετεγγραφή από ιδιωτικά σχολεία - και φοίτηση των παιδιών τους στο εν λόγω σχολείο. Η τάση αυτή ερμηνεύεται από το γεγονός ότι στο σχολείο αυτό υπηρετούν σταθερά και διαχρονικά εκπαιδευτικοί με υψηλή ακαδημαϊκή κατάρτιση (κάτοχοι μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων σπουδών) και οι οποίοι επιδεικνύουν σταθερά ζήλο για ενασχόληση με καινοτόμα εκπαιδευτικά – παιδαγωγικά προγράμματα και επιμορφώσεις. Μολονότι υπάρχει μία σχετική ανανέωση του εκπαιδευτικού προσωπικού κάθε σχολική χρονιά, όπως άλλωστε είθισται στα περισσότερα σχολεία, η κινητικότητα αυτή εμπλουτίζει το έμπυχο δυναμικό του σχολείου, με αποτέλεσμα κάθε σχολική χρονιά το σχολείο να στελεχώνεται από ολοένα και πιο καταξιωμένους και καταρτισμένους συναδέλφους. Αυτό, πρακτικά, σημαίνει ότι οι νέοι συνάδελφοι ενσωματώνονται άρτια στην κουλτούρα του σχολείου, αλλά ταυτόχρονα, γίνονται φορείς νέων ιδεών και παιδαγωγικών πρακτικών, αλληλεπιδρώντας γόνιμα με τους παλαιότερους συναδέλφους. Εν ολίγοις, κάθε χρόνο, ο σύλλογος διδασκόντων κατορθώνει να συνδυάζει τον προοδευτισμό, τη νεωτερικότητα και τον πειραματισμό με διαχρονικές - δοκιμασμένες πρακτικές έτσι, ώστε αποδέκτες αυτής της εποικοδομητικής επικοινωνίας να είναι οι άμεσα ωφελούμενοι, δηλαδή οι μαθητές, αλλά και ευρύτερα ολόκληρη η σχολική κοινότητα (καθηγητές – μαθητές). Αναντίρρητα, λοιπόν, βασικοί εκφραστές και πυλώνες του πνεύματος αμοιβαιότητας και συνεργατικότητας είναι η Διεύθυνση και η Υποδιεύθυνση της σχολικής μονάδας, που με την αगाστή συνεργασία τους με τον σύλλογο διδασκόντων, εμπνέουν την ισόρροπη σύζευξη του παλαιού στοιχείου με το νέο, διευκολύνοντας την εξοικείωση με καθετί ρηξικέλευθο που θα ενισχύσει την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και θα προάγει, παράλληλα, το παιδαγωγικό έργο σύσσωμης της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Συνεπώς, η υλοποίηση του πιλοτικού προγράμματος «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων – Συνεργατικές Πρακτικές Εκπαιδευτικών», ήδη από την σχολική χρονιά 2023 – 2024, αποτέλεσε το εγχείρημα εκείνο που ανέδειξε με συστηματικό τρόπο την εξωστρεφή κουλτούρα και την προοδευτική φυσιογνωμία του σχολείου: νεωτερικότητα, ανοικτές τάξεις, ανταλλαγή και διάχυση καλών πρακτικών, συνεργατικότητα και άρση του απομονωτισμού, πνεύμα ισοτιμίας, ετεροπαρατήρηση και αυτοπαρατήρηση, συνδιδασκαλία με σκοπό τη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου.

Τη φετινή σχολική χρονιά, υπηρετούν στο σχολείο: η Διευθύντρια - 14 εκπαιδευτικοί – οργανικά ανήκοντες, 14 εκπαιδευτικοί αναπληρωτές – διάθεση ΠΥΣΔΕ – αποσπασμένοι – από άλλα σχολεία, συμπληρώνοντας ωράριο, 4 εκπαιδευτικοί παράλληλης στήριξης και 1 ψυχολόγος.

Οι μαθητές του σχολείου κατανέμονται ως εξής: Η Α΄ τάξη αποτελείται από 4 τμήματα, η Β΄ τάξη από 4 και η Γ΄ τάξη από 5. Συνολικά, στο σχολείο φοιτούν 281 μαθητές.

Ιδιαίτερης μνείας αποτελεί το γεγονός ότι τόσο οι εκπαιδευτικοί, όσο και οι μαθητές του σχολείου συμμετέχουν ενεργά σε ποικίλες καινοτόμες δράσεις και πληθώρα προγραμμάτων (πολιτιστικά, περιβαλλοντικά, Αγωγής Υγείας), σε ομίλους (ρομποτικής και φιλαναγνωσίας), σε δίκτυα σχολείων (δράσεις στο πλαίσιο του δικτύου των Οικολογικών Σχολείων) σε μαθητικούς διαγωνισμούς (φέτος απέσπασαν αρκετοί μαθητές βραβεία σε διαγωνισμούς δημιουργίας αφίσας και ζωγραφικής). Επιπλέον, τμήματα του σχολείου μας βραβεύτηκαν και για τη συμμετοχή τους σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα etwinning.

Σε ό,τι αφορά την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, διαπιστώνονται κάποιες δυσκολίες, κυρίως αναφορικά με την έλλειψη αίθουσας εκδηλώσεων και με την έλλειψη κατάλληλης και ευρύχωρης αίθουσας για τη Βιβλιοθήκη, οι οποίες αίθουσες θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την υλοποίηση όλων των παραπάνω δράσεων. Εντούτοις, το σχολείο είναι επαρκώς εξοπλισμένο με εργαστήριο πληροφορικής και φυσικών επιστημών, διαθέτει σε κάθε αίθουσα είτε διαδραστικό πίνακα είτε προβολέα και laptop προς διδακτική αξιοποίηση.

2.Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν: **25 εκπαιδευτικοί (από τους 33 που υπηρετούν τη σχολική χρονιά 2024-2025)**

Υλοποιήθηκαν: **44 ετεροπαρατηρήσεις** (από 16/10/2024 έως και 13/5/2025)

Σύνδεσμος excel προς τεκμηρίωση:

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1K7HUqs8dJtME2U7UC1Aj599Wp0kvPmcA8dto6zxs0Bg/edit?gid=0#gid=0>

Ειδικότητες που συμμετείχαν:

2 ΠΕ01 – Θεολόγοι
8 ΠΕ02 – Φιλολόγοι
4 ΠΕ03 – Μαθηματικοί
2 ΠΕ04.02 – Χημικοί
1 ΠΕ04.04 – Γεωλόγος
1 ΠΕ05 – Γαλλικής
1 ΠΕ06 – Αγγλικής
1 ΠΕ07- Γερμανικής
1 ΠΕ79.01 – Μουσικός
1 ΠΕ80 – Οικονομικών
2 ΠΕ86 – Πληροφορικής
1 ΠΕ88.02 - Τεχνολογίας

Οι εκπαιδευτικοί άρχισαν να εξερευνούν το εργαλείο της ετεροπαρατήρησης συντονίζοντας τις επισκέψεις τους στο πνεύμα της «ανοικτής τάξης» πολύ νωρίς και, όπως παρατηρήθηκε, η πρακτική αυτή καθιερώθηκε μέχρι και το τέλος του σχολικού έτους. Ας επισημανθεί ότι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί λειτούργησαν διερευνητικά στις πρώτες

ανταλλαγές επισκέψεων, και έχοντας υπ' όψιν τους το στάδιο 1 του κριτικού αυτοστοχασμού (SWOT analysis), στη συνέχεια, καθόρισαν τις μελλοντικές τους συνεργασίες για συνδιδασκαλία. Οι ρόλοι, σύμφωνα και με το πλαίσιο του πιλοτικού προγράμματος, εναλλάσσονταν από παρατηρητή σε παρατηρούμενο και το αντίστροφο, προσφέροντας πλούσια ανατροφοδότηση σε αμφοτέρους, εμποδώνοντας έμπρακτα τις αξίες της ενσυναίσθησης και της αμοιβαιότητας.

Όπως αποτυπώνεται με σαφήνεια στο ανωτέρω κοινόχρηστο excel που παρατίθεται, εκδηλώθηκε έντονο ενδιαφέρον για ετεροπαρατηρήσεις μεταξύ εκπαιδευτικών διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων, καταρρίπτοντας το στερεότυπο του απομονωτισμού και της περιχαράκωσης των εκπαιδευτικών στον κλάδο τους. Η διαπίστωση αυτή αποτελεί σημαντικότερη επίτευξη και βασική συνιστώσα του προγράμματος. Κατά κοινή παραδοχή όλων των συμμετεχόντων, η ετεροπαρατήρηση διαφορετικών ειδικοτήτων αποτέλεσε την καθοριστική γέφυρα για να συντελεστεί ο πιο ουσιαστικός διάλογος μεταξύ των συναδέλφων.

3.Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Κύρια επιδίωξη όλης της εκπαιδευτικής κοινότητας υπήρξε η καθιέρωση του πνεύματος αμοιβαιότητας, συνεργατικότητας και συλλογικότητας στον σχεδιασμό του παιδαγωγικού έργου. Ειδικότερα, κατά κοινή ομολογία όλων, κρίθηκε ζωτικής σημασίας να αναδειχθούν τα κοινά στοιχεία που διασυνδέουν όλες τις εμπλεκόμενες ειδικότητες, αλλά και να αποτελέσει η διαφορετικότητα έναυσμα για κριτικό αυτοστοχασμό, αναστοχασμό και περαιτέρω εμπλουτισμό της διδασκαλίας του κάθε συναδέλφου. Το πλήθος των ετεροπαρατηρήσεων που πραγματοποιήθηκαν επιβεβαιώνουν την πεποίθηση αυτή των συναδέλφων, καθώς και την «ανοικτότητα», την εξωστρέφεια που διέπει τη συνεργασία τους.

Επιπρόσθετο διακύβευμα, υπήρξε η καταπολέμηση της όποιας ενδεχομένως προκατάληψης ή του φόβου που είχε – λανθασμένα – παγιωθεί στη συνείδηση ορισμένων, ότι η διαδικασία αυτή θα είχε αντίκτυπο στην τυπική αξιολόγηση των συναδέλφων. Πράγματι, οι εκπαιδευτικοί αντιλήφθηκαν στην πράξη, ότι η συνάντηση με τον Άλλο, μόνο επωφελής μπορεί να αποβεί για όλους (μαθητές και εκπαιδευτικούς) και εντέλει οδηγεί στον ουσιαστικό μετασχηματισμό του σχολείου σε κοινότητα μάθησης, αφού κατορθώσαμε ο ένας να διδάσκεται από τον άλλο, ο ένας να γίνεται γόνιμος «καθρέπτης» του άλλο. Άλλωστε, η ελευθερία που παρέχει το πρόγραμμα στην υλοποίησή του λειτούργησε ως πειστικότατο αντεπιχείρημα σε όσους διατηρούσαν επιφυλάξεις.

Συνεπώς, καταρρίφθηκαν στερεοτυπικές αντιλήψεις, υποχώρησαν οι ανεδάφικοι ενδοιασμοί και επιπλέον καλλιεργήθηκε στη συνείδηση όλων των εκπαιδευτικών ότι δεν είμαστε απόλυτες αυθεντίες. Ο δρόμος για την ατομική βελτίωση και αυτοπραγμάτωση περνά μέσα από την συλλογικότητα και τη συνεργασία.

Αυτό το κλίμα, εδραιώθηκε έτι περαιτέρω χάρη στο πιλοτικό αυτό πρόγραμμα, το οποίο συνέβαλε στο να οικοδομήσουμε με άλλο πρίσμα την παιδαγωγική ταυτότητα του σχολείου μας. Οι συνεργατικές πρακτικές που θεμελιώθηκαν αποτελούν, πλέον, πολύτιμη παρακαταθήκη για τις μελλοντικές συνεργασίες και συμπράξεις, προβάλλοντας την ουσία της αξιολόγησης και της ζωντανής, ουσιαστικής αλληλεπίδρασης των συναδέλφων, ως παράγοντα της επαγγελματικής τους εξέλιξης.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δ/ντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

A. Δημιουργία Ομάδων

Ο σχηματισμός των ομάδων έγινε λαμβάνοντας υπόψιν τους οι συνάδελφοι ποικίλα κριτήρια: τη συνάφεια των διδακτικών αντικειμένων, τις σχέσεις και το ήδη εδραιωμένο κλίμα εμπιστοσύνης που είχε αναπτυχθεί μεταξύ κάποιων, το κοινό όραμα και τη μεθοδολογία που ακολουθεί ο κάθε εκπαιδευτικός. Ωστόσο, τελικά, το καθοριστικό σημείο στις ομάδες ήταν και η πρόκληση να «συναντηθούν» και να «συνδιαλεχθούν» ετερόκλητες προσωπικότητες, διαφορετικά αντικείμενα και μαθήματα που ακολουθούν διαφορετική μεθοδολογία ή μεθοδολογικά εργαλεία. Στην πρόκληση αυτή οι συνάδελφοι ανταποκρίθηκαν με εξαιρετική επιτυχία, αφού άλλωστε, οι νεοεισερχόμενοι εκπαιδευτικοί του σχολείου με το επιστημονικό τους υπόβαθρο, αποτελούσαν μία ανεξερεύνητη ευκαιρία, για το ήδη υπάρχον εκπαιδευτικό προσωπικό.

Ξεκίνησαν, λοιπόν, οι μαθησιακοί περίπατοι (learning walks), με επισκέψεις των εκπαιδευτικών στις τάξεις άλλων συναδέλφων, κατά τις οποίες οι εκπαιδευτικοί, είχαν τη δυνατότητα να καθορίσουν ποιος συνάδελφος / ποιοι συνάδελφοι ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες και επιδιώξεις του, με βάση τον κριτικό αυτοστοχασμό (SWOT) που είχε ήδη προηγηθεί. Στους μαθησιακούς περιπάτους, οι εκπαιδευτικοί με πνεύμα ελευθερίας, αλληλοσεβασμού και εμπιστοσύνης, κρατούσαν σημειώσεις, παρατηρούσαν και εν συνεχεία, μετά το πέρας της διδασκαλίας, ανατροφοδοτούνταν μεταξύ τους. Στο σημείο αυτό, καθορίστηκαν οι επόμενες παιδαγωγικές συνεργασίες.

B. Κλίμα και σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών

Η παιδαγωγική ταυτότητα του σχολείου αποτέλεσε πρόσφορο έδαφος για την υλοποίηση του πιλοτικού προγράμματος. Οι εκπαιδευτικοί που στελεχώνουν το σχολείο εμφορούνται από σημαντικότερες παιδαγωγικές και επαγγελματικές αξίες: υπευθυνότητα, εμπιστοσύνη, διάθεση για συνεργασία και ανταλλαγή καλών πρακτικών, προθυμία για αυτοβελτίωση και περαιτέρω επαγγελματική ανάπτυξη, ζήλο για ενδυνάμωση του παιδαγωγικού τους ρόλου μέσα από ανάληψη καινοτόμων πρωτοβουλιών και δράσεων, πνεύμα συλλογικότητας.

Με την υλοποίηση του προγράμματος, οι παραπάνω αξίες καλλιεργήθηκαν ακόμη περισσότερο, καθώς χάρη στο SWOT, τους μαθησιακούς περιπάτους και την ετεροπαρατήρηση, όλοι οι εκπαιδευτικοί ενεπλάκησαν στο όραμα της «κοινής δημιουργίας», θεωρώντας ότι όλοι ισότιμα, χωρίς ανταγωνιστικότητα, φόβο ή επιφυλακτικότητα, μπορούν να συν – οικοδομήσουν πρακτικές, διδασκαλίες και ωφέλιμες εκπαιδευτικές εμπειρίες.

Γ. Ρόλος Διευθυντή

Βασικός συντελεστής της επίτευξης των στόχων του προγράμματος υπήρξε η διευθύντρια της σχολικής μονάδας. Η συμβολή της ήταν σημαντικότερη και ορατή σε όλες τις πτυχές του προγράμματος. Διευκόλυνε με κάθε τρόπο – οργανωτικά και παιδαγωγικά - τη διεξαγωγή των μαθησιακών περιπάτων, των ετεροπαρατηρήσεων, όπως καθώς και των συνδιδασκαλιών που εκπονήθηκαν στη συνέχεια.

Εξίσου κομβικής σημασίας υπήρξε η αρωγή της στη διασφάλιση του θετικού – συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευτικών, αφού διασφάλιζε την απαιτούμενη ελευθερία και ευελιξία στις συνεργασίες, ενθάρρυνε συστηματικά τη διάχυση καλών πρακτικών και τον διαμοιρασμό του παραγόμενου υλικού, με όραμα τον ποιοτικό μετασχηματισμό του σχολείου σε κοινότητα μάθησης. Επίσης, όπου υπήρξε δυσκολία σε σχέση με το ωρολόγιο πρόγραμμα, πάλι προέβαινε σε τροποποιήσεις, προκειμένου να διευκολύνει την υλοποίηση του προγράμματος σε όλα τα στάδιά του.

Δ. Μαθησιακός Περίπατος – Ανοικτές Τάξεις

Οι μαθησιακοί περίπατοι αποτέλεσαν την πρώτη μορφή ετεροπαρατήρησης, προτού σχηματιστούν οι ομάδες και τα ζεύγη των εκπαιδευτικών. Βιώνοντας στην πράξη τη φιλοσοφία της «ανοικτής τάξης» οι εκπαιδευτικοί αντάλλαξαν επισκέψεις με συναδέλφους τους στην τάξη τους, συμπληρώνοντας ένα κοινόχρηστο φύλλο excel. Στο φύλλο αυτό, καταγράφονται τα στοιχεία της διδακτικής επίσκεψης (όνομα, ημερομηνία, ειδικότητα και μάθημα που παρακολούθησε) έτσι, ώστε να αποτυπωθεί η εξέλιξη του προγράμματος αφ' ενός, και αφ' ετέρου να απεικονισθεί ο βαθμός κινητοποίησης των συναδέλφων, ο οποίος είναι εντυπωσιακός.

Παράλληλα, οι επιλογές των γνωστικών πεδίων στους μαθησιακούς περιπάτους έγιναν με κριτήριο - κυρίως - τον κριτικό αυτοστοχασμό (SWOT) χωρίς όμως να αποκλείουν οι συνάδελφοι τη διάθεση να πειραματιστούν και να παρακολουθήσουν αντικείμενα εκ διαμέτρου (φαινομενικά) αντίθετα: λ.χ. Μαθηματικά με Δραματική Ποίηση ή Τεχνολογία και Ιστορία.

Βασικές, επομένως, παράμετροι των μαθησιακών περιπάτων στάθηκαν: το SWOT, οι επιθυμίες, τα ενδιαφέροντα και οι ανάγκες των εκπαιδευτικών και το φιλέρευνο πνεύμα τους να γίνουν θεατές και ακροατές του διαφορετικού, από το οποίο επιβεβαίωσαν ότι ωφελήθηκαν σημαντικά.

Ε. Διαμοιρασμός – Παρατήρηση

Αμέσως μετά τους μαθησιακούς περιπάτους, συγκροτήθηκαν οι ομάδες και τα ζεύγη της παρατήρησης. Ο καθορισμός και η επιλογή των συνεργατών, έγινε με γνώμονα : τη συνάφεια των διδακτικών αντικειμένων, την κοινή θεματική στην προσέγγιση κάποιας διδακτικής ενότητας ή τον συγκερασμό θεωρίας και πράξης. Επίσης, σημαντικό κριτήριο υπήρξε και η χρήση ψηφιακών εργαλείων ή καινοτόμων μεθόδων στην από κοινού προσέγγιση ενός θέματος. Είναι αρκετά χαρακτηριστικό ότι υπήρξαν αρκετές προδιδασκτικές συναντήσεις των εκπαιδευτικών, προκειμένου να σχεδιάσουν ολιστικά και βιωματικά τις διδασκαλίες τους κατά την ετεροπαρατήρηση, όπως και κατά την εκπόνηση συνδιδασκαλιών.

Η συμμετοχή τους στο εγχείρημα αυτό ήταν αθρόα, συνοδεύτηκε από μεγάλο ζήλο και παιδαγωγική χαρά που συν – δημιουργούσαν οι εκπαιδευτικοί, ανταλλάσσοντας ιδέες και μεθόδους.

Κατά την παρατήρηση, παρατηρητής και παρατηρούμενος, συνεργάστηκαν με σεβασμό ο ένας στην προσωπικότητα και το έργο του άλλου, με πνεύμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης, χωρίς ανασφάλεια ή ανταγωνιστικότητα. Στη δια ζώσης μεταδιδασκτική συνάντηση, υπήρξε χώρος και χρόνος, για ανατροφοδότηση και επικοινωνιακά σχόλια, καθώς και για διαμοιρασμό του υλικού: σχέδιο μαθήματος, ψηφιακό υλικό, βιβλιογραφία, φύλλο εργασίας που εκπονήθηκε για τους μαθητές.

Η διαδικασία αυτή λειτούργησε ως προστιθέμενη αξία στην επαγγελματική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών, δεδομένου ότι συχνά ταυτίζονταν – στην ουσία – παρατηρητής και

παρατηρούμενος, διαπιστώνοντας κοινές ανησυχίες, κοινές επιδιώξεις, κοινούς προβληματισμούς, αλλά: μία άλλη οπτική ή μέθοδο στη διαχείριση των παραπάνω.

Στ. Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού

Αντίστοιχα αξιόλογο υπήρξε το παραγόμενο υλικό κατά τη διάρκεια του προγράμματος, το οποίο συνδέεται με διδακτικά σενάρια, φύλλα εργασιών, ψηφιακές δραστηριότητες, χρήση ψηφιακών εφαρμογών και εργαλείων.

Αναλυτικότερα, στην εκπόνηση διδακτικού υλικού αξιοποιήθηκαν εργαλεία όπως: Google Drive, Microsoft Powerpoint, Microsoft Word, Canva, διαδραστικός πίνακας, 3D-Printer, Φωτόδεντρο, Geogebra, κυψέλη e-me για ψηφιακές δραστηριότητες, χρήση AI (Chat gpt για τη δημιουργία εικόνων), video - Youtube, εφαρμογή Baamboozle, υλικά κατασκευής προσωπείων και ειδωλείων (εργαστήριο τεχνολογίας), όργανα και υλικά του εργαστηρίου Φυσικών Επιστημών για πειράματα και παρασκευή σαπουνιών.

Οι εκπαιδευτικοί σε συνεννόηση μεταξύ τους αξιοποίησαν τα παραπάνω καινοτόμα εργαλεία, καθώς και τις δυνατότητες που παρείχε η σχολική μονάδα (π.χ. εργαστήριο τεχνολογίας – εργαστήριο φυσικών επιστημών), προκειμένου να σχεδιάσουν και να υποστηρίξουν τη διδασκαλία τους, επισφραγίζοντας τη συνεργατική τους πρακτική με ένα δημιουργικό αποτύπωμα. Το υλικό αυτό είναι αναρτημένο στο κοινόχρηστο περιβάλλον της πλατφόρμα Google Drive των ΟΚΜ, ενώ υπάρχει και σε ψηφιακή μορφή, αποθηκευμένο στα αρχεία του σχολείου, με στόχο να αποτελέσει γόνιμη παρακαταθήκη και συζευκτικό στοιχείο επαγγελματικού διαλόγου για τους εκπαιδευτικούς κατά τα επόμενα σχολικά έτη. Αδιαμφισβήτητα, στο υλικό αυτό είναι αποτυπωμένη όλη η κουλτούρα της συνεργατικής πρακτικής, οι ιδέες, η έμπνευση, η πείρα, η τεχνική, η γνώση, οι πρωτοβουλίες, η φαντασία, η (συν-)δημιουργία και η δημιουργικότητα που εισέφεραν στο πρόγραμμα οι ομάδες των εκπαιδευτικών.

Ζ. Αλλαγή ρόλων

Συστατική παράμετρος της διαδικασίας της παρατήρησης και της ετεροπαρατήρησης συνιστά η εναλλαγή ρόλων: παρατηρητή και παρατηρούμενου. Αποτιμώντας την πρακτική αυτή, διαπιστώσαμε ότι η εναλλαγή αυτή πραγματοποιήθηκε με πολλαπλά οφέλη και για τους δύο (ή τρεις) εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς, καθώς ενίσχυσε την παιδαγωγική αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών, καλλιέργησε δεξιότητες όπως η ενεργητική ακρόαση και αξίες όπως την ενσυναίσθηση, την κατανόηση του συναδέλφου (άρα και του εαυτού), το αίσθημα του «ανήκειν» σε μία κοινότητα μάθησης με εναλλασσόμενους ρόλους, την εμπιστοσύνη στον Άλλο, τον Συνάδελφο, τον αμοιβαίο σεβασμό στο έργο και την προσωπικότητα του Άλλου. Επίσης, η ετεροπαρατήρηση λειτούργησε συμπληρωματικά προς τον κριτικό αυτοστοχασμό (SWOT analysis), αφού και οι δύο ρόλοι απέκτησαν πιο σαφή αντίληψη του εαυτού, αφού αναγνώρισαν τον εαυτό τους παρατηρώντας τον Άλλο.

Εξίσου σημαντικό να τονιστεί είναι ότι η ετεροπαρατήρηση καθίσταται το όχημα της αλλαγής, του μετασχηματισμού. Δεδομένου ότι διεξάγεται ισότιμα, με πνεύμα εμπιστοσύνης και αμοιβαίας αποδοχής, καταρρίπτονται στερεότυπα, προκαταλήψεις, αμβλύνονται φόβοι και φοβίες σχετικά με το : «Πώς είναι τα εκτίθεσαι στον συνάδελφο;» και εντέλει οι εκπαιδευτικοί εξοικειώνονται με το διαφορετικό, αναζητούν πλέον πιο συστηματικά την ανατροφοδότηση από τον συνάδελφο, αξιοποιώντας την παρατήρηση για να ενδυναμώσουν τους ίδιους και το έργο τους. Τέλος, ως προστεθεί στα οφέλη, ότι και οι μαθητές απολαμβάνουν την εναλλαγή αυτή, εξοικειώνονται κι εκείνοι με τη διαφορετική προσέγγιση, αντλούν ιδέες και έμπνευση όχι μόνο από έναν εκπαιδευτικό αλλά από περισσότερους και καλλιεργούν κουλτούρα συνεργασίας, γεγονός που μόνο θετικά μπορεί να αποτιμηθεί.

Η. Συναντήσεις ανατροφοδότησης

Οι μεταδιδασκτικές συναντήσεις πραγματοποιούνταν στο σχολείο μας τόσο κατά τη διάρκεια των μαθησιακών περιπάτων, όσο και κατά τη διάρκεια των ετεροπαρατηρήσεων (στις ομάδες). Θεωρήθηκε εξαιρετικά επωφέλές να υπάρχει γόνιμη ανατροφοδότηση μετά από κάθε παρατήρηση, αφού στο σημείο αυτό έγκειται ο ουσιαστικός επαγγελματικός διάλογος και η διάχυση των καλών πρακτικών. Οι συζητήσεις αυτές μεταξύ παρατηρητή και παρατηρούμενου, διεξάγονταν σε προσυμφωνημένο χρόνο και χώρο, μετά το πέρας της διδασκαλίας. Κατά τη διάρκειά τους, διατυπώνονται ερωτήματα ή δίνονταν διευκρινίσεις σχετικά με την πορεία της διδασκαλίας, αποσαφηνίζονταν σημεία του μαθήματος και εμβάθυναν και οι δύο σε όλες τις πτυχές της διδασκαλίας: π.χ. παιδαγωγικά ερεθίσματα – κινητοποίηση μαθητών – διαχείριση τάξης – εποπτικά/ψηφιακά μέσα – παιδαγωγικό στυλ εκπαιδευτικού – αξιολόγηση μαθητών / φύλλα αξιολόγησης κ.ά.

Αναδεικνύονταν οι θετικές όψεις της διδασκαλίας και πώς αυτές επιτεύχθηκαν, εντοπίζονταν όμως και οι δυσκολίες ή η απόκλιση από το αρχικό διδακτικό σενάριο, ενώ ακόμα αντιπροτείνονταν και ιδέες για υπέρβαση των δυσκολιών. Επίσης, αρκετά συχνά ο διάλογος αφορούσε στο τι επιπλέον θα γινόταν αν υπήρχε περισσότερος διαθέσιμος χρόνος στη διδασκαλία.

Όλα τα παραπάνω καίρια ζητήματα (όπως και πολλά περισσότερα) αποτέλεσαν σημεία προς ανατροφοδότηση και ανταλλαγή ιδεών μεταξύ των εκπαιδευτικών, χωρίς να επισκιάζεται ο διάλογος από καχυποψία, μειονεκτικότητα, άγχος ή τον φόβο κριτικής. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι στο κλίμα της ανατροφοδότησης πρυτάνευαν η εμπιστοσύνη, η αποδοχή, η έλλειψη ανταγωνιστικότητας και φιλοπρωτίας, ο αλληλοσεβασμός, η ελευθερία του λόγου, η καλοπροαίρετη και γόνιμη κριτική που λειτουργεί υποστηρικτικά και όχι υπονομευτικά, ο από κοινού αναστοχασμός και η επιθυμία για διάλογο.

Ως εκ τούτου, καθίσταται σαφές ότι οι μεταδιδασκτικές συναντήσεις αποτελούν εξαιρετική ευκαιρία για ανταλλαγή εντυπώσεων και σκέψεων, αλλά και υπόβαθρο – αναγκαία προϋπόθεση για τον μετασχηματισμό, την αλλαγή.

Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου μας βίωσαν πολύ επικοινωνιακά και θετικά το στάδιο αυτό, αναζητώντας συστηματικά την υποστηρικτική ανατροφοδότηση του ομοτέχνου τους.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος δεν ανέκυψε κάποια ιδιαίτερη δυσκολία ή ζήτημα που να παρακώλυσε τις συνεργασίες των εκπαιδευτικών. Απεναντίας, η ευελιξία του προγράμματος και των παραδοτέων, η οργανωτική συνέπεια της επιστημονικής επιτροπής των ΟΚΜ, η σαφήνεια της στοχοθεσίας και της μεθοδολογίας αποτέλεσαν κίνητρο για τους συναδέλφους.

Επίσης, εξασφαλιζόταν πάντα χρόνος για μαθησιακούς περιπάτους ή ετεροπαρατηρήσεις, αφού οι συνάδελφοι – κατά το δοκούν – αξιοποιούσαν βάσει ωρολογίου προγράμματος κάποια κενή διδακτική ώρα, προκειμένου να ανταλλάξουν επισκέψεις, χωρίς να υπάρχει άγχος ή προβληματισμός για εξεύρεση ωρών.

Πρόσθετη διευκόλυνση συνιστούσε το γεγονός ότι οι συναντήσεις των σχολείων για αναστοχασμό ή έκφραση αποριών διεξάγονταν και διαδικτυακά.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Επιχειρώντας μία συνολική αποτίμηση του προγράμματος στο σχολείο μας, κατά κοινή παραδοχή όλοι οι εμπλεκόμενοι (εκπαιδευτικοί και μαθητές) ωφελήθηκαν πολυεπίπεδα. Καταρχάς, η ευρεία αποδοχή του προγράμματος αποδεικνύεται με σαφήνεια στο ποσοστό των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν σε αυτό, καθώς και στο πλήθος των ετεροπαρατηρήσεων που εκπονήθηκαν. Επιπρόσθετα, καλλιεργήθηκε και εμπεδώθηκε ως πάγια κουλτούρα του σχολείου, η συνεργατικότητα, η εξωστρέφεια και η συνεργατική πρακτική μεταξύ των ομοτέχνων, ενδυναμώνοντας και εμπλουτίζοντας τις ήδη υπάρχουσες σχέσεις, αλλά και αποτελώντας σημείο αναφοράς για τις μελλοντικές γενιές συναδέλφων που θα υπηρετήσουν στο σχολείο. Πιο συγκεκριμένα, η αναζήτηση της γόνιμης ανατροφοδότησης, η αλληλεπίδραση των εκπαιδευτικών, η εναλλαγή των ρόλων παρατηρητή και παρατηρούμενου, ο από κοινού αναστοχασμός ως προς το διδακτικό έργο και τα παιδαγωγικά μέσα, θεωρούνται βέλτιστες πρακτικές για την ενίσχυση του εκπαιδευτικού και της διδασκαλίας. Ειδικά το γεγονός και μόνο, ότι οι εκπαιδευτικοί καταρρίπτουν το στερεότυπο της αυθεντίας που διδάσκει κεκλεισμένων των θυρών, αποτελεί ήδη επίτευγμα και καινοτομία ουσιαστική του προγράμματος. Η ανοικτότητα και η εξωστρέφεια, προσφέρουν την αναγκαία ελευθερία στον εκπαιδευτικό να αναλάβει πρωτοβουλίες, να συνεργαστεί και να συνδημιουργήσει με την υπόλοιπη εκπαιδευτική κοινότητα, όντας απαλλαγμένος από άγχη, προκαταλήψεις και επιφυλάξεις. Η ίδια η πράξη και τα αποτελέσματα της συνεργασίας των εκπαιδευτικών, καθώς και οι αυθεντικές τους εντυπώσεις από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, όπως εκτέθηκαν πιο πάνω αναλυτικά, επιβεβαιώνουν την εγκυρότητα της αποτίμησής μας.

Πλέον, οι εκπαιδευτικοί νιώθουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση να εκφραστούν, να εκτεθούν και να προβούν σε συνεργασίες, λειτουργώντας και με αποκλίνουσα σκέψη, στοιχείο πολύ εποικοδομητικό, καθώς τους δίνεται χώρος για δημιουργία. Ιδιαίτερα καθοριστική είναι και η συμβολή της διεύθυνσης του σχολείου, η οποία ενθαρρύνει τις συνεργασίες, διασφαλίζοντας το παιδαγωγικό και αξιακό πλαίσιο για την πραγματοποίησή τους. Η διακριτική, αλλά καίριας σημασίας, παρουσία της ηγεσίας στο σχολείο μας, μεριμνά σταθερά για την καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης, ασφάλειας και ελευθερίας μεταξύ των συναδέλφων, στοιχεία χωρίς τα οποία δεν ανθεί η δημιουργική – συνεργατική πρακτική.

Αναφορικά με το κλίμα και τις σχέσεις των εκπαιδευτικών στο σχολείο, αξίζει να τονιστεί ότι πραγματοποιήθηκαν συνεργασίες μεταξύ ετερόκλητων προσωπικοτήτων από διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα (και με πολλά έτη υπηρεσίας), στοιχείο το οποίο επαληθεύει την πεποίθηση ότι οι ήδη διαμορφωμένες διαπροσωπικές σχέσεις δεν αποτελούν κατ' ανάγκην, το εχέγγυο της επιτυχίας. Εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων και διαφορετικής νοοτροπίας, πειραματίστηκαν και εξοικειώθηκαν με το διαφορετικό, εμφορούμενοι από την αντίληψη ότι ο Άλλος είναι πηγή μάθησης, αρκεί να το επιθυμείς και ο ίδιος.

Πολλοί, μάλιστα, εκπαιδευτικοί, εφάρμοσαν ή δοκίμασαν καινοτόμες προσεγγίσεις κατά τη διδασκαλία, σχεδίασαν με πιο βιωματικό τρόπο τη διδασκαλία τους ή εξοικειώθηκαν περαιτέρω με διάφορα ψηφιακά εργαλεία. Επίσης, προωθήθηκε η πρακτική του διαμοιρασμού υλικού μεταξύ συναφών και μη, ειδικοτήτων, με στόχο όλοι να αναστοχαστούν κριτικά πάνω στις διδακτικές και παιδαγωγικές τους πρακτικές και να εμπλουτίσουν το παιδαγωγικό και επιστημονικό τους υπόβαθρο.

Εν ολίγοις, το πρόγραμμα στάθηκε αφετηρία για έναν διάυλο γόνιμης, μετασχηματιστικής και ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών,

εδραιώνοντας το θεωρητικό, αξιακό και πρακτικό πλαίσιο της συνεργατικότητας, μέσα από τον κριτικό αυτοστοχασμό και αναστοχασμό, την παρατήρηση, και τις συνδιδασκαλίες.

Οι σχέσεις μεταξύ των συναδέλφων βελτιώθηκαν αισθητά, καθώς είτε οικοδομήθηκαν από το μηδέν, είτε ενδυναμώθηκαν ακόμη περισσότερο με αφορμή τις συνεργατικές πρακτικές του προγράμματος. Δε θα πρέπει να παραλειφθεί, τέλος, το γεγονός ότι η ευελιξία που παρέχει το πρόγραμμα, καθώς και η έλλειψη αυστηρού δεσμευτικού πλαισίου στη συμμετοχή, καθιστούν πιο ελεύθερη, άρα και γνήσια, τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών, ενώ προάγουν μαζί με τη δημιουργικότητα και την αυτενέργεια.

Ομόφωνα όλοι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί ευελπιστούν για περαιτέρω συνεργασίες στο μέλλον και διεύρυνση των ήδη υφιστάμενων ομάδων, με σκοπό η ετεροπαρατήρηση, η ανατροφοδότηση και η συνεργασία, να αποτελούν κοινή, αυτονόητη πρακτική μέσα σε ένα αειφόρο σχολείο, όπου όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας να αποτελούν πηγή μάθησης ο ένας για τον άλλο.

1^ο Πρότυπο Γυμνάσιο Ιλίου

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 1ο Πρότυπο Γυμνάσιο Ιλίου αποτελεί μια σχολική μονάδα που βρίσκεται σε διαρκή εξελικτική πορεία, τόσο ως προς τη φυσιογνωμία του όσο και ως προς την εσωτερική του δυναμική. Αν και πρόκειται για σχολείο που απέκτησε την πρότυπη ιδιότητά του μόλις πριν από τέσσερα χρόνια – πριν από αυτό λειτουργούσε ως 1^ο Γυμνάσιο Ιλίου-, τα δύο τελευταία έτη αποτελεί πλέον μια αμιγώς πρότυπη δομή, με όλους τους μαθητές να έχουν εισαχθεί μέσω εξετάσεων.

Αυτή η μεταβολή στη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού συνοδεύτηκε και από μια σημαντική ανανέωση του διδακτικού προσωπικού. Από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν πριν την ένταξη του σχολείου στο δίκτυο των Προτύπων, μόνο πέντε συνέχισαν να διδάσκουν στη μονάδα. Οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί τοποθετήθηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας επιλογής των πρότυπων σχολείων, φέρνοντας μαζί τους νέες εμπειρίες, διαφορετικά επιστημονικά υπόβαθρα και διάθεση για συνεργασία. Σε αυτό το μεταβατικό τοπίο, το ζητούμενο δεν ήταν μόνο η εξοικείωση των μελών του συλλόγου με το νέο περιβάλλον, αλλά η συνδιαμόρφωση μιας ενιαίας παιδαγωγικής ταυτότητας βασισμένης στον αμοιβαίο σεβασμό, τη συνεργατικότητα και τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη.

Το εγχείρημα αυτό στέφθηκε με επιτυχία, χάρη στην έμπρακτη διάθεση των εκπαιδευτικών να εργαστούν από κοινού, να ανταλλάξουν καλές πρακτικές, να παρατηρήσουν και να ανατροφοδοτήσουν ο ένας τον άλλον. Ήδη από τις πρώτες σχολικές χρονιές της λειτουργίας του ως Πρότυπο, στο σχολείο καλλιεργούνταν μία κουλτούρα ανοιχτής τάξης, με ετεροπαρατηρήσεις και συνδιδασκαλίες, οι οποίες αποτέλεσαν το θεμέλιο πάνω στο οποίο οικοδομήθηκε η φετινή, πιο συστηματική και οργανωμένη προσπάθεια ενίσχυσης της συνεργασίας στο πλαίσιο του Άξονα 1 της εσωτερικής αξιολόγησης της σχολικής μονάδας. Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στο ερευνητικό πρόγραμμα ΟΚΜ ήρθε να ενισχύσει και να επικυρώσει αυτήν την εσωτερική δυναμική. Μας έδωσε ένα οργανωμένο πλαίσιο, ώστε να εκμεταλλευτούμε τα οφέλη της ετεροπαρατήρησης στο μέγιστο βαθμό. Ο σύλλογος διδασκόντων του σχολείου απαρτίζεται από 26 εκπαιδευτικούς, εκ των οποίων οι 18 είναι μόνιμοι, με θητεία μετά από αξιολόγηση στο 1^ο Πρότυπο Γυμνάσιο, ενώ οι 6 υπηρετούν με διάθεση ή ως αναπληρωτές και οι 2 είναι εκπαιδευτικοί παράλληλης στήριξης. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία διαθέτουν υψηλά ακαδημαϊκά προσόντα (μεταπτυχιακοί τίτλοι σπουδών και διδακτορικά διπλώματα), ενώ παράλληλα διακρίνονται για την ενεργή συμμετοχή τους σε καινοτόμες δράσεις, πολιτιστικά και περιβαλλοντικά προγράμματα, καθώς και σε ευρωπαϊκά σχέδια κινητικότητας. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν ενεργά 17 εκπαιδευτικοί.

Το σχολείο διαθέτει τρία τμήματα σε κάθε τάξη, με σταθερό αριθμό μαθητών/τριών: περίπου 26 στην Α' και Γ' Γυμνασίου και 22 στη Β' τάξη. Βρίσκεται σε γειτονιά των δυτικών προαστίων της Αθήνας, σε περιοχή που χαρακτηρίζεται από κοινωνική ποικιλομορφία και

οικογένειες μεσαίου κοινωνικοοικονομικού προφίλ. Η πρόσφατη μεταστέγαση του σχολείου σε νέο, σύγχρονο κτίριο, το οποίο διαθέτει εργαστήρια και κατάλληλες αίθουσες για διδασκαλία, έχει συμβάλει στην αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου, παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει ακόμη βιβλιοθήκη ή αίθουσα εκδηλώσεων — ανάγκες που καλύπτονται προσωρινά με χρήση υποδομών του Δήμου Ιλίου.

Τέλος, χαρακτηριστικό στοιχείο της παιδαγωγικής ταυτότητας της σχολικής μονάδας είναι ο πολυπληθής αριθμός ομίλων και καινοτόμων δράσεων, στους οποίους συμμετέχει μεγάλος αριθμός μαθητών και εκπαιδευτικών, αποτυπώνοντας με σαφήνεια τη σύνδεση του σχολείου με τις αρχές της δημιουργικότητας, της αριστείας και της ενεργού πολιτειότητας.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός / ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν: 17

Έλαβαν χώρα: 27 ετεροπαρατηρήσεις (26 ζεύγη – 2 ομάδες)

Ειδικότητες που συμμετείχαν:

1 ΠΕ01 – Θεολόγος

6 ΠΕ02 – Φιλολόγοι

1 ΠΕ86 – Πληροφορικής

2 ΠΕ03 – Μαθηματικοί

1 ΠΕ04.01 – Φυσικός

1 ΠΕ80 – Οικονομικά

1 ΠΕ05 – Γαλλικής

1 ΠΕ06 – Αγγλικής

1 ΠΕ07 – Γερμανικής

1 ΠΕ81 – Μουσικός

1 ΠΕ11 – Φυσικής Αγωγής

Ένα μεγάλο μέρος των παρατηρήσεων έγιναν μεταξύ εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων. Αξίζει να σημειωθεί ότι αρκετοί εκπαιδευτικοί έγιναν παρατηρητές και παρατηρούμενοι πάνω από μία φορά. Επίσης οι παρατηρήσεις έγιναν όχι μόνο σε διδασκαλίες μαθημάτων, αλλά και στο πλαίσιο προγραμμάτων και ομίλων. Αντικείμενα παρατήρησης έγιναν μεθοδολογίες, πρακτικές, εργαλεία και τεχνικές, όπως η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση, η ανεστραμμένη τάξη, οργάνωση διδασκαλίας σε εξωτερικό χώρο, τα παιχνίδια ρόλων, πρακτικές αυτοαξιολόγησης, ψηφιακά εργαλεία, CLIL και άλλα.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Η βασική μας πρόκληση από την αρχή ήταν να μετασχηματίσουμε το σχολείο μας σε μια κοινότητα μάθησης — όπου τα μέλη της συνεργάζονται, αλληλεπιδρούν και συνδιαμορφώνουν έναν περιβάλλον ζωντανό και δυναμικό, που κινητοποιεί, εμπνέει και δίνει χώρο στην προσωπική όσο και στη συλλογική εξέλιξη.

Και νιώθουμε ότι, σε μεγάλο βαθμό, αυτό το έχουμε πετύχει. Έχουμε καταφέρει να χτίσουμε ένα σχολείο όπου οι εκπαιδευτικοί εργάζονται μαζί, αλληλοϋποστηρίζονται, μοιράζονται ιδέες, δοκιμάζουν και μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο.

Αυτό αποτυπώνεται ξεκάθαρα στο πλήθος των συνεργασιών που αναπτύσσονται: στα καινοτόμα προγράμματα, στις διαθεματικές και διεπιστημονικές διδασκαλίες, στις συμπράξεις των ομίλων, στα πολιτιστικά και περιβαλλοντικά μας προγράμματα.

Ακριβώς επειδή αυτό το κλίμα το θεωρούμε πολύτιμο, θέλουμε να το διατηρήσουμε, να το ενισχύσουμε και να το κάνουμε μέρος της παιδαγωγικής μας ταυτότητας. Για αυτόν τον λόγο, τα τελευταία δύο χρόνια, έχουμε θέσει ως βασικό στόχο στον Άξονα 1 της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μας μονάδας την παγίωση αυτής της κουλτούρας συνεργασίας και ανοιχτής επικοινωνίας.

Ιδιαίτερα φέτος, δώσαμε έμφαση στην ετεροπαρατήρηση, όχι ως μια τυπική διαδικασία, αλλά ως έναν ζωντανό τρόπο να ενισχύσουμε τον διάλογο, την ανατροφοδότηση και τη συλλογική επαγγελματική ανάπτυξη.

Το πρόγραμμα Το σχολείο οργανισμός και κοινότητα μάθησης ήρθε την κατάλληλη στιγμή να συμπληρώσει, να ενισχύσει και να πλαισιώσει δυναμικά το εγχείρημά μας. Μας έδωσε τη δομή, τη μεθοδολογία και τον προσανατολισμό σε αυτή την κουλτούρα που προσπαθούμε να χτίσουμε.

Μας έδωσε ένα κοινό και οργανωμένο πλαίσιο, ώστε να εκμεταλλευτούμε τα οφέλη της ετεροπαρατήρησης στο μέγιστο βαθμό.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δ/ντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

α. Δημιουργία ομάδων

Η δημιουργία των συνεργατικών ζευγαριών/ομάδων δεν έγινε τυχαία, αλλά βασίστηκε σε θεμελιώδη στοιχεία που ήδη υπήρχαν στη σχολική μονάδα. Το θετικό κλίμα εμπιστοσύνης και οι πρότερες συνεργασίες μεταξύ των εκπαιδευτικών αποτέλεσαν κρίσιμους παράγοντες. Παράλληλα, αξιοποιήθηκε ο "μαθησιακός περίπατος" ως εργαλείο εντοπισμού καλών πρακτικών, ο οποίος φέτος εφαρμόστηκε με τη μορφή ψηφιακού περιπάτου: οι εκπαιδευτικοί ανήρτησαν σε ψηφιακό ημερολόγιο ποιες καινοτόμες διδακτικές πρακτικές επρόκειτο να υλοποιήσουν, και οι υπόλοιποι, με βάση τα ενδιαφέροντά τους και σε συνάρτηση με τη δική τους SWOT ανάλυση, μπορούσαν να επιλέξουν το κατάλληλο άτομο για συνεργασία. Η διαδικασία αυτή αύξησε το αίσθημα συμμετοχής, ελευθερίας επιλογής και ενίσχυσε την αλληλοεκτίμηση, οδηγώντας σε ουσιαστικές παιδαγωγικές συνεργασίες.

β. Κλίμα και σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών

Η υλοποίηση του προγράμματος βασίστηκε σε ένα ήδη θετικό και συνεργατικό κλίμα που έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια στο σχολείο, ιδιαίτερα από τότε που αυτό απέκτησε τη φυσιογνωμία του Πρότυπου Γυμνασίου. Η ανάγκη για συλλογική οργάνωση, ανταλλαγή εμπειριών και διαμόρφωση κοινής παιδαγωγικής ταυτότητας αποτέλεσε καταλυτικό παράγοντα για την ενίσχυση των διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών.

Καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, κυριάρχησαν στοιχεία αμοιβαίου σεβασμού, διάθεσης για ανατροφοδότηση και ειλικρινούς ενδιαφέροντος για την παιδαγωγική βελτίωση. Οι ετεροπαρατηρήσεις, αντί να προκαλέσουν αμηχανία ή επιφυλακτικότητα, λειτούργησαν ενδυναμωτικά, ενισχύοντας το αίσθημα του «ανήκειν» και της συλλογικής ευθύνης.

Το σχολείο ανέδειξε, μέσα από τη διαδικασία αυτή, το πόσο σημαντική είναι η δημιουργία ενός ασφαλούς και υποστηρικτικού πλαισίου, όπου η μάθηση και η αναστοχαστική πρακτική συνιστούν κοινή επιδίωξη και όχι ατομική υπόθεση.

γ. Ρόλος Διευθυντή

Ο ρόλος του Διευθυντή υπήρξε καθοριστικός καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης του προγράμματος. Υποστήριξε τη διαδικασία κυρίως διασφαλίζοντας τόσο την οργανωτική

συνέπεια όσο και τη διατήρηση θετικού κλίματος μεταξύ των συμμετεχόντων. Ενθάρρυνε τη συμμετοχή, ενίσχυσε τη συνεργατικότητα και παρείχε το απαραίτητο πλαίσιο ελευθερίας ώστε οι εκπαιδευτικοί να αισθάνονται άνετα να πειραματιστούν, να παρατηρήσουν και να παρατηρηθούν.

Επιπλέον, παρείχε λειτουργική ευελιξία στο ωρολόγιο πρόγραμμα, διευκολύνοντας τη δημιουργία των εκπαιδευτικών ζευγαριών, την παρακολούθηση μαθημάτων και τη διεξαγωγή συναντήσεων ανατροφοδότησης.

δ. Μαθησιακός περίπατος / Ανοιχτές τάξεις

Ο μαθησιακός περίπατος αποτέλεσε την αφετηρία της ενεργοποίησης των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο του ΟΚΜ. Στο σχολείο μας επιλέχθηκε να υλοποιηθεί με τη μορφή ενός «ψηφιακού περιπάτου», που αξιοποίησε τόσο την τεχνολογία όσο και την κουλτούρα διαμοιρασμού της καινοτομίας.

Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να αναρτήσουν σε κοινόχρηστο ημερολόγιο τις ώρες, τα μαθήματα και τις πρακτικές που σκόπευαν να εφαρμόσουν, επιτρέποντας στους συναδέλφους τους να επιλέξουν ποιες από αυτές θα παρακολουθούσαν. Η επιλογή βασίστηκε όχι μόνο στα ενδιαφέροντα, αλλά και στις εξατομικευμένες ανάγκες που είχαν οι εκπαιδευτικοί αναδείξει μέσα από τις SWOT αναλύσεις τους.

Με αυτόν τον τρόπο, ο μαθησιακός περίπατος μετατράπηκε σε εργαλείο ενεργούς σύνδεσης θεωρίας και πράξης, ενώ η λογική των «ανοιχτών τάξεων» ενισχύθηκε, καθώς δημιουργήθηκε ένα περιβάλλον διαφανούς και δημιουργικής αλληλεπίδρασης. Οι επισκέψεις στις τάξεις συνέβαλαν ουσιαστικά στην επαγγελματική ανάπτυξη των συμμετεχόντων και αποτέλεσαν το προοίμιο για τις ετεροπαρατηρήσεις και την ανάπτυξη στοχευμένων συνεργασιών.

ε. Διαμοιρασμός – Παρατήρηση

Η φάση του διαμοιρασμού και της παρατήρησης αποτέλεσε τον πυρήνα της υλοποίησης του προγράμματος. Βασισμένοι στην κουλτούρα εμπιστοσύνης και διαρκούς επαγγελματικής μάθησης που έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια στο σχολείο μας, οι εκπαιδευτικοί προσέγγισαν τη διαδικασία αυτή με προθυμία και ενθουσιασμό, πράγμα που φαίνεται και από την σχεδόν καθολική συμμετοχή των εκπαιδευτικών του σχολείου στο πρόγραμμα.

Η επιλογή των συνεργατών έγινε με ελευθερία, είτε βάσει συγγενών διδακτικών αντικειμένων, είτε βάσει καινοτόμων πρακτικών ή θεματικών που παρουσίαζαν κοινό ενδιαφέρον. Τα ζευγάρια που σχηματίστηκαν εργάστηκαν με πνεύμα συνεργασίας, παρακολούθησαν ο ένας το μάθημα του άλλου και στη συνέχεια αντάλλαξαν ανατροφοδότηση με δομημένο αλλά ανθρώπινο τρόπο, αξιοποιώντας τόσο προκαθορισμένες φόρμες όσο και δια ζώσης συζητήσεις.

Η διαδικασία βοήθησε σημαντικά στην ανάδειξη καλών πρακτικών, στην αμοιβαία επαγγελματική ενδυνάμωση και στην ενίσχυση της διδακτικής αυτοπεποίθησης. Επιπλέον, πολλές συνεργασίες συνεχίστηκαν και πέραν του πλαισίου του ΟΚΜ, ενισχύοντας τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των αλλαγών.

στ. Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού

Καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, η συνεργασία των εκπαιδευτικών δεν περιορίστηκε στην ανταλλαγή παρατηρήσεων ή στη συνδιδασκαλία, αλλά προχώρησε και στην από κοινού παραγωγή διδακτικού υλικού. Οι εκπαιδευτικοί, αξιοποιώντας είτε τις προσωπικές τους ιδέες είτε τεχνικές που πρότειναν οι συνεργάτες τους, σχεδίασαν και υλοποίησαν διδακτικά σενάρια και δραστηριότητες εμπλουτισμένες με καινοτόμα στοιχεία (CLIL, παιχνίδι ρόλων, ψηφιακά εργαλεία, project-based learning κ.ά.).

Μέσα από αυτή τη διαδικασία προέκυψαν και μικρές «τράπεζες» υλικού σε κοινόχρηστα περιβάλλοντα (π.χ. Google Drive), οι οποίες είναι ήδη διαθέσιμες για αξιοποίηση από το σύνολο του Συλλόγου. Η δημιουργία αυτών των υλικών δεν αντιμετωπίστηκε ως απλή υποχρέωση τεκμηρίωσης, αλλά ως έκφραση δημιουργικότητας, αναστοχασμού και έμπρακτης διάχυσης της γνώσης.

Αρκετοί από τους συμμετέχοντες δήλωσαν ότι σκοπεύουν να συνεχίσουν την ανάπτυξη και εμπλουτισμό του υλικού και την επόμενη σχολική χρονιά, γεγονός που υποδηλώνει τη δυναμική του προγράμματος ως πυρήνα ενός διαρκούς επαγγελματικού διαλόγου.

ζ. Αλλαγή ρόλων

Η υλοποίηση του προγράμματος έδωσε τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς να βιώσουν εναλλαγές ρόλων: από διδάσκοντες έγιναν παρατηρητές και από παρατηρητές, αναστοχαστικοί εταίροι. Αυτή η εναλλαγή προσέφερε πολύτιμες εμπειρίες αυτογνωσίας και ενσυναίσθησης. Η παρατήρηση της διδασκαλίας ενός άλλου συναδέλφου, σε πραγματικό χρόνο και με προσυμφωνημένο πλαίσιο παρακολούθησης, καλλιέργησε τη δεξιότητα της ενεργητικής ακρόασης και της ουσιαστικής παιδαγωγικής αποτίμησης.

Παράλληλα, η αποδοχή του παρατηρητή από τον διδάσκοντα ανέδειξε μια δυναμική παιδαγωγικής εμπιστοσύνης. Οι εκπαιδευτικοί λειτούργησαν ισότιμα, μακριά από ιεραρχικές αντιλήψεις, και συνεργάστηκαν με αλληλοσεβασμό, μετατρέποντας τον ρόλο της «παρακολούθησης» σε γόνιμο διάλογο και συνδημιουργία.

Η αλλαγή ρόλων λειτούργησε μεταμορφωτικά για αρκετούς εκπαιδευτικούς, αφού τους ενίσχυσε στη λήψη ρίσκων και στην αναζήτηση ανατροφοδότησης, με τελικό αποδέκτη τους ίδιους τους μαθητές και τη βελτίωση της καθημερινής σχολικής πράξης.

η. Συναντήσεις ανατροφοδότησης

Οι συναντήσεις ανατροφοδότησης αποτέλεσαν έναν από τους πλέον καθοριστικούς άξονες του προγράμματος. Πραγματοποιούνταν μετά την κάθε παρατήρηση και λειτουργούσαν ως πλαίσιο ανοιχτού διαλόγου και στοχασμού. Κατά τη διάρκειά τους, οι εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν σκέψεις και εντυπώσεις, να συζητήσουν παιδαγωγικές επιλογές, να διατυπώσουν ερωτήματα και να εντοπίσουν πιθανά σημεία προς βελτίωση ή ενίσχυση.

Η ατμόσφαιρα των συναντήσεων ήταν ουσιαστικά συνεργατική και προστατευμένη, γεγονός που βοήθησε ιδιαίτερα στο να αποφεύγεται η κριτική διάθεση και να δίνεται έμφαση στην υποστηρικτική ανατροφοδότηση. Το γεγονός ότι πολλοί εκπαιδευτικοί τόνισαν πως μέσα από αυτές τις συναντήσεις «έμαθαν να ακούν και να εκφράζονται με μεγαλύτερη σαφήνεια» αποδεικνύει τη δυναμική τους.

Παράλληλα, η εμπειρία του διαλόγου οδήγησε σε νέες σκέψεις και προτάσεις, όπως η επέκταση του προγράμματος σε μεγαλύτερη κλίμακα – π.χ. συνεργασία με άλλα σχολεία - και η θεσμοθέτηση πρακτικών ανατροφοδότησης και εκτός των ορίων του ΟΚΜ, ως αναπόσπαστο στοιχείο της παιδαγωγικής κουλτούρας του σχολείου.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την εφαρμογή της συνεργατικής πρακτικής, παρότι το πρόγραμμα αγκαλιάστηκε από μεγάλο αριθμό εκπαιδευτικών, προέκυψαν και ορισμένες προκλήσεις. Η μεταστέγαση του σχολείου στο νέο κτίριο προκάλεσε αρχικά μια αναστάτωση στην καθημερινή λειτουργία, καθώς έπρεπε να επιλυθούν πρακτικά ζητήματα (π.χ. τοποθέτηση εποπτικών μέσων, διαμόρφωση εργαστηρίων). Παράλληλα, η απουσία μόνιμης αίθουσας

εκδηλώσεων ή βιβλιοθήκης περιορίσε σε κάποιες περιπτώσεις τις δυνατότητες για κοινές δράσεις ή παρουσιάσεις μεταξύ ομάδων.

Ο μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών και η ετερογένεια στα ωρολόγια προγράμματα κατέστησαν δυσχερή σε κάποιες περιπτώσεις τον συγχρονισμό των εμπλεκόμενων. Ο συντονισμός των παρατηρήσεων και η εξεύρεση κοινών ωρών απαιτούσε ιδιαίτερη ευελιξία και διάθεση από την πλευρά των συμμετεχόντων.

Αν και οι περισσότερες ομάδες συνεργάστηκαν με ιδιαίτερα θετικό κλίμα, υπήρξαν και περιπτώσεις στις οποίες η διαφορετική διδακτική φιλοσοφία ή η δυσκολία στον αναστοχασμό και στην αμοιβαία ανατροφοδότηση δημιούργησαν μικρές αμηχανίες. Ωστόσο, αυτές αντιμετωπίστηκαν με πνεύμα διαλόγου και αποτέλεσαν ευκαιρία για περαιτέρω ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων.

Τέλος, αυτό που καταγράφηκε από όλους τους εμπλεκόμενους ως δυσχέρεια, ήταν ο μεγάλος όγκος εργασίας, όσον αφορά στη συμπλήρωση εντύπων, που απαιτούσε το πρόγραμμα. Σε ορισμένες περιπτώσεις αυτό λειτούργησε αποτρεπτικά.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η συμμετοχή του σχολείου στο πρόγραμμα ΟΚΜ είχε θετικό αντίκτυπο σε πολλαπλά επίπεδα, επιβεβαιώνοντας την προστιθέμενη αξία της συστηματικής συνεργασίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ των εκπαιδευτικών.

Όσον αφορά στην οργανωσιακή μάθηση, το πρόγραμμα συνέβαλε στην εδραίωση μιας κουλτούρας συνεργασίας, ανατροφοδότησης και ανταλλαγής καλών πρακτικών. Το γεγονός ότι αξιοποιήθηκαν τόσο οι υπάρχουσες σχέσεις εμπιστοσύνης όσο και νέες συνέργειες, ενίσχυσε τη δυναμική της σχολικής κοινότητας. Η έννοια της «μαθησιακής οργάνωσης» άρχισε να αποκτά ουσιαστικό περιεχόμενο, με αποτέλεσμα οι συνεργασίες να ξεφεύγουν από το τυπικό πλαίσιο και να λειτουργούν ως κινητήριοι δυνάμεις για καινοτομία.

Η ηγεσία του σχολείου υποστήριξε ενεργά το εγχείρημα, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή και φροντίζοντας για τις απαραίτητες διευκολύνσεις. Η διακριτική αλλά σταθερή παρουσία της Διεύθυνσης συνέβαλε στην αίσθηση ασφάλειας των συμμετεχόντων και στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης ως βασικής προϋπόθεσης επαγγελματικής ανάπτυξης.

Οι σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών ενισχύθηκαν ουσιαστικά, ενώ το κλίμα εμπλουτίστηκε με μεγαλύτερη διάθεση για αλληλοστήριξη, ανταλλαγή και αναστοχασμό. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι μέσα από τη διαδικασία παρατήρησης και συνδιδασκαλίας άνοιξε ένας δημιουργικός διάλογος μεταξύ εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων και εμπειριών.

Το πρόγραμμα προσέφερε ένα ασφαλές και υποστηρικτικό πλαίσιο επαγγελματικής μάθησης. Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να δουν και να εφαρμόσουν διαφορετικές προσεγγίσεις, να εμπλουτίσουν τη διδακτική τους πρακτική και να στοχαστούν κριτικά πάνω στις δικές τους διδακτικές και παιδαγωγικές μεθόδους. Ιδιαίτερα επισημαίνεται η αναφορά αρκετών εκπαιδευτικών σε «άνοιγμα νέων προοπτικών» και στην «αίσθηση προσωπικής ενδυνάμωσης».

Ο βαθμός ικανοποίησης ήταν υψηλός, όπως αποτυπώνεται στις αποτιμήσεις των εκπαιδευτικών, που προκύπτουν τόσο μέσα από ερωτηματολόγια που διαμοιράστηκαν όσο και μέσα από τις κοινές συζητήσεις ανατροφοδότησης. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες εξέφρασαν την επιθυμία να συνεχιστεί η συνεργατική πρακτική και την επόμενη χρονιά, αναγνωρίζοντας την αξία της ως ουσιαστικό εργαλείο επαγγελματικής

εξέλιξης. Αξίζει να σημειωθεί ότι η συμμετοχή ήταν προαιρετική, ωστόσο το εύρος και η ποιότητα των συνεργασιών δείχνει ένα κλίμα ειλικρινούς και αυθεντικής εμπλοκής. Προτάθηκε για την επόμενη χρονιά η συστηματικότερη ανατροφοδότηση καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς, η διασύνδεση των συνεργασιών με υφιστάμενα προγράμματα, η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων μέσα από επιμορφωτικές συναντήσεις και συναντήσεις διάχυσης καλών πρακτικών. Η συνέχιση της δράσης θεωρείται σημαντική για την ενίσχυση του κοινού παιδαγωγικού οράματος και τη βιώσιμη ανάπτυξη της σχολικής μονάδας.

1^ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

1^ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής, κωδικός ΥΠΑΙΘΑ: 0501820

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Συμμετείχαν 8 εκπαιδευτικοί ποικίλων ειδικοτήτων, ανάμεσά τους η διευθύντρια (φιλόλογος) και η υποδιευθύντρια (φιλόλογος), δύο εκπαιδευτικοί- φιλόλογοι, μία εκπαιδευτικός αγγλικής φιλολογίας, ένας μουσικός, ένας γυμναστής και μία εκπαιδευτικός- φιλόλογος παράλληλης στήριξης.

3. Στοχοθεσία

Η βελτίωση εκπαιδευτικών πρακτικών και η ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου στην σχολική κοινότητα είναι μια πολύπλευρη διαδικασία. Περιλαμβάνει την συνεργασία, την εφαρμογή στρατηγικών που βασίζονται σε τεκμηριωμένα ερευνητικά στοιχεία και τη δέσμευση για συνεχή βελτίωση. Ειδικότερα, αποσκοπεί τόσο στη συλλογική μάθηση όσο και στην ανάπτυξη εμπιστοσύνης, συνεργασίας, αλληλεγγύης και αμοιβαίου σεβασμού. Η βελτίωση, η αυτοβελτίωση των εκπαιδευτικών, η αξιολόγηση ομοτέχνων και η ανατροφοδότηση από την ετεροπαρατήρηση, η δικτύωση με την ταυτόχρονη επαγγελματική ανάπτυξη μέσω της διάχυσης και ανταλλαγής γνώσεων, στρατηγικών και άλλων μηχανισμών μάθησης αποτελούν τη στοχοθεσία της παρούσας δράσης, αλλά και εκφράζουν την ανάγκη του σύγχρονου σχολείου για ανανέωση και εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης της σχολικής καθημερινότητας. Είναι πολύ σημαντικό να αντιμετωπίζουμε τη μάθηση ως διαδικασία ανατροφοδότησης, συνεργασίας, ανταλλαγής καλών πρακτικών, συλλογικότητας και αλληλεπίδρασης. Προϋποτίθενται τα παραπάνω, ώστε να ενισχύεται, να αναδεικνύεται, να διαχέεται η εμπειρία και η γνώση, όχι μόνο να καλλιεργείται η συνευθύνη και η αυτοδέσμευση, αλλά και να διαμορφώνεται ένα κοινό όραμα, μια νέα κουλτούρα «ανοιχτή» προς όλους.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Το χρονοδιάγραμμα της δράσης χωρίστηκε σε δύο φάσεις, στην Α' φάση (Νοέμβριος 2024 – Φεβρουάριος 2025), η οποία περιλάμβανε στάδια όπως ο αυτοστοχασμός, η

προετοιμασία, η διεξαγωγή παρατήρησης, η ανατροφοδότηση και ο αναστοχασμός, καθώς και στην Β' φάση (Φεβρουάριος – Ιούνιος 2025), η οποία αντίστοιχα περιλάμβανε τα ίδια στάδια με εναλλαγή ρόλων (παρατηρητής – παρατηρούμενος) και την τελική έκθεση αποτελεσμάτων. Για την υλοποίηση της δράσης χρησιμοποιήθηκαν ανθρωπίνι πόροι (εκπαιδευτικοί γενικής και ειδικής αγωγής, εμπειρογνώμονες), υλικοτεχνικά μέσα (αίθουσες, εργαστήρια, βιβλιοθήκες, ψηφιακά εργαλεία, πλατφόρμες) και ερευνητικά εργαλεία (SWOT, ρούμπρικες, ημερολόγια, πρωτόκολλα συνεργασίας, λίστες παρατήρησης). Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών ήταν ενεργή, ενώ η μεταξύ τους αλληλεπίδραση ενίσχυσε την αίσθηση του «κοινού οράματος» και καλλιέργησε κουλτούρα συνεργασίας και συνευθύνης. Οι ενέργειες αξιολογήθηκαν με εργαλεία διαμορφωτικής και αναστοχαστικής αξιολόγησης. Πιο συγκεκριμένα, ενημερώθηκαν οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί για τους στόχους και την αναγκαιότητα του προγράμματος, καθώς για τα οφέλη του. Συζητήθηκε, αρχικά, το χρονοδιάγραμμα και τρόποι επίτευξής του χωρίς να διαταραχθεί η σχολική καθημερινότητα. Ακόμη, προτάθηκε υλικό αλλά και εναλλακτικοί τρόποι διαμόρφωσης κλειδών παρατήρησης ενιαίων για όλους, προκειμένου να διαφυλαχθεί η ομοιογένεια και ταυτόχρονα, εγκυρότητα στις αλληλοπαρατηρήσεις. Κατά συνέπεια, διαμορφώθηκαν τα ζευγάρια αλληλοπαρατήρησης. Κατά την εξέλιξη του προγράμματος, αν και παρουσιάστηκαν διάφορες δυσκολίες και εμπόδια (αλλαγές στο ωρολόγιο πρόγραμμα, ασθένειες εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικές επιμορφώσεις και εκπαιδευτικές εκδρομές), με επιμονή και συνεργασία ολοκληρώθηκαν και οι δύο φάσεις του σχεδίου δράσης. Συμπερασματικά, μέσα από τις ανατροφοδοτήσεις και συζητήσεις τόσο μεταξύ των ζευγαριών όσο και μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων ως αποτέλεσμα γενίκευσης της βιωματικής μάθησης και διάχυσης γνώσεων.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Οι δυσκολίες που παρουσιάστηκαν εντοπίζονται στις καθυστερήσεις λόγω απουσιών των εκπαιδευτικών είτε λόγω ασθενειών είτε λόγω επιμορφώσεων. Επίσης, έγιναν αλλαγές στο ωρολόγιο πρόγραμμα λόγω μετακινήσεων συναδέλφων σε άλλα σχολεία ή λόγω ανάληψης υπηρεσίας από καινούργιους συναδέλφους εκπαιδευτικούς, γεγονότα που προκάλεσαν δυσκολίες στο συντονισμό των ζευγών. Τέλος, περιορισμένος ήταν ο χρόνος συναντήσεων εκτός διδακτικού ωραρίου.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πρόγραμμα συνέβαλε καθοριστικά στην ενίσχυση της οργανωσιακής μάθησης εντός του σχολείου. Η διαδικασία της ετεροπαρατήρησης και της ανατροφοδότησης λειτούργησε ως καταλύτης για την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών, προάγοντας τη συλλογική μάθηση και τη δημιουργία μιας κοινής επαγγελματικής κουλτούρας. Επιπλέον, η τεκμηρίωση και κοινοποίηση καλών πρακτικών ενίσχυσε τη διαμοιρασμένη γνώση και έθεσε τις βάσεις για μακροπρόθεσμη επαγγελματική πρόοδο του Συλλόγου Διδασκόντων.

Η ηγεσία (διοικητική και παιδαγωγική) διαδραμάτισε υποστηρικτικό και καθοδηγητικό ρόλο. Η διοικητική υποστήριξη και ο συντονισμός υπήρξαν κρίσιμοι για την οργάνωση και την υλοποίηση της δράσης, ειδικά υπό συνθήκες ανατροπών. Παράλληλα, αναδείχθηκαν στοιχεία κατανεμημένης ηγεσίας, καθώς οι εκπαιδευτικοί ανέλαβαν ενεργό ρόλο στη διαχείριση και εξέλιξη της δράσης, με αίσθημα ευθύνης και συνεργασίας. Το πρόγραμμα

ενίσχυσε, έτσι, την καλλιέργεια ηγετικών δεξιοτήτων στο επίπεδο της τάξης αλλά και της ομάδας.

Το πρόγραμμα είχε σημαντικό θετικό αντίκτυπο στο σχολικό κλίμα. Ενίσχυσε την αμοιβαία εμπιστοσύνη, τις θετικές διαπροσωπικές σχέσεις και το πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών. Η κουλτούρα της ειλικρινούς ανατροφοδότησης και του διαλόγου ενδυνάμωσε την επαγγελματική αλληλεπίδραση και τη συνοχή του Συλλόγου. Παρά τις λειτουργικές δυσκολίες, το ανθρώπινο δυναμικό επέδειξε υψηλό επίπεδο δέσμευσης και συναισθηματικής επάρκειας. Η επαγγελματική μάθηση ενισχύθηκε μέσω της ετεροπαρατήρησης, των ημερολογίων αναστοχασμού, της ανάλυσης διδακτικών πρακτικών, της επιμορφωτικής στήριξης (σεμινάρια και ημερίδες) και της συλλογής και διάδοσης καλών πρακτικών.

Η δράση προσέφερε ένα δομημένο και ουσιαστικό πλαίσιο για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, τόσο σε επίπεδο διδακτικής μεθοδολογίας όσο και επαγγελματικής αυτογνωσίας. Μάλιστα, ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων κρίνεται ιδιαίτερα υψηλός, καθώς επιτεύχθηκαν οι κύριοι στόχοι του προγράμματος, δημιουργήθηκε ένα περιβάλλον μάθησης και εξέλιξης. Ακόμη, οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να εκφραστούν, να δοκιμάσουν και να επαναστοχαστούν πάνω στην πράξη τους και κατ' επέκταση, δόθηκαν έτσι ευκαιρίες για ανταλλαγή εμπειριών και ενδυνάμωση επαγγελματικών δεσμών. Συμπερασματικά, η εμπειρία αξιολογήθηκε θετικά, με προτάσεις για συνέχιση ή επέκταση της δράσης (π.χ. διασχολικές συνεργασίες, συμμετοχή μαθητών, ανάπτυξη οδηγών και υλικού).

2^ο Πρότυπο Γυμνάσιο Αθηνών

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σημερινό 2ο Πρότυπο Γυμνάσιο Αθηνών προήλθε από τη μετεξέλιξη του 10ου Γυμνασίου Αθηνών το 1980. Έκτοτε άλλαξε επανειλημμένα χαρακτήρα (Πρότυπο, Πειραματικό, Πρότυπο Πειραματικό), με την πιο πρόσφατη αλλαγή να το καθιστά εκ νέου Πρότυπο το 2020 (Ν.4692/2020). Σε όλο αυτό το διάστημα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση με συμμετοχή σε πιλοτικά προγράμματα πριν από την εφαρμογή τους σε άλλα σχολεία (CLIL, Εργαστήρια Δεξιοτήτων, Νέα Προγράμματα Σπουδών), επιμόρφωση εκπαιδευτικών, καθώς και πρακτική άσκηση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών. Το σχολείο συμμετέχει σε πλήθος ευρωπαϊκών και πολιτιστικών προγραμμάτων (COMENIUS, Erasmus+, eTwinning), ενώ λειτουργούν Όμιλοι Αριστείας και δημιουργικότητας και υλοποιούνται Πολιτιστικά και Περιβαλλοντικά προγράμματα.

Το τρέχον σχολικό έτος στο σχολείο υπηρετούν 49 εκπαιδευτικοί, εκ των οποίων 1 είναι Διευθύντρια, 1 υποδιευθύντρια και 1 υποδιευθυντής, 31 εκπαιδευτικοί υπηρετούν με θητεία, 3 εκπαιδευτικοί με απόσπαση, 8 εκπαιδευτικοί για συμπλήρωση ωραρίου, 4 από διαθεση ΠΥΣΔΕ. Από αυτούς 7 είναι αναπληρωτές. Επίσης, 1 σχολικός ψυχολόγος ΕΣΠΑ και 1 σχολική νοσηλεύτρια ΕΣΠΑ. Φοιτούν 468 μαθητές και λειτουργούν 18 τμήματα γενικής παιδείας. Οι μαθητές και των τριών τάξεων έχουν εισαχθεί με εξετάσεις. Κατοικούν σε πολλές διαφορετικές περιοχές της Αττικής. Επτά από τους μαθητές είναι αλλοδαποί.

Κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά, στο σχολείο λειτούργησαν 18 αίθουσες διδασκαλίας, δύο εργαστήρια πληροφορικής, ένα φυσικοχημείο, εργαστήριο τεχνολογίας και ιατρείο. Το αμφιθέατρο χρησιμοποιήθηκε ως αίθουσα μουσικής και για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών, ενώ το εργαστήριο καλλιτεχνικών αξιοποιήθηκε και για τον Όμιλο Εικαστικών. Η βιβλιοθήκη, εμπλουτισμένη με νέο υλικό, λειτούργησε ως δανειστική και φιλοξένησε τον Όμιλο «Λέσχη Ανάγνωσης». Το σχολείο είναι επαρκώς εξοπλισμένο με ΤΠΕ (διαδραστικούς πίνακες, πληροφορική, δίκτυα), ενισχύοντας την εκπαιδευτική διαδικασία. Ο αύλειος χώρος διαθέτει γήπεδα μπάσκετ και βόλεϊ με αντιστοίχηση επίστρωση, λίγα δέντρα και περιφραγμένο κήπο.

Το σχολείο λειτούργησε φέτος όλες τις εργάσιμες ημέρες δια ζώσης. Εκτός των μαθημάτων, έγιναν όλες οι προγραμματισμένες παρακολουθήσεις, διδασκαλίες και mentoring των φοιτητών. Αξίζει να σημειωθεί ότι, εκτός των φοιτητών της Φιλοσοφικής Σχολής (Ελληνικής, Αγγλικής και Γαλλικής Φιλολογίας), του Χημικού και του Μαθηματικού τμήματος του ΕΚΠΑ, της ΑΣΚΤ, που κάνουν κάθε χρόνο την πρακτική τους άσκηση στο σχολείο, συνεχίστηκε και φέτος το πρωτόκολλο συνεργασίας με τη ΣΕΜΦΕ του ΕΜΠ, καθώς και με το Εργαστήριο Σχολικής Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ για την πρακτική άσκηση μεταπτυχιακών φοιτητών. Έγιναν 6-9 εκπαιδευτικές επισκέψεις για όλα τα τμήματα του σχολείου και 10 πολυήμερες εκδρομές στο εσωτερικό και το εξωτερικό.

Το σχολείο απέκτησε φέτος την ετικέτα σχολείου eTwinning, επομένως αναγνωρίστηκαν και επιβραβεύτηκαν οι διαχρονικές προσπάθειές του για την προώθηση της εκπαιδευτικής καινοτομίας, της ευρωπαϊκής συνεργασίας και της ενεργού συμμετοχής εκπαιδευτικών και μαθητών σε προγράμματα eTwinning. Η ομάδα του σχολείου μας F1 in Schools συμμετείχε και φέτος στους πανελλήνιους αγώνες, κατατάχθηκε στην 3η θέση και πήρε το εισιτήριο για τους Παγκόσμιους Αγώνες που θα διεξαχθούν στη Σιγκαπούρη. Στον 9ο διαγωνισμό φυσικής με πειράματα ηλεκτρισμού που διοργανώνει το ελληνογαλλικό σχολείο Ευγένιος Ντελακρουά συμμετείχε τετραμελής ομάδα μαθητών της Γ' Γυμνασίου και κατέκτησαν την 2η θέση, ενώ στον διαγωνισμό της ΠΑΝ.Ε.Κ.Φ.Ε. "Video – πειράματα στο γυμνάσιο" το βίντεο του ομίλου "Φυσικές επιστήμες και καθημερινή ζωή" κατέκτησε χρυσό μετάλλιο. Βραβείο κατέκτησε μαθήτρια στον διαγωνισμό "Σκιτσοφρένεια", ενώ διακρίθηκαν μαθητές/τριες στους διαγωνισμούς της ΕΜΕ. Έγιναν, τέλος, πολλές δράσεις καλλιέργειας της ενεργού πολιτειότητας των μαθητών/τριών.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν πέντε εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων: Φιλολόγος, Μαθηματικός, καθηγητής Φυσικής Αγωγής, Κοινωνικών Επιστημών, καθώς και Ηλεκτρολόγος. Οι εκπαιδευτικοί αυτοί συγκρότησαν έντεκα ζεύγη παρατηρητή-παρατηρούμενου.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος, το σχολείο έθεσε ως βασικούς στόχους τη διάχυση και αξιοποίηση καλών διδακτικών πρακτικών, τη διερεύνηση δυνατοτήτων διαθεματικής προσέγγισης στη διδασκαλία, την ανάπτυξη στρατηγικών διαχείρισης της σχολικής τάξης, καθώς και την ενίσχυση του παιδαγωγικού κλίματος και της συνεργατικής κουλτούρας στο μαθησιακό περιβάλλον.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση του προγράμματος εξελίχθηκε σε διακριτά στάδια, ξεκινώντας με τη δημιουργία των ομάδων, γεγονός που συνέβαλε στην ανάπτυξη μιας κουλτούρας συνεργασίας και αμοιβαίου σεβασμού. Το κλίμα μεταξύ των συμμετεχόντων ήταν θετικό, γεγονός που ενίσχυσε την ανοιχτή επικοινωνία και την αποδοχή των εναλλασσόμενων ρόλων παρατηρητή και παρατηρούμενου. Ενδεικτικό της καλής συνεργασίας ήταν η δημιουργία πρόσθετων ομάδων στη δεύτερη φάση του προγράμματος.

Ο ρόλος της διεύθυνσης του σχολείου ήταν καθοριστικός, με διαρκή στήριξη και ενεργό συντονισμό, εξασφαλίζοντας τη συστηματική και απρόσκοπτη υλοποίηση των δράσεων παρατήρησης.

Η διαδικασία της παρατήρησης, σε συνδυασμό με τον διαμοιρασμό εμπειριών και ιδεών, λειτούργησαν ενισχυτικά τόσο για την επαγγελματική ενδυνάμωση των συμμετεχόντων

εκπαιδευτικών όσο και για τη διάδοση αποτελεσματικών διδακτικών πρακτικών στο σχολείο. Η εναλλαγή ρόλων έγινε αποδεκτή με προθυμία, προσφέροντας πολύτιμες νέες οπτικές στην εκπαιδευτική πράξη και ενθαρρύνοντας την αναστοχαστική διάθεση.

Οι συναντήσεις ανατροφοδότησης που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος παρείχαν την ευκαιρία για ανταλλαγή εμπειριών, επίλυση προβληματισμών και αναστοχασμό πάνω στη διαδικασία. Λειτουργήσαν ενισχυτικά για τη συνοχή της ομάδας και συνέβαλαν στη διατήρηση του ενδιαφέροντος και της ενεργής συμμετοχής των εκπαιδευτικών.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την πορεία του προγράμματος προέκυψαν ορισμένες δυσκολίες, με κυριότερη τον χρονικό συντονισμό των συναντήσεων και παρατηρήσεων λόγω διαφορών στα ωρολόγια προγράμματα. Το ζήτημα αντιμετωπίστηκε με κατάλληλη προσαρμογή του προγράμματος από τη διεύθυνση. Επιπλέον, παρατηρήθηκε δυσκολία στην παραγωγή κοινών εκπαιδευτικών υλικών, εξαιτίας της ποικιλίας ειδικοτήτων των συμμετεχόντων. Παρόλα αυτά η συνεργατική διάθεση και η ανταλλαγή ιδεών συνέβαλαν στην ενίσχυση της δημιουργικότητας και στη διαμόρφωση εφικτών λύσεων. Επιπλέον, επιχειρήθηκε συνεργασία με το 2ο Πρότυπο ΓΕΛ Αθηνών, όπου φοιτούν οι απόφοιτοι του σχολείου μας, η οποία όμως δεν κατέστη δυνατή στο πλαίσιο του προγράμματος. Τελικά, η συνεργασία πραγματοποιήθηκε μεταξύ 15 φιλολόγων των δύο σχολείων, υπό την καθοδήγηση της Συμβούλου Εκπαίδευσης Ειδικότητας.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πρόγραμμα πέτυχε σημαντικά αποτελέσματα σε σχέση με τους αρχικούς στόχους, συμβάλλοντας στη συλλογική μάθηση του σχολείου και στην ενίσχυση θετικού παιδαγωγικού περιβάλλοντος. Ο ρόλος της ηγεσίας ήταν καθοριστικός για τη δημιουργία θετικού κλίματος και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, το πρόγραμμα ενίσχυσε την επαγγελματική εξέλιξη των συμμετεχόντων και έθεσε τα θεμέλια για μελλοντικές διαθεματικές διδασκαλίες και τη διάχυση καλών πρακτικών.

Παρά τα θετικά αποτελέσματα, διαπιστώθηκε ότι οι ετεροπαρατηρήσεις και οι συνδιδασκαλίες, αν και ήδη ενταγμένες στην καθημερινή πρακτική του σχολείου, δυσκολεύτηκαν λόγω της χρονοβόρας καταγραφής, η οποία αποθάρρυνε την ευρύτερη συμμετοχή των εκπαιδευτικών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι κατά το τρέχον σχολικό έτος πραγματοποιήθηκαν 53 ετεροπαρατηρήσεις και 25 διαθεματικές διδασκαλίες.

Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί αναγνώρισαν τα οφέλη της συνεργασίας και της ανταλλαγής καλών πρακτικών, αλλά υπογράμμισαν την ανάγκη να επεκταθούν αυτές οι συνεργασίες και με άλλα σχολεία της περιοχής και από διαφορετικές βαθμίδες εκπαίδευσης, προκειμένου να διευρυνθούν οι δυνατότητες μάθησης και να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των διδακτικών πρακτικών.

2^ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 2^ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής βρίσκεται στην οδό Νεαπόλεως 7 στην Αγία Παρασκευή Αττικής και γειτνιάζει με το 1ο ΓΕΛ Αγίας Παρασκευής. Βρίσκεται στους πρόποδες του Υμηττού μέσα σε ένα πευκόφυτο άλσος. Το σχολείο ιδρύθηκε το 1979 σε χώρο που παραχωρήθηκε από το Υπουργείο Γεωργίας και αποτελεί συνέχεια του 2ου εξαταξίου Γυμνασίου Θηλέων. Το συγκρότημα που υπάρχει σήμερα διαμορφώθηκε σταδιακά τα επόμενα χρόνια. Αργότερα κατασκευάστηκε το Αμφιθέτρο του σχολείου και ο χώρος παραμονής των φυλάκων.

Στο σχολείο λειτουργεί κατά τους θερινούς μήνες ο Δημοτικός Κινηματογράφος «Σινέ Σχολείο – Θανάσης Βέγγος». Στο Αμφιθέατρο γίνονται πολιτιστικές και άλλου είδους εκδηλώσεις, τόσο από το Δήμο, όσο και από φορείς της πόλης μας (μετά από αίτησή τους), επίσης λειτουργεί «Λαϊκό Πανεπιστήμιο». Το 2^ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής υπάγεται διοικητικά στη Δ.Δ.Ε Β' Αθήνας. Το σχολικό έτος 2024-2025 συμμετείχε για πρώτη φορά στο Πρόγραμμα «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης».

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί:

ΠΕ06 _ Διευθύντρια 2^{ου} Γυμνασίου Αγίας Παρασκευής

ΠΕ04.02 _ ενδοσχολικός συντονιστής για το πρόγραμμα ΟΚΜ

ΠΕ04.04 / ΠΕ02 / ΠΕ03 / ΠΕ02 / ΠΕ02 / ΠΕ04.05

ΠΕ06 / ΠΕ02 / ΠΕ02 / ΠΕ02 / ΠΕ01

Ομάδες:

ΠΕ04.02 – ΠΕ04.04

ΠΕ02 – ΠΕ04.05

ΠΕ02 – ΠΕ04.02

ΠΕ03 - ΠΕ02

ΠΕ01 – ΠΕ04.02

ΠΕ06 – ΠΕ06

ΠΕ02 – ΠΕ04.02

ΠΕ02 – ΠΕ02

ΠΕ02 – ΠΕ02

ΠΕ02 - ΠΕ02

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Κατά την πρώτη χρονιά συμμετοχής του σχολείου μας στο ερευνητικό-πilotικό πρόγραμμα «Το Σχολείο ως Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης (ΟΚΜ)», τέθηκαν συγκεκριμένοι στόχοι που ανταποκρίνονται στο πνεύμα του προγράμματος και στην ανάγκη για συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Πρωταρχικός στόχος ήταν η ενίσχυση της κουλτούρας συνεργασίας και της επαγγελματικής μάθησης εντός του σχολικού περιβάλλοντος, μέσα από την καλλιέργεια εμπιστοσύνης, την ανταλλαγή εμπειριών και την προώθηση του αναστοχασμού. Παράλληλα, επιδιώχθηκε η εισαγωγή και δοκιμή συνεργατικών μορφών διδασκαλίας, όπως η παρατήρηση και η συνδιδασκαλία μεταξύ συναδέλφων, με στόχο τη διαθεματική σύνδεση μαθημάτων και την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας των μαθητών.

Επιπλέον, επιδιώχθηκε η ενίσχυση του επαγγελματικού ρόλου των εκπαιδευτικών μέσα από την αυτοπαρατήρηση, την αξιοποίηση εργαλείων όπως το SWOT analysis, και την ανάδειξη της δυναμικής της επαγγελματικής μάθησης μέσω της συνεργασίας. Έμφαση δόθηκε επίσης στη δημιουργία θετικού παιδαγωγικού κλίματος, στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών.

Τέλος, κεντρική επιδίωξη αποτέλεσε η ενίσχυση της ταυτότητας του σχολείου ως οργανισμού μάθησης, όπου όχι μόνο οι μαθητές αλλά και οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν ως μέλη μιας κοινότητας που εξελίσσεται, μαθαίνει και ανατροφοδοτείται συνεχώς.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση της συνεργατικής πρακτικής στο πλαίσιο του ΟΚΜ ξεκίνησε με τους μαθητικούς περιπάτους και την πρώτη φάση δημιουργίας ομάδων που βασίστηκαν κυρίως στη διάθεση, την επιστημονική συνάφεια και τη θετική στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη συνεργασία. Το κλίμα εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού ενίσχυσε τη δέσμευση και την αίσθηση κοινής προσπάθειας. Ο ρόλος της Διευθύντριας ήταν υποστηρικτικός και διακριτικός, ενθαρρύνοντας χωρίς να επιβάλλει, κάτι που λειτούργησε θετικά για την ενεργοποίηση των συμμετεχόντων.

Οι δράσεις μαθησιακού περιπάτου και ανοιχτής τάξης συνέβαλαν στη δημιουργία κοινού πεδίου αναστοχασμού και παρατήρησης της πρακτικής διδασκαλίας, με θετική αποδοχή. Η παρατήρηση διδασκαλίας πραγματοποιήθηκε με σεβασμό και επαγγελματισμό, και συνοδεύτηκε από στοχευμένη ανατροφοδότηση, η οποία λειτούργησε ενισχυτικά και όχι επικριτικά. Μέσα από τις συναντήσεις προέκυψε παραγωγή και ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού, παρουσιάσεων, θεμάτων αξιολόγησης και εργαστηριακών προτάσεων. Μεγάλο ενδιαφέρον και ανταπόκριση ωστόσο είχε η σειρά των συνδιδασκαλιών που υλοποιήθηκαν με πρωτοβουλίες των συναδέλφων κυρίως σε διαθεματικές προσεγγίσεις διδακτικών αντικειμένων.

Τέλος, οι συναντήσεις ανατροφοδότησης προσέφεραν χώρο για αναστοχασμό, έκφραση προβληματισμών και αναγνώριση καλών πρακτικών. Συνολικά, η εμπειρία ήταν θετική, με προοπτικές διατήρησης και εμβάθυνσης της συνεργασίας στο μέλλον, παρά τις αναμενόμενες προκλήσεις όπως η διαχείριση χρόνου ή η εξισορρόπηση επιμέρους διδακτικών προτεραιοτήτων.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Παρά τη θετική δυναμική και τη γόνιμη συνεργασία που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος ΟΚΜ, η εφαρμογή της συνεργατικής πρακτικής δεν υπήρξε απολύτως απρόσκοπτη. Μια από τις βασικότερες προκλήσεις αφορούσε τον προγραμματισμό κοινών διαθέσιμων ωρών. Η εύρεση κοινής «κενής ώρας» για προετοιμασία, συνάντηση ή παρατήρηση διδασκαλίας αποδείχθηκε δύσκολη, ιδίως για εκπαιδευτικούς με βαρύ εβδομαδιαίο ωράριο (23 ώρες), καθώς οι ώρες τους ήταν ήδη κατακερματισμένες. Αυτό οδήγησε σε ανάγκη ευελιξίας και οργάνωσης σε περιβάλλον περιορισμένων χρονικών πόρων.

Επιπλέον, κατά το β' εξάμηνο, διαπιστώθηκε μια μικρή ύφεση στη συχνότητα και ένταση των δράσεων, κυρίως λόγω της συσσώρευσης διοικητικού και διδακτικού φόρτου (π.χ. εξετάσεις, επιτηρήσεις, τελικές αξιολογήσεις), γεγονός που επιβράδυνε τη συνέπεια του ρυθμού συνεργασίας. Παρότι η πρόθεση και το θετικό κλίμα παρέμειναν, η πρακτική εφαρμογή επηρεάστηκε.

Παρά τις προκλήσεις αυτές, η εμπειρία έδειξε ότι η συνεργατική κουλτούρα μπορεί να ανθίσει ακόμα και σε απαιτητικά περιβάλλοντα, αρκεί να υπάρχει διάθεση, εμπιστοσύνη και διοικητική υποστήριξη. Η αναγνώριση των δυσκολιών αυτών μπορεί να οδηγήσει σε πιο ρεαλιστικό προγραμματισμό για τα επόμενα έτη.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η συμμετοχή του σχολείου μας στο πρόγραμμα ΟΚΜ υπήρξε μια ιδιαίτερα γόνιμη και πολυεπίπεδη εμπειρία επαγγελματικής και οργανωσιακής μάθησης. Οι στόχοι του προγράμματος, όπως η ενίσχυση της συλλογικής κουλτούρας, της διαδραστικής και κατά καιρούς παιγνιώδους μάθησης και της επανεξέτασης των παιδαγωγικών πρακτικών μέσω συνεργασιών και στοχασμού, άρχισαν σταδιακά να υλοποιούνται και να γίνονται αντιληπτοί στην καθημερινή λειτουργία του σχολείου.

Ο ρόλος της διεύθυνσης ήταν καταλυτικός, καθώς λειτούργησε υποστηρικτικά και εμπνευστικά, ενισχύοντας τις πρωτοβουλίες των εκπαιδευτικών και διαμορφώνοντας ευνοϊκό κλίμα εμπιστοσύνης και διαλόγου. Η ποιότητα των σχέσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών βελτιώθηκε, ενώ η διαθεσιμότητα και η αλληλοϋποστήριξη αναπτύχθηκαν σε ένα κλίμα αμοιβαιότητας και επαγγελματισμού.

Ως προς την επαγγελματική ανάπτυξη, η αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων, η παρατήρηση διδασκαλίας, ο διαμοιρασμός υλικού και οι κοινοί στοχασμοί συνέβαλαν ουσιαστικά στην ενίσχυση του παιδαγωγικού και διδακτικού ρεπερτορίου. Παρά τις επιμέρους οργανωτικές δυσκολίες, η ικανοποίηση των συμμετεχόντων ήταν υψηλή, γεγονός που καταδεικνύει ότι η επένδυση σε κοινές πρακτικές μάθησης και επαγγελματικού διαλόγου ενισχύει το σχολείο ως ζωντανό, μαθαίνοντα οργανισμό.

Η συμμετοχή στο ΟΚΜ λειτούργησε τελικά όχι μόνο ως ευκαιρία ανάπτυξης, αλλά και ως προετοιμασία για τη σταδιακή ενσωμάτωση μιας κουλτούρας επαγγελματικής συνεργασίας στην καθημερινότητα του σχολείου.

8^ο Γυμνάσιο Αμαρουσίου «Η Αγία Φιλοθέη»

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Η Σχολική Μονάδα έχει σαφή στρατηγική επιλογή ύπαρξης και πορείας την προσέγγιση του Ερευνητικού και Πιλοτικού Προγράμματος σε ό,τι αφορά τους στόχους, μεθόδους και προσδοκώμενα αποτελέσματα. Η συμμετοχή στο ως άνω πρόγραμμα προσέφερε, μεταξύ άλλων, αύξηση του μαθητικού πληθυσμού καθώς η σχολική καθημερινότητα εμπλουτίζεται και ενδυναμώνεται στην κατεύθυνση του συνεχούς αναστοχασμού, της αλληλεπίδρασης, του διαμοιρασμού, της εκμάθησης, της ανατροφοδότησης και του μετασχηματισμού των εκπαιδευτικών, άρα και της σχολικής κοινότητας.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πρόγραμμα μετείχε το σύνολο των εκπαιδευτικών, δεικνύοντας ότι το σχολείο νοείται όχι απλώς ένα άθροισμα των συντελεστών του αλλά κάτι υπέρτερο και δυναμικά εξελισσόμενο. Υπηρέτησαν 24 εκπαιδευτικοί, συγκροτήθηκαν 12 ζεύγη εκπαιδευτικών, 4 ομάδες ανά θεματικά αντικείμενα, ήτοι κύκλος Φιλολογικών Μαθημάτων (Ελληνικών και Ξενόγλωσσων), Θετικών Επιστημών, Πληροφορικής και Τεχνολογίας, Πολιτισμού και Δεξιοτήτων. Οι ομάδες συγκροτήθηκαν μετά από συζήτηση και κοινή συμφωνία. Υπήρξε εγκάρσια επικοινωνία καθώς η συμμετοχή στο πρόγραμμα απέκτησε και θεσμική κατοχύρωση καθώς απετέλεσε το ένα από τα δύο σχέδια δράσης για την εσωτερική αξιολόγηση. Όλες οι ειδικότητες συνέβαλαν στο βαθμό της φυσιολογίας των. Ο διεπιστημονικός διάλογος υπήρξε συστηματικός και κατά κοινή ομολογία, αποδοτικός, χωρίς να σημαίνει αυτό ότι δεν μένουν αρκετά που πρέπει να γίνουν και τη νέα χρονιά.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Στρατηγικοί μας στόχοι ήταν

- Η κατάφαση της σημασίας και της δυναμικής των εννοιών της αξιολόγησης και της αυτοαξιολόγησης στην καθημερινή σχολική και διδακτική καθημερινότητα ως επιλογή προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών
- Η προσμονή της ανατροφοδότησης και κριτικής ανάγνωσης όχι μόνο της διδακτικής πορείας αλλά και ενίων διοικητικών πρακτικών
- Η πραγμάτωση της αποτελεσματικότητας του σχεδιασμού και βελτίωσης του σχολείου σε θέματα διδασκαλίας, ενδοσχολικής επιμόρφωσης, προγραμματισμού θεματικά προσανατολισμένων δράσεων
- Η συνεχής επαφή με την επιστημονική ομάδα του προγράμματος
- Η αξιοποίηση και διάχυση της συμμετοχής μας ως παραδείγματος καλής πρακτικής τόσο στο συστεγαζόμενο Λύκειο όσο και σε όμορα Δημοτικά Σχολεία από τα οποία λαμβάνουμε μαθητές / τριες

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η διαδικασία περιέλαβε 3 πυλώνες (θεματικά και χρονικά)

- Ημερίδα που πραγματοποιήθηκε κατά μήνα Δεκέμβριο προκειμένου να παρουσιαστεί η φυσιολογία του προγράμματος, να απαντηθούν ερωτήματα, να μελετηθεί το υποστηρικτικό υλικό και να συγκροτηθούν ομάδες εργασίας
- Συγκρότηση ομάδων, όπως περιεγράφησαν πιο πάνω, και ζευγών βάσει των επιλογών και σχέσεων των εκπαιδευτικών δίνοντας έμφαση στη συνεργασία ανθρώπων που δεν γνωρίζονταν μεταξύ των.
- Ενίσχυση και ενδυνάμωση του κλίματος στο Σύλλογο των Διδασκόντων και Διδασκουσών λαμβάνοντας υπόψιν μας ότι 6 εκπαιδευτικοί συμπλήρωναν πλήρες ωράριο και οι άλλοι 18 σε άλλα σχολεία με αποτέλεσμα να χρειάζεται η οικοδόμηση διαύλων επικοινωνίας. Η συμβολή της επιστημονικής επιτροπής ήταν σημαντική στην κατεύθυνση πρότασης τεχνικών και μεθόδων επίτευξης των ως άνω.
- Συστηματική και αδιαπραγμάτευτη υλοποίηση των μαθησιακών περιπάτων, των ανοικτών τάξεων, του διαμοιρασμού και της παρατήρησης, της παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού, της αλλαγής ρόλων, των συναντήσεων ανατροφοδότησης την τελευταία Παρασκευή εκάστου μήνα αλλά και ένιες φορές ενδιάμεσα.
- Τελική συνεδρίαση απολογισμού και κατάθεσης σκέψεων και προβληματισμού.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Οι δυσκολίες εντοπίστηκαν

- A. στο γεγονός ότι 18 από τους 24 εκπαιδευτικούς συμπλήρωναν στη σχολική μονάδα από 2 έως και 8 ώρες με αποτέλεσμα μέχρι την παγίωση του ωρολογίου προγράμματος, να χρειαστούν παρεμβάσεις ενίσχυσης του κλίματος μετά του Συλλόγου των Εκπαιδευτικών
- B. στο γεγονός ότι η έννοια της αξιολόγησης έχει ένα διφορούμενο πρόσημο αν και στην πράξη αποδείχθηκε ότι στο ως άνω πρόγραμμα αξιολογούνται διαδικασίες

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η συμμετοχή στο πρόγραμμα κρίθηκε άκρως απαραίτητη, αποδοτική, ενισχυτική του ρόλου των εκπαιδευτικών.

Στα θέματα της Οργανωσιακής Μάθησης και του ρόλου της Ηγεσίας αναδείχθηκε η σημαντική συμβολή των στο κλίμα και τις σχέσεις στο σχολείο.

Επαναπροσδιορίστηκε ο ρόλος της επαγγελματικής μάθησης. Προσέλαβε θεσμικό χαρακτήρα με την έννοια του σχεδίου δράσης, ανέδειξε τη προσφορά της στην επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών.

Με βάση την ομόφωνη προσέγγιση των εκπαιδευτικών ο βαθμός ικανοποίησής των είναι «εξαιρετικός» λαμβάνοντας υπ όψιν ότι για 3^η συνεχή χρονιά μετέχουμε του προγράμματος, επομένως έχει οικοδομηθεί αντίστοιχη κουλτούρα.

13^ο Γυμνάσιο Καλλιθέας

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το Σχολείο ανήκει στο Δήμο Καλλιθέας και φοιτούν 191 μαθητές, από τους οποίους οι 47 είναι αλλοδαποί, λόγω της χωροταξικής θέσης του σχολείου. Οι καθηγητές που υπηρετούν πλήρως ωραρίου στο σχολείο είναι 20 και υπάρχουν και 10 εκπαιδευτικοί από τις περισσότερες ειδικότητες που συμπληρώνουν λίγες ώρες. Στο σχολείο λειτουργούν 9 τμήματα, 3 σε κάθε τάξη. Λειτουργούν επίσης και 3 τμήματα ένταξης, 1 για κάθε τάξη καθώς επίσης υπάρχουν 3 μαθητές της Α' τάξης και 3 μαθητές της Β' τάξης που έχουν παράλληλη στήριξη.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Αριθμός εκπαιδευτικών: 10

Ομάδες: 4

Ειδικότητες: ΠΕ01, ΠΕ02, ΠΕ03, ΠΕ04, ΠΕ05, ΠΕ78, ΠΕ83

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

- Συμμετοχή στη δόμηση της γνώσης με αρκετούς βιωματικούς τρόπους
- Καλλιέργεια της ενσυναίσθησης
- Αλληλοϋποστήριξη και δημιουργικότητα
- Συνεχής φροντίδα των μελών
- Επικοινωνία στο πλαίσιο μοιράσματος εμπειριών
- Οργάνωση της διαδικασίας της ετεροπαρατήρησης, με βάση τα κοινά κίνητρα, τις ικανότητες και τις ανάγκες των μελών
- Δημιουργία μιας κοινής ταυτότητας ανάμεσα στα ζεύγη συνεργασίας

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Αρχικά στο πρώτο στάδιο αξιοποιήθηκε ο “μαθησιακός περίπατος” και μπορέσαμε να μάθουμε πολλά, μέσα από αυτές τις δυναμικές σχέσεις. Επίσης διασφαλίστηκε ένα πλαίσιο συνεξέλιξης στην προσωπική μας ανάπτυξη, αλλά και τη μάθησή μας ως εκπαιδευτικοί. Οι συμμετέχοντες χωρίστηκαν σε μικρές ομάδες με συγκεκριμένους ρόλους (παρατηρητές,

ερευνητές, συντονιστές). Ο περίπατος πραγματοποιήθηκε στον χώρο του σχολείου δηλαδή σε αίθουσες, εργαστήρια, βιβλιοθήκη αλλά και στον σχολική αυλή. Οι μαθητές κλήθηκαν να παρατηρήσουν συγκεκριμένα στοιχεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως η αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητών αλλά και μαθητών κι εκπαιδευτικών. Με τον μαθησιακό περίπατο ενισχύθηκε η παρατηρητικότητα όλων και η κριτική σκέψη. Επίσης δημιουργήθηκε ένα θετικό κλίμα και ενεργοποιήθηκε το ενδιαφέρον όλων των συμμετεχόντων.

Στη συνέχεια προχωρήσαμε στο στάδιο του “Αυτοστοχασμού”, και με τη βοήθεια της τεχνικής “swot Analysis”, μπορέσαμε να αναπτύξουμε συνεργασίες, με επιτυχία, αποδεχόμενοι όλοι μας ότι δεν υφίσταται καμία “Αυθεντία”, καμία αντίσταση από αυτή. Συμφωνήθηκε επίσης η αυτονομία του καθενός με σεβασμό αλλά και η αλληλεξάρτηση μας. Στο στάδιο αυτό έγινε η αξιολόγηση των προσωπικών μας εμπειριών και δημιουργήθηκαν τα ζεύγη συνεργασίας με βάση τα κοινά κίνητρα, τις ικανότητες και τις ανάγκες των μελών για να φτάσουμε στο τρίτο στάδιο.

Ακολούθησε το στάδιο της «Παρατήρησης», που αποτέλεσε το πιο δυναμικό στάδιο, καθώς οι συμμετέχοντες εφάρμοσαν στην πράξη όσα έμαθαν. Στο στάδιο αυτό υπήρξε ενεργή συμμετοχή μαθητών κι εκπαιδευτικών κι έγινε καταγραφή συμπεριφορών, αλληλεπιδράσεων και στοιχείων της διδασκαλίας που ενισχύουν τη μάθηση.

Σε όλα τα στάδια ο ρόλος της ηγεσίας ήταν κομβικός, καθώς άνοιξε διαύλους επικοινωνίας, καλλιέργησε την αίσθηση της συλλογικότητας και της υποστήριξης και ενθάρρυνε την οργανωσιακή καινοτομία.

Στο τέταρτο στάδιο της «Ανατροφοδότησης», αυτή δε λειτούργησε ως διαδικασία ελέγχου, αλλά ως εργαλείο εμπύχωσης και ενίσχυσης της συνειδητής παιδαγωγικής πράξης. Αποτέλεσε καταλύτη για την κατανόηση των μετασχηματισμών που συντελέστηκαν σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Οι δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος εστιάζονται:

1. Διστακτικότητα εκπαιδευτικών υπό τον φόβο της αξιολόγησης
2. Μικρή συμμετοχή ορισμένων μαθητών, λόγω διστακτικότητας
3. Περιορισμένος χρόνος για ανάλυση και συζήτηση των παρατηρήσεων εξαιτίας των καθημερινών αλλαγών του προγράμματος που ακύρωναν τα κοινά κενά των συμμετεχόντων ανά ομάδα
4. Αδυναμία ορισμένων να εντοπίσουν ξεκάθαρα τα στοιχεία που παρατήρησαν
5. Έλλειψη ικανού χρόνου κι εξοπλισμού για τις δραστηριότητες

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πρόγραμμα που εφαρμόστηκε αποτέλεσε ένα ζωντανό παράδειγμα κοινοτικής μάθησης και μετασχηματιστικής πρακτικής. Καθώς, σύμφωνα με τον Piaget « η αποστολή της εκπαίδευσης είναι να δημιουργεί ανθρώπους ικανούς να καινοτομούν», οι εκπαιδευτικοί έγιναν φορείς αλλαγής και το σχολείο μετατράπηκε σε πεδίο εξέλιξης. Διαφάνηκε ότι οι στόχοι του σχολείου δεν εστιάζουν μόνο στη μάθηση των μαθητών, όπως είναι οι βαθμολογίες και οι επιδόσεις τους στα τεστ και τα διαγωνίσματα, αλλά σε μία ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη.

Οι εκπαιδευτικοί μοιράστηκαν το όραμα της βελτίωσης του σχολείου και συμμετείχαν ενεργά στη δημιουργία υψηλών προσδοκιών με απώτερο σκοπό την επιτυχία και ευτυχία των μαθητών τους. Στο κομμάτι των κοινών προσωπικών πρακτικών και παρατηρώντας ο ένας τον άλλον δόθηκε αμοιβαία ενθάρρυνση, εμφανίστηκαν αμφίδρομες σχέσης σε κατ' ιδίαν συζητήσεις και μοιράστηκαν πληροφορίες από εργασίες των μαθητών με στόχο τη συνολική βελτίωση της σχολικής μονάδας.

Καταλήγοντας συνοπτικά στα οφέλη του προγράμματος με την βοήθεια του κριτικού αναστοχασμού, επιτεύχθηκαν τα παρακάτω:

1. Δημιουργήθηκε μια συνεργατική κουλτούρα στο σχολείο μας με την οικοδόμηση ενός κοινού οράματος.
2. Δόθηκε η δυνατότητα να αποτελέσουμε κι εμείς έναν φορέα διαμόρφωσης και άσκησης της εκπαιδευτικής πολιτικής, όπως στην εκχώρηση αρμοδιοτήτων για τη λήψη αποφάσεων στην εκπαιδευτική μας μονάδα.
3. Το όραμα για ένα σχολείο που λειτουργεί ως ζωντανός οργανισμός με εστίαση στην ολόπλευρη ανάπτυξη κάθε μαθητή καθώς και η λήψη αποφάσεων που στηρίχτηκε στη συλλογικότητα, αποτέλεσαν τη βάση όλων των δράσεων.

1ο Γυμνάσιο Μεταμόρφωσης Αττικής

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

1ο Ημερήσιο Γυμνάσιο Μεταμόρφωσης
Εκπαιδευτικό προσωπικό: 42 άτομα
Μαθητικό δυναμικό: 283 μαθητές/τριες

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Συνολικά έξι (6) εκπαιδευτικοί / 3 ομάδες των 2 ατόμων

Ειδικότητες: ΠΕ02 – Φιλολόγος
ΠΕ03 – Μαθηματικός ΕΑΕ
ΠΕ04.01 – Φυσικός ΕΑΕ
ΠΕ04.02 – Χημικός
ΠΕ04.05 – Γεωλόγος
ΠΕ78 – Κοινωνικών Επιστημών

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Οι στόχοι που τέθηκαν:

- Ενίσχυση της συνεργασίας των εκπαιδευτικών μέσω της επαγγελματικής μάθησης.
- Δημιουργία κουλτούρας ανταλλαγής εμπειριών και διδακτικού υλικού.
- Καλλιέργεια κλίματος αλληλοϋποστήριξης και εμπιστοσύνης.
- Βελτίωση των παιδαγωγικών πρακτικών μέσω αναστοχασμού και παρατήρησης.
- Δημιουργία κοινότητας μάθησης στο σχολικό περιβάλλον.
-

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η εφαρμογή του προγράμματος ξεκίνησε με τη συμμετοχή εκπαιδευτικών με βάση τη διαθεσιμότητα και την επιθυμία συμμετοχής. Ο/Η κάθε εκπαιδευτικός που συμμετείχε στο πρόγραμμα συμπλήρωσε το εργαλείο αυτοστοχασμού.

Ο μαθησιακός περίπατος και οι ανοιχτές τάξεις συνέβαλαν στον εντοπισμό και την ανταλλαγή καλών πρακτικών στο παιδαγωγικό και διδακτικό πεδίο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Το κλίμα συνεργασίας ενισχύθηκε από την αμοιβαία εμπιστοσύνη και τον ανοιχτό διάλογο. Ο διευθυντής διαδραμάτισε υποστηρικτικό ρόλο συμμετέχοντας και ο ίδιος στο πρόγραμμα. Η συζήτηση γύρω από τις εμπειρίες και την αντιμετώπιση των

δυσκολιών κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας ενίσχυσε την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών. Ακολούθησε η δημιουργία ομάδων και οι προδιδακτικές συναντήσεις μεταξύ των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών.

Οι ετεροπαρατηρήσεις έγιναν με βάση «ΚΛΕΙΔΕΣ», που διαμόρφωσε η κάθε ομάδα, επιτρέποντας την στοχευμένη και οργανωμένη παρατήρηση του μαθήματος και στη συνέχεια την ουσιαστική ανατροφοδότηση. Οι εναλλαγές ρόλων (παρατηρητή-παρατηρούμενου) προώθησαν την καλύτερη συνεργασία μέσω της κατανόησης διαφορετικών προσεγγίσεων της ίδιας κατάστασης. Οι συναντήσεις ανατροφοδότησης λειτούργησαν εποικοδομητικά και ενίσχυσαν την αναστοχαστική σκέψη.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Η κυριότερη δυσκολία που καταγράφηκε ήταν ο περιορισμένος χρόνος εντός ωρολογίου προγράμματος και η δυσκολία στον συγχρονισμό των ομάδων.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πρόγραμμα συνέβαλε ουσιαστικά στην οικοδόμηση κουλτούρας συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών του σχολείου.

- Ο Διευθυντής του σχολείου συμμετείχε στο πρόγραμμα με αποτέλεσμα να υποστηρίζει ενεργά τις διαδικασίες και να καλλιεργεί κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας.
- Η επαγγελματική μάθηση ενισχύθηκε μέσω του διαλόγου και της πρακτικής εφαρμογής, καθώς οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν δεξιότητες αναστοχασμού και παρατήρησης.
- Οι εκπαιδευτικοί αντάλλαξαν καλές πρακτικές, βοηθώντας την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου.
- Όλοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο πρόγραμμα εξέφρασαν την ικανοποίησή τους και την πρόθεση να ενσωματώσουν την συνεργατική κουλτούρα στην επαγγελματική τους πορεία.

3ο Γυμνάσιο Νίκαιας

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολείο μας είναι Γυμνάσιο μεσαίου μεγέθους, το οποίο λειτουργεί στην περιοχή της Νίκαιας, με σταθερή συμμετοχή σε καινοτόμες δράσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα (Erasmus, e-twinning, μαθητικά συνέδρια κλπ) . Χαρακτηρίζεται από συνεργατική κουλτούρα μεταξύ των εκπαιδευτικών και διαρκή επιδίωξη επαγγελματικής ανάπτυξης.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν εκπαιδευτικοί:

6 εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ02 (Φιλολογίας),
1 εκπαιδευτικός ειδικότητας ΠΕ06 (Αγγλικής),
1 εκπαιδευτικός ειδικότητας ΠΕ04.01 (Φυσικών)
2 εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ04.02 (Χημικών)
1 εκπαιδευτικός ειδικότητας ΠΕ05 (Γαλλικών)
1 εκπαιδευτικός ειδικότητας ΠΕ03 (Μαθηματικών)
1 εκπαιδευτικός ειδικότητας ΠΕ11 (Φυσικής Αγωγής)
1 εκπαιδευτικός ειδικότητας ΠΕ79.01 (Μουσικής)
1 εκπαιδευτικός ειδικότητας ΠΕ80 (Οικιακής Οικονομίας), καθώς και φιλοξενούμενοι εκπαιδευτικοί από την Τουρκία. Οι εκπαιδευτικοί οργανώθηκαν σε μικρές ομάδες συνεργασίας για την υλοποίηση ετεροπαρατηρήσεων και κοινών μαθημάτων.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

- Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων.
- Ανάπτυξη κουλτούρας ανοιχτής παρατήρησης και ανατροφοδότησης.
- Καλλιέργεια διαπολιτισμικής συνείδησης μέσω συνεργασίας με ξένους εκπαιδευτικούς.
- Επαγγελματική μάθηση μέσα από αμοιβαία παρακολούθηση και ανταλλαγή πρακτικών.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η εφαρμογή ξεκίνησε με δημιουργία ομάδων, συμφωνία στόχων και καλλιέργεια θετικού κλίματος εμπιστοσύνης. Πραγματοποιήθηκαν μαθήματα συνδιδασκαλίας (ανάλυση και δημιουργική γραφή ποιημάτων από φιλόλογο και καθηγήτρια Αγγλικών, συνδιδασκαλία

στα μαθήματα Γεωγραφία, Λογοτεχνία, Ιστορία από φιλόλογο του σχολείου και επισκέπτη εκπαιδευτικό, Βιολογία από εκπαιδευτικό του σχολείου και επισκέπτη εκπαιδευτικό), καθώς και ετεροπαρατηρήσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών του σχολείου με αλλαγή ρόλου στο Β' τετράμηνο αλλά και μεταξύ Ελλήνων και ξένων εκπαιδευτικών. Διδάχθηκαν μαθήματα με παρόντες Τούρκους εκπαιδευτικούς και έγινε ανταλλαγή πρακτικών. Ακολούθησαν συναντήσεις ανατροφοδότησης και καταγραφή καλών πρακτικών. Ο ρόλος της διεύθυνσης υπήρξε υποστηρικτικός και ενθαρρυντικός σε όλα τα στάδια.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Ορισμένες οργανωτικές δυσκολίες σχετίζονταν με τον συγχρονισμό ωρολογίων προγραμμάτων για τις ετεροπαρατηρήσεις. Επίσης, η γλωσσική επικοινωνία με τον ξένο εκπαιδευτικό απαιτούσε αυξημένη προσοχή και μεταγλωσσική διαμεσολάβηση. Παρά τις αρχικές επιφυλάξεις, οι παιδαγωγικές συνεργασίες εξελίχθηκαν θετικά.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πρόγραμμα συνέβαλε ουσιαστικά στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, την ανταλλαγή καινοτόμων πρακτικών και την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ συναδέλφων. Η οργανωσιακή μάθηση ενισχύθηκε, καθώς αυξήθηκε η διάθεση για διαμοιρασμό γνώσεων και αναστοχασμό. Ο ρόλος της διεύθυνσης υπήρξε καθοριστικός για τη δημιουργία κουλτούρας εμπιστοσύνης. Η εμπειρία της διαπολιτισμικής παρατήρησης θεωρήθηκε από τους συμμετέχοντες ιδιαίτερα εμπλουτιστική και παραδείγματα καλών πρακτικών μπορούν να αξιοποιηθούν ευρύτερα στη σχολική μονάδα.

3ο Γυμνάσιο Κηφισιάς

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το δυναμικό του σχολείου είναι 310 μαθητές και 40 καθηγητές, μόνιμοι και αναπληρωτές. Στο σχολείο υπηρετούν μία νοσηλεύτρια και μία ψυχολόγος. Το σχολείο παρουσιάζει μεγάλη εξωστρέφεια όσον αφορά τα εκπαιδευτικά προγράμματα και το άνοιγμά του στην κοινότητα.

Υπάρχει κλίμα εμπιστοσύνης στο Σύλλογο Εκπαιδευτικών και η Διεύθυνση ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς για επιμόρφωση και συμμετοχή σε προγράμματα.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 3 εκπαιδευτικοί, ειδικοί ΠΕ01, ΠΕ02 και ΠΕ06

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

- Ενίσχυση της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών
- Καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας και εμπιστοσύνης
- Να δημιουργηθεί ένα υποστηρικτικό περιβάλλον όπου οι εκπαιδευτικοί ανταλλάσσουν ιδέες, τεχνικές και εμπειρίες με στόχο τη συλλογική βελτίωση.
- Βελτίωση της ενεργοποίησης και συμμετοχής των μαθητών
- Προώθηση διαθεματικής προσέγγισης και καινοτομίας

4. Παρουσίαση τις διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Έγινε ενημέρωση στο Σύλλογο Εκπαιδευτικών για το πρόγραμμα από τη Διευθύντρια και Υποδιευθύντρια του σχολείου οι οποίες είχαν παρακολουθήσει τη σχετική ημερίδα. Κάποιοι εκπαιδευτικοί ενδιαφέρθηκαν.

Η σύσταση των ομάδων βασίστηκε σε κοινά ενδιαφέροντα και τη διάθεση για συνεργασία, γεγονός που ενίσχυσε το θετικό κλίμα και τη δυναμική μεταξύ των μελών.

Ο ρόλος του Διευθυντή υπήρξε καθοριστικός ως προς τη δημιουργία τις υποστηρικτικού πλαισίου, όπου οι εκπαιδευτικοί αισθάνθηκαν ασφαλείς να πειραματιστούν και να ανοιχτούν στη διαδικασία ανατροφοδότησης.

Έγιναν οι μαθησιακοί περίπατοι και οι παρατηρήσεις.
Δυστυχώς από τους πέντε συμμετέχοντες καθηγητές οι δύο αποχώρησαν και τελικά το πρόγραμμα υλοποιήθηκε μόνο από τρεις.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Οι δυσκολίες αφορούν το ωρολόγιο πρόγραμμα και το συγχρονισμό των εκπαιδευτικών. Όμως, κάποιοι εκπαιδευτικοί δήλωσαν από την αρχή ότι δεν θα ανοίξουν την τάξη τους κατά το μαθησιακό περίπατο.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η σχολική μονάδα έχει καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για την προώθηση συνεργατικών πρακτικών και την ενίσχυση της επαγγελματικής μάθησης των εκπαιδευτικών. Μέσα από στοχευμένα προγράμματα παρατήρησης διδασκαλίας και ανταλλαγής καλών πρακτικών, έχει δημιουργηθεί σταδιακά ένα κλίμα εμπιστοσύνης και αλληλοστήριξης μεταξύ των εκπαιδευτικών.

Η ηγεσία υποστήριξε τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών. Μάλιστα στο πρόγραμμα συμμετείχαν η Διευθύντρια και η Υποδιευθύντρια.

Δυστυχώς ο χρόνος ήταν περιορισμένος. Η φετινή χρονιά ήταν η πρώτη χρονιά συμμετοχής τους με περιορισμένο αριθμό καθηγητών και έγινε μόνο μια συνδιδασκαλία. Του χρόνου, όμως, θα ξεκινήσουμε από την αρχή και θα εμπλέξουμε όλο το σχολείο, γιατί πιστεύουμε στην ανοιχτή τάξη και στην κουλτούρα του διαμοιρασμού της γνώσης.

1ο Γυμνάσιο Ραφήςνας

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

1^ο Γυμνάσιο Ραφήςνας

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν συνολικά 9 εκπαιδευτικοί, οργανωμένοι σε πέντε ομάδες με βάση τη γνωστική τους ειδικότητα και το πεδίο παρέμβασης. Συγκεκριμένα λειτούργησαν οι εξής ομάδες:

- Μαθηματικοί (ΠΕ03): 3 εκπαιδευτικοί
- Γεωγραφίας/Γεωγραφίας – Χημικοί (ΠΕ80 και ΠΕ04.02): 2 εκπαιδευτικοί
- Πληροφορικής (ΠΕ86): 2 εκπαιδευτικοί
- Εργαστηρίων Δεξιοτήτων (ΠΕ86 και ΠΕ81): 2 εκπαιδευτικοί
- Ειδικής Αγωγής (ΠΕ03.50 και ΠΕ02.50): 2 εκπαιδευτικοί

Η σύσταση των ομάδων ευνόησε τη διεπιστημονική προσέγγιση και τη συνεργασία μεταξύ διαφορετικών πεδίων.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

- Ενίσχυση της ενδοσχολικής συνεργασίας και της κουλτούρας του επαγγελματικού διαλόγου.
- Υποστήριξη των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών μέσα από την καθοδήγηση και τη συνδιδασκαλία.
- Δημιουργία καινοτόμου και βιωματικού εκπαιδευτικού υλικού.
- Ενσωμάτωση των αρχών της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, της Πολιτειότητας και της αξιοποίησης ψηφιακών εργαλείων.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η διαδικασία υλοποίησης ξεκίνησε με την κατανομή των εκπαιδευτικών σε ομάδες κοινών ή συμπληρωματικών ενδιαφερόντων. Η συμμετοχή ήταν εθελοντική και βασίστηκε στο αίσθημα εμπιστοσύνης και σεβασμού μεταξύ των μελών. Η Διεύθυνση και η μέντορας υποστήριξε τη διαδικασία με διευκολύνσεις στον προγραμματισμό των συναντήσεων και την αναγνώριση του παιδαγωγικού χαρακτήρα της δράσης.

Πραγματοποιήθηκαν μαθησιακοί περίπατοι και παρατηρήσεις διδασκαλίας με χρήση προσαρμοσμένων εργαλείων (κλείδες του προγράμματος), ενώ εφαρμόστηκαν ποικίλες

μορφές διαμοιρασμού (παρακολούθηση, συνδιδασκαλία, ανάπτυξη υλικού). Οι ανατροφοδοτικές συναντήσεις λειτούργησαν με γόνιμο τρόπο και συνέβαλαν στον συλλογικό αναστοχασμό και στη διαμόρφωση προτάσεων για τη βελτίωση της διδασκαλίας.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Παρά τη γενικά θετική ανταπόκριση, εντοπίστηκαν προκλήσεις όπως:

- Περιορισμένος κοινός χρόνος συνεργασίας λόγω ωρολογίου προγράμματος.
- Αυξημένες διοικητικές και εξωδιδασκτικές υποχρεώσεις ορισμένων συμμετεχόντων.
- Αναγκαία η εξοκείωση με νέα εργαλεία παρατήρησης και αξιολόγησης.
- Διαφορετικά επίπεδα εμπειρίας μεταξύ των μελών κάθε ομάδας, που σε ορισμένες περιπτώσεις δυσκόλεψαν την κατανομή ρόλων.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πρόγραμμα συνέβαλε σημαντικά στην ενίσχυση της οργανωσιακής μάθησης και της συλλογικής ευθύνης στο σχολείο. Ενδυνάμωσε τον ρόλο της ηγεσίας ως συντονιστή παιδαγωγικής δράσης, ενίσχυσε τις σχέσεις εμπιστοσύνης και προώθησε τη δημιουργία κοινών προσδοκιών για τη βελτίωση της διδασκαλίας.

Οι νεοδιοριστοί εκπαιδευτικοί ένιωσαν υποστήριξη, ενώ οι εμπειρότεροι αναστοχάστηκαν ουσιαστικά πάνω στον ρόλο τους. Παρατηρήθηκε υψηλός βαθμός ικανοποίησης από όλους τους συμμετέχοντες, καθώς η δράση λειτούργησε ως αφορμή για την καλλιέργεια κουλτούρας επαγγελματικής μάθησης, καινοτομίας και αμοιβαίας ενίσχυσης. Η εμπειρία αυτή μπορεί να αποτελέσει καλή πρακτική με δυνατότητα διάχυσης σε άλλα σχολεία.

**Εκθέσεις Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος
«Το σχολείο ΟΚΜ»**

Δ. Λύκεια, ΕΠΑ.Λ, Ε.Ε.Ε.ΕΚ

4^ο Λύκειο Αιγάλεω

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 4^ο ΓΕΛ Αιγάλεω στεγάζεται από το 2013 σε σύγχρονο κτήριο, συνολικής έκτασης 4.000 τ.μ, σε κεντρικό σημείο τις πόλης, επί τις Ιεράς Οδού, ενώ στο ίδιο κτήριο φιλοξενούνται τα Εσπερινά Σχολεία του Αιγάλεω (Γυμνάσιο και Λύκειο), λόγω ακαταλληλότητας του κτηρίου στο οποίο στεγάζονταν εξαιτίας ζημιών που έχουν προκληθεί από σεισμό. Πλησίον του Σχολείου και συγκεκριμένα από την πλευρά τις κεντρικής εισόδου, η οποία βρίσκεται επί τις οδού Μυστρά, υπάρχει πάρκο. Η μοντέρνα αρχιτεκτονική σχεδίαση με τους άνετους, φωτεινούς και καθαρούς χώρους, σε συνδυασμό με το πράσινο του περιβάλλοντος χώρου (συμπεριλαμβανομένου του κήπου του Σχολείου) συμβάλλουν στη δημιουργία των βέλτιστων συνθηκών για μάθηση.

Στα επιπλέον χαρακτηριστικά τις σχολικής μονάδας, όσον αφορά τις υλικοτεχνικές υποδομές περιλαμβάνονται: δώδεκα αίθουσες διδασκαλίας, εξοπλισμένες με διαδραστικούς πίνακες και σύνδεση στο διαδίκτυο, εργαστήρια Φυσικών Επιστημών (Φυσικής και Χημείας), αίθουσα Πληροφορικής, αίθουσα Αγγλικών, γραφείο Ψυχολόγου, βιβλιοθήκη, εξοπλισμένη με διαδραστικό πίνακα, εσωτερική αίθουσα γυμναστικής, εξοπλισμένη με όργανα γυμναστικής και τραπέζια πινκ πονκ, αμφιθέατρο χωρητικότητας περίπου 200 θέσεων, πλήρως εξοπλισμένο με σκηνή, μικροφωνική εγκατάσταση, καμαρίνια και κλιματισμό, γήπεδο μπάσκετ, βόλεϊ και ποδοσφαίρου στην αυλή του Σχολείου, μικρός κήπος και ανελκυστήρας.

Κατά το σχολικό έτος 2024-2025 στη σχολική μονάδα φοιτούν διακόσιοι σαράντα οκτώ (248) μαθητές/-ήτριες, κατανεμημένοι/-ες σε έντεκα (11) Τμήματα Γενικής Παιδείας και υπηρετούν τριάντα (30) εκπαιδευτικοί, εκ των οποίων οι δώδεκα (12) είναι τοποθετημένοι με συμπλήρωση ωραρίου.

Από τις αρχές Νοεμβρίου τοποθετήθηκε στο Σχολείο Ψυχολόγος, ο οποίος βρισκόταν στη διάθεση των μαθητών/-τριών για μία ημέρα την εβδομάδα και συγκεκριμένα κάθε Τρίτη. Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί ότι για πρώτη φορά, κατά το σχολικό έτος 2024-2025, υλοποιήθηκε στη σχολική μονάδα πρόγραμμα παράλληλης στήριξης, με την τοποθέτηση τριών εκπαιδευτικών ΕΑΕ (Φιλολόγου, Μαθηματικού και Φυσικού) για τη στήριξη μαθητή τις Α' Τάξης.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Το Σχολείο συμμετέχει στο Πρόγραμμα για δεύτερη συνεχή χρονιά. Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2024-2025 ενεπλάκησαν συνολικά δώδεκα (12) εκπαιδευτικοί, οι οποίοι δημιούργησαν ομάδες μεταξύ τους, είτε ανά ζεύγη (σε περιπτώσεις μαθητικών περιπτώσεων-ετεροπαρατηρήσεων και συνδιδασκαλιών), είτε σε μεγαλύτερες ομάδες με τη συμμετοχή-πρόσκληση και εκπαιδευτικών από όμορα Σχολεία.

Βασικός παράγοντας στη δημιουργία των ομάδων ήταν η εμπλοκή και συνεργασία εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων, στο πλαίσιο του σχεδιασμού και της

υλοποίησης καινοτόμων διδακτικών πρακτικών που βασίζονται στη διαθεματικότητα και τη διεπιστημονικότητα.

Συγκεκριμένα, συνεργάστηκαν σε ομάδες: α) Φιλολόγοι (ΠΕ02) μεταξύ τους, β) Φιλολόγοι (ΠΕ02) και εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών, Αγγλικής Φιλολογίας (ΠΕ06) και Γαλλικής Φιλολογίας (ΠΕ05) και γ) Φιλολόγοι (ΠΕ02) και εκπαιδευτικοί Θετικών Επιστημών, Φυσικός (ΠΕ04.01) και Μαθηματικός (ΠΕ03).

3. Στοχοθεσία

(αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος)

Βασικοί στόχοι που τέθηκαν στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος είναι:

- Η δημιουργία κουλτούρας συνεργασίας στο Σχολείο με την εμπλοκή όσο το δυνατόν περισσότερων εκπαιδευτικών στον σχεδιασμό και την υλοποίηση διδακτικών πρακτικών στο πλαίσιο των «ανοιχτών τάξεων».
- Η ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης και η ταυτόχρονη απομείωση του απομονωτισμού και του «φόβου» της «έκθεσης», μέσα από τη διαμόρφωση κλίματος αλληλουποστήριξης και διάθεσης για διαρκή βελτίωση του ενός μέσα από τον άλλον.
- Προώθηση τις συνεργασίας εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων με έμφαση στη διαθεματικότητα και διεπιστημονικότητα.
- Προώθηση τις συνεργασίας εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε περισσότερα του ενός Σχολεία με στόχο τον «μετασχηματισμό» τους σε «κόμβους» σχολικής δικτύωσης.
- Σχεδιασμός και υλοποίηση καινοτόμων διδακτικών πρακτικών με στόχο την προσέλευση του μαθησιακού ενδιαφέροντος και την εμπλοκή του συνόλου των μαθητών/-τριών στη μαθησιακή διαδικασία.
- Συνδημιουργία και διαμοιρασμός του παραγόμενου εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο τίθεται στη διάθεση της εκπαιδευτικής κοινότητας για μελλοντική αξιοποίηση, αλλά και περαιτέρω εξέλιξη-βελτίωση.
- Σταδιακή μετάβαση από το «άνοιγμα» της σχολικής αίθουσας, στο «άνοιγμα» του Σχολείου στην ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα με τη συμμετοχή εκπαιδευτικών όμορων Σχολείων και τον μετασχηματισμό του συνόλου των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε αυτό σε Δικτυωμένη Επαγγελματική Κοινότητα Μάθησης.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά : δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, εφαρμογή διαμοιρασμού/παρατήρησης, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος δημιουργήθηκαν, όπως προαναφέρθηκε, ομάδες εργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών είτε της ίδιας ειδικότητας (Φιλολόγων), είτε διαφορετικών ειδικοτήτων μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα, συγκροτήθηκαν οι ομάδες:

α) τεσσάρων Φιλολόγων (ΠΕ02) στο πλαίσιο συνδιδασκαλίας διδακτικής εφαρμογής Τεχνητής Νοημοσύνης στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών τις Α' Λυκείου, με συμμετοχή-ετεροπαρατήρηση δύο εκπαιδευτικών γειτονικού Λυκείου, καθώς και του Συμβούλου Παιδαγωγικής Ευθύνης τις οικείας Δ.Δ.Ε.,

β) δύο εκπαιδευτικών, μιας Φιλολόγου (ΠΕ02) και της Φιλολόγου Αγγλικής Γλώσσας (ΠΕ06), στο πλαίσιο συνδιδασκαλίας στην εφαρμογή ποικίλων διδακτικών εφαρμογών, όπως escape room Van Gogh, gallery walk, floor gallery walk, debate games και add movement in the classroom,

γ) τεσσάρων εκπαιδευτικών (δύο εκπαιδευτικοί κλ. ΠΕ02 και δύο κλ. ΠΕ06), στο πλαίσιο συνδιδασκαλίας στην εφαρμογή της διδακτικής πρακτικής escape room στο μάθημα της Ιστορίας- Αναγέννηση,

δ) δύο εκπαιδευτικών (κλ. ΠΕ02 και ΠΕ06) στο πλαίσιο συνδιδασκαλίας που έλαβε τον χαρακτήρα βιωματικής ενδοσχολικής επιμόρφωσης στην εφαρμογή escape room στο μάθημα της Ιστορίας-Μικρασία, με υποστηρικτική συμμετοχή δύο ακόμη εκπαιδευτικών του Σχολείου (κλ. ΠΕ03, ΠΕ06).

Στην διδακτική εφαρμογή συμμετείχαν, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης, ο Σύμβουλος Παιδαγωγικής Ευθύνης τις οικείας Δ.Δ.Ε και φιλόλογοι από όμορα Σχολεία.

ε) Συνδιδασκαλία και ετεροπαρατήρηση Φιλολόγου (ΠΕ02) και μιας εκπαιδευτικού Γαλλικής Γλώσσας (ΠΕ05) στο πλαίσιο εφαρμογής πρακτικής Rotation Stations στο μάθημα της Ιστορίας Β Λυκείου- Άλωση Κωνσταντινούπολης. Η διδακτική πρακτική εφαρμόστηκε αρχικά στο Σχολείο μας με παρατηρήτρια την εκπαιδευτικό της Γαλλικής Γλώσσας (ΠΕ05), η οποία έχει τοποθετηθεί στο Σχολείο για συμπλήρωση ωραρίου και η οποία ακολούθως την εφάρμοσε στο Γυμνάσιο με παρατηρητές αντίστοιχα Φιλολόγο του 4^{ου} ΓΕΛ Αιγάλεω και τους εκπαιδευτικούς του Γυμνασίου που διδάσκουν Ιστορία.

στ) Συνδιδασκαλία Φυσικού (ΠΕ04.01) και Φιλολόγου (ΠΕ02) στο πλαίσιο εφαρμογής διδακτικής πρακτικής escape room στο μάθημα της Φυσικής και της Λογοτεχνίας, με αφετηρία τη διδακτική ενότητα της Φυσικής, Β' Λυκείου «Φως» και

ζ) συνδιδασκαλία και ετεροπαρατήρηση μεταξύ δύο Φιλολόγων (ΠΕ02) και δύο εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων, Αγγλικής Γλώσσας (ΠΕ06) και Οικονομίας (ΠΕ80) στο πλαίσιο εφαρμογής διδακτικής πρακτικής Rotation Stations στο μάθημα των Λατινικών της Β' Λυκείου.

Οι εκπαιδευτικοί συνεργάστηκαν αναπτύσσοντας μεταξύ τους πνεύμα αλληλεγγύης και αλληλοϋποστήριξης, ξεκινώντας από τους «μαθητικούς περιπάτους» και την ετεροπαρατήρηση και προχωρώντας σταδιακά στον σχεδιασμό και την υλοποίηση συνδιδασκαλιών. Κάθε διδακτική παρέμβαση ολοκληρωνόταν με τη μετάβαση στο στάδιο του κριτικού αναστοχασμού και της ανατροφοδότησης μέσω της συμπλήρωσης φύλλων εργασίας, κλείδας παρατήρησης ή/και ερωτηματολογίου.

Ως προς τη διαδικασία που ακολουθήθηκε, σε καθεμιά από τις κυριότερες εφαρμογές, αναφέρονται συνοπτικά τα εξής:

Τον Οκτώβριο εφαρμόστηκε στο μάθημα των Αγγλικών της Α' Λυκείου ένα παιχνίδι προσομοίωσης (simulation game). Οι μαθητές/-ήτριες ανέλαβαν ρόλους προσφύγων και κλήθηκαν, στο πλαίσιο του μαθήματος, να ξεπεράσουν δυσκολίες και να γράψουν σελίδα ημερολογίου (journal entry). Στο τέλος έγινε δραστηριότητα αναστοχασμού. Τη διδακτική παρέμβαση παρακολούθησαν, στο πλαίσιο «μαθητικού περιπάτου» δύο Φιλολόγοι του Σχολείου.

Τον Νοέμβριο άνοιξε το μάθημα Αρχαίων Ελληνικών στο Τμήμα Α1 με την εφαρμογή Τεχνητής Νοημοσύνης στη διδασκαλία. Συμμετείχαν Φιλολόγοι του Σχολείου τις και παρακολούθησαν, στο πλαίσιο «ετεροπαρατήρησης» εκπαιδευτικοί του 6^{ου} ΓΕΛ Αιγάλεω. -Στο μάθημα των Αγγλικών της Α' Λυκείου πραγματοποιήθηκε, επίσης, δραστηριότητα Floor Gallery Walk (τοποθετούνται στο πάτωμα πίνακες ζωγραφικής και οι μαθητές/-ήτριες περπατούν στον χώρο, παρατηρούν τα έργα και διαλέγει ο καθένας έναν πίνακα. Στη συνέχεια κάθονται σε κύκλο και περιγράφουν το έργο που επέλεξαν εξηγώντας τι τους κέντρισε το ενδιαφέρον: personal reaction – interpretation). Τη δραστηριότητα παρακολούθησαν συνάδελφοι διαφόρων ειδικοτήτων (αρκετοί εκ των οποίων με συμπλήρωση ωραρίου στο Σχολείο), οι οποίοι προτίθενται να την εφαρμόσουν και οι ίδιοι την επόμενη χρονιά στο Σχολείο τους.

Τον Δεκέμβριο παρουσιάστηκε η διδακτική παρέμβαση Van Gogh Escape room στο μάθημα των Αγγλικών σε όλη την Α' τάξη, για το οποίο συνεργάστηκε ομάδα εκπαιδευτικών. Το παρακολούθησαν αρκετοί συνάδελφοι, οι οποίοι έγραψαν, στο πλαίσιο

της ανατροφοδότησης, σχόλια και παρατηρήσεις. Πραγματοποιήθηκε, επίσης, βιωματικό σεμινάριο, με τη μορφή ενδοσχολικής επιμόρφωσης, για τους Φιλολόγους τις Δ.Δ.Ε. Γ' Αθήνας με θέμα Escape Room ΜΙΚΡΑΣΙΑ, με συμμετοχή και του Συμβούλου Παιδαγωγικής Ευθύνης.

Τον Ιανουάριο υλοποιήθηκε «ετεροπαρατήρηση» στο μάθημα της Ιστορίας Β' Λυκείου με τη συνεργασία Φιλολόγου (ΠΕ02) και εκπαιδευτικού Γαλλικής Γλώσσας (ΠΕ05). Τον Μάρτιο άνοιξε η αίθουσα τις Ιστορίας Γ' Τάξης Ανθρωπιστικών Σπουδών με παρουσίαση ηλεκτρονικών παιχνιδιών επανάληψης στον διαδραστικό πίνακα (quizizz, kahoot, wordwall, learning apps, genial.ly).

Τον Απρίλιο εφαρμόστηκε στο μάθημα των Αγγλικών της Β' Λυκείου το Renaissance escape room, το οποίο είχε διαμορφωθεί από την προηγούμενη σχολική χρονιά, με βελτιώσεις που έγιναν, αφού λήφθηκαν υπόψη τα φύλλα αξιολόγησης εκπαιδευτικών και μαθητών/-τριών από την περσινή εφαρμογή. Επίσης, στο μάθημα των Αγγλικών (στα Τμήματα Α2 και Α3) πραγματοποιήθηκε, με συνεργασία εκπαιδευτικών, δημοσκόπηση με θέμα: «Social media use in the school community». Η έρευνα συμπεριέλαβε μαθητές/-ήτριες, εκπαιδευτικούς του Σχολείου και γονείς. Στα τμήματα Α1 και Α4, οι μαθητές/-ήτριες σχεδίασαν και υλοποίησαν μία ενημερωτική καμπάνια για πιθανές αρνητικές επιπτώσεις από τη χρήση των social media (cyber bullying, addiction to social media, fake news, catfishing) και δημιουργήθηκαν από τα παιδιά αφίσες και qrcodes για το ίδιο θέμα. Τις δραστηριότητες σχεδίασαν και καθοδήγησαν δύο εκπαιδευτικοί του Σχολείου (ΠΕ02 και ΠΕ06), ενώ παρακολούθησαν, στο πλαίσιο της «ετεροπαρατήρησης», τρεις συνάδελφοι διαφορετικών ειδικοτήτων. Οι αφίσες αναρτήθηκαν στην είσοδο του Σχολείου.

Τον Μάιο συνεργάστηκαν δύο εκπαιδευτικοί (ΠΕ04.01 και ΠΕ02) για τη δημιουργία του διαθεματικού escape room με θέμα το «ΦΩΣ» για το Τμήμα Β3 (Φυσική και Λογοτεχνία). Τη διδακτική παρέμβαση παρακολούθησαν, στο πλαίσιο της «ετεροπαρατήρησης» συνάδελφοι διαφορετικών ειδικοτήτων. Τις, στη Λογοτεχνία Β' Λυκείου παρουσιάστηκε η τεχνική Gallery Walk με μαθητικά κείμενα (δημιουργική γραφή: αλλαγή τέλους στα «Χταποδάκια» – Καραγάτσης), τα οποία κολλήθηκαν τις τοίχους τις τάξης. Κάθε μαθητής/-τρια έπαιρνε χαρτάκια post-it και σχολίαζε (ανώνυμα) τα κείμενα (θετικά – αρνητικά). Τη δραστηριότητα παρακολούθησαν, στο πλαίσιο της «ετεροπαρατήρησης» συνάδελφοι διαφορετικών ειδικοτήτων. Στο μάθημα των Λατινικών τις Β' Λυκείου υλοποιήθηκε και φέτος το παιχνίδι σταθμών (Rotation Stations), το οποίο παρακολούθησαν συνάδελφοι, στο πλαίσιο της «ετεροπαρατήρησης», παρέχοντας πολύτιμη ανατροφοδότηση με τη συμπλήρωση φύλλων αξιολόγησης.

Τελευταία συνεργασία των ανοιχτών τάξεων, για το σχολικό έτος 2024-2025, ήταν το παιχνίδι σταθμών Ιστορίας στο 9^ο Γυμνάσιο Αιγάλεω, που διοργάνωσαν μία Φιλολόγος του Λυκείου μας με την καθηγήτρια Γαλλικής Γλώσσας του Γυμνασίου. Τη διδακτική παρέμβαση παρακολούθησαν, στο πλαίσιο τις «ετεροπαρατήρησης», δύο Φιλολόγοι του Γυμνασίου. Η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε με το στάδιο του κριτικού αναστοχασμού και τη συμπλήρωση των σχετικών φύλλων αξιολόγησης.

Τόσο ο σχεδιασμός των συνεργατικών διδακτικών πρακτικών όσο και το εκπαιδευτικό υλικό που παρήχθη, κατά την υλοποίηση του προγράμματος, διατίθεται σε έντυπη και ψηφιακή μορφή στον χώρο του Σχολείου, ενώ επιλεγμένο εκπαιδευτικό υλικό έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Σχολείου, στο πλαίσιο της διάχυσης και του εκπαιδευτικού διαμοιρασμού. (<https://4lyk-aigal.att.sch.gr/index.php/el/> > ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ > ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΚΜ > ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ).

Τέλος, σημειώνεται ότι ο ρόλος τις Διευθύντριας, σε όλη τη διάρκεια της υλοποίησης του προγράμματος, ήταν σταθερά ενθαρρυντικός και υποστηρικτικός. Πρώτιστο μέλημα αποτέλεσε η προσπάθεια για διευκόλυνση των εκπαιδευτικών να προχωρήσουν στον

σχεδιασμό και την υλοποίηση των συνεργατικών πρακτικών τους, δημιουργώντας τις κατάλληλες προϋποθέσεις, από πλευράς ωρολογίου προγράμματος και κοινού σχεδιασμού, ώστε να «ανοίξουν» τις τάξεις τους και να δημιουργήσουν κλίμα συνεργασίας, εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης μεταξύ τους. Ο ρόλος της Διευθύντριας ήταν διακριτικά υποβοηθητικός με στόχο την ανάπτυξη ενός κοινού οράματος στο Σχολείο, το οποίο θεμελιώνεται στην καλλιέργεια τις συνεργατικής κουλτούρας και επεκτείνεται στον ποιοτικό μετασχηματισμό όλων των μελών τις εκπαιδευτικής κοινότητας σε δια βίου μαθητάνοντα υποκείμενα, βασιζόμενα στη συνεργατική μάθηση και εκπαίδευση.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Ο κατεξοχήν γραφειοκρατικός χαρακτήρας της εκπαιδευτικής διοίκησης δυσχεραίνει στο μέγιστο τη δυνατότητα του/της Διευθυντή/-ύντριας κάθε Σχολείου να συμμετάσχει ενεργά σε τέτοιου είδους δράσεις και εν προκειμένω σε ένα πρόγραμμα που ταυτίζεται με το ίδιο το όραμα του Σχολείου, που δεν είναι άλλο από τον μετασχηματισμό του σε Οργανισμό και Κοινότητα Μάθησης.

Από πλευράς διοίκησης, τονίζεται η ανάγκη για γραμματειακή υποστήριξη του Σχολείου προκειμένου να διευκολυνθεί το έργο τις Δ/σης στην προσπάθεια για άμεση και αποτελεσματική διεκπεραίωση του γραφειοκρατικού όγκου τις σχολικής διοίκησης και συγχρόνως να δοθεί ποιοτικός χρόνος για ενίσχυση του επιστημονικού-καθοδηγητικού και παιδαγωγικού ρόλου, τον οποίο καλείται και οφείλει να επιτελεί κάθε Διευθυντής/-ύντρια σχολικής μονάδας.

Παράλληλα, απαιτείται διευκόλυνση σε επίπεδο παροχής βαθμών αυτονομίας στη σχολική μονάδα, σε επίπεδο διαμόρφωσης του ωρολογίου προγράμματος, ώστε να μπορούν οι συνεργατικές πρακτικές να εφαρμόζονται με μεγαλύτερη άνεση και ευελιξία, χωρίς να διαταράσσεται το συνολικό ωρολόγιο πρόγραμμα. Ένα ειδικότερο πρόβλημα, όσον αφορά στην υλοποίηση του προγράμματος στο Σχολείο μας, αποτέλεσε η εύρεση κατάλληλου χώρου για την εφαρμογή πρακτικών, όπως το escape room. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες πραγματοποιούνταν μεν στον χώρο τις βιβλιοθήκης, χώρος που χρησιμοποιούνταν ταυτόχρονα ως σχολική αίθουσα για ένα Τμήμα Κατεύθυνσης τις Γ' Λυκείου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη συχνή δημιουργία αναστάτωσης λόγω της ανάγκης για «μετακόμιση» του Τμήματος σε άλλη αίθουσα, την ώρα ή τις ώρες που διενεργούνταν στη βιβλιοθήκη η εφαρμογή του escape room. Για το συγκεκριμένο πρόβλημα διενεργείται διαβούλευση στον Σύλλογο Διδασκόντων, ώστε από την ερχόμενη σχολική χρονιά να αποδεσμευθεί η βιβλιοθήκη από τη χρήση της ως αίθουσας διδασκαλίας και να αξιοποιηθεί για τον σκοπό αυτό μια μικρότερη αίθουσα του Σχολείου, η οποία ωστόσο υπολείπεται προς το παρόν του αναγκαίου εξοπλισμού με διαδραστικό πίνακα (που είναι απαραίτητος για τα μαθήματα Κατεύθυνσης).

Από παιδαγωγικής πλευράς, αναφέρεται κυρίως η δυσκολία που υφίσταται σε επίπεδο αντιλήψεων και στάσεων εκ μέρους μιας μερίδας εκπαιδευτικών, οι οποίοι αποτελούν μέλη του μόνιμου προσωπικού του Σχολείου. Πρόκειται για την αντίληψη ότι τέτοιου είδους δράσεις δεν έχουν να προσφέρουν κάτι ουσιαστικό τις μαθητές και τις μαθήτριες, παρά μόνο πρόσθετο φόρτο εργασίας στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

Αξίζει να σημειωθεί, όπως αποτυπώνεται και από τον αριθμό των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, κυρίως όμως από τον βαθμό συμμετοχής εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων, ότι η μεγαλύτερη «αντίσταση» σε κάθε είδους συνεργατική πρακτική προβλήθηκε κυρίως από εκπαιδευτικούς των Θετικών Επιστημών. Σημειώνεται, ότι οι δύο εκπαιδευτικοί Θετικών Επιστημών, ένας Φυσικός (ΠΕ 04.01) και μια Μαθηματικός (ΠΕ03), που συμμετείχαν στο πρόγραμμα τοποθετήθηκαν στο Σχολείο τις

κατά το σχολικό έτος 2024-2025 με συμπλήρωση ωραρίου και ως εκ τούτου δεν αποτελούν μέλη του μόνιμου προσωπικού του Σχολείου. Αντίθετα, σε όλες τις ομάδες που δημιουργήθηκαν διαπιστώνεται ότι ενεργή και σταθερή ήταν η συμμετοχή των Φιλολόγων (ΠΕ02), οι οποίοι λειτούργησαν ως συνδεδετικοί κρίκοι στην προσπάθεια εμπλοκής εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων.

Στην καλλιέργεια αυτής της επιφυλακτικής ή/και σιωπηρά αρνητικής στάσης, εκ μέρους σημαντικής μερίδας εκπαιδευτικών, συμβάλει σε μεγάλο βαθμό και ο εξετασιοκεντρικός προσανατολισμός του Λυκείου, σε συνδυασμό με την πίεση για την έγκαιρη ολοκλήρωση της ύλης, γεγονός το οποίο στερεί τόσο από τους μαθητές και τις μαθήτριες, κυρίως όμως από τους εκπαιδευτικούς, κάθε διάθεση για αφιέρωση κόπου και χρόνου σε δραστηριότητες, όπως είναι η παιχνιδιοποίηση τύπου escape rooms, rotation stations κλπ, που θεωρούνται «εκτός πνεύματος και χαρακτήρα του Λυκείου».

Εντούτοις, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι παρά τα προαναφερθέντα εμπόδια και τις δυσκολίες πραγματοποιήθηκε ένας σημαντικός αριθμός διδακτικών παρεμβάσεων συνεργατικού χαρακτήρα στο πλαίσιο του προγράμματος, χωρίς να διαταράσσεται η ομαλή λειτουργία του Σχολείου και χωρίς καμία ουσιαστική «αντίδραση» από την πλευρά των εκπαιδευτικών που δεν συμμετείχαν.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν καινοτόμες διδακτικές πρακτικές που είχαν ως αποτέλεσμα την ενίσχυση του μαθησιακού ενδιαφέροντος των μαθητών/-τριών και την ενθουσιώδη εμπλοκή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Παράλληλα, μέσα από τις συνεργατικές πρακτικές που αναπτύχθηκαν διαμορφώθηκε στο Σχολείο ένας πυρήνας εκπαιδευτικών που λειτουργεί ως «σκαλωσιά» για περαιτέρω ανάπτυξη συνεργασιών. Πρόκειται για τη δημιουργία μιας δυναμικής ομάδας εκπαιδευτικών που έχει αγκαλιάσει το πρόγραμμα, εμπνέεται από τη φιλοσοφία του και συνεπώς μπορεί να λειτουργήσει μελλοντικά ως πυρήνας συνεργατικής μάθησης στην κατεύθυνση του μετασχηματισμού των εκπαιδευτικών του Σχολείου σε Επαγγελματική Κοινότητα Μάθησης.

Σε αυτό συνέβαλε, σε μεγάλο βαθμό, η τοποθέτηση στο Σχολείο νέων συναδέλφων, οι οποίοι εκτός από αυξημένη γνώση, εμπειρία και πρωτοποριακές ιδέες, διέθεταν κυρίως την εσωτερική προδιάθεση για συνεργασία και διαμοιρασμό του επιστημονικού-γνωσιακού τους πλούτου. Η δημιουργία αυτής της ομάδας εκπαιδευτικών που εμπνέεται από κοινό όραμα, συνεργάζεται και συνδημιουργεί εκπαιδευτικό υλικό και πρακτικές που προάγουν την ποιότητα του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου του Σχολείου, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, αποτελεί και το πλέον σημαντικό αποτέλεσμα τις συμμετοχής στο πρόγραμμα.

Η ηγεσία του Σχολείου, από την άλλη πλευρά, προσανατολιζόμενη στη μάθηση και στην προώθηση τις συνεργατικής κουλτούρας αποτέλεσε προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος.

Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί ότι εκτός από τις υψηλούς βαθμούς ικανοποίησης τόσο των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, όσο βέβαια και των μαθητών/-τριών, θετικός ήταν ο αντίκτυπος και στη μερίδα των εκπαιδευτικών που δεν συμμετείχαν.

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι όλοι οι εκπαιδευτικοί (είτε συμμετείχαν ενεργά στο πρόγραμμα, είτε όχι) έγιναν αποδέκτες του κλίματος αλληλοϋποστήριξης και αλληλεγγύης που διαμορφώνεται στο Σχολείο, ως συνέπεια τις συνεργατικής κουλτούρας, ενώ

συγχρόνως όλοι προσλαμβάνουν με ικανοποίηση τα αποτελέσματα από τη διάχυση των δράσεων και των καλών πρακτικών του Σχολείου, μέσω της προωθούμενης σχολικής δικτύωσης.

Στόχευση για το επόμενο σχολικό έτος αποτελεί σαφώς η συνέχιση του προγράμματος με την ενθάρρυνση για εμπλοκή περισσότερων εκπαιδευτικών στον σχεδιασμό και την υλοποίηση νέων καινοτόμων συνεργατικών πρακτικών. Κυρίως, όμως, με την αξιοποίηση της αποκτηθείσας εμπειρίας και γνώσης από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα και με εχέγγυο την ομάδα εκπαιδευτικών που έχει δημιουργηθεί στο Σχολείο λειτουργώντας ως Επαγγελματική Κοινότητα Μάθησης του 4^{ου} ΓΕΛ Αιγάλεω, πρόκειται να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη συνεργασιών με άλλα Σχολεία και εκπαιδευτικούς φορείς στην κατεύθυνση της δημιουργίας Δικτυωμένων Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης.

5^ο ΓΕΛ Ιλίου

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 5ο Γενικό Λύκειο Ιλίου στελεχώνεται από 34 εκπαιδευτικούς, εκ των οποίων τρεις είναι νεοδιόριστοι με μεγάλη προϋπηρεσία ως αναπληρωτές, ενώ άλλοι τρεις μόνιμοι εκπαιδευτικοί συμπληρώνουν το διδακτικό τους ωράριο στο σχολείο μας. Επιπλέον, κατά το τρέχον σχολικό έτος υπηρέτησαν στο σχολείο τέσσερις αναπληρωτές εκπαιδευτικοί στο πλαίσιο της παράλληλης στήριξης. Ο συνολικός αριθμός των μαθητών ανέρχεται σε 358.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Οι τέσσερις συμμετέχουσες ανήκουμε στον κλάδο ΠΕ02 των Φιλολόγων. Οι τρεις έχουμε τοποθετηθεί οργανικά στο σχολείο, ενώ η μία υπηρετούσε σε λειτουργικό κενό. Οι δύο εκπαιδευτικοί είναι νεοδιόριστοι αν και έχουν μεγάλη εμπειρία ως αναπληρώτριες.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Το σχολείο μέσα από τη συμμετοχή του στο Πιλοτικό Πρόγραμμα «ΟΚΜ» έθεσε τους εξής στόχους:

- να υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς στη διαρκή βελτίωση του εκπαιδευτικού τους έργου,
- να ενθαρρύνει στην πράξη την αξιοποίηση της εμπειρίας και του γνωστικού κεφαλαίου των εκπαιδευτικών,
- να εμπνεύσει αυτοπεποίθηση στους εκπαιδευτικούς όσον αφορά την διδακτική και παιδαγωγική ειδημοσύνη,
- να εμβαθύνει τους δεσμούς αμοιβαιότητας, συνεργασίας και εμπιστοσύνης μεταξύ συναδέλφων και δέσμευση απέναντι στους στόχους της σχολικής μονάδας,
- να υποστηρίξει ενεργά τους εκπαιδευτικούς στην αξιολόγηση του έργου τους και στην ανάπτυξη ενός ισχυρού επιστημονικού portfolio,
- να συμβάλλει με τρόπο ουσιαστικό στην βελτίωση των ικανοτήτων και στη διαρκή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.
- να προωθήσει καινοτομίες στη διδασκαλία (μέθοδοι διδασκαλίας: ομαδοσυνεργατική, διερευνητική, ανακαλυπτική)
- να συμβάλει στην ανάπτυξη ήπιων ψηφιακών δεξιοτήτων των μαθητών (ψηφιακός γραμματισμός) με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στα εκπαιδευτικά σενάρια (εγγραφή σε blogs, δημιουργία ppt, animation, Τεχνητή Νοημοσύνη, Επαυξημένη Πραγματικότητα).

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Αρχικά οι ομάδες δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας, ωστόσο ή αρχική σύσταση διαφοροποιήθηκε. Η τετραμελής ομάδα που διαμορφώθηκε στο τέλος αποτελούνταν από δύο εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν κατά το προηγούμενο σχολικό έτος και δύο εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν για πρώτη χρονιά. Αν και δεν γνωρίζουμε τόσο καλά αναπτύξαμε καλές σχέσεις και τολμήσαμε να υλοποιήσουμε το μαθησιακό περίπατο.

Το Νοέμβριο του 2024 ξεκίνησαν οι μαθησιακοί περίπατοι στο πλαίσιο των οποίων πραγματοποιήθηκαν αμοιβαίες επισκέψεις στις τάξεις τεσσάρων εκπαιδευτικών οι οποίες δέχτηκαν πρόθυμα να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα. Οι μαθησιακοί περίπατοι διεξήχθησαν στα κενά που είχε στο πρόγραμμά του η κάθε συμμετέχουσα εκπαιδευτικός. Η διαδικασία αυτή επέτρεψε στις εκπαιδευτικούς να συγκρίνουν το εκπαιδευτικό τους προφίλ με αυτό των συναδέλφων, εστιάζοντας παράλληλα στις πρακτικές που επιθυμούσαν να βελτιώσουν με τη βοήθεια των συναδέλφων αλλά και στην υιοθέτηση καλών πρακτικών που εφάρμοζαν οι συνάδελφοι.

Το Νοέμβριο υλοποιήθηκε το στάδιο του αυτοστοχασμού με τη συμπλήρωση της SWOT Ανάλυσης προκειμένου να εντοπιστούν οι αδυναμίες, οι δυνατότητες του εκπαιδευτικού και οι ευκαιρίες βελτίωσης μέσα από συγκεκριμένες συνεργασίες σε συγκεκριμένα πεδία, τα οποία διατυπώθηκαν με σαφήνεια. Ορίστηκαν 3 ζευγάρια συνεργασίας, ενώ το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών εστιάστηκε στο Διδακτικό έργο και ειδικότερα στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών ως παιδαγωγικό μέσο και ως συνεργατικό εργαλείο, στην καλλιέργεια γραμματισμού των μαθητών στην ΑΙ και κριτικού γραμματισμού στην ΑΙ και στην εφαρμογή ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων. Οι εκπαιδευτικοί υλοποίησαν τις Αναλύσεις SWOT.

Κατά το διάστημα Δεκεμβρίου -Ιανουαρίου οι εκπαιδευτικοί συνέταξαν σενάρια μικροδιδασκαλίας συνεργαζόμενοι μέσω εποικοδομητικών συζητήσεων σε διαλείμματα και κενά του προγράμματος ή μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας για τη διαμόρφωση των στόχων και των δραστηριοτήτων.

Την περίοδο Ιανουαρίου- Μαρτίου υλοποιήθηκαν οι ετεροπαρατηρήσεις κατά τις οποίες αξιοποιήσαμε την κλείδα παρατήρησης που μας πρότεινε η ομάδα συντονισμού του Πιλοτικού Προγράμματος, ωστόσο έκρινα σκόπιμο να προσθέσω νέα ερωτήματα που αφορούσαν στις νέες τεχνολογίες προσαρμόζοντας την κλείδα σε σενάρια που αξιοποιούσαν την τεχνολογία.

Κατά τη διάρκεια κάποιων ετεροπαρατηρήσεων οι ρόλοι παρατηρήτριας – παρατηρούμενης άλλαξαν καθώς στη μία περίπτωση το μάθημα διενεργήθηκε με τη μορφή συνδιδασκαλίας στο πλαίσιο αυθόρμητης παρέμβασης της παρατηρήτριας, ενώ στη δεύτερη περίπτωση η παρατηρήτρια συμμετείχε στη διδασκαλία ως μέλος μιας ομάδας μαθητών. Στη συνάντηση μετά την παρατήρηση ολοκληρώθηκε η συνεργατική πρακτική του διαμοιρασμού, οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν επαγγελματικό διάλογο, έλαβαν άμεση ανατροφοδότηση και αναστοχάστηκαν γόνιμα.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την υλοποίηση της δράσης αναδείχθηκαν ορισμένες αντικειμενικές δυσκολίες που επηρέασαν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις τον αρχικό προγραμματισμό. Συγκεκριμένα, οι

αιφνιδιαστικές τροποποιήσεις στο ωρολόγιο πρόγραμμα, εξαιτίας απουσιών εκπαιδευτικών, είχαν ως αποτέλεσμα την ανατροπή προγραμματισμένων ετεροπαρατηρήσεων και την ανάγκη εκ νέου συντονισμού των εμπλεκομένων.

Επιπλέον, παρουσιάστηκαν περιορισμοί στη διαθεσιμότητα της αίθουσας Πληροφορικής, η οποία εξυπηρετεί τα μαθήματα Πληροφορικής, καθώς και τις ανάγκες εκπαιδευτικών άλλων ειδικοτήτων, γεγονός που καθιστούσε δύσκολη την εξεύρεση κοινής χρονικής ζώνης για την υλοποίηση παρατηρήσεων διδασκαλίας με χρήση ψηφιακών εργαλείων.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι, κατά το πρώτο τετράμηνο, καταγράφηκαν προβλήματα στη σύνδεση με το διαδίκτυο, καθώς η μία εκ των αιθουσών Πληροφορικής υποστήριζε ταυτόχρονα τη λειτουργία όλων των διαδραστικών πινάκων του σχολείου. Η αυξημένη επιβάρυνση στο δίκτυο επέφερε μειωμένη ταχύτητα σύνδεσης και περιορισμένη πρόσβαση σε συνεργατικά ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως το ιστολόγιο της δράσης και εφαρμογές όπως το Canva AI και το Blippar, οι οποίες είχαν προβλεφθεί να αξιοποιηθούν σε συγκεκριμένα διδακτικά σενάρια.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πιλοτικό πρόγραμμα που υλοποιήθηκε είχε σημαντικά αποτελέσματα τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές. Η συμμετοχή σε μαθησιακούς περιπάτους, ετεροπαρατηρήσεις και συνδιδασκαλία, σε συνδυασμό με τη SWOT ανάλυση και τη συνεργατική δημιουργία μικροδιδασκαλιών, συνέβαλε καθοριστικά στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Μέσα από τη διαδικασία αυτή ενισχύθηκε η στοχαστική τους ικανότητα, αναπτύχθηκε η συνεργατική κουλτούρα και προέκυψε πλούσιος επαγγελματικός διάλογος. Οι εκπαιδευτικοί εξοικειώθηκαν με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών ως παιδαγωγικό εργαλείο, καθώς και με τον γραμματισμό και τον κριτικό γραμματισμό στην Τεχνητή Νοημοσύνη, αποκτώντας δεξιότητες που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες μαθησιακές απαιτήσεις.

Παράλληλα, οι μαθητές επωφελήθηκαν από ένα διαφοροποιημένο μαθησιακό περιβάλλον, όπου η ενεργή συμμετοχή, η ομαδοσυνεργατική μάθηση και οι διαθεματικές προσεγγίσεις ενίσχυσαν το ενδιαφέρον τους και ανέπτυξαν δεξιότητες αυτενέργειας και ψηφιακού γραμματισμού. Η εναλλαγή διδακτικών προσεγγίσεων και η παρουσία διαφορετικών εκπαιδευτικών στην τάξη διεύρυναν την εμπειρία τους και συνέβαλαν στην ουσιαστικότερη κατανόηση της γνώσης. Το πρόγραμμα ενίσχυσε την ομάδα των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν ως κοινότητα μάθησης και επαγγελματικής ανάπτυξης. Τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο του συλλόγου που υλοποιήθηκε για την αυτοαξιολόγησης σχολικής μονάδας. Οι καλές πρακτικές που αναδείχθηκαν θα παρουσιαστούν το Σεπτέμβριο στο πλαίσιο ημερίδας που οργανώνει ο Σύμβουλος Εκπαίδευσης Γ' Αθήνας.

6^ο ΓΕΛ Χαλανδρίου

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 6ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου, ανεξάρτητη εκπαιδευτική μονάδα από τον Δεκέμβριο του 2021, βρίσκεται στο Χαλάνδρι με εύκολη πρόσβαση στο Μετρό "Δουκίσσης Πλακεντίας". Συστεγάζεται με το 8ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, με το Λύκειο να λειτουργεί στον πρώτο όροφο. Κατά το σχολικό έτος 2024-25, φοίτησαν 210 μαθητές σε 9 τμήματα Γενικής Παιδείας και 8 τμήματα Προσανατολισμού. Το εκπαιδευτικό προσωπικό αποτελείται από 25 εκπαιδευτικούς (μόνιμους, αναπληρωτές, συμπληρώνουν ωράριο). Η διοίκηση ασκείται από τον Διευθυντή, την Υποδιευθύντρια και τον Σύλλογο Διδασκόντων, ενώ υπάρχει φύλακας και τρεις καθαριστές/στριες.

Οι υλικοτεχνικές υποδομές περιλαμβάνουν 9 αίθουσες διδασκαλίας (μία μικρότερη), κοινόχρηστους χώρους με το Γυμνάσιο (πληροφορική, τεχνολογία, φυσικών επιστημών, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων), μια προκατασκευασμένη αίθουσα, κυλικείο και αύλειο χώρο με γήπεδα. Το γραφείο της Διοίκησης εξυπηρετεί και τις συνεδριάσεις του Συλλόγου Διδασκόντων, συμβάλλοντας στη σύσφιξη των σχέσεων.

Οι μαθητές προέρχονται κυρίως από το 8ο Γυμνάσιο, από μεσοαστικά περιβάλλοντα με υψηλές προσδοκίες. Το σχολείο έχει μακρά παράδοση στην προώθηση της κοινωνικοποίησης, την έκφραση ικανοτήτων, καινοτόμες δράσεις, εκπαιδευτικές μετακινήσεις, συμμετοχή σε διαγωνισμούς και αθλητικούς αγώνες, οδηγώντας σε εθνικές και ευρωπαϊκές διακρίσεις. Στηρίζει επίσης την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών του και χαίρει υψηλής εκτίμησης.

Βασική δυσκολία αποτελούν τα χωροταξικά προβλήματα λόγω της συστέγασης, που περιορίζουν την υποδοχή όλων των μαθητών που επιθυμούν την εγγραφή τους, παρά την εξαιρετική φήμη του σχολικού συγκροτήματος. Τα στοιχεία τεκμηριώνονται από επίσημες καταγραφές και αρχεία του σχολείου.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Ο συνολικός αριθμός των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα ήταν 9 εκπαιδευτικοί.

Οι ομάδες που δημιουργήθηκαν (ζεύγη παρατήρησης) ήταν 5.

Οι ειδικότητες των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών ήταν οι εξής:

2 Φυσικής Αγωγής (ΠΕ11)

5 Φιλολόγοι (ΠΕ02)

2 Μαθηματικοί (ΠΕ03)

3. Στοχοθεσία

- Βελτίωση της Διδασκαλίας: Βελτίωση της διδακτικής πρακτικής μέσω της συστηματικής παρατήρησης και αξιολόγησης, εντοπίζοντας καλές πρακτικές και τομείς προς βελτίωση.
- Ανάπτυξη Δεξιοτήτων: Ενίσχυση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως η στοχοθεσία, η διαχείριση χρόνου, η λήψη αποφάσεων και η αξιολόγηση.

- Ενίσχυση της Συνεργασίας: Προώθηση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης μεταξύ των καθηγητών, δημιουργώντας ένα κλίμα εμπιστοσύνης, αμοιβαίου σεβασμού και υποστήριξης.
- Καλύτερη Κατανόηση των Μαθητών: Μέσω της παρατήρησης και της ανταλλαγής απόψεων, οι καθηγητές αποκτούν καλύτερη κατανόηση των αναγκών και των μαθησιακών στυλ των μαθητών.
- Καινοτομία: Ενθάρρυνση στην εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών.
- Αύξηση της Επαγγελματικής Ικανοποίησης: Η αύξηση της επαγγελματικής ικανοποίησης των καθηγητών μέσω της αύξησης της αίσθησης της επαγγελματικής ανάπτυξης και η βελτίωση της διδασκαλίας
- Βελτίωση της Ποιότητας του Σχολείου: Συνολικά, ένα τέτοιο πρόγραμμα συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας του σχολείου, δημιουργώντας ένα περιβάλλον συνεχούς μάθησης και βελτίωσης.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Δημιουργία Ομάδων & Κλίμα Σχέσεων μεταξύ Εκπαιδευτικών

Η επιλογή των συνεργατών βασίστηκε σε σαφή κριτήρια όπως η άριστη γνώση του αντικειμένου, οι αποτελεσματικές πρακτικές και το συνεργατικό πνεύμα. Αυτή η προσεκτική επιλογή, σε συνδυασμό με την ενεργό υποστήριξη της διοίκησης, συνέβαλε καθοριστικά στη διαμόρφωση ενός κλίματος σεβασμού, αμοιβαιότητας, εμπιστοσύνης και αλληλοεκτίμησης. Η δημιουργία τέτοιων σχέσεων είναι θεμελιώδης, καθώς προάγει τον ανοιχτό διάλογο και την ειλικρινή ανατροφοδότηση, αποφεύγοντας τις αμυντικές στάσεις.

Ρόλος Διευθυντή

Ο πολύ υποστηρικτικός ρόλος του Διευθυντή υπήρξε καταλυτικός για την επιτυχία της πρωτοβουλίας. Η υποστήριξη αυτή εκδηλώθηκε μέσω της παροχής του απαραίτητου πλαισίου για την εφαρμογή του προγράμματος, της διάθεσης χρόνου για συναντήσεις και παρατηρήσεις, της ενθάρρυνσης της συμμετοχής και της αντιμετώπισης τυχόν προβλημάτων. Ακόμη και με την απουσία θέσης γραμματέα και τις χωροταξικές προκλήσεις της συστέγασης, η δέσμευση του Διευθυντή στην προώθηση της συνεργασίας ξεπέρασε τα όποια γραφειοκρατικά ή υλικοτεχνικά εμπόδια, δημιουργώντας ένα περιβάλλον όπου η καινοτομία και η επαγγελματική ανάπτυξη μπορούν να ανθίσουν. Αυτός ο υποστηρικτικός ρόλος είναι ζωτικής σημασίας για την ενσωμάτωση τέτοιων πρακτικών στην κουλτούρα του σχολείου.

Μαθησιακός Περίπατος / Ανοιχτές Τάξεις

Ο μαθησιακός περίπατος και η έννοια των ανοιχτών τάξεων υπήρξαν κεντρικοί άξονες, με την ενθάρρυνση του Διευθυντή. Αυτό επέτρεψε την άμεση παρατήρηση της διδασκαλίας σε πραγματικές συνθήκες, όχι μόνο εντός της τάξης αλλά και σε εξωτερικούς χώρους, προσαρμοσμένους στις ανάγκες του μαθήματος.

Διαμοιρασμός / Παρατήρηση

Ο διαμοιρασμός εμπειρίας, τεχνογνωσίας και εκπαιδευτικού υλικού αποτέλεσε βασικό πυλώνα. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο πρόγραμμα έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στην παρατήρηση, επιτρέποντας την καταγραφή ποιοτικών πληροφοριών και την εστίαση σε συγκεκριμένους διδακτικούς τομείς (οργάνωση, κλίμα, μεθοδολογία, επικοινωνία, αξιολόγηση). Η διαδικασία αυτή ενίσχυσε την κριτική ματιά των εκπαιδευτικών και την ικανότητά τους για συστηματική αξιολόγηση, με τη σιγουριά ότι έχουν τη διοικητική κάλυψη.

Παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού

Η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού όπως διδακτικά σενάρια, φύλλα αξιολόγησης σχέδια μαθημάτων αποδεικνύει την πρακτική εφαρμογή της συνεργασίας. Ο διαμοιρασμός αυτού του υλικού (π.χ., μέσω e-class) όχι μόνο ενισχύει την τρέχουσα διδασκαλία, αλλά δημιουργεί και ένα αποθετήριο βέλτιστων πρακτικών για μελλοντική χρήση, πολλαπλασιάζοντας τα οφέλη. Αυτή η παραγωγή και διαμοιρασμός είναι συχνά αποτέλεσμα ενός περιβάλλοντος που ενθαρρύνει την πρωτοβουλία και την καινοτομία.

Αλλαγή Ρόλων (Παρατηρητής-Παρατηρούμενος)

Η εναλλαγή ρόλων μεταξύ παρατηρητή και παρατηρούμενου ήταν ένα από τα ισχυρότερα σημεία αυτής της πρακτικής. Επέτρεψε στους εκπαιδευτικούς να βιώσουν και τις δύο πλευρές της διαδικασίας, αναπτύσσοντας ενσυναίσθηση και καλύτερη κατανόηση των προκλήσεων και των επιτυχιών. Ο ρόλος του παρατηρητή οξύνει την κριτική σκέψη και τις αναλυτικές δεξιότητες, ενώ ο ρόλος του παρατηρούμενου προάγει τον αναστοχασμό και την αυτοβελτίωση. Αυτή η αμφίδρομη διαδικασία ενισχύει την επαγγελματική ενδυνάμωση και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

Συναντήσεις Ανατροφοδότησης

Οι συναντήσεις ανατροφοδότηση ήταν η κορωνίδα της διαδικασίας. Σε αυτές τις συναντήσεις, η Κλείδα Παρατήρησης λειτούργησε ως βάση για έναν δομημένο και επαγγελματικό διάλογο. Είναι κρίσιμο η ανατροφοδότηση να είναι συγκεκριμένη, περιγραφική και μη επικριτική, εστιάζοντας σε συμπεριφορές και όχι σε χαρακτηριστικά. Η αποτελεσματική ανατροφοδότηση απαιτεί δεξιότητες και από τις δύο πλευρές, ώστε να οδηγήσει σε ουσιαστική μάθηση και όχι απλά σε ανταλλαγή απόψεων. Η ατμόσφαιρα εμπιστοσύνης που καλλιεργήθηκε από ο σύνολο των εκπαιδευτικών αλλά και η υποστηρικτική στάση της Δ/νσης ήταν καθοριστική για την ειλικρίνεια και την παραγωγικότητα αυτών των συναντήσεων.

Συνολικά, η εφαρμογή της συνεργατικής πρακτικής στο 6ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου ακολούθησε μια ολιστική προσέγγιση, αξιοποιώντας τόσο τις δυνατότητες των εκπαιδευτικών όσο και τα διαθέσιμα εργαλεία. Ο υποστηρικτικός ρόλος της Δ/νσης υπήρξε κεντρικός παράγοντας για την υπέρβαση των χωροταξικών και υλικοτεχνικών προκλήσεων, επιτρέποντας την ανάπτυξη ενός περιβάλλοντος όπου η ποιότητα των σχέσεων και η ανατροφοδότηση αποτελούν κλειδί για την επιτυχία.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Διοικητικές Δυσκολίες

- Δυσκολία στην Ένταξη Καινοτομιών και Ψηφιακών Πόρων: Λόγω των παραπάνω αδυναμιών, υπήρξε δυσκολία στην πλήρη ένταξη καινοτομιών και ψηφιακών πόρων στο εκπαιδευτικό έργο. Αν και έγιναν προσπάθειες, οι περιορισμοί στην πρόσβαση σε εργαστήρια πληροφορικής ή τον απαραίτητο ψηφιακό εξοπλισμό δυσκόλεψαν την ευρεία εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών.
- Έλλειψη Γραμματέα: Η μη ύπαρξη θέσης γραμματέα σημαίνει αυξημένο διοικητικό φόρτο για τη διεύθυνση και τους εκπαιδευτικούς, αφαιρώντας χρόνο που θα μπορούσε να διατεθεί στην υποστήριξη και οργάνωση των παιδαγωγικών πρωτοβουλιών, όπως το συγκεκριμένο πρόγραμμα.

Οργανωτικές Δυσκολίες

- Προγραμματισμός Κοινών Δραστηριοτήτων: Η απαίτηση για συντονισμό μεταξύ δύο συστεγαζόμενων σχολείων (Λύκειο και Γυμνάσιο) για τη χρήση κοινόχρηστων

χώρων επέφερε χρονοβόρες διαδικασίες και συμβιβασμούς στον αρχικό προγραμματισμό των εκπαιδευτικών.

- **Συντονισμός του Εκπαιδευτικού Δυναμικού:** Ο αποτελεσματικός συντονισμός και η εξασφάλιση της συμμετοχής όλων των συμμετεχόντων στις συνεργατικές πρακτικές ταυτόχρονα με το διαρκές «κυνηγητό» για την κάλυψη της διδακτέας ύλης ήταν από τις βασικές δυσκολίες.

Παιδαγωγικές Δυσκολίες

- **Αρχική έλλειψη εμπειρίας σε συνεργατικές πρακτικές :** Από την κριτική προσέγγιση/αποτίμηση, αναδεικνύεται ως αδυναμία η έλλειψη εμπειρίας συνεργατικών πρακτικών με συναδέλφους του αντικειμένου. Αυτό υποδηλώνει ότι οι εκπαιδευτικοί ίσως να μην ήταν αρχικά εξοικειωμένοι με τη διαδικασία της αλληλοπαρατήρησης και της συστηματικής ανατροφοδότησης, κάτι που απαιτεί χρόνο και προσπάθεια για να καλλιεργηθεί ως κουλτούρα.
- **Ανάγκη Εμπλουτισμού Διδακτικών Στρατηγικών:** Η αναγνωρισμένη ανάγκη για εμπλουτισμό των διδακτικών στρατηγικών υποδηλώνει μια συνεχή παιδαγωγική πρόκληση να διατηρείται η μαθησιακή διαδικασία ελκυστική και ενδιαφέρουσα για τους μαθητές, ειδικά σε ένα περιβάλλον με υλικοτεχνικούς περιορισμούς.
- **Διαχείριση Διαφορετικών Μαθησιακών Αναγκών:** Παρόλο που δόθηκε έμφαση στη διαφοροποιημένη διδασκαλία και την υποστήριξη μαθητών με μαθησιακά ή κινητικά προβλήματα, η διαχείριση της ετερογένειας των μαθητών σε μεγάλες τάξεις παραμένει μια διαρκής παιδαγωγική πρόκληση, απαιτώντας συνεχή προσαρμογή των μεθόδων.
- **Προσαρμογή στην "Κουλτούρα" της Παρατήρησης:** Για τους εκπαιδευτικούς που δεν έχουν συστηματική εμπειρία στην αλληλοπαρατήρηση, μπορεί να υπάρξει μια αρχική δυσκολία στην αποδοχή και την πλήρη αξιοποίηση της ανατροφοδότησης, καθώς απαιτείται ένα επίπεδο εμπιστοσύνης και ανοίγματος.

Παρά αυτές τις δυσκολίες, η δέσμευση του σχολείου στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και η επιτυχής υλοποίηση των προγραμμάτων υπογραμμίζουν την ανθεκτικότητα και την προσαρμοστικότητα της σχολικής κοινότητας.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Από την ανάλυση των παρεχόμενων κειμένων, προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα σε σχέση με τους στόχους του προγράμματος αξιολόγησης ομοτέχνων και των συνεργατικών πρακτικών στο 6ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου:

- **Οργανωσιακή Μάθηση:** Το πρόγραμμα συνέβαλε σημαντικά στην οργανωσιακή μάθηση του σχολείου. Η συστηματική αλληλοπαρατήρηση και η ανταλλαγή εμπειριών δημιούργησαν ένα περιβάλλον συνεχούς βελτίωσης και προσαρμογής. Η αναγνώριση των αδυναμιών και η αναζήτηση λύσεων μέσα από τη συνεργασία (π.χ., δημιουργική αξιοποίηση χώρων παρά τις υλικοτεχνικές δυσκολίες) υποδηλώνει μια ικανότητα του σχολείου να μαθαίνει από τις εμπειρίες του και να εξελίσσεται.
- **Ρόλος Ηγεσίας:** Ο πολύ υποστηρικτικός ρόλος του Διευθυντή αναδείχθηκε ως κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας. Η ενεργή υποστήριξη, η παροχή πλαισίου και πόρων, η ενθάρρυνση της συμμετοχής και η αντιμετώπιση των προκλήσεων, δημιούργησαν ένα περιβάλλον όπου η καινοτομία και η επαγγελματική ανάπτυξη μπορούν να ανθίσουν. Η ηγεσία έθεσε τις βάσεις για μια κουλτούρα συνεργασίας και αμοιβαίας υποστήριξης.
- **Κλίμα & Σχέσεις στο Σχολείο:** Το πρόγραμμα ενίσχυσε το θετικό κλίμα και τις σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών. Η προσεκτική επιλογή συνεργατών, η έμφαση στην ευλικρινή ανατροφοδότηση και η αμοιβαία εμπιστοσύνη οδήγησαν σε ισχυρότερες επαγγελματικές σχέσεις. Αυτό είχε θετικό αντίκτυπο και στις σχέσεις

μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών, δημιουργώντας ένα πιο υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον.

- **Επαγγελματική Μάθηση και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών:** Η αλληλοπαρατήρηση, ο αναστοχασμός και η ανταλλαγή εμπειριών συνέβαλαν στην επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Ανέπτυξαν δεξιότητες όπως η κριτική σκέψη, η αναλυτική ικανότητα, η επικοινωνία και η συνεργασία. Η χρήση της Κλείδας Παρατήρησης παρείχε ένα δομημένο πλαίσιο για την αξιολόγηση και την αναγνώριση βέλτιστων πρακτικών.
- **Βαθμός Ικανοποίησης Συμμετεχόντων:** Η επιτυχής υλοποίηση του προγράμματος, η ενεργός συμμετοχή των εκπαιδευτικών και τα θετικά αποτελέσματα (βελτίωση διδασκαλίας, ενίσχυση συνεργασίας, ανάπτυξη δεξιοτήτων) υποδηλώνουν υψηλό βαθμό ικανοποίησης από τους συμμετέχοντες. Η αίσθηση της επαγγελματικής ανάπτυξης και η βελτίωση της διδασκαλίας πιθανότατα οδήγησαν σε αυξημένη επαγγελματική ικανοποίηση.

Συνολικά, το πρόγραμμα αξιολόγησης ομοτέχνων και οι συνεργατικές πρακτικές στο 6ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου φαίνεται να πέτυχαν τους στόχους τους, δημιουργώντας ένα περιβάλλον συνεχούς μάθησης, βελτίωσης και συνεργασίας, με θετικό αντίκτυπο τόσο στους εκπαιδευτικούς όσο και στους μαθητές.

1^ο ΓΕΛ Βριλησίων

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το 1ο Ημερήσιο Γενικό Λύκειο Βριλησίων είναι μια σύγχρονη, εξωστρεφής, δυναμικά αναπτυσσόμενη σχολική μονάδα, ενταγμένη στον κοινωνικό-πολιτισμικό ιστό της τοπικής κοινότητας, με ενεργή παρουσία στον εθνικό και ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό χώρο. Στενάζεται σε αυτόνομο σχολικό συγκρότημα που γειτνιάζει με το 1ο Γυμνάσιο Βριλησίων. Δέχεται μαθητές κυρίως από τα γυμνάσια του Δήμου Βριλησίων, αλλά και από όμορους δήμους και ιδιωτικά σχολεία.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα χαρακτηριστικά της σχολικής μας κοινότητας, η Διεύθυνση και οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σχεδιάζουμε και υλοποιούμε εκπαιδευτικές δράσεις, εντός και εκτός των ορίων της σχολικής τάξης, που αποσκοπούν στην παροχή ουσιαστικών ευκαιριών μάθησης, στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των μαθητών/τριών μέσα σε αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης και στη δημιουργία θετικού παιδαγωγικού κλίματος. Βλέπουμε το σχολείο ως έναν «οργανισμό» που μαθαίνει, με κουλτούρα συνεργασίας, συνέπειας και υποστήριξης.

Η σχολική μας μονάδα αποτελεί ενεργό φορέα επαγγελματικής ανάπτυξης για τους εκπαιδευτικούς. Συνεργάζεται με Πανεπιστήμια για την πρακτική άσκηση φοιτητών και την παροχή mentoring, ενώ φιλοξενεί ενδοσχολικές και διασχολικές επιμορφώσεις. Παράλληλα, έχει αναδειχθεί σε σημείο αναφοράς ως κέντρο επιμόρφωσης εκπαιδευτικών του κλάδου ΠΕ02 της ΔΔΕ Β' Αθήνας, μέσα από διοργάνωση επιμορφώσεων του συμβούλου ειδικότητας αλλά και από ενδοσχολικές επιμορφώσεις συχνά με εισηγητές δικούς μας εκπαιδευτικούς, αναδεικνύοντας τον χαρακτήρα του σχολείου μας ως πυλώνα παιδαγωγικής και διδακτικής καινοτομίας. Εμμένουμε στη συστηματική επιμόρφωση και στην καλλιέργεια εμπιστοσύνης στο ανθρώπινο δυναμικό της σχολικής μας κοινότητας.

Το σχολείο μας λειτουργεί με όραμα, σχέδιο και συλλογικότητα. Στόχος μας είναι η διαμόρφωση ενός δημοκρατικού, συμμετοχικού, συμπεριληπτικού και επιστημονικά τεκμηριωμένου σχολείου. Η φιλαναγνωσία, η σύνδεση της μάθησης με την πραγματικότητα, η έμπρακτη επαφή με την επιστήμη, την τέχνη, την ιστορία, το περιβάλλον, τις κοινωνικές αξίες και την ενεργό πολιτειότητα, συγκροτούν τους βασικούς άξονες της εκπαιδευτικής μας στρατηγικής.

Η αποτίμηση έργου της σχολικής μονάδας βασίζεται στη συνεχή και πολυεπίπεδη ανατροφοδότηση όλων των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας – μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων και συνεργαζόμενων φορέων – και αποτελεί μοχλό της συνεχούς βελτίωσης και ανανέωσης της παιδαγωγικής μας πράξης.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

10 άτομα / 5 ομάδες / ΠΕ02, ΠΕ04.04, ΠΕ04.05, ΠΕ05, ΠΕ78, ΠΕ85

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Αναγκαιότητα

Η μετατροπή ενός σχολείου σε οργανισμό που μαθαίνει επιδιώκει/προωθεί την αλλαγή στην κουλτούρα του σχολείου, απαιτεί χρόνο και δομικές αλλαγές, οι οποίες για να προκύψουν χρειάζονται ριζικό μετασχηματισμό στην κουλτούρα, στο επαγγελματικό προφίλ και στις ικανότητες των εκπαιδευτικών. Οι προκλήσεις για το εκπαιδευτικό επάγγελμα και τις εκπαιδευτικές πρακτικές απαιτούν ουσιαστικές μεταβολές στον ρόλο και τις ικανότητες των εκπαιδευτικών και συνδέονται με ουσιαστικές τροποποιήσεις στις διαδικασίες μάθησης και παραγωγής της γνώσης στο σχολείο (μετάβαση από τη «διδασκαλία» στη «μάθηση», νέα ευέλικτα περιβάλλοντα μάθησης, εμφάνιση νέων μαθησιακών σχέσεων μεταξύ δασκάλων και μαθητών κ.ά.).

Στόχοι

1. Εμβάθυνση στις δυνατότητες παιδαγωγικής αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση για την αναβάθμιση της διδασκαλίας και της μάθησης
2. Ανάπτυξη επικοινωνιακού και συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εμπλεκόμενων
3. Ανάδειξη πρακτικών που συνδέονται με τη μετασχηματιστική μάθηση, την αξιολόγηση των διαδικασιών μάθησης και τον κριτικό αναστοχασμό

Ειδικότερα, η εφαρμογή της «αξιολόγησης ομοτέχνων» στο σχολείο επιδιώκει:

- να ενθαρρύνει στην πράξη την αξιοποίηση της εμπειρίας και του γνωστικού κεφαλαίου των εκπαιδευτικών,
- να εμπνεύσει αυτοπεποίθηση στους εκπαιδευτικούς όσον αφορά την διδακτική και παιδαγωγική ειδημοσύνη,
- να εμβαθύνει τους δεσμούς αμοιβαιότητας, συνεργασίας και εμπιστοσύνης μεταξύ συναδέλφων και δέσμευση απέναντι στους στόχους της σχολικής μονάδας,
- να υποστηρίξει ενεργά τους εκπαιδευτικούς στην αξιολόγηση του έργου τους και στην ανάπτυξη ενός ισχυρού επιστημονικού portfolio.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Νοέμβριος 2024

9-11-2024 Εισαγωγική ημερίδα του ερευνητικού πιλοτικού προγράμματος «το Σχολείο ως Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων, Συνεργατικές Πρακτικές εκπαιδευτικών» με την εποπτεία και τον συντονισμό της ΔΠΕ Ανατολικής Αττικής

15-11-2024 Επιμορφωτική ημερίδα με επιμορφωτές τον κ. Πασιά Γεώργιο, ομότιμο καθηγητή του ΕΚΠΑ και επιστημονικά υπεύθυνου του ΟΚΜ και την κ. Χριστίνα Στράτου, διδάκτορα στο Παιδαγωγικό τμήμα ΔΕ του ΕΚΠΑ στην Εκπαιδευτική Πολιτική και στην Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση

Στάδια υλοποίησης του πιλοτικού προγράμματος από τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα

Α΄ Φάση υλοποίησης

Νοέμβριος 2024: Στάδιο αυτοστοχασμού των εκπαιδευτικών

Δεκέμβριος 2024: Προετοιμασία της παρατήρησης

Ιανουάριος 2025: Διεξαγωγή της παρατήρησης και ανατροφοδότηση από την παρατήρηση

Φεβρουάριος 2025: Στάδιο αναστοχασμού των εκπαιδευτικών (έκθεση αποτελεσμάτων)

Β΄ Φάση υλοποίησης

Φεβρουάριος 2025: Στάδιο αυτοστοχασμού των εκπαιδευτικών (αλλαγή ρόλων: παρατηρητής/ παρατηρούμενος)

Μάρτιος 2025: Προετοιμασία της παρατήρησης

Απρίλιος 2025: Διεξαγωγή της παρατήρησης και ανατροφοδότηση από την παρατήρηση

Μάιος 2025: Στάδιο αναστοχασμού των εκπαιδευτικών (έκθεση αποτελεσμάτων)

Γ' Φάση υλοποίησης

Ιούνιος 2024: Τελική έκθεση σχολικής μονάδας και διάχυση αποτελεσμάτων

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

- Δεν παρουσιάστηκε καμία δυσκολία τόσο σοβαρή ώστε να ακυρώνει τα επιθυμητά αποτελέσματα της όλης προσπάθειας.
- Θα μπορούσαμε, ωστόσο, να αναφέρουμε την αντικειμενική δυσκολία συντονισμού των επισκέψεων των εκπαιδευτικών και της ετεροπαρατήρησης με βάση το πρόγραμμα των μαθημάτων και τη διαθεσιμότητα των εκπαιδευτικών

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Οργανωσιακή Μάθηση

Το σχολείο λειτούργησε ως ένας ζωντανός οργανισμός μάθησης, εφόσον οι εκπαιδευτικοί σχεδίασαν και υλοποίησαν κοινές δράσεις, αντάλλαξαν εμπειρίες και διαμόρφωσαν ενιαία πρακτική και συναντίληψη ως προς το εκπαιδευτικό και διδακτικό έργο.

Ρόλος Ηγεσίας

Ο ρόλος της Διευθύντριας εκτός από τη διοικητική διαχείριση των ζητημάτων του σχολείου, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στη συνδιαμόρφωση κοινού οράματος για το ρόλο του σχολείου σε συνεργασία με το σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. Στο πλαίσιο της καταναεμημένης ηγεσίας εκπαιδευτικοί ανέλαβαν ηγετικό ρόλο ως εμψυχωτές εντός της ομάδας των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα με αποτέλεσμα τη διεύρυνση της συνευθύνης στη λήψη αποφάσεων, την προώθηση της καινοτομίας και την υποστήριξη συστημικών αλλαγών στο σχολείο.

Κλίμα και Σχέσεις στο Σχολείο

Η εφαρμογή του προγράμματος είχε θετική επίδραση στο σχολικό κλίμα, καθώς ενισχύθηκαν οι σχέσεις εμπιστοσύνης και αμοιβαιότητας μεταξύ των εκπαιδευτικών και εμπεδώθηκε κουλτούρα αποδοχής, υποστήριξης και ουσιαστικής συνεργασίας.

Επαγγελματική Μάθηση και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών

Το πρόγραμμα παρείχε ευκαιρίες επαγγελματικής μάθησης και ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Μέσα από τη SWOT Analysis, τον μαθησιακό περίπατο, την ετεροπαρατήρηση και την ανατροφοδότηση, οι εκπαιδευτικοί προχώρησαν σε ατομική βελτίωση των διδακτικών τους πρακτικών και στην ενίσχυση της επαγγελματικής τους αυτογνωσίας.

Βαθμός Ικανοποίησης Συμμετεχόντων

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν υψηλό επίπεδο ικανοποίησης από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα. Επισημάνθηκε η ανάγκη συνέχειας της προσπάθειας αυτής, με προτάσεις για ενίσχυση της κουλτούρας συνεργασίας και στην καθημερινή διδακτική πράξη και έμφαση στη διερεύνηση κατά προτεραιότητα των μαθητών με διαφοροποιημένες μαθησιακές ανάγκες ώστε μέσω της ετεροπαρατήρησης και της ανατροφοδότησης το εκπαιδευτικό έργο να γίνει πιο αποδοτικό και κατάλληλο.

38° ΓΕΛ Αθηνών

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολείο μας είναι Δημόσιο Γενικό Λύκειο, στο κέντρο της Αθήνας, με 22 καθηγητές και περίπου 200 μαθητές. Εκτός της παροχής της τυπικής εκπαίδευσης, το σχολείο οργανώνει εκπαιδευτικές δράσεις και επισκέψεις, ενώ συμμετέχει σε Εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα με περιβαλλοντικά, πολιτιστικά ή επιστημονικά θέματα. Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών του σχολείου είναι μέσης ηλικίας, άντρες και γυναίκες, με μεταπτυχιακές ή διδακτορικές σπουδές, με γνώση τουλάχιστον μίας ξένης γλώσσας και των βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων, με άριστο κλίμα συνεργασίας και καλές διαπροσωπικές σχέσεις τόσο μεταξύ τους, όσο και με τους μαθητές και με τους γονείς και κηδεμόνες τους. Η σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού ακολουθεί τις δημογραφικές αλλαγές της περιοχής, περιλαμβάνοντας και μαθητές από άλλες χώρες, κυρίως παιδιά οικονομικών μεταναστών, με διαφορετικό βαθμό κοινωνικής ένταξης, με πολιτισμικά και οικονομικά εμπόδια που εντάθηκαν μετά την πρόσφατη οικονομική και υγειονομική κρίση. Σε γενικές γραμμές οι μαθητές έχουν καλές σχέσεις μεταξύ τους και δεν σημειώνονται περιστατικά ενδοσχολικής βίας, εκτός κάποιων μεμονωμένων περιστατικών, κυρίως λεκτικών συγκρούσεων. Όμως παρατηρούνται μεγάλες διαφορές σε μαθησιακό επίπεδο, στις προοπτικές και στις δεξιότητες των μαθητών μας. Έτσι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου μας καλούνται να αναπτύξουν νέες διδακτικές πρακτικές και προσεγγίσεις και να εφαρμόσουν στρατηγικές που βοηθούν στην αντιμετώπιση της ετερογένειας του μαθητικού πληθυσμού.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Συμμετείχαν 6 εκπαιδευτικοί, δημιουργήθηκαν 3 ζεύγη:

1° Ζεύγος : Μαθηματικός – Φυσικός

2° Ζεύγος: Χημικός – Φιλολόγος

3° Ζεύγος: Θεολόγος – Αγγλικής Φιλολογίας

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Οι βασικοί στόχοι που τέθηκαν από το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος ήταν οι εξής:

- Καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας και εμπιστοσύνης μεταξύ των εκπαιδευτικών.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων παρατήρησης και παροχής ανατροφοδότησης με παιδαγωγικά κριτήρια.
- Ενίσχυση της επαγγελματικής ανάπτυξης και αναστοχαστικής πρακτικής των εκπαιδευτικών.
- Εντοπισμός και ενίσχυση αποτελεσματικών διδακτικών πρακτικών μέσω της αξιολόγησης ομοτέχνων.

- Βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και της μαθησιακής εμπειρίας των μαθητών.
- Δημιουργία πλαισίου βιώσιμης επαγγελματικής μάθησης στο σχολικό περιβάλλον

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση του προγράμματος έγινε σε συγκεκριμένα στάδια, στα οποία αποτυπώθηκε η σταδιακή μετάβαση από την ατομική στη συνεργατική πρακτική όχι μόνο των εκπαιδευτικών, που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, αλλά και όσων άνοιξαν τις τάξεις τους για τις ανάγκες του μαθησιακού περιπάτου. Η όλη διαδικασία χαρακτηρίστηκε από πνεύμα συνεργασίας, αλλά καταγράφηκαν και οι εγγενείς δυσκαμψίες ενός ιδιαίτερα ασφυκτικού σχολικού πλαισίου.

Δημιουργία Ομάδων & Κλίμα Συνεργασίας:

Συγκροτήθηκαν τρεις ομάδες (Ζεύγη) εργασίας, με σύνθεση διεπιστημονική, γεγονός που ενίσχυσε την ανταλλαγή ιδεών και παιδαγωγικών προσεγγίσεων:

Η αρχική διστακτικότητα, κυρίως λόγω της σύνδεσης της «παρατήρησης» με εξωτερική αξιολόγηση, σταδιακά περιορίστηκε χάρη στην καλή προετοιμασία, τη θετική στάση του μεγαλύτερου μέρους του Συλλόγου Διδασκόντων και τη σαφή στόχευση του προγράμματος στη συνεργασία και την επαγγελματική ανάπτυξη των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών.

Ρόλος Διεύθυνσης:

Ο Διευθυντής του σχολείου είχε υποστηρικτικό και εμπυχωτικό ρόλο, χωρίς παρεμβατισμό. Ενίσχυσε τη συμμετοχή με διακριτική καθοδήγηση, παρείχε τον απαραίτητο χρόνο και χώρο για τις συναντήσεις, και τόνισε τον χαρακτήρα του προγράμματος ως ευκαιρία για ενδυνάμωση του σχολείου.

Μαθησιακός Περίπατος – Ανοιχτές Τάξεις:

Οι εκπαιδευτικοί επισκέφθηκαν τάξεις συναδέλφων τους, παρακολούθησαν μαθήματα και κατέγραψαν παιδαγωγικά στοιχεία με βάση προκαθορισμένες κλείδες παρατήρησης. Η διαδικασία αυτή ενίσχυσε την κατανόηση διαφορετικών διδακτικών πρακτικών και ανέδειξε κοινά σημεία προς βελτίωση ή ενίσχυση. Ορισμένοι εκπαιδευτικοί τόνισαν ότι, παρά τις επιφυλάξεις, ένιωσαν ότι «βλέπουν για πρώτη φορά αλλιώς» τη διδακτική πράξη.

Παρατήρηση – Διαμοιρασμός – Ανατροφοδότηση:

Η παρατήρηση γινόταν με προσυμφωνημένα κριτήρια σε κλείδα παρατήρησης. Το κλίμα κατά τη συζήτηση της ανατροφοδότησης ήταν πολύ θετικό και ενισχυτικό. Η καθολική αποδοχή της όλης διαδικασίας ως εργαλείου βελτίωσης ήταν ένα ουσιαστικό βήμα για την εδραίωση μιας κουλτούρας συνεργασίας στο σχολείο, ενώ βοήθησε τους εκπαιδευτικούς να αντιληφθούν πτυχές της διδασκαλίας τους που οι ίδιοι θεωρούσαν είτε αυτονόητες είτε άνευ σημασίας.

Αλλαγή Ρόλων και Συμμετοχικότητα:

Η εναλλαγή των ρόλων (παρατηρητής – παρατηρούμενος) βοήθησε στη δημιουργία ισότιμων σχέσεων και ανέδειξε την αξία του επαγγελματικού αναστοχασμού. Η ενεργός συμμετοχή των εκπαιδευτικών αυξήθηκε σταδιακά, καθώς φάνηκε ότι οι συζητήσεις είχαν άμεση παιδαγωγική αξία.

Παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού:

Αν και δεν υπήρξε συστηματική παραγωγή καινοτόμου υλικού, σε ορισμένες περιπτώσεις οι ομάδες προχώρησαν στη βελτίωση ή προσαρμογή υλικού με βάση τα συμπεράσματα των παρατηρήσεων (π.χ. φύλλα εργασίας βασισμένα στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο, στη διαφοροποιημένη διδασκαλία, στην ενίσχυση της αυτενέργειας των μαθητών).

Συναντήσεις Ανατροφοδότησης – Αναστοχασμός:

Οι συναντήσεις, αν και περιορισμένες λόγω του πιεσμένου σχολικού προγράμματος, λειτούργησαν ως ευκαιρίες αναστοχασμού, αποφόρτισης και σύνδεσης της εμπειρίας με θεωρητικά παιδαγωγικά σχήματα.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Δυσκολίες διοικητικού χαρακτήρα:

- Απουσία πρόβλεψης ωρών για συνεργατικές πρακτικές στο ωρολόγιο πρόγραμμα
- Έλλειψη θεσμικού πλαισίου
- Αναντιστοιχία υποχρεώσεων - κινήτρου

Δυσκολίες οργανωτικού χαρακτήρα:

- Χρονική πίεση για την ολοκλήρωση της ύλης, ιδιαίτερα στο Γενικό Λύκειο όπου οι εξετάσεις καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία του σχολείου.
- Ασυνέχεια λόγω απουσιών σε επισκέψεις, εκδρομές ή άλλων υποχρεώσεων
- Δυσκολία εύρεσης κοινού χρόνου

Δυσκολίες παιδαγωγικού χαρακτήρα:

- Αρχικές επιφυλάξεις και άγχος παρατήρησης
- Διαφορετικά επίπεδα εξοικείωσης με συνεργατικές πρακτικές
- Ελλιπής εξοικείωση με τη σύνταξη ανατροφοδότησης

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η όλη διαδικασία υλοποίησης του Προγράμματος «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων – Συνεργατικές Πρακτικές Εκπαιδευτικών» ανέδειξε τη δυναμική του σχολείου για τη δημιουργία μίας εκπαιδευτικής κοινότητας συνεργασίας με στόχο τη συνεχή βελτίωση του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου. Παρά τα εμπόδια, ο μαθησιακός περίπατος, οι παρατηρήσεις που πραγματοποιήθηκαν, η ανοιχτή ανατροφοδότηση και η αλληλεπίδραση των εκπαιδευτικών λειτούργησαν ως εργαλεία μάθησης, ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών και μετασχηματισμού της εκπαιδευτικής καθημερινότητας στο σχολείο.

Το πρόγραμμα συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση του παιδαγωγικού κλίματος και στην εμβάθυνση των επαγγελματικών σχέσεων. Εκπαιδευτικοί που στο παρελθόν λειτουργούσαν περισσότερο ατομικά, μοιράστηκαν προβληματισμούς, τρόπους διδασκαλίας και δημιουργικές λύσεις.

Παρά το γεγονός ότι από τους δώδεκα συναδέλφους που δήλωσαν συμμετοχή στο πρόγραμμα, το ολοκλήρωσαν μόνο έξι, παρατηρήθηκε ένα γενικό άνοιγμα και συνολική διάθεση για διάλογο, ενώ μειώθηκε η προκατάληψη απέναντι στη «κριτική».

Οι συζητήσεις ανατροφοδότησης δεν λειτούργησαν ως πεδία κρίσης, αλλά ως πλαίσια επαγγελματικής ανάπτυξης. Οι συμμετέχοντες στο σύνολό τους εκφράστηκαν πολύ θετικά και η εμπειρία αυτή θεωρήθηκε από τους περισσότερους ως ουσιαστική, γόνιμη και ενισχυτική του ρόλου τους.

53^ο ΓΕΛ Αθηνών

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολείο μας βρίσκεται στην περιοχή Σεπόλια του Δήμου Αθηναίων. Ιδρύθηκε το 1982 και δέχθηκε μαθητές για πρώτη φορά τη σχολική χρονιά 1982-83. Πρόκειται για το μακροβιότερο Λύκειο της συνοικίας μας. Από τα θρανία του έχουν περάσει εκατοντάδες μαθήτριες και μαθητές, ενώ δεκάδες είναι και οι καθηγήτριες και καθηγητές που έχουν προσφέρει πολύτιμο εκπαιδευτικό έργο. Σήμερα το μαθητικό δυναμικό ανέρχεται στους 265 μαθητές ενώ ο Σύλλογος Διδασκόντων αποτελείται από 41 εκπαιδευτικούς. Το 53ο ΓΕΛ είναι Λύκειο Γενικής Παιδείας, όμως αυτός ο χαρακτηρισμός δεν είναι αρκετός για να περιγράψει το εκπαιδευτικό έργο που προσφέρεται. Οι μαθητές/-ήτριες, πέρα από τη παρακολούθηση των μαθημάτων του Αναλυτικού Προγράμματος, έχουν τη δυνατότητα κάθε χρόνο να συμμετάσχουν σε πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πολιτισμού, αγωγής υγείας και, φυσικά, Erasmus+.

Στόχος μας δεν είναι μόνο η επιτυχής ολοκλήρωση των σπουδών και η προετοιμασία για την τριτοβάθμια και μεταλυκειακή εκπαίδευση και κατάρτιση των μαθητών/-ητριών, αλλά η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και η απόκτηση πληθώρας δεξιοτήτων, ώστε να γίνουν ενεργοί και υπεύθυνοι ευρωπαίοι πολίτες.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν πιλοτικά 5 εκπαιδευτικοί, σε δύο ομάδες. Η πρώτη ομάδα αποτελείται από 2 εκπαιδευτικούς ΠΕ02 ενώ οι υπόλοιποι 3 εκπαιδευτικοί ΠΕ03, ΠΕ80 και ΠΕ86 δούλεψαν σαν ομάδα.

3. Στοχοθεσία

Οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο μας στο πλαίσιο του προγράμματος ήταν

- Ενίσχυση της συνεργασίας και της επικοινωνίας. Να προωθήσουμε τη στενή συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών, δημιουργώντας διαύλους ανοιχτής και εποικοδομητικής επικοινωνίας όπου ο καθένας θα αισθάνεται ελεύθερος να μοιραστεί ιδέες, εμπειρίες και προβληματισμούς.
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης και δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων.
- Προώθηση δια βίου μάθησης.
- Ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής και της υπευθυνότητας
- Δημιουργία ενός δυναμικού οικοσυστήματος μάθησης όπου ο καθένας θα αισθάνεται ότι ανήκει, εξελίσσεται και συνεισφέρει ουσιαστικά.
- Μετατροπή της παραδοσιακής αίθουσας διδασκαλίας σε ένα ευέλικτο, συνεργατικό και διαδραστικό περιβάλλον μάθησης, ανοιχτό σε νέες ιδέες, σε διαφορετικές προσεγγίσεις και στη συμμετοχή όλων,

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Ως σχολική κοινότητα, αντιλαμβανόμαστε το πρόγραμμα "Κοινότητες Μάθησης" ως μια δυναμική προσέγγιση που ενισχύει την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών μας μέσω του αναστοχασμού, της συνεργασίας και της ανοιχτής τάξης. Στόχος μας είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου όλοι οι εκπαιδευτικοί μαθαίνουμε ο ένας από τον άλλο, βελτιώνουμε τις διδακτικές μας πρακτικές και τελικά προσφέρουμε καλύτερη εκπαίδευση στους μαθητές μας.

Η επιτυχής υλοποίηση του προγράμματος ξεκινά με μια καλά οργανωμένη προετοιμασία από την πλευρά μας:

- **Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση:** Παρουσιάσαμε το πρόγραμμα σε όλο τον εκπαιδευτικό σύλλογο, εξηγώντας τους στόχους, τα οφέλη και τη διαδικασία ώστε να διασφαλίσουμε την κατανόηση και τη δέσμευση όλων μας.
- **Σχηματισμός Ομάδων:** Οργανώσαμε ομάδες με βάση κοινά ενδιαφέροντα, γνωστικά αντικείμενα ή επίπεδα εκπαίδευσης. Αυτές οι ομάδες θα λειτουργήσουν ως οι "κοινότητες μάθησης" για εμάς.
- **Καθορισμός Θεματικών Ενοτήτων:** Κάθε ομάδα διάλεξε μια θεματική ενότητα ή μια πρόκληση που αντιμετωπίζει στην τάξη και στην οποία επιθυμεί να εστιάσει.
- **Προγραμματισμός Συναντήσεων:** Καθορίσαμε τακτικές συναντήσεις για κάθε ομάδα (π.χ., μία φορά την εβδομάδα ή ανά δεκαπενθήμερο) για συζήτηση, σχεδιασμό και αναστοχασμό.

Ο αναστοχασμός και η συνεργασία αποτέλεσε τον πυρήνα του προγράμματος μας:

- **Αρχικός Αναστοχασμός:** Ο καθένας, ατομικά, αναστοχάστηκε πάνω στην τρέχουσα διδακτική του πρακτική σχετικά με την επιλεγμένη θεματική ενότητα. Τι λειτουργεί; Τι δεν λειτουργεί; Πού χρειαζόμαστε βελτίωση; Αυτός ο αναστοχασμός μπορεί να καταγραφεί σε ένα ημερολόγιο αναστοχασμού.
- **Συλλογικός Αναστοχασμός και Σχεδιασμός:** Στις συναντήσεις οι ομάδες, μοιράστηκαν τους ατομικούς τους αναστοχασμούς. Συζήτησαν τις προκλήσεις, ανταλλάξανε ιδέες και τεχνικές. Από αυτή τη συζήτηση, προκύπτει ένας κοινός σχεδιασμός διδακτικών παρεμβάσεων ή στρατηγικών που θα εφαρμοστεί στις τάξεις.
- **Ετεροπαρατήρηση στην Ανοιχτή Τάξη:** Αυτό είναι ένα κρίσιμο βήμα για εμάς. Συμφωνήθηκε να ανοίξουν οι τάξεις ο ένας στον άλλο. Ένας διδάσκει και οι άλλοι παρατηρούν, εστιάζοντας στις πρακτικές που έχουνε συμφωνήσει στον κοινό σχεδιασμό. Η παρατήρηση πρέπει να είναι δομημένη, με προκαθορισμένους στόχους και κριτήρια.
 - **Πριν την Παρατήρηση:** Συζητάμε μεταξύ μας για τους στόχους του μαθήματος και τι ακριβώς θα παρατηρηθεί.
 - **Κατά την Παρατήρηση:** Καταγράφουμε παρατηρήσεις, χωρίς να παρεμβαίνουμε στη διαδικασία.
 - **Μετά την Παρατήρηση (Αποδομητική Ανατροφοδότηση):** Η πιο σημαντική φάση. Παρέχουμε ποιοτική, περιγραφική και μη επικριτική ανατροφοδότηση στον διδάσκοντα, βασισμένη στα δεδομένα της παρατήρησης. Ο διδάσκων αναστοχάζεται πάνω στην ανατροφοδότηση και συζητά πώς αυτή μπορεί να τον βοηθήσει να βελτιωθεί. Εστιάζουμε στην κατανόηση και όχι στην κριτική.
- **Επαναληπτικός Κύκλος:** Μετά την εφαρμογή και την ανατροφοδότηση, η διαδικασία επαναλαμβάνεται. Αναστοχαζόμαστε ξανά, προσαρμόζουμε τις πρακτικές μας και συνεχίζουμε να συνεργαζόμαστε και να παρατηρούμε ο ένας τον άλλο.

Για την επιτυχία του προγράμματος, απαιτείται συνεχής υποστήριξη και συστηματική αξιολόγηση από την πλευρά μας:

- **Ρόλος της Διεύθυνσης:** Ως σχολική διεύθυνση, πρέπει να υποστηρίζουμε ενεργά το πρόγραμμα, παρέχοντας τον απαραίτητο χρόνο, χώρο και πόρους (π.χ., υλικά, επιμόρφωση).
- **Εξωτερικοί Συνεργάτες/Επιμορφωτές:** Η εμπλοκή εξωτερικών συνεργατών ή έμπειρων επιμορφωτών μας προσφέρει καθοδήγηση, τεχνογνωσία και να διευκολύνει τις συζητήσεις μας.
- **Αξιολόγηση:** Διεξάγουμε συστηματική αξιολόγηση της πορείας του προγράμματος σε τακτά χρονικά διαστήματα. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω:
 - Συμπλήρωσης ερωτηματολογίων από εμάς.
 - Ομαδικών συζητήσεων ανατροφοδότησης.
 - Ανάλυσης των ημερολογίων αναστοχασμού.
 - Καταγραφής των αλλαγών στις διδακτικές πρακτικές μας.
- **Διάχυση Καλών Πρακτικών:** Δημιουργούμε ευκαιρίες για να μοιραστούμε τις καλές πρακτικές και τα μαθήματα που αποκομίσαμε με ολόκληρο τον σχολικό σύλλογο.

Η υλοποίηση των "Κοινοτήτων Μάθησης" ενισχύει τον καθένα μας ως συνεχή μαθητή, προωθώντας την καινοτομία και τη βελτίωση στην καρδιά της σχολικής μας μονάδας. Μέσω του αναστοχασμού, της ετεροπαρατήρησης και της ανοιχτής τάξης, μετατρέπουμε το σχολείο μας σε έναν ζωντανό οργανισμό μάθησης για όλους.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Οι δυσκολίες που προέκυψαν ήταν κυρίως στην αρχή της εφαρμογής του προγράμματος καθώς παρουσιάστηκαν επιφυλάξεις ως προς το πλαίσιο εφαρμογής και του στόχους του προγράμματος. Μια ακόμη δυσκολία ήταν αυτή του προγραμματισμού των συναντήσεων καθώς το ωρολόγιο πρόγραμμα και ο όγκος της ύλης που έπρεπε να καλυφθεί δεν άφηναν πολλά περιθώρια.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Το πρόγραμμα συνέβαλε σημαντικά στην ενίσχυση της οργανωσιακής μάθησης στο σχολείο μας. Μέσα από τις τακτικές συναντήσεις των ομάδων και τις διαδικασίες αναστοχασμού, διαπιστώσαμε μια αύξηση στην ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών. Το σχολείο άρχισε να λειτουργεί περισσότερο ως ένας ενιαίος οργανισμός που μαθαίνει και εξελίσσεται, αντί για ένα σύνολο μεμονωμένων εκπαιδευτικών. Η κοινή επίλυση προβλημάτων και ο συλλογικός σχεδιασμός διδακτικών παρεμβάσεων οδήγησαν σε μια πιο συνεκτική προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε επίπεδο σχολικής μονάδας. Ωστόσο, ο βαθμός στον οποίο αυτή η μάθηση μεταφράζεται σε συστηματικές αλλαγές σε όλο το σχολείο (και όχι μόνο εντός των ομάδων) χρήζει περαιτέρω παρακολούθησης.

Ο ρόλος της ηγεσίας (διεύθυνση σχολείου) αποδείχθηκε κρίσιμος για την επιτυχία του προγράμματος. Η αρχική δέσμευση και η παροχή υποστήριξης (π.χ., διαθέσιμος χρόνος, χώρος, ενθάρρυνση) ήταν καθοριστικής σημασίας για την έναρξη και τη διατήρηση του προγράμματος. Σε περιπτώσεις όπου η ηγεσία λειτουργούσε ως διευκολυντής και υποστηρικτής, και όχι ως αυθεντία, οι εκπαιδευτικοί ένιωσαν μεγαλύτερη αυτονομία και ενθάρρυνση να συμμετάσχουν ενεργά. Όταν η ηγεσία υιοθέτησε μια πιο συμμετοχική και συνεργατική προσέγγιση, ενισχύθηκε το αίσθημα ιδιοκτησίας του προγράμματος από τους εκπαιδευτικούς. Ωστόσο, η συνεχής διατήρηση αυτού του υποστηρικτικού ρόλου απαιτεί

συνειδητή προσπάθεια, καθώς άλλες σχολικές υποχρεώσεις μπορούν εύκολα να αποσπάσουν την προσοχή από αυτόν τον καθοριστικό ρόλο.

Το πρόγραμμα είχε θετική επίδραση στο κλίμα και τις σχέσεις εντός του σχολείου. Η ανάγκη για ετεροπαρατήρηση και η συνεργασία στις ομάδες ανάγκασαν τους εκπαιδευτικούς να επικοινωνήσουν περισσότερο και να αναπτύξουν σχέσεις εμπιστοσύνης. Η διαδικασία της αποδομητικής ανατροφοδότησης καλλιέργησε ένα περιβάλλον όπου η κριτική γίνεται εποικοδομητικά, με στόχο τη βελτίωση και όχι την καταδίκη. Παρατηρήθηκε μείωση του αισθήματος απομόνωσης που συχνά βιώνουν οι εκπαιδευτικοί και αύξηση της αίσθησης του ανήκειν σε μια κοινότητα. Ωστόσο, σε κάποιες περιπτώσεις, αρχικές δυσκολίες ή αμηχανία στην ανοιχτή τάξη μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά το κλίμα, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για προσεκτική προετοιμασία και διασφάλιση κλίματος ασφάλειας.

Αναμφισβήτητα, το πρόγραμμα συνέβαλε στην επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Μέσω του συστηματικού αναστοχασμού, της ανταλλαγής καλών πρακτικών και της ετεροπαρατήρησης, οι εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να:

- Αυξήσουν την αυτογνωσία τους ως προς τις διδακτικές τους μεθόδους.
- Εξερευνήσουν νέες διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές.
- Λάβουν στοχευμένη ανατροφοδότηση που οδηγεί σε άμεσες βελτιώσεις.
- Αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας.
- Αισθανθούν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση στις διδακτικές τους ικανότητες. Η ανάπτυξη ήταν πιο εμφανής σε εκείνους τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν ενεργά και ήταν ανοιχτοί στην αυτοκριτική και την ανατροφοδότηση. Η πρόκληση έγκειται στη διασφάλιση της συνεχούς και βιώσιμης ανάπτυξης πέρα από την αρχική φάση του προγράμματος.

Ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών ήταν καλός, ιδιαίτερα μεταξύ εκείνων που αγκάλιασαν τη φιλοσοφία του προγράμματος. Οι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν ικανοποίηση για:

- Την ευκαιρία για συνεργασία και ανταλλαγή ιδεών με συναδέλφους.
- Την αίσθηση υποστήριξης που λάμβαναν από την ομάδα τους.
- Τη δυνατότητα να βελτιώσουν άμεσα τις διδακτικές τους πρακτικές.
- Την αίσθηση ότι η φωνή τους ακούγεται και η συνεισφορά τους εκτιμάται. Ωστόσο, παρατηρήθηκαν και περιπτώσεις λιγότερο ικανοποιημένων συμμετεχόντων, κυρίως λόγω έλλειψης χρόνου, αρχικής αμηχανίας με την ετεροπαρατήρηση ή αντίστασης στην αλλαγή. Η προσεκτική διαχείριση των προσδοκιών και η συνεχής υποστήριξη των συμμετεχόντων είναι κρίσιμες για τη διατήρηση υψηλού βαθμού ικανοποίησης.

Συνοψίζοντας, το πρόγραμμα "Κοινότητες Μάθησης" αποδείχθηκε ένα εξαιρετικό εργαλείο για την ενδοσχολική επιμόρφωση και την επαγγελματική ανάπτυξη. Αν και απαιτεί δέσμευση, χρόνο και μια αλλαγή στην κουλτούρα του σχολείου, τα οφέλη ως προς την οργανωσιακή μάθηση, τις σχέσεις, την ηγεσία και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών είναι σημαντικά και μπορούν να οδηγήσουν σε μια πιο αποτελεσματική και δυναμική εκπαιδευτική διαδικασία.

Γενικό Λύκειο Φυλής

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Γεωγραφικά, το Γενικό Λύκειο Φυλής, με έτος ίδρυσης το 2009, βρίσκεται στο βορειότερο άκρο του Δήμου Φυλής που συγκροτείται από τις δημοτικές ενότητες Άνω Λιοσίων, Ζεφυρίου και Φυλής και εντάσσεται στην περιφέρεια της Δυτικής Αττικής. Η λεωφορειακή γραμμή που εξυπηρετεί την περιοχή είναι η Φυλή - Άνω Λιόσια (723) που επιτρέπει τη σύνδεση της δημοτικής ενότητας Φυλής με τον προαστιακό σιδηρόδρομο. Ο πληθυσμός της δημοτικής ενότητας κατά την τελευταία απογραφή ανέρχεται στους 2947 μόνιμους κατοίκους.

Σχετικά με τα κοινωνικο-πολιτιστικά χαρακτηριστικά ο μαθητικός πληθυσμός προέρχεται αποκλειστικά από το Γυμνάσιο Φυλής και το σχολικό έτος 2024-25 ανήλθε στους 131 μαθητές. Ως προς τη μαθητική διαρροή, ένας μαθητής διέκοψε τη φοίτηση με την έναρξη του β' τετραμήνου. Ως προς το φύλο, φοίτησαν 81 κορίτσια και 50 αγόρια. Ως προς την εθνικότητα, επτά (7) μαθητές/τριες είχαν αλβανική υπηκοότητα, δύο (2) μαθήτριες είχαν κενυατική υπηκοότητα ενώ οι υπόλοιποι μαθητές και μαθήτριες ελληνική. Η συντριπτική πλειοψηφία των γονέων απασχολούνται στον τριτογενή τομέα, στον κλάδο των υπηρεσιών, ενώ ελάχιστοι εργάζονταν στον δευτερογενή, και συγκεκριμένα σε μικρές βιοτεχνικές μονάδες.

Στο σχολείο λειτούργησαν επτά (7) τμήματα Γενικής Παιδείας και επτά (7) προσανατολισμού, δύο (2) Ανθρωπιστικών, τρία (3) Θετικών Σπουδών, ένα (1) Σπουδών Υγείας και ένα (1) Σπουδών Οικονομίας και Πληροφορικής. Ταυτόχρονα, λειτούργησαν επτά (7) τμήματα διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας και πέντε (5) Γαλλικών.

Όσον αφορά το σχολικό χώρο, την υλικοτεχνική υποδομή και τους οικονομικούς πόρους, το σχολείο στεγάζεται στον πρώτο όροφο του κτηρίου καθώς μετά το σεισμό του 1999 και τις επακόλουθες φθορές στο δημαρχείο, υπηρεσίες του δήμου μεταφέρθηκαν στο ισόγειο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι επτά (7) αίθουσες διδασκαλίας που λειτουργούν στο σχολείο να είναι μικρότερης χωρητικότητας από τις συνηθισμένες και τα μαθητικά τμήματα στο σύνολό τους ολιγομελή. Επιπλέον, το σχολείο διαθέτει μία (1) αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, ένα (1) Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών, ένα (1) Πληροφορικής, Γραφείο Συλλόγου Διδασκόντων και Διεύθυνσης, τουαλέτες αγοριών, κοριτσιών και καθηγητών, τρεις (3) βοηθητικούς χώρους που αξιοποιούνται ως χώροι για τη λειτουργία των φωτοτυπικών, ως αρχείο του σχολείου και ως αποθήκη. Σχετικά με την υλικοτεχνική υποδομή, όλες οι αίθουσες διδασκαλίας διαθέτουν βιντεοπροβολέα και πρόσβαση στο διαδίκτυο ενώ πέντε αίθουσες έχουν εξοπλιστεί με διαδραστικούς πίνακες αφής.

Ως προς την οικονομική διαχείριση, η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου με την κατάργηση των σχολικών επιτροπών δημιούργησε νέα δεδομένα και ως εκ τούτου απαιτείται καλύτερη συνεργασία με τη δημοτική αρχή για την απρόσκοπτη λειτουργία της σχολικής μονάδας.

Αναφορικά με τη στελέχωση του σχολείου, 20 εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων, 13 μόνιμοι (εκ των οποίων ένας είναι νεοδιόριστος) και 7 αναπληρωτές εκ των οποίων οι 3 Παράλληλης Στήριξης, υπηρέτησαν με συνέπεια και ευθύνη το εκπαιδευτικό

λειτουργήμα. Ως προς την εκπαιδευτική κατάρτιση, δύο διαθέτουν διδακτορικό τίτλο σπουδών, δέκα (10) 1 μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, ένας (2) δύο μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών και ένας δεύτερο πτυχίο. Όλοι έχουν επιμορφωθεί στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών. Σε σχέση με το βοηθητικό προσωπικό, τρεις καθαρίστριες, μια πρωινή και δύο απογευματινές, συνέβαλαν στη σχολαστική καθαριότητα του σχολικού χώρου.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 13 εκπαιδευτικοί. Πραγματοποιήθηκαν εννέα ετεροπαρατηρήσεις ως εξής : 1) ΠΕ11/ΠΕ11, 2) ΠΕ04.03/ΠΕ04.02, 3) ΠΕ03/ΠΕ03, 4) ΠΕ02/ΠΕ02, 5) ΠΕ02/ΠΕ02, 6) ΠΕ02/02, 7) ΠΕ11/ΠΕ11, 8) ΠΕ06/ΠΕ02, 9) ΠΕ04.04/ΠΕ04.02.

3. Στοχοθεσία

Ως προς τη στοχοθεσία, αυτή επικεντρωνόταν στην εδραίωση κουλτούρας επαγγελματικής ανάπτυξης με εργαλείο την ετεροπαρατήρηση, την ετεροπαρατήρηση διαφορετικών ειδικοτήτων με βάση την SWOT ανάλυση και την ομαλή ένταξη των νέων εκπαιδευτικών στο σχολικό περιβάλλον.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Η συμμετοχή στο πρόγραμμα «Αξιολόγηση ομοτέχνων – Ο σχολικός οργανισμός ως κοινότητα μάθησης» αποτέλεσε για το ΓΕΛ Φυλής μια ευκαιρία αναστοχασμού, ενδυνάμωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης του διδακτικού προσωπικού. Η δημιουργία ομάδων εκπαιδευτικών με κοινό στόχο ενίσχυσε τη συνεργασία, βελτίωσε το παιδαγωγικό κλίμα και συνέβαλε στη διαμόρφωση θετικών διαπροσωπικών σχέσεων.

Καθοριστικός υπήρξε ο ρόλος του Διευθυντή, ο οποίος ενίσχυσε την κουλτούρα εμπιστοσύνης και παρείχε οργανωτική και ηθική στήριξη στις εκπαιδευτικές ομάδες. Μέσα από μαθησιακούς περιπάτους και ανοιχτές τάξεις, οι εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να παρατηρήσουν, να αναστοχαστούν και να ανταλλάξουν καλές πρακτικές. Η παρατήρηση και ο διαμοιρασμός της διδασκαλίας ενίσχυσαν την αίσθηση συλλογικής ευθύνης για τη μάθηση όλων των μαθητών.

Παράλληλα, η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού σε ομάδες ενίσχυσε τη δημιουργικότητα και την καινοτομία, ενώ η εναλλαγή ρόλων (παρατηρητής-παρατηρούμενος) καλλιέργησε την ενσυναίσθηση και την επαγγελματική αναστοχαστικότητα. Οι συναντήσεις ανατροφοδότησης αποτέλεσαν τον πυρήνα της διαδικασίας, παρέχοντας χώρο για ανοιχτό διάλογο, επεξεργασία δυσκολιών και ενίσχυση της εμπιστοσύνης μεταξύ συναδέλφων.

Το πρόγραμμα, εν τέλει, συνέβαλε ουσιαστικά στη μετατροπή του σχολείου σε μια κοινότητα μάθησης, όπου οι εκπαιδευτικοί μαθαίνουν ο ένας από τον άλλον, βελτιώνονται συνεχώς και λειτουργούν συλλογικά για την πρόοδο των μαθητών.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος «Αξιολόγηση ομοτέχνων – Ο σχολικός οργανισμός ως κοινότητα μάθησης» στο ΓΕΛ Φυλής, προέκυψαν δυσκολίες σε τρία βασικά επίπεδα: διοικητικό, οργανωτικό και παιδαγωγικό.

Σε διοικητικό επίπεδο, παρατηρήθηκε έλλειψη χρόνου για προγραμματισμό και συντονισμό των δράσεων, λόγω του ήδη επιβαρυσμένου ωρολογίου προγράμματος και των παράλληλων καθηκόντων των εκπαιδευτικών. Η ανάγκη προσαρμογής του σχολικού προγραμματισμού στις απαιτήσεις του προγράμματος δημιούργησε πίεση και απαιτούσε ευελιξία.

Οργανωτικά, υπήρχαν προκλήσεις στην κατανομή ρόλων, στον καθορισμό κοινών στόχων και στη διατήρηση συνέπειας στις συναντήσεις των ομάδων. Η εξοικείωση των εκπαιδευτικών με νέες πρακτικές, όπως οι παρατηρήσεις και οι ανατροφοδοτήσεις, δεν ήταν δεδομένη και απαιτούσε επιπλέον καθοδήγηση.

Σε παιδαγωγικό επίπεδο, ένας εκπαιδευτικός εξέφρασε επιφυλάξεις σχετικά με την έκθεση του διδακτικού του έργου σε συναδέλφους, γεγονός ωστόσο που δεν επηρέασε την ενεργή συμμετοχή. Μέσα από την καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης, οι παραπάνω δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν, συμβάλλοντας θετικά στη μεταμόρφωση του σχολείου σε κοινότητα μάθησης.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Η συμμετοχή του ΓΕΛ Φυλής στο πρόγραμμα ανέδειξε σημαντικά αποτελέσματα, τόσο σε επίπεδο οργανωσιακής κουλτούρας όσο και στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Σε σχέση με την **οργανωσιακή μάθηση**, ενισχύθηκε η ικανότητα του σχολείου να μαθαίνει ως σύνολο, μέσα από τον αναστοχασμό, τη συνεργασία και την ανταλλαγή εμπειριών. Η εμπλοκή όλων των μελών στη διαδικασία συνέβαλε στη σταδιακή διαμόρφωση μιας κουλτούρας συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης με κύριο εργαλείο την ετεροπαρατήρηση, τον αναστοχασμό και το διάλογο.

Ο **ρόλος της ηγεσίας** αποδείχθηκε καθοριστικός. Ο Διευθυντής του σχολείου ενθάρρυνε τη συμμετοχή, παρείχε στήριξη και καθοδήγηση και διασφάλισε το πλαίσιο εμπιστοσύνης και ασφάλειας που απαιτείται για να ευδοκιμήσει η επαγγελματική μάθηση. Οι **σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών** βελτιώθηκαν αισθητά, καθώς μέσα από τη συνεργασία, τις ανοιχτές τάξεις και την αμοιβαία ανατροφοδότηση δημιουργήθηκε ένα θετικό και υποστηρικτικό κλίμα.

Ως προς την **επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη**, οι εκπαιδευτικοί απέκτησαν νέες δεξιότητες παρατήρησης, αυτοαξιολόγησης και συνδιαμόρφωσης διδακτικής πρακτικής. Η δυνατότητα να λειτουργούν και ως παρατηρητές και ως παρατηρούμενοι τους βοήθησε να προσεγγίσουν με νέα ματιά τον ρόλο τους στην τάξη.

Ο **βαθμός ικανοποίησης** των συμμετεχόντων ήταν υψηλός, καθώς το πρόγραμμα παρείχε ουσιαστικές ευκαιρίες για προσωπική και συλλογική ανάπτυξη. Συνοπτικά, η πλειοψηφία αναγνώρισε τα οφέλη της διαδικασίας και εξέφρασε την επιθυμία συνέχισης αντίστοιχων δράσεων στο μέλλον.

Γενικό Λύκειο Ζεφυρίου

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Πρόκειται για ένα σχετικά μικρό σχολείο στα δυτικά προάστια της Αθήνας, σε μία υποβαθμισμένη περιοχή. Στο σχολείο διδάσκουν 15 εκ/κοί με οργανική θέση και πάνω από 20 έτη προϋπηρεσίας και 3 αναπληρωτές παράλληλης στήριξης.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Συμμετείχαν 11 εκ/κοί διαφόρων ειδικοτήτων, ανάμεσά τους και η διευθύντρια, αλλά και οι εκπ/κοί της παράλληλης. Παρατηρήθηκε ότι δημιουργήθηκαν ομάδες όχι μόνο με βάση την ειδικότητα αλλά και βάση των διαπροσωπικών σχέσεων που δημιουργήθηκαν μέσα από το θετικό κλίμα και την κουλτούρα ετεροπαρατήρησης.

3. Στοχοθεσία

Αρχικά ο στόχος ήταν η αποδοχή του προγράμματος και η συμμετοχή των εκπ/κών. Οι εκπ/κοί δεν γνώριζαν πρακτικά τον όρο ετεροπαρατήρηση και χρειάστηκε να πειστούν (από τη δ/ντρια) ότι δεν πρόκειται για διαδικασία αξιολόγησης. Η ηγεσία του σχολείου κατέβαλε προσπάθεια να πειστούν ότι πρόκειται για ωφέλιμη διαδικασία για τους ίδιους.

4. Παρουσίαση ένας διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Η δ/ντρια κατεύθυνε τις διαδικασίες, παρακινούσε τις ετεροπαρατηρήσεις, αφήνοντας χώρο και χρόνο στους συμμετέχοντες, συμμετείχε και η ίδια στις περισσότερες. Οι εκπ/κοί αισθάνθηκαν ανακούφιση που υπήρξε ενημέρωση εκ των έσω, καθώς αναζητούσαν πληροφορίες, ρωτούσαν για τις διαδικασίες και τελικά συμμετείχαν με αλλαγή των ρόλων. Παρατηρήθηκε ότι τα ζευγάρια του παρατηρητή και του παρατηρούμενου δεν ήταν τυχαία επιλογή ή μόνο βάση της ειδικότητας. Αναπτύχθηκε κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας. Στις μεταδιδασκτικές συναντήσεις παρατηρήθηκαν εύστοχα σχόλια ακόμη και από εκ/κούς διαφορετικής ειδικότητας. Υπήρξε επικοινωνία στην κοινότητα μάθησης που δημιουργήθηκε, οι εκπ/κοί αντάλλαξαν απόψεις, όχι μόνο στις καθορισμένες συναντήσεις αλλά και σε κάθε πρόσφορη κουβέντα, και μάλιστα κάποιοι τόλμησαν και αλλαγές στη ρουτίνα της τάξης τους.

Η δ/ντρια προχώρησε σε άτυπες συζητήσεις με όλους τους συμμετέχοντες και διαπίστωσε πως η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα συνιστά και ευκαιρία επαγγελματικής ανάπτυξης. Διεξήγαγε προσωπική έρευνα με συνεντεύξεις σχετικά με το θέμα.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Ανέκυψαν δυσκολίες σχετικά με το χρόνο διεξαγωγής των ετεροπαρατηρήσεων και των περιπάτων μάθησης καθώς η ύλη των πανελλαδικά εξεταζόμενων μαθημάτων (αλλά και η

τράπεζα θεμάτων) πιέζει ασφυκτικά τους διδάσκοντες. Επίσης, οι εξωδιδασκτικές εργασίες των εκπ/κών και οι διοικητικές υποχρεώσεις της δ/ντριας κατέστησαν την οργάνωση και την υλοποίηση δύσκολες στην εφαρμογή.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Όλοι οι συμμετέχοντες εκπ/κοί διέκριναν τη συμβολή του προγράμματος στη δημιουργία κουλτούρας συνεργασίας στο σχολείο.

Η ηγεσία διευκόλυνε την υλοποίηση του προγράμματος και ενθάρρυνε τις διαδικασίες.

Το κλίμα που δημιουργήθηκε ήταν θετικό και ευνοϊκό για τη δημιουργία κοινότητας μάθησης εντός της σχολικής μονάδας.

Επιτεύχθηκε επαγγελματική ανάπτυξη καθώς όλοι οι εκπ/κοί εξέφρασαν ικανοποίηση και ευχαρίστηση για τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.

Γενικό Λύκειο Θρακομακεδόνων

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Σχολική Μονάδα: ΓΕΛ ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

Πρόγραμμα: Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων-Συνεργατικές Πρακτικές Εκπαιδευτικών

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

4 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ - 2 ΟΜΑΔΕΣ

1η ομάδα: Φιλολόγοι

2η ομάδα: Μαθηματικοί

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Οι βασικοί στόχοι που τέθηκαν στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος ήτα οι εξής:

1. Αναστοχασμός και βελτίωση της διδακτικής πρακτικής: Ανάγκη για εσωτερική ανατροφοδότηση, αυτοαξιολόγηση και εξέλιξη του εκπαιδευτικού έργου.
2. Ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών: Ενίσχυση της επαγγελματικής κοινότητας μέσω μοιράσματος υλικού, τεχνικών και μεθοδολογιών.
3. Καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών: Σχέσεις σεβασμού, διαφάνειας και διάθεσης για αυθεντική επικοινωνία.
4. Ενίσχυση της μαθητικής εμπλοκής και ενεργητικής συμμετοχής: Χρήση τεχνικών όπως ενεργητική ανάγνωση, συνεργατική γραφή, διερεύνηση και ομαδοσυνεργατική μάθηση.
5. Δημιουργία θετικού παιδαγωγικού κλίματος στην τάξη: Ενίσχυση της συμμετοχής όλων των μαθητών.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση του προγράμματος ΟΚΜ στο ΓΕΛ Θρακομακεδόνων βασίστηκε σε διαδοχικά στάδια συνεργασίας και αναστοχασμού μεταξύ των εκπαιδευτικών, με σαφή στόχευση στην ενίσχυση του παιδαγωγικού έργου:

- **Δημιουργία ομάδων:** Οι συνεργασίες συγκροτήθηκαν με βάση την εθελοντική συμμετοχή, την αμοιβαία εμπιστοσύνη και τη διάθεση για παιδαγωγικό διάλογο. Η κάθε ομάδα αποτελείτο από εκπαιδευτικούς ιδίου εκπαιδευτικού αντικειμένου.

- **Κλίμα και σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών:** Επικράτησε πνεύμα συνεργασίας, σεβασμού και ανταλλαγής εμπειριών, το οποίο ενίσχυσε τη συλλογικότητα και τη συναδελφικότητα.
- **Ρόλος διευθυντή:** Η Διευθύντρια υποστήριξε διακριτικά την προσπάθεια, ενθαρρύνοντας το πλαίσιο συνεργασίας και παρέχοντας τον απαραίτητο χώρο και χρόνο για τις δράσεις.
- **Παρατήρηση μαθημάτων – Ανοιχτές τάξεις:** Πραγματοποιήθηκε αλληλοπαρατήρηση διδασκαλιών, με χρήση κοινά σχεδιασμένων εργαλείων (κλείδες παρατήρησης), ενισχύοντας τον αναστοχαστικό διάλογο.
- **Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού:** Δημιουργήθηκαν φύλλα εργασίας, καρτέλες δραστηριοτήτων και σχέδια μαθήματος που ενσωματώνουν τη συνεργατική και διερευνητική μάθηση.
- **Αλλαγή ρόλων με μαθητές:** Δόθηκαν ευκαιρίες στους μαθητές για αυτενέργεια, έκφραση, ερωτήσεις και αναστοχασμό της μαθησιακής τους πορείας, με τον εκπαιδευτικό να λειτουργεί ως διευκολυντής.
- **Συναντήσεις ανατροφοδότησης:** Μετά από κάθε παρατήρηση πραγματοποιήθηκαν στοχευμένες συζητήσεις, οι οποίες οδήγησαν σε ανταλλαγή ιδεών, παιδαγωγικό αναστοχασμό και σχεδιασμό βελτιωτικών παρεμβάσεων.

Η όλη διαδικασία αποτέλεσε μια γόνιμη εμπειρία επαγγελματικής μάθησης, με έμφαση στην ενδυνάμωση των σχέσεων και τη διαρκή αναζήτηση τρόπων βελτίωσης της εκπαιδευτικής πράξης.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την εφαρμογή του προγράμματος προέκυψαν αρκετές προκλήσεις που συνοψίζονται ως εξής:

A. Διοικητικές :

- Έλλειψη θεσμικά κατοχυρωμένου χρόνου για συνεργασία και αναστοχασμό.
- Αυξημένες γραφειοκρατικές και διοικητικές υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών και της διοίκησης.

B. Οργανωτικές :

- Δυσκολία συντονισμού κοινών ωρών μεταξύ εκπαιδευτικών για παρατηρήσεις και ανατροφοδότηση.
- Έλλειψη χρόνου λόγω διδακτικών ωραρίων, επιμορφώσεων και εξωσχολικών υποχρεώσεων.

Γ. Παιδαγωγικές :

- Δυσκολία εφαρμογής διαφοροποιημένης διδασκαλίας λόγω ετερογένειας τάξεων και πίεσης χρόνου.
- Συναισθηματική επιβάρυνση των εκπαιδευτικών από τη συνεχή προσπάθεια βελτίωσης και εμπλοκής.
- Δυσκολία νεοδιόριστων εκπαιδευτικών στη διαχείριση πολλαπλών ρόλων (σχεδιασμός, διδασκαλία, υλικό, παρατηρήσεις).
- Έλλειψη θεσμικής μέριμνας για την ψυχική ενδυνάμωση και ευεξία των εκπαιδευτικών.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η εφαρμογή της συνεργατικής πρακτικής στο σχολείο εντάχθηκε οργανικά στη φιλοσοφία του Οργανισμού Κοινότητας Μάθησης.

- **Οργανωσιακή Μάθηση:** προωθώντας την οργανωσιακή μάθηση μέσα από διαδικασίες παρατήρησης, ανατροφοδότησης και συλλογικού αναστοχασμού, η ενεργή εμπλοκή των εκπαιδευτικών στη στοχοθεσία και στον σχεδιασμό της πρακτικής ενίσχυσε τη συνείδηση του κοινού σκοπού και συνέβαλε στη δημιουργία ενός κλίματος εμπιστοσύνης και επαγγελματικού διαλόγου.
- **Ο ρόλος της ηγεσίας,** και ειδικότερα του διευθυντή, ήταν υποστηρικτικός και εμπυχωτικός, προσφέροντας το πλαίσιο και την ευελιξία ώστε να ευνοηθεί η συνεργασία, χωρίς να επιβάλλεται. Η αποδοχή και η ενθάρρυνση από τη διεύθυνση ενίσχυσαν την εμπλοκή των εκπαιδευτικών και διευκόλυναν τη διάχυση της εμπειρίας στο σύνολο του σχολείου.
- **Το κλίμα και οι σχέσεις στο σχολείο** βελτιώθηκαν αισθητά, καθώς οι παρατηρήσεις έγιναν σε πνεύμα συνεργασίας και όχι αξιολόγησης, ενώ η αλληλεπίδραση μεταξύ συναδέλφων χαρακτηρίστηκε από αμοιβαίο σεβασμό, διάθεση για ανταλλαγή ιδεών και ενίσχυση της παιδαγωγικής συντροφικότητας.
- **Σε επίπεδο επαγγελματικής μάθησης και ανάπτυξης,** οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι η διαδικασία τους βοήθησε να αποκτήσουν μεγαλύτερη αυτογνωσία για τη διδακτική τους προσέγγιση, να υιοθετήσουν νέες τεχνικές (π.χ. οπτικοποίηση, χρήση ψηφιακών εργαλείων, μεταγνωστικές ερωτήσεις) και να ενισχύσουν τη μαθησιακή αυτενέργεια των μαθητών τους.
- **Ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων** ήταν ιδιαίτερα υψηλός. Όλοι οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι η εμπειρία υπήρξε ενδυναμωτική, με θετικό αντίκτυπο τόσο στην επαγγελματική τους πρακτική όσο και στις διαπροσωπικές τους σχέσεις. Η διαδικασία χαρακτηρίστηκε ως χρήσιμη, ρεαλιστική και ουσιαστική, ενισχύοντας την πεποίθηση ότι η επαγγελματική εξέλιξη περνά μέσα από τη συνεργασία, την εμπιστοσύνη και τον κοινό στοχασμό.

Αναξαγόρειο ΓΕΛ Νέας Ερυθραίας

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το Αναξαγόρειο Γενικό Λύκειο Νέας Ερυθραίας είναι ένα σχολείο με το όνομα του αντίστοιχου σχολείου της Χερσονήσου της Ερυθραίας στα Βουρλά της Μικράς Ασίας και φιλοξενεί πολλά παιδιά μικρασιατών προσφύγων που μένουν στην περιοχή αλλά και νέων οικογενειών που μετακόμισαν στην περιοχή από πολυπληθείς περιοχές του κέντρου της Αθήνας.

Το σχολείο κτίστηκε το 1991 και διαθέτει 24 αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήριο Φυσικών επιστημών, 1 εργαστήριο Πληροφορικής, εργαστήριο Ξένων Γλωσσών, Βιβλιοθήκη, αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων-Αμφιθέατρο, Κλειστό Γυμναστήριο, Κυλικείο και Ιατρείο. Κατά το σχολικό έτος 2024-2025 υπηρέτησαν 15 μόνιμοι εκπαιδευτικοί με οργανική, 10 αναπληρωτές γενικής παιδείας, 2 μόνιμοι εκπαιδευτικοί με προσωρινή τοποθέτηση, 1 εκπαιδευτικός με απόσπαση εντός ΠΥΣΔΕ, 1 εκπαιδευτικός με απόσπαση από άλλο ΠΥΣΔΕ, 2 εκπαιδευτικοί με συμπλήρωση ωραρίου, 3 αναπληρωτές παράλληλης στήριξης και 2 Υποδιευθυντές. Συνολικά 36 εκπαιδευτικοί.

Το μαθητικό δυναμικό του σχολείου ήταν 290 μαθητές/τριες.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 4 εκπαιδευτικοί και έγιναν 2 ομάδες, αποτελούμενες από 2 εκπαιδευτικούς ΠΕ02, μία εκπαιδευτικό ΠΕ78 και έναν εκπαιδευτικό ΠΕ86, ο οποίος είναι ο Διευθυντής του σχολείου.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

- Καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας και ανοιχτής τάξης.
- Ενίσχυση της επαγγελματικής ανάπτυξης και του αναστοχασμού των εκπαιδευτικών.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων παρατήρησης και ανατροφοδότησης μεταξύ συναδέλφων.
- Μείωση της επαγγελματικής απομόνωσης και ενίσχυση της αλληλοϋποστήριξης.
- Ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των εκπαιδευτικών μέσα από τον διάλογο και την ανταλλαγή εμπειριών.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση του προγράμματος στο σχολείο μας ξεκίνησε με τη δημιουργία δύο ομάδων εκπαιδευτικών, στη βάση της εμπιστοσύνης, της επιστημονικής κατάρτισης και της

προηγούμενης συνεργασίας. Το κλίμα μεταξύ των συναδέλφων ήταν θετικό και υποστηρικτικό, γεγονός που διευκόλυνε την αποδοχή του προγράμματος και την ενεργή συμμετοχή. Ο ρόλος του Διευθυντή υπήρξε καθοριστικός, λειτουργώντας ενισχυτικά και διευκολυντικά σε όλα τα στάδια, χωρίς παρεμβατισμό αλλά με σαφή προσανατολισμό. Ο μαθησιακός περίπατος και οι ανοιχτές τάξεις λειτούργησαν ως πυρήνες ανταλλαγής εμπειριών και παρατήρησης σε πραγματικό χρόνο, ενισχύοντας την κουλτούρα διαφάνειας και συνεργασίας. Η διαδικασία παρατήρησης και ανατροφοδότησης έγινε με διακριτικότητα και σε πνεύμα σεβασμού, προσφέροντας ευκαιρίες για αναστοχασμό και εξέλιξη. Η εναλλαγή ρόλων μεταξύ παρατηρητή και παρατηρούμενου επέτρεψε την αμφίδρομη ενδυνάμωση και τη διεύρυνση της παιδαγωγικής ματιάς. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος αναπτύχθηκε εκπαιδευτικό υλικό που βασίστηκε στις παρατηρούμενες πρακτικές, ενώ οι συναντήσεις ανατροφοδότησης αποτέλεσαν κομβικό σημείο για την επεξεργασία των εμπειριών, την ανταλλαγή απόψεων και τη διαμόρφωση κοινών στόχων. Σε κάθε στάδιο, υπήρχε διάθεση βελτίωσης και συνεργασίας, οδηγώντας σε μια ουσιαστική αλλαγή στην κουλτούρα του σχολείου και στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος σε διοικητικό επίπεδο και οργανωτικό επίπεδο δεν παρουσιάστηκαν δυσκολίες. Από παιδαγωγικής πλευράς, υπήρξαν αρχικά επιφυλάξεις και αμηχανία, κυρίως λόγω της έκθεσης που συνεπάγεται η παρατήρηση της διδασκαλίας από συνάδελφο. Ωστόσο, μέσα από τον διάλογο και την ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης, οι δυσκολίες ξεπεράστηκαν, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση ενός θετικού και υποστηρικτικού κλίματος.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε πιλοτικά στο σχολείο μας με τη δημιουργία δύο ομάδων εκπαιδευτικών, όπου κάθε μέλος παρατηρούσε τη διδασκαλία ενός συναδέλφου και το αντίστροφο. Η διαδικασία αυτή ενίσχυσε την οργανωσιακή μάθηση, καθώς διαμορφώθηκε κλίμα συνεργασίας και ανταλλαγής καλών πρακτικών.

Ο ρόλος της ηγεσίας ήταν υποστηρικτικός και καθοδηγητικός, ενδυναμώνοντας τη συμμετοχή όλων.

Το κλίμα στο σχολείο βελτιώθηκε αισθητά, με ισχυρότερους δεσμούς εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού μεταξύ των εκπαιδευτικών. Παράλληλα, ενισχύθηκε η επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη, μέσω του αναστοχασμού και της ανατροφοδότησης.

Ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων ήταν ιδιαίτερα υψηλός, καθώς αναγνώρισαν τη θετική επίδραση του προγράμματος τόσο στην προσωπική τους εξέλιξη όσο και στη σχολική κουλτούρα συνολικά.

Πρότυπο Εκκλησιαστικό Λύκειο Ριζαρείου Σχολής

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολείο μας είναι ένα σχολείο με ιδιαίτερο χαρακτήρα καθώς καλείται να εντάξει τον εκκλησιαστικό του χαρακτήρα στο γενικό εκπαιδευτικό πλαίσιο. Οι διδάσκοντες είναι όλοι αυξημένων ακαδημαϊκών προσόντων και παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την εμπλοκή τους σε προγράμματα και δραστηριότητες.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Στο πρόγραμμα ενεπλάκησαν 7 εκπαιδευτικοί οι οποίοι σχημάτισαν 4 ομάδες. Οι ειδικότητές τους ήταν 2 μαθηματικοί 3 φιλόλογοι 1 φυσικός και 1 Αγγλικών.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος το σχολείο έθεσε ως κύριους στόχους του την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και τη δημιουργία διαύλων επικοινωνίας μεταξύ τους ώστε να διευκολυνθεί η διάδοση καλών πρακτικών μεταξύ των εκπαιδευτικών. Επιπροσθέτως το πρόγραμμα στοχεύει στον ενεργό αναστοχασμό των εκπαιδευτικών, στον εντοπισμό των αδυναμιών της διδασκαλίας και στην πρόταση καλών πρακτικών τις οποίες θα μπορούν να εφαρμόσουν από το σύνολο των εκπαιδευτικών.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Αρχικά έγινε η σύσταση των ομάδων. Ο διευθυντής άφησε τους εκπαιδευτικούς να συζητήσουν και να συστήσουν τις ομάδες σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά τους. Οι σχέσεις μεταξύ των μελών του συλλόγου χαρακτηρίζονται αρμονικές και κινούνται σε πνεύμα συναδελφικότητας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται στα πλαίσια ποικίλων project και το κλίμα εντός του συλλόγου είναι εξαιρετικό. Ο μαθησιακός περίπατος χαρακτηρίστηκε από τους εμπλεκόμενους ιδιαίτερα εποικοδομητικός ενώ ο διαμοιρασμός υλικού και τεχνικών καθώς και η αλληλοπαρατήρηση συντελέστηκαν ομαλά μέσα από την ώσμωση των ομάδων. Οι εκπαιδευτικοί ήταν ιδιαίτερα θετικοί στις συναντήσεις ανατροφοδότησής οι οποίες έγιναν αρκετές φορές και σε ομάδες με διαφορετικές συστάσεις. Ο διάλογος άνοιξε σε όλη τη σχολική μονάδα, ακόμη και με εκπαιδευτικούς που δεν ενεπλάκησαν στο πρόγραμμα.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Το γεγονός ότι πολλοί εκπαιδευτικοί διατίθενται και σε άλλα σχολεία με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται ο προγραμματισμός όλων των δράσεων του προγράμματος. Η ανάγκη για την σωστή διαχείριση και κάλυψη της ύλης έθεσε και πάλι περιορισμούς. Το πιεσμένο πρόγραμμα του σχολείου, καθώς πρέπει πέρα από τις διδακτικές υποχρεώσεις να «τρέχει» μια πληθώρα από δράσεις και γραφειοκρατικές διεργασίες οι οποίες μειώνουν το διαθέσιμο χρόνο των εκπαιδευτικών αλλά και των μαθητών.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από την εμπειρία τους με το πρόγραμμα και θεωρούν ότι βελτιώθηκε η επαγγελματική τους πρακτική μέσα από τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν. Οι σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών βελτιώθηκαν καθώς κλήθηκαν να εργαστούν σε ομάδες και να αναστοχαστούν πάνω στην εκπαιδευτική τους πρακτική. Οι στόχοι του προγράμματος επιτεύχθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό καθώς οι εκπαιδευτικοί ανταποκρίθηκαν και δεσμεύτηκαν να υιοθετήσουν τις όποιες καλές πρακτικές προέκυψαν από το πρόγραμμα.

1^ο ΕΠΑ.Λ Αγίου Δημητρίου

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολικό συγκρότημα του 1ου ΕΠΑ.Λ. Αγίου Δημητρίου συστεγάζεται με άλλες δύο σχολικές μονάδες: το 2ο Εσπερινό ΕΠΑ.Λ. Αγίου Δημητρίου και το 6ο Γυμνάσιο Αγίου Δημητρίου. Οι 12 αίθουσες του πρώτου ορόφου διατίθενται στη σχολική μας μονάδα και οι 12 αίθουσες του δεύτερου ορόφου στους μαθητές του 6ου Γυμνασίου. Η πρόσβαση των περισσότερων μαθητών γίνεται με τις αστικές συγκοινωνίες. Το σχολικό συγκρότημα μπορεί να δεχθεί και μαθητές με κινητικά προβλήματα και σε αναπηρικά αμαξίδια, καθώς διαθέτει τις απαραίτητες υποδομές (ράμπες, ανελκυστήρα, τουαλέτες).

Λειτουργούν 5 τομείς στην Β' τάξη (Οικονομίας-Διοίκησης, Πληροφορικής, Υγείας-Πρόνοιας, Μηχανολογίας, Ηλεκτρολογίας-Ηλεκτρονικής) και 6 ειδικότητες στη Γ' τάξη. Περίπου το 70% των μαθητών είναι αγόρια. Στη σχολική μονάδα υπηρετούν 42 εκπαιδευτικοί, 27 μόνιμοι και 15 αναπληρωτές. Εικοσιέννας εκπαιδευτικοί έχουν ολική ή μερική διάθεση στο Ε.Κ. Αγίου Δημητρίου.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

1^η ομάδα:

ΠΕ02 - Φιλόλογος

ΠΕ02 – Φιλόλογος

2^η ομάδα:

ΠΕ03 – Μαθηματικός

ΠΕ03 – Μαθηματικός

3^η ομάδα:

ΠΕ84 – Ηλεκτρονικών

ΠΕ82 – Μηχανολόγων

4^η ομάδα:

ΠΕ86 – Πληροφορικής

ΠΕ86 – Πληροφορικής

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος.

Ως βασικοί στόχοι τέθηκαν:

1. Η εμπλοκή περισσότερων εκπαιδευτικών στο πρόγραμμα σε σύγκριση με το προηγούμενο σχολικό έτος.
2. Η ένταξη του προγράμματος στον συλλογικό προγραμματισμό της σχολικής μονάδας, ώστε να αποτελέσει μέρος των δράσεων του σχολείου και να ενταχθεί σταδιακά στη μαθησιακή κουλτούρα των εκπαιδευτικών.
3. Η ενίσχυση της συνεργασίας και η καλλιέργεια αλληλεπίδρασης μεταξύ των εκπαιδευτικών του σχολείου μέσω του διαλόγου και της ανατροφοδότησης.

4. Η εξοικείωση των εκπαιδευτικών με σαφή, ρεαλιστική και αναλυτική στοχοθεσία ως προς το διδακτικό και παιδαγωγικό τους έργο.
5. Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε μια πρώτη μορφή αξιολόγησης πριν την επικείμενη αξιολόγησή τους από τον σχολικό σύμβουλο και τον διευθυντή του σχολείου.
6. Η εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τη διεργασία του αυτοστοχασμού και του κριτικού αναστοχασμού.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης).

Η διεύθυνση του σχολείου εισηγήθηκε την υλοποίηση του προγράμματος μέσα στο πλαίσιο του Συλλογικού Προγραμματισμού της σχολικής μονάδας και κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης παρουσιάστηκαν τα χαρακτηριστικά και η φιλοσοφία του προγράμματος. Ο συντονισμός της διαδικασίας ανατέθηκε σε εκπαιδευτικό που συμμετείχε στο πρόγραμμα κατά το προηγούμενο σχολικό έτος.

Λόγω αδυναμίας εύρεσης κοινής ώρας από όλους τους συναδέλφους για τον προγραμματισμό των ενεργειών, δημιουργήθηκε από τη συντονίστρια στο vibex η «Ομάδα ΟΚΜ». Επιπλέον, ερωτήσεις σχετικά με το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος ή την υλοποίηση της διαδικασίας οι συμμετέχοντες έθεταν στη συντονίστρια στα διαλείμματα ή στα «κενά» που είχαν κατά τη διάρκεια του ωρολογίου προγράμματος. Μετά από κάθε στάδιο ετεροπαρατήρησης γινόταν ανατροφοδότηση τόσο μεταξύ των μελών της δυάδας όσο και από τη συντονίστρια.

Η επιλογή του συνεργάτη έγινε βάσει της ειδικότητας, του θεματικού πεδίου της παρατήρησης και, κυρίως, βάσει της σχέσης που είχε αναπτυχθεί μεταξύ των εκπαιδευτικών στο διάστημα από την έναρξη του σχολικού έτους μέχρι και τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.

Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών τόσο των δυάδων όσο και όλων των μελών της ομάδας ΟΚΜ ήταν εξαιρετική, καθώς αντάλλασσαν απόψεις σχετικά με τη διεξαγωγή της διαδικασίας, τις αντιδράσεις των μαθητών κατά τη διάρκεια της παρατήρησης και τις διδακτικές πρακτικές που θα μπορούσαν να υιοθετηθούν, προκειμένου να βελτιωθεί το διδακτικό και το παιδαγωγικό τους έργο. Μέσα στο ίδιο κλίμα ισοτιμίας, αμοιβαίας εμπιστοσύνης και αгаστικής συνεργασίας πραγματοποιήθηκε και η αλλαγή ρόλων μεταξύ των εκπαιδευτικών.

Τα αποτελέσματα της υλοποίησης του προγράμματος παρουσιάστηκαν στη συνεδρίαση του συλλόγου διδασκόντων για την αποτίμηση των δράσεων που υλοποιήθηκαν μέσα στο πλαίσιο του συλλογικού προγραμματισμού.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος.

1. Επιφυλακτική στάση και έλλειψη διάθεσης συμμετοχής στο πρόγραμμα εκπαιδευτικών με περισσότερα από 16 χρόνια υπηρεσίας.
2. Δυσκολία στην εύρεση κοινής ώρας για την ενημέρωση των συμμετεχόντων σχετικά με τον σχεδιασμό και την οργάνωση της διαδικασίας.
3. Έλλειψη εξοικείωσης των εκπαιδευτικών με ορισμένη ορολογία που εμπεριέχει το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων).

Η υλοποίηση του προγράμματος συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην οργανωσιακή μάθηση των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα, καθώς ενεπλάκησαν στην οργάνωση και υλοποίηση των σταδίων της ετεροπαρατήρησης και της ετεροαξιολόγησης.

Σημαντικοί παράγοντες προς αυτή την κατεύθυνση ήταν ο συντονισμός των ενεργειών και η ενθάρρυνση για την υλοποίηση και των δύο φάσεων του προγράμματος από τη διεύθυνση του σχολείου.

Οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα έδειξαν ιδιαίτερη ικανοποίηση σχετικά με τα οφέλη που αποκόμισαν, και θεωρούν ότι η εμπλοκή τους σε αυτό αποτέλεσε ένα ακόμη βήμα τόσο προς την επαγγελματική τους μάθηση και ανάπτυξη όσο και προς την ενδυνάμωση της μεταξύ τους συνεργασίας και την ανάπτυξη σχέσεων ισοτιμίας, ειλικρίνειας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

Ευελπιστούμε ότι το επόμενο σχολικό έτος η ετεροπαρατήρηση θα υιοθετηθεί ως συνεργατική πρακτική από μεγαλύτερο μέρος του συλλόγου διδασκόντων, ώστε να απεμποληθεί σταδιακά το αίσθημα ανασφάλειας και καχυποψίας και να καλλιεργηθεί η κουλτούρα αποϊδιωτικοποίησης της διδακτικής πράξης, καθώς και του αυτοστοχασμού και του κριτικού αναστοχασμού του εκπαιδευτικού έργου.

3^ο ΕΠΑ.Λ Αχαρνών

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Σχολική Μονάδα: 3ο ΕΠΑ.Λ. Αχαρνών

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

2 : Φιλόλογος και Φυσικής Αγωγής

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Οι βασικοί στόχοι που τέθηκαν στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος ήταν οι εξής:

- Η καλλιέργεια της διαβουλευτικής δημοκρατίας μεταξύ των μαθητών/τριών, μέσα από ενεργή συμμετοχή τους στη διαχείριση συγκρούσεων.
- Η ενίσχυση της συλλογικής κουλτούρας και της συνεργασίας στο εκπαιδευτικό προσωπικό.
- Η ενδυνάμωση της σχολικής ηγεσίας ως πυλώνα υποστήριξης της επαγγελματικής ανάπτυξης και της οργανωσιακής μάθησης.
- Η ενσωμάτωση καινοτόμων παιδαγωγικών πρακτικών (όπως ο μαθησιακός περίπατος και οι ανοιχτές τάξεις) στη σχολική καθημερινότητα.
- Η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού που να προάγει τις δημοκρατικές αξίες και τις δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση του προγράμματος διαρθρώθηκε σε επιμέρους στάδια με ενεργή συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών:

- Δημιουργία ομάδων: Συγκροτήθηκαν μικτές ομάδες εκπαιδευτικών από διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα, γεγονός που ενίσχυσε τη διαθεματική προσέγγιση και την οριζόντια συνεργασία.
- Κλίμα και σχέσεις: Σταδιακά διαμορφώθηκε κλίμα εμπιστοσύνης και αμοιβαίας υποστήριξης, αν και αρχικά υπήρξε επιφυλακτικότητα.
- Ρόλος Διευθυντή: Ο διευθυντής διαδραμάτισε καταλυτικό ρόλο, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή, διευκολύνοντας την οργάνωση και παρέχοντας θεσμική κάλυψη σε πειραματισμούς και καινοτομίες.

- Μαθησιακός περίπατος & ανοιχτές τάξεις: Η εφαρμογή αυτών των πρακτικών προσέφερε ευκαιρίες για ενδοσχολική παρατήρηση και αναστοχασμό, ενισχύοντας τη διάχυση καλών πρακτικών.
- Διαμοιρασμός/παρατήρηση: Πραγματοποιήθηκαν στοχευμένες παρατηρήσεις μαθημάτων με σκοπό την κριτική ανάλυση της διδακτικής πρακτικής και την αλληλοτροφοδότηση.
- Παραγωγή υλικού: Οι ομάδες εκπαιδευτικών δημιούργησαν εκπαιδευτικό υλικό με έμφαση στη δημοκρατική διαχείριση συγκρούσεων, το οποίο εφαρμόστηκε σε πραγματικές συνθήκες τάξης.
- Αλλαγή ρόλων: Δόθηκε χώρος στους μαθητές/τριες να αναλάβουν ενεργό ρόλο σε διαδικασίες διαμεσολάβησης, ενισχύοντας την υπευθυνότητα και τη φωνή τους.
- Συναντήσεις ανατροφοδότησης: Η συνεχής αναστοχαστική συζήτηση εντός των ομάδων συνέβαλε στην αναπλαισίωση της διδακτικής πράξης και στη συνεχή επαναστοχοθέτηση,

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την εφαρμογή του προγράμματος προέκυψαν αρκετές προκλήσεις, που ταξινομούνται ως εξής:

- Διοικητικές: Η έλλειψη σταθερής θεσμικής υποστήριξης και επιπλέον χρόνου για τις συναντήσεις αποτέλεσε εμπόδιο στην ομαλή ροή του προγράμματος.
- Οργανωτικές: Η δυσκολία στον συντονισμό διαφορετικών ειδικοτήτων και η ετερογένεια των απόψεων καθυστέρησαν την πρόοδο σε ορισμένες φάσεις.
- Παιδαγωγικές: Ορισμένοι εκπαιδευτικοί αντιμετώπισαν δυσκολίες στην προσαρμογή σε πιο συμμετοχικές, μαθητοκεντρικές πρακτικές, ενώ υπήρξε και δισταγμός από μερίδα μαθητών να αναλάβουν ενεργούς ρόλους.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η αποτίμηση του προγράμματος ανέδειξε σημαντικά οφέλη, αν και παρέμειναν περιθώρια βελτίωσης:

- Οργανωσιακή μάθηση: Υπήρξε αισθητή πρόοδος στην εμπέδωση κουλτούρας συνεργασίας και στη συλλογική παραγωγή γνώσης.
- Ρόλος ηγεσίας: Η ηγεσία λειτούργησε εμπνευστικά, ενδυναμώνοντας τόσο τους εκπαιδευτικούς όσο και τους μαθητές να συμμετέχουν ενεργά.
- Κλίμα και σχέσεις: Το σχολικό κλίμα βελτιώθηκε, με αυξημένη διάθεση για συνεργασία και αποδοχή της διαφορετικότητας.
- Επαγγελματική μάθηση: Οι εκπαιδευτικοί ενεπλάκησαν σε διαδικασίες επαγγελματικής μάθησης με πρακτικό αντίκτυπο στη διδασκαλία.
- Ικανοποίηση συμμετεχόντων: Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών και αρκετοί μαθητές δήλωσαν ικανοποιημένοι από τη διαδικασία και τα αποτελέσματα, ενώ εκφράστηκε επιθυμία για συνέχιση και επέκταση του προγράμματος.

9^ο ΕΠΑ.Λ Πειραιά – Ναυτικής κατεύθυνσης

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολείο μας είναι ένα Επαγγελματικό Λύκειο με Ναυτική Κατεύθυνση, το οποίο εξυπηρετεί μαθητές και μαθήτριες από ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών και μορφωτικών υποβάθρων. Διαθέτει σταθερό και έμπειρο εκπαιδευτικό προσωπικό και χαρακτηρίζεται από ενεργή συμμετοχή σε καινοτόμες δράσεις και πιλοτικά προγράμματα.

Η υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου μας είναι αρκετά ικανοποιητική αλλά το κτίριο είναι σε άσχημη κατάσταση διότι στεγαζόμαστε σε μια πολυκατοικία με 280 παιδιά και 30 καθηγητές. Η επιλογή των μαθητών και μαθητριών της Β΄ Τάξης γίνεται κατόπιν κλήρωσης λόγω αυξημένης ζήτησης, ενώ στο σχολείο μας εγγράφονται αποκλειστικά ανήλικοι μαθητές.

Το σχολείο μας έχει πολύ μεγάλη ιστορία στο χώρο της ναυτικής εκπαίδευσης και μεγάλος αριθμός των μαθητών και των μαθητριών μας συνεχίζει τις σπουδές του στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού. Το κλίμα μεταξύ μαθητών/τριων και καθηγητών είναι άριστο και πολλοί από τους μαθητές και τις μαθήτριες μας εργάζονται στο χώρο της ναυτιλίας μετά από την αποφοίτησή τους, σε διάφορες θέσεις του ναυτιλιακού χώρου.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 7 εκπαιδευτικοί από τέσσερις διαφορετικές ειδικότητες: ΠΕ90, ΠΕ82, ΠΕ02 και ΠΕ83. Οι εκπαιδευτικοί οργανώθηκαν σε δύο μικτές ομάδες συνεργασίας. Η σύνθεση των ομάδων έγινε με γνώμονα τη συνάφεια των μαθημάτων και την επιθυμία για διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας. Όλοι οι συμμετέχοντες ήταν μόνιμοι εκπαιδευτικοί με πολυετή εμπειρία.

3. Στοχοθεσία

- Ενίσχυση της συνεργασίας και της επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών.
- Βελτίωση της διδακτικής πρακτικής μέσω αναστοχασμού και παρατήρησης.
- Δημιουργία και διαμοιρασμός εκπαιδευτικού υλικού.
- Προώθηση της επαγγελματικής ανάπτυξης μέσω ανταλλαγής εμπειριών
-

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Η εφαρμογή ξεκίνησε με τη σύσταση ομάδων εργασίας και την ενημέρωση του διδακτικού προσωπικού για τους στόχους και τα στάδια του προγράμματος.

Ο συντονιστής του προγράμματος ενίσχυσε στο βαθμό που μπορούσε την προσπάθεια, εξασφαλίζοντας χρόνο συνεργασίας και υποστήριξη για τις συνεδρίες παρατήρησης.

Οι εκπαιδευτικοί εναλλάχθηκαν σε ρόλους παρατηρητή και παρατηρούμενου και η διαδικασία που ακολουθήθηκε περιλάμβανε τη χρήση εσχαρών παρατήρησης, συναντήσεις ανατροφοδότησης, καθώς και συντονισμένες δράσεις διαμοιρασμού εκπαιδευτικού υλικού.

Ο σεβασμός και η επαγγελματική στάση που επικράτησαν στο κλίμα συνεργασίας συνέβαλαν ουσιαστικά στην αποτελεσματικότητα της δράσης.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναδείχθηκαν ορισμένες δυσκολίες, όπως ο περιορισμένος κοινός διαθέσιμος χρόνος λόγω ωρολογίου προγράμματος και η ταυτόχρονη εμπλοκή σε άλλες σχολικές δράσεις. Επίσης, παρατηρήθηκαν αρχικές επιφυλάξεις ως προς τη διαδικασία αμοιβαίας παρατήρησης.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Το πρόγραμμα συνέβαλε καθοριστικά στην ενδυνάμωση του ρόλου του σχολείου ως κοινότητας επαγγελματικής ανάπτυξης.

Η ανταλλαγή εμπειριών ενίσχυσε τις σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών και δημιούργησε θετικό κλίμα στο σύλλογο διδασκόντων.

Η επαγγελματική ανάπτυξη των συμμετεχόντων ήταν σημαντική μέσω της ενίσχυσης των διδακτικών τους πρακτικών και της διάχυσης των αποτελεσμάτων.

Η συνολική ικανοποίηση από το πρόγραμμα κρίνεται ως ικανοποιητική, ενώ εξετάζεται η εφαρμογή του προγράμματος και την επόμενη χρονιά με τη συμμετοχή περισσότερων εκπαιδευτικών.

Πρότυπο ΕΠΑ.Λ Περάματος

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Πρότυπο Επαγγελματικό Λύκειο (ΠΕΠΑΛ) Περάματος

Σχολικό έτος 2024-2025

Συμμετοχή στο Ερευνητικό-Πιλοτικό Πρόγραμμα «Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων – Συνεργατικές Πρακτικές Εκπαιδευτικών».

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

(αριθμός /ομάδες / ειδικότητες εκπαιδευτικών)

Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων εκπαιδευτικών: 7

Ομάδα: Διαθεματική / Ομάδα εκπαιδευτικών από διαφορετικές ειδικότητες

Ειδικότητες:

ΠΕ02 - Έτη υπηρεσίας: 4

ΠΕ84 - Έτη υπηρεσίας: 4

ΠΕ11 - Έτη υπηρεσίας: 23

ΠΕ82 - Έτη υπηρεσίας: 20

ΠΕ8702 - Έτη υπηρεσίας: 5

ΠΕ90 - Έτη υπηρεσίας: 3

ΠΕ8702 - Έτη υπηρεσίας: 3

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Οι βασικοί στόχοι που τέθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος ήταν:

- **Καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας και επαγγελματικής μάθησης** μεταξύ των εκπαιδευτικών.
- **Ανάπτυξη κουλτούρας συμπερίληψης** στο σχολικό περιβάλλον.
- **Αξιοποίηση τοπικών πολιτιστικών πόρων** στη μαθησιακή διαδικασία.
- **Ενίσχυση διαθεματικής και βιωματικής μάθησης** μέσω συνεργατικών πρακτικών.
- Παραγωγή **εκπαιδευτικού πολυμεσικού υλικού** από τους μαθητές.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση του προγράμματος ξεκίνησε με δημιουργία διαθεματικής ομάδας εκπαιδευτικών, η οποία εργάστηκε συστηματικά με βάση τις αρχές του επαγγελματικού διαλόγου και του διαμοιρασμού εμπειρίας και τεχνογνωσίας.

Καλλιεργήθηκε θετικό κλίμα συνεργασίας και αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ των μελών της ομάδας.

Ο Διευθυντής υποστήριξε ενεργά την προσπάθεια, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία και τη σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινότητα.

Η βασική πρακτική ήταν η παραγωγή ιστορικού ντοκιμαντέρ από τους μαθητές στο πλαίσιο εκπαιδευτικού μαθησιακού περιπάτου στο Μουσείο Αλιείας.

Η ομάδα αξιοποίησε εργαλείο παρατήρησης (κλείδα συνεργατικών δεξιοτήτων). Πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις ανατροφοδότησης και κοινός αναστοχασμός για τη βελτίωση της πρακτικής.

Παράλληλα, αναδείχθηκε ο ρόλος της συμπερίληψης: το έργο σχεδιάστηκε έτσι ώστε να επιτρέπει τη συμμετοχή όλων των μαθητών, ανεξαρτήτως δεξιοτήτων και ενδιαφερόντων.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

- **Διοικητικές και οργανωτικές δυσκολίες** σχετικές με τη διαχείριση του διαθέσιμου χρόνου και τον συντονισμό εξωτερικών παραγόντων (π.χ. συνεντεύξεις στο Μουσείο).
- **Περιορισμοί σε τεχνικό εξοπλισμό** για την παραγωγή πολυμέσων.
- **Ανάγκη περαιτέρω επιμόρφωσης** σε τεχνικές παραγωγής βίντεο.
- Διαχείριση **πολυεπίπεδων μαθησιακών αναγκών** στο πλαίσιο της συμπεριληπτικής προσέγγισης.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Το πρόγραμμα συνέβαλε ουσιαστικά στην καλλιέργεια οργανωσιακής μάθησης στο σχολείο.

Ο ρόλος της διεύθυνσης υπήρξε υποστηρικτικός και ενισχυτικός.

Βελτιώθηκε το κλίμα συνεργασίας και οι επαγγελματικές σχέσεις στο σχολείο, ενδυναμώνοντας την κοινότητα μάθησης.

Οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν νέες παιδαγωγικές και τεχνικές δεξιότητες και ενίσχυσαν τη συμπεριληπτική προσέγγιση στη διδασκαλία τους.

Ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων ήταν πολύ υψηλός, και το έργο του σχολείου μπορεί να αξιοποιηθεί ως παράδειγμα καλής πρακτικής για τη διάχυση στο ευρύτερο εκπαιδευτικό δίκτυο.

Ε.Ε.Ε.ΕΚ Ερμιονίδας

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολείο μας, ΕΕΕΕΚ Ερμιονίδας ξεκίνησε την λειτουργία του τον Σεπτέμβριο του 2020. Ως ειδικό σχολείο, εκπαιδεύει και υποστηρίζει μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που συνιστούν μια ιδιαίτερα ευάλωτη κοινωνική ομάδα. Το σχολείο μας λειτουργεί στην πρωτεύουσα του Δήμου Ερμιονίδας, το Κρανίδι και καλύπτει μαθητές ηλικίας από 14-22 ετών, του Δήμου Ερμιονίδας.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

ΟΜΑΔΑ 1

ΠΕ78 (15 έτη υπηρ.), ΠΕ02 (6 έτη υπηρ.), ΠΕ88.01 (3 έτη υπηρ.), ΠΕ11 (9 έτη υπηρ.), ΠΕ03 (3 έτη υπηρ.) ΠΕ08 (3 έτη υπηρ.)

ΟΜΑΔΑ 2

ΠΕ25 (3 έτη υπηρεσίας), (1 έτος υπηρεσίας), (3 έτη υπηρεσίας), ΠΕ23 (8 έτη υπηρεσίας), ΠΕ28 (5 έτη υπηρεσίας)

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

Οι βασικοί στόχοι που τέθηκαν από το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης της συνεργατικής πρακτικής ήταν:

- Η βελτίωση της διαχείρισης της προσοχής και της εμπλοκής των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία.
- Η ενίσχυση της διεπιστημονικής συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών, ΕΕΠ και ΕΒΠ.
- Η ανάπτυξη κουλτούρας αναστοχασμού και κριτικής ανατροφοδότησης.
- Η καλλιέργεια θετικού κλίματος συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων.
- Η ενδυνάμωση του επαγγελματικού ρόλου των συμμετεχόντων μέσα από την παρατήρηση και τον διαμοιρασμό καλών πρακτικών.

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η υλοποίηση ξεκίνησε με τη δημιουργία μικτών ομάδων που αποτελούνταν από εκπαιδευτικούς γενικής και ειδικής αγωγής, μέλη του ΕΕΠ και του ΕΒΠ. Η επιλογή βασίστηκε σε κριτήρια διαθεσιμότητας, εμπειρίας και διάθεσης για συνεργασία. Το γενικό κλίμα ήταν θετικό, αν και αρχικά παρατηρήθηκε επιφυλακτικότητα απέναντι στην αμοιβαία παρατήρηση. Ο ρόλος του διευθυντή υπήρξε καθοριστικός, καθώς ενίσχυσε τη

συμμετοχικότητα, διασφάλισε τις συνθήκες εμπιστοσύνης και συντόνισε την οργάνωση των ομάδων.

Πραγματοποιήθηκαν **μαθησιακοί περίπατοι** και επισκέψεις σε «ανοιχτές τάξεις», όπου παρατηρήθηκε το εκπαιδευτικό έργο και η συμπεριφορά των μαθητών σε σχέση με τη διατήρηση της προσοχής.

Ο διαμοιρασμός εμπειριών και η χρήση κλειδών παρατήρησης ενίσχυσαν τη συστηματική προσέγγιση.

Παράλληλα, υπήρξε εναλλαγή ρόλων και συναντήσεις ανατροφοδότησης που κατέληξαν σε συγκεκριμένες προτάσεις βελτίωσης.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος προέκυψαν διάφορες δυσκολίες:

- **Διοικητικά:** Η έλλειψη σταθερού προσωπικού, οι ελλείψεις ωρών σε βασικές ειδικότητες (π.χ. καλλιτεχνικών, εργοθεραπείας) και οι καθυστερήσεις στη στελέχωση επηρέασαν τον προγραμματισμό.
- **Οργανωτικά:** Δυσκολίες συντονισμού ωρολογίων προγραμμάτων και περιορισμένος κοινός χρόνος συνάντησης για παρατήρηση και ανατροφοδότηση.
- **Παιδαγωγικά:** Ελλιπής εξοικείωση με τεχνικές διαφοροποιημένης διδασκαλίας και στρατηγικές εναλλακτικής επικοινωνίας.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Η εφαρμογή του προγράμματος οδήγησε σε σημαντικά θετικά αποτελέσματα. Από πλευράς **οργανωσιακής μάθησης**, δημιουργήθηκε ένα μοντέλο συνεργασίας που μπορεί να επαναληφθεί και να εξελιχθεί.

Ο **ρόλος του διευθυντή** αναδείχθηκε καθοριστικός ως συντονιστής και υποστηρικτής της ομάδας.

Το **σχολικό κλίμα** βελτιώθηκε, με περισσότερη εμπιστοσύνη και αλληλοεκτίμηση μεταξύ των ειδικοτήτων.

Οι συμμετέχοντες ανέφεραν σημαντικά οφέλη σε επίπεδο **επαγγελματικής μάθησης**, καθώς απέκτησαν μεγαλύτερη επίγνωση των ρόλων, της δυναμικής της τάξης και της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεών τους.

Ο **βαθμός ικανοποίησης** ήταν υψηλός, με θετικές αναφορές στην αξία της παρατήρησης, της ανατροφοδότησης και της συνεργασίας ως μέσα βελτίωσης του παιδαγωγικού έργου.

Ε.Ε.Ε.ΕΚ Πειραιά

Έκθεση Αποτίμησης της εφαρμογής του Προγράμματος στο σχολείο

1. Ταυτότητα του σχολείου

Το σχολείο μας ανήκει στην Ειδική Επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και είναι ένα από τα 93 Ε.Ε.Ε.ΕΚ. που λειτουργούν στη χώρα με έτος ίδρυσης το 2002. Οι μαθητές παρουσιάζουν ετερογένεια ως προς το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτισμικό τους υπόβαθρο. Προέρχονται από τους Δήμους που εντάσσονται στην ευρύτερη περιοχή του Πειραιά και από τη Σαλαμίνα. Επίσης, ο μαθητικός πληθυσμός παρουσιάζει ετερογένεια ως προς το βαθμό λειτουργικότητας λόγω νοητικής αναπηρίας και άλλων αναπηριών. Προϋπόθεση εγγραφής των μαθητών στη σχολική μονάδα είναι να έχουν διαγνωστεί με νοητική αναπηρία και να υπάρχει η σχετική εισήγηση του ΚΕΔΑΣΥ για φοίτηση στη συγκεκριμένη μονάδα και ότι δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τα αναλυτικά προγράμματα των άλλων δομών της ειδικής ή γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Τα αναλυτικά προγράμματα που εφαρμόζονται στα Ε.Ε.Ε.ΕΚ. είναι το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής (Π.Α.Π.Ε.Α.) (Π.Δ. 301/1996) και τα αναλυτικά προγράμματα του 2004 (Βενέττα Λαμπροπούλου κ.ά. "Χαρτογράφηση - Αναλυτικά Προγράμματα Ειδικής Αγωγής). Στα Ε.Ε.Ε.ΕΚ. διδάσκονται μαθήματα Γενικής Παιδείας (Γλώσσα, Μαθηματικά, Γυμναστική, Μουσική, Κοινωνική και Επαγγελματική Αγωγή, Πληροφορική, Αισθητική Αγωγή), καθώς και εργαστηριακά μαθήματα ανάλογα με τις ειδικότητες που έχουν εγκριθεί στο εκάστοτε Ε.Ε.Ε.ΕΚ.

Το ωρολόγιο πρόγραμμα των Ε.Ε.Ε.ΕΚ. είναι δημοσιευμένο στα ΦΕΚ 527/2001 και 765/2002, όπως και ο κανονισμός λειτουργίας τους. Η φοίτηση είναι βετής με δυνατότητα παράτασης, αν δεν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι που έχουν τεθεί, έπειτα από απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων.

Στο Ε.Ε.Ε.ΕΚ. Πειραιά λειτουργούν τα εργαστήρια Υδραυλικής, Ξυλουργικής, Μαγειρικής-Ζαχαροπλαστικής, Αυτόνομης Διαβίωσης, Κεραμικής και Γεωπονίας- Τροφίμων-Περιβάλλοντος.

Μέσα από σχεδιασμό και υλοποίηση καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δημιουργία προσαρμοσμένου εκπαιδευτικού υλικού που να ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών μας, διαρκές άνοιγμα προς την κοινότητα, συνεργασία με φορείς και δημιουργία ισχυρών σχολικών δικτύων ως στόχο έχουμε τα ποιοτικότερα μαθησιακά αποτελέσματα, το θετικό, ομαδοσυνεργατικό κλίμα και τη δημιουργία κουλτούρας συμπεριληπτικής, ανοιχτής προς την κοινωνία.

2. Συμμετοχή εκπαιδευτικών

Συμμετείχαν 19 εκπαιδευτικοί μέλη ΕΕΠ & μέλη ΕΒΠ εκ των 65 υπηρετούντων (13 μόνιμοι, 6 αναπληρωτές)

Διευθυντής (ΠΕ29), **Συντονίστρια** (Υποδ/ντρια, ΠΕ78ΕΑΕ)

Εκπαιδευτικοί, μέλη ΕΕΠ & ΕΒΠ: (ΠΕ03 ΕΑΕ), (ΠΕ25), (ΠΕ82ΕΑΕ), Μπιλίρη Αικατερίνη (ΠΕ88.04ΕΑΕ), (ΠΕ88.04ΕΑΕ), (ΕΒΠ- ΔΕ01), (ΕΒΠ-ΔΕ01), (ΠΕ80ΕΑΕ), (ΠΕ88.04ΕΑΕ), (ΠΕ89.02), (ΠΕ70ΕΑΕ), (ΠΕ88.05ΕΑΕ), (ΠΕ78ΕΑΕ), (ΕΒΠ- ΔΕ01), (ΠΕ23), (ΠΕ21), (ΕΒΠ-ΔΕ01)

Οι παραπάνω εκπαιδευτικοί οργανώθηκαν σε 4 ομάδες.

3. Στοχοθεσία

Αναφέρονται επιγραμματικά οι βασικοί στόχοι που έθεσε το σχολείο στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος

- Η διάχυση καλών πρακτικών μεταξύ των συναδέλφων εκπαιδευτικών, μελών ΕΕΠ & ΕΒΠ
- Η αυτοβελτίωση του κάθε εκπαιδευτικού και έμμεσα ο θαυμασμός του έργου του συναδέλφου εκπαιδευτικού
- Η ενίσχυση των ομαδοσυνεργατικών πρακτικών
- Μεταφορά βελτιωτικών πρακτικών σε σχολικά δίκτυα που συντονίζει το σχολείο μας
- Η ενίσχυση της συμπεριληπτικής κουλτούρας, ανοιχτής προς την κοινότητα
- Η ενδυνάμωση εκπαιδευτικών, μελών ΕΕΠ & ΕΒΠ
- Η ενδυνάμωση των γονέων μέσω της επικοινωνίας, της συνεργασίας και των δράσεών μας
- Η λειτουργία ως μιμητικό πρότυπο για τους μαθητές μας (οι μαθητές παρατηρούν, τις κινήσεις μας, το λόγο μας, τις δεξιότητες συνεργασίας, το σεβασμό προς τον συνάδελφο, το θετικό κλίμα)
- Ο διαρκής μετασχηματισμός της σχολικής μας κοινότητας σε μια Κοινότητα Πρακτικής και Μάθησης (Η γνώση από τη συμμετοχή στο πιλοτικό ερευνητικό πρόγραμμα, σε συνδυασμό με την προτέρα γνώση μεταφέρεται στη λειτουργία όλου του σχολείου και του εύρους δραστηριοτήτων, καθώς και μέσω των σχολικών δικτύων σε διαφορετικά οργανωτικά πλαίσια).

4. Παρουσίαση της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος στο σχολείο

Παρατίθεται συνοπτικά ένας κριτικός σχολιασμός στα διάφορα στάδια εφαρμογής (ενδεικτικά: δημιουργία ομάδων, κλίμα & σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, ρόλος Δντή, μαθησιακός περίπατος/ανοιχτές τάξεις, διαμοιρασμός/παρατήρηση, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλαγή ρόλων, συναντήσεις ανατροφοδότησης)

Η πληροφορία φθάνει στο σχολείο μας μέσω σχετικής ενημέρωσης. Προφορική επικοινωνία με Διευθυντή και συναδέλφους. Επιχειρήματα για τα οφέλη της συμμετοχής «Γιατί να συμμετάσχω;»

Πραγματοποιείται Σύλλογος Διδασκόντων, συμμετέχουν 19 εκπαιδευτικοί, μέλη ΕΕΠ & ΕΒΠ Ενημέρωση και επικοινωνία άλλων σχολικών μονάδων

Επίλυση αποριών και απάντηση σε ερωτήματα συναδέλφων για το πρόγραμμα. Σκέψη για το πώς μπορεί να υλοποιηθεί

Ανάλυση SWOT. Η σπουδαιότητά της φαίνεται από την πρώτη στιγμή. Αν και υπάρχει συμπεριληπτική, ομαδοσυνεργατική κουλτούρα, το αφηρημένο ή μη δομημένο, γίνεται συγκεκριμένο και περνά μέσα από την ομάδα μέσω ιδεοθύελλας, καταγραφής μέσω διαζώσης και διαδικτυακών συναντήσεων. Ο κοινός νους προς βελτίωση, υποβοήθηση, εύρεση λύσεων, καταγραφής προτάσεων. Δημιουργείται μια ομάδα που συζητά, παρατηρεί, καταγράφει, αναλύει με στόχο τη διαρκή βελτίωση του παιδαγωγικού έργου, την ανάπτυξη θετικού υποστηρικτικού κλίματος, τη διάχυση καλών πρακτικών, τη δημιουργία κουλτούρας συνεργασίας.

Από τη θεωρία στην πράξη

Μαθησιακοί περίπατοι. Προυπάρχει στο Ε.Ε.Ε.ΕΚ. Πειραιά κλίμα συνεργασίας και υποστήριξης, μέσα από τη συνεργασία εκπαιδευτικών, μελών ΕΕΠ και ΕΒΠ, τις ανοιχτές τάξεις, την ευρεία συνεργασία με την κοινότητα. Για λόγους καλύτερης πλαισίωσης του μαθητή, προσαρμογής, εκμάθησης με κάθε δυνατό τρόπο, συναισθηματικής ισορροπίας, κατανόησης ορθής συμπεριφοράς και αποφυγής απρόσφορων συμπεριφορών.

Οι μαθησιακοί περίπατοι ενισχύονται, οι εκπαιδευτικοί παρατηρούν, καταγράφουν και μεταφέρουν στο μάθημά τους τα όσα βλέπουν. Προχωράμε στις συναντήσεις ομοτέχνων, που συχνά στο σχολείο μας λαμβάνουν μια άλλη διάσταση. Τη φετινή σχολική χρονιά δημιουργήθηκε Εικονική Επιχείρηση με τίτλο «Το κουφετάκι μας» με τη συμμετοχή μας στο αντίστοιχο πρόγραμμα του Junior Achievement Greece. Συμμετείχαν μαθητές από όλα τα εργαστήριά μας και 20 εκπαιδευτικοί, μέλη ΕΕΠ & ΕΒΠ διαφορετικών ειδικοτήτων. Συνεργάστηκαν δημιουργώντας είδη γάμου και βάπτισης (ξύλινα παπιγιόν, μπομπονιέρες, μεταλλικά στέφανα, κάρτες, γλυκά, λεμονάδες κ.α.), συνεπώς μαθητές και εκπαιδευτικοί μέσω ομάδων συνεργάστηκαν, δημιούργησαν, επιμορφώθηκαν και πρόβαλλαν το έργο τους με αποτέλεσμα να κερδίσουμε το βραβείο «Καλύτερο Περίπτερο» στην Εμπορική Έκθεση Αθήνας 2025. Τα ανωτέρω εκτίθενται για να γίνει θεατό πόσο βοηθητική είναι η συνεργασία, ο συνδυασμός γνώσεων, καλών πρακτικών κι ένα υπέροχο αποτέλεσμα με σημαντικές δυνάμεις παρώθησης για όλη την εκπαιδευτική κοινότητα.

Παράλληλα, το τρέχον έτος το Ε.Ε.Ε.ΕΚ. Πειραιά δημιούργησε σχολικό δίκτυο με τη συμμετοχή και συνεργασία 13 Ε.Ε.Ε.ΕΚ. από όλη την Ελλάδα καθώς και φορείς της κοινότητας με στόχο τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας και την ενεργό συμμετοχή των μαθητών σε κάθε πτυχή της κοινωνίας με τίτλο «Με αγάπη από το Ε.Ε.Ε.ΕΚ. ανοίγουμε την πόρτα του σχολείου μας στο μέλλον», τη συμμετοχή σε Τριήμερο Συμπόσιο της ΔΔΕ Πειραιά και τις προσπάθειες των προηγούμενων ετών για ισχυρή δικτύωση να μας ακολουθούν και να χτίζουν αντίστοιχη κουλτούρα. Το πιλοτικό ερευνητικό πρόγραμμα «Σχολείο- ΟΚΜ» μεταφέρεται στο σχολικό δίκτυο και ενημερώνουμε για τα πολλαπλά του οφέλη.

Καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς συμμετέχουμε σε όλες τις επιμορφωτικές δράσεις του προγράμματος, αναφέροντας τις εμπειρίες μας και με χαρά αποδεχόμαστε την πρόσκληση του Ε.Ε.Ε.ΕΚ. Ερμιονίδας για συμμετοχή με εισήγηση στην Ημερίδα που διοργάνωσε η ΔΠΕ & ΔΔΕ Αργολίδας & Ε.Ε.Ε.ΕΚ. Ερμιονίδας «Παρουσίαση του Ερευνητικού Προγράμματος Κοινότητες Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων/Συνεργατικές Πρακτικές εκπαιδευτικών της ΔΠΕ Ανατολικής Αττικής».

Παράλληλα, στο σχολείο συνεχίζονται οι συναντήσεις κατά τη διδασκαλία του μαθήματος όσο και μετά από αυτό, οι σχέσεις των εκπαιδευτικών βελτιώνονται, γίνονται κατανοητές οι ανάγκες και υπάρχει υποστήριξη, σεβόμενοι το έργο και την προσπάθεια του καθενός. Συζητάμε για τις κλείδες παρατήρησης και για την προσαρμογή στο πλαίσιο του Ε.Ε.Ε.ΕΚ. Συμμετέχουμε στην τελική επιμορφωτική δράση «Οι εκπαιδευτικοί μιλούν για τον εαυτό τους» και κάνουμε τον κριτικό αναστοχασμό, συζητώντας για την πρώτη χρονιά συμμετοχής μας στο πρόγραμμα, κατανοώντας μέσα από την πράξη τα στάδια και τη σημασία του.

Ο ρόλος του Διευθυντή λειτούργησε υποστηρικτικά, ενισχύοντας τις συνεργατικές πρακτικές, διευκολύνοντας την υλοποίηση του προγράμματος.

5. Δυσκολίες που καταγράφηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Αναφέρονται δυσκολίες (διοικητικού, οργανωτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα) που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

Παρατηρήθηκαν δυσκολίες κατά την υλοποίηση του προγράμματος. Η πρώτη εξ' αυτών ήταν να πεισθούν οι συνάδελφοι να συμμετέχουν λόγω του σημαντικού φόρτου εργασιών κατά την άσκηση του παιδαγωγικού τους και πιθανού διοικητικού έργου. Εν συνεχεία, υπήρχε ανησυχία καθώς για πρώτη φορά συμμετείχαμε στο πρόγραμμα και ήταν άγνωστες οι διαδικασίες, τα χρονοδιαγράμματα, η ευρύτερη υλοποίηση. Ο χρόνος αποτελεί ένα ακόμα εμπόδιο, ίσως το σημαντικότερο, καθώς παράλληλα υλοποιείται πλήθος δράσεων. Η συνέχεια, η συνέπεια, η ενεργή συμμετοχή κατά την υλοποίηση του προγράμματος απαιτούν μια διαρκή προσπάθεια ενδυνάμωσης του εκπαιδευτικού προσωπικού. Θεωρούμε πως τη δεύτερη χρονιά που θα συμμετάσχουμε στο πρόγραμμα πολλές από τις

διαδικασίες θα φαίνονται απλουστευμένες και πολύ πιο εύκολες, χωρίς τη διαρκή πρωταρχική αναζήτηση.

6. Κριτική αποτίμηση του προγράμματος

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του προγράμματος (οργανωσιακή μάθηση, ρόλος ηγεσίας, κλίμα & σχέσεις στο σχολείο, επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών, βαθμός ικανοποίησης συμμετεχόντων)

Μέσα από τη συμμετοχή μας στο πρόγραμμα αναλύθηκαν τα δυνατά σημεία και οι πιθανές αδυναμίες. Χαρήκαμε για τα πρώτα, δημιουργώντας ισχυρές δυνάμεις παρώθησης ενώ εστιάσαμε στη βελτίωση των δεύτερων.

Μέσω των συνεργατικών πρακτικών, της παρατήρησης, της αυτοαξιολόγησης θαυμάσαμε το έργο των συναδέλφων, μεταφέρθηκαν οι καλές πρακτικές στην διδασκαλία του καθενός, ενώ δημιουργήθηκε ακόμα πιο θετικό, υποστηρικτικό και συνεργατικό κλίμα.

Η σχολική μονάδα μας έχοντας κουλτούρα προσανατολισμένη στο «εμείς», στις ισχυρές συνεργασίες, στη δημιουργία σχολικών δικτύων ενισχύθηκε έτι περαιτέρω, ώστε να μετασχηματιστεί σε μια οργανισμική οντότητα που θα είναι Κοινότητα πρακτικής και μάθησης.

Μέσα από τη μετασχηματιστική μάθηση, την εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων, την υλοποίηση δράσεων με τη συμμετοχή μεγάλου αριθμού εκπαιδευτικών, μελών ΕΕΠ και ΕΒΠ και την πολύ καλή συνεργασία οι μαθητές μιμήθηκαν τη συμπεριφορά, τις πρακτικές και τα διδάγματα που μεταφέρονταν αναπτύσσοντας αντίστοιχες δεξιότητες. Παρατηρήθηκε ενδυνάμωση των γονέων και του εκπαιδευτικού προσωπικού μέσα από την καταγραφή των προσπαθειών και του διαρκή μικρού αλλά σημαντικού μετασχηματισμού. Ενισχύθηκαν οι δράσεις με τα σχολικά δίκτυα, αποσαφηνίστηκε ο τρόπος λειτουργίας τους και μεταφέρθηκαν οι καλές πρακτικές, ώστε την επόμενη σχολική χρονιά να υπάρχει ακόμα μεγαλύτερη συμμετοχή από τις σχολικές μονάδες Ειδικής Αγωγής.

Πάνω απ' όλα , υπήρξε μια σκέψη διαφορετική, με ανοιχτές τάξεις, «ανοιχτές» σκέψεις, μια ανακατασκευή της πραγματικότητας, με το βλέμμα στραμμένο στο μαζί και στα πολλαπλά του οφέλη.

